

HAILGAN!

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed.

U.D.H.I.S. OO GÚ JIRSATAY

- *baaris kooban oo ku saabsan galleyda.
- *horumarinta gelitaanka dugsiyada.
- *aragtida waayahan ee is-dhallanroogga h/goosiga.

U Halgan
Waxbarasho
Si Waxbarashadu
Halgankaaga
U Kor dhiso

HALGAIN

waxaa soo saara

GOLAHA DHEXE EE

XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MA

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye

ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan

Rashiid Sheekh Cabdullaahi

Maxamuud Cabdi Cali (Bayr)

Cabdi Yuusuf Ducaale (Boobe)

QIIMAHA

Soomaaliya

Koobigiiba 2/= Shilin

Sanadkiiba 40=/ shilin oo kharajka Boostada ku jiro
Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari

40/= shilin sanadkii oo kharajka boostadu
ku jiro.

Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika

\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku ji-
ro.

Aasiya

\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Yurub

\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)

\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro.

T U S M A D A

	Bogga
I. Daymada	
— Machadka Culuunta Siyaasadda iyo diyaarinta kaa-dirka.	2
— Sanad loo hanweyn yahay.	3
II. Arrimaha Siyaasadda Dhaqaalaha iyo Bulshada	
— Baadhis kooban oo ku saabsan beerista Galleyda.	5
— Horumarka gelitaanka Dugsiyada. — Yuusuf Cumar	9
III. Nolosha Xisbiga	
— UDHIS oo Gu' jirsaday — Maxamed Daahir Afrax.	12
— Isbahaysiga Degmooyinka Gobolka Benaadir.	14
— Isbahaysiga Xoogsatada Soomaaliyeed.	14
— Xuskii 11kii Jannaayo.	15
IV. Arrimaha Dunida	
— Nikaragua: keligii-taliye lagu kacay. — Xuseen Maxamad Aadan	16
V. Warbixinta Bisha	
— J.le Ismaaciil oo ka warramay shirweynaha Xisbiga.	18
— Wasiirka Warfaafinta oo u warramay Wariyeyaal.	19
— Weerarka JDS lagu soo qaado wuxuu noqon doona mid lagu guuldarraysto.	19
— Miisaaniyadda sannadka 1979ka.	20
— Heshiisyo la galay.	21
— Sannadguuradii 1aad ee UDHIS.	22
VI. Hiddaha iyo Dhaqanka	
— Xidhiidhka Kooxaha.	23
VII. Aragtida Cilmiga ah.	
— Aragtida waayahan ee is-dhalan rogga Hantigoo-siga — (Bayr)	24
VIII. Buugaagta iyo Qoraallada	
— Dhibaatooyinka horyaal ku dhaqanka Hantigoosiga. — (Bayr)	29

HALGAN

Telefon Lr. 720-51,74
S. B. 1204
Qolka Lr. 112
Guriga Ummadda
Muqdisho, JDS

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
Carabiga iyo Ingiriiska.

CODKA RASMIGA AH EE GOLAHA DHEXE EE X.H.K.S.
Bishiiba mar sannadka 3aad Tirsigii 27aad Jannaayo 1979,
qiimaha waa 2 Sh.

U Halgan
Waxbarasho
Si Waxbarashadu
Halgankaaga
U Kordhiso

HALGAIN

waxaa soo saara

GOLAHA DHEXE EE

XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MAR

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye

ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan

Rashiid Sheekh Cabdullaahi

Maxamuud Cabdi Cali (Bayr)

Cabdi Yuusuf Ducaale (Boobe)

QIIMAHA

Soomaaliya

Koobigiiba 2/- Shilin

Sanadkiiba 40 = / shilin oo kharajka Boostada ku jiro
Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari

40 = shilin sanadkii oo kharajka boostadu
ku jiro.

Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika

\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku ji-
ro.

Aasiya

\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Yurub

\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)

\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro.

T U S M A D A

	Bogga
I. Daymada	
— Machadka Culuunta Siyaasadda iyo diyaarinta kaa-dirka.	2
— Sanad loo hanweyn yahay.	3
II. Arrimaha Siyaasadda Dhaqaalaha iyo Bulshada	
— Baadhis kooban oo ku saabsan beerista Galleyda.	5
— Horumarka gelitaanka Dugsiyada. — Yuusuf Cumar	9
III. Nolosha Xisbiga	
— UDHIS oo Gu' jirsaday — Maxamed Daahir Afrax.	12
— Isbahaysiga Degmooyinka Gobolka Benaadir.	14
— Isbahaysiga Xoogsatada Soomaaliyeed.	14
— Xuskii 11kii Jannaayo.	15
IV. Arrimaha Dunida	
— Nikaragua: keligii-taliye lagu kacay. — Xuseen Maxamad Aadan	16
V. Warbixinta Bisha	
— J.le Ismaaciil oo ka warramay shirweynaha Xisbiga.	18
— Wasiirka Warfaafinta oo u warramay Wariyeyaal.	19
— Weerarka JDS lagu soo qaado wuxuu noqon doona mid lagu guuldarraysto.	19
— Miisaaniyadda sannadka 1979ka.	20
— Heshiisyo la galay.	21
— Sannadguuradii 1aad ee UDHIS.	22
VI. Hiddaha iyo Dhaqanka	
— Xidhiidhka Kooxaha.	23
VII. Aragtida Cilmiga ah.	
— Aragtida waayahan ee is-dhalan rogga Hantigoo-siga — (Bayr)	24
VIII. Buugaagta iyo Qoraallada	
— Dhibaatooyinka horyaal ku dhaqanka Hantigoosi-ga. — (Bayr)	29

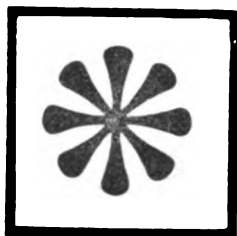
HALGAN

Telefon Lr. 720-51,74
S. B. 1204
Qolka Lr. 112
Guriga Ummadda
Muqdisho, JDS

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
Carabiga iyo Ingiriiska.

CODKA RASMIGA AH EE GOLAHA DHEXE EE X.H.K.S.
Bishiiba mar sannadka 3aad Tirsigii 27aad Jannaayo 1979,
qiimaha waa 2 Sh.

DAYMADA

Machadka Culuunta Siyaasadda iyo diyaarinta kaadirka

Dhowaan waxaa ka qalin jebiyay Machadka culuunta Siyaasadda ee Xalane Kooxdii ugu horreysay ee soo dhammeysatay tacliinta Jaamacadeed kooxdaas oo ka koobneyd 83 Jaamiciyiin.

Machadka Culuunta Siyaasadda waxa la asaasay 25kii Maajo 1975kii, falsafadda ka danbaysana waxa ay tahay in lagu abuuro kaadir aqoon dheer u leh Mabaa'dida Hantiwadaagga cilmiga, ah, lana socda waayaha mujtamaacooda iyo duruufka gaar ahaaneed ee dalkooda.

Taasi waxay u suura gelinaysaa inay gutaan xilka ballaadhan ee ka haysta hoggaaminta bulshada iyo hagidda beesha hantiwadaagga ah. Dhismaha Machadka wuu ka horreeyay ee aasaasidda XHKS, waxaase lagu talagalay in lagu abuuro kaadirkii wadi lahaa Xisbiga, isla markaasna wuxuu noqday hayad raacsan Golaha Dhexe ee Xisbiga HKS.

Hab bulsheed kastaa wuxuu u baahan yahay hoggaamis u hagar baxsan, taas waxaa ina bareysa waayo aragnimada halganka mujtamacyada bani'aadanka oo muujiyay in dabaqadina xukunka aanay hirgelin karin la'aan kaadir u go'doomay hawlaha dabaqaddaas. Xoghayaha Guud ee XHKS, Jaalle Siyaad oo isna arrintaa ka hadlaya wuxuu yiri, «Towrad kastaa oo hantiwadaag ah waa in ay abuurtaa dadkii iyada taageeri lahaa iyadu ma aha in ay kalsooni ka doonto kuwa gumeysigu tababaray».

Muddadii uu jiray Machadku waxa ka qalin jebiyay arday dhan 528, kuwaas oo ay waxbarashadoodu u qaybsanayd lix bilood, sannad iyo heer Jaamacadeed. Maaddooyinka ka baxa machadka, aasaasigana u ahi waa Falsafadda dhaqaalaha siyaasiga, dhaqdhaqaaqa ka caanka caalamiga ah iyo dhismaha xisbiga. Hase yeeshee, waxa aad loo tixgeliyaa in ay mawaadka gaar ahaaneed ee dalkeenna iyo kuwa aynu isku waayo aragnima-

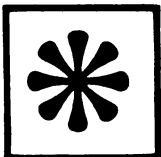
da nahay, sidaas awgeed ayaa lagu dersaa maaddooyin tira badan oo ku lug leh dhibaatooyinkan nolosha bulshada.

Taas macnaheedu waxa weeye in uu kaadirka ka qalin jebinaya Machadku gudan karo waajibaadka ka saaran dhismaha dhaqaalaha dalka, kor u qaadidda wacyiga siyaasadda bulshada iyo xaqiijinta himilada bulshada ee nolol wanaagsan. Maxaayeelay, wuxuu ku hubaysan yahay aragtida cilmiga iyo aqoonta cilmiga hantiwadaagga ah, waxaana uu u carbisan yahay hoggaaminta bulsha cusub, isaga oo ka shidaal qaadanaya mabaadi'da kacaanka 21kii Oktoobar, iyo falasafadda Hantiwadaagga cilmiga ah.

Waxaa hubanti ah in aanu jirayn dhaqdhaqaaq kacaan ah, la'aan aragti kacaanimo. Sidaas darteed ayuu caddeeyay Xoghayaha Guud ee Xisbiga HKS 9kii bishii Febraayo 1978, kolkaas oo uu ahaa guddoomiyaha G.S.K, «Machadkani waxa weeye meesha laga abuurayo kaadir cusub oo kacaan ah».

Furitaanka Machadka Culuunta Siyaasadda ee Xalabe waxa uu abuurayaa sida la soo tilmaamay kaadir aaminsan aragtida Hantiwadaagga Cilmiga ah, taasoo lama huraan u ah dhismaha mujtamac hantiwadaagga ah.

Ujeeddada u weyn ee aasaasidda Machadka waxay ahayd haddaba in uu daboolo baahida aan u qabno kaadir ku hubaysan aragti cilmiyeed, oo mayalka u qabta mujtamaca cusub. Shakina kuma jiro in muddadii afarta sano ahayd ee uu jiray laga gaaray guulo muujinaya ujeeddadii loo aasaasay ee ahayd diyaarinta kaadir H/W ah, oo u hoggaamiya mujtamaca Soomaaliyeed hore u marka hanqal taagayo.

SANNAD LOO HANWYEN YAHAY

Dunidu waxay shalay sagootisay sannadkii dhammaaday ee 1978dii, waxaana u bilawday sannadka cusub ee 1979ka. Shucuubta adduunka ku nool oo markay sano weydaarataba kan cusub u hanweyni waxay maanta quud darraynayaan inuu u noqdo sano guul waaro u keenan dhammaan aadamiga dunida ku nool.

Ummadda Soomaaliyeed oo tan iyo curashadii kacaankeeda cawaysan maalinba maalinta ka dambaysa qaadaysay tallaabooyin horukac ah xaqiijinaysayna guulo dhaxal gal ah, ka sokow hirgelinta iyo fulinta go'aamadii shirweynihii aan caadiga ahayn ee XHKS, waxaa kale oo

horyaal waajibaad waaweyn oo gudashadoodu lama huran tahay.

Taageerada hagar la'aanta ah ee dhaqdhaqaaqyada Soomaali Galbeed Abbo, Ereteriya iyo kuwa kaleba, dhis-maha bulsho hantiwadaag ah oo ka maran is cadaadis is dhiig miirad iyo kadeed dabaqadeed, kuna salaysan sinnaan iyo caddaalad ijtimaaci ah siday caddeeyeen axdiyadii kowaad iyo labaad ee kacaanku, fulinta iyo meel marinta qorshaha sannadka 1980ka, arrimahaas oo dhammi waxay ka mid yihiin waajibaadka ina horyaal ee la rabo inaan tallaabo weyn ka qaadno sannadkan cusub gudihiisa.

Inkastoo aannu aaminsannahay in ayan jirin quwad is-hortaagi karta shacbi yar iyo weyn hubka u qaaday inay reeryada gumeysiga iska ridaan qori afkiina ay ku xoroobi doonaan haddana waxa habboon in dhibaataada geeska Afrika lagu xalliyo si nabadgelyo taasoo ah in quwadaha shisheeye ee qasaya laga saaro mandidaas loona oggolaado inay Ummaddahaas Taliska Mingisto ku hoos jiraa aayahooda ka taliyaan.

Waxaan aad ugu rajo weynahay in sannadkan cusub gudihiisa xalli waara oo nabadeed una dan ah shucuubta dulman loo helo arrinta murugsan ee geeska Afrika.

Annagoo rumaysan inay xornimadu mid qura tahay meel ay joogtaba, halganka Ummadaha dulmanina mid kaliya yahay, guusha gobannimadoon meel dunida ka mid ah jooga uu soo hoyataana ay tahay guul u soo hoyatay dhammaanaba halganka gobannimadoonka, isla mar ahaantaana ay yool qura iyo ujeeddo keliya yihiin gumeysiga midatakoorka iyo sahyuuniyaduhu, yaan waxaan u rajo weynahay in iyana sannadkan cusub gudihiisa xalli waara loo helo mushkiladaha Namibiya, Zimbaabwi, Falastiin iyo tan Bariga Dhexe, xalligaas oo ku fadhiya doonista Ummadahaas.

Waxaan u rajo weynahay inuu noqdo sannad keena guulo, horumar iyo nabad gelyo waarta.

ARRIMAHA SIYAASADDA, DHAQAALAHA IYO BULSHADA

Baadhis kooban oo ku saabsan beerista Galleyda

Galleydu waxay ka mid tahay dalagyada laga beero dalka Soomaaliyeed; diraasad iyo baadhis qoto dheer oo lagu sameeyo asalka iyo dabecadda Galleyda wuxu qiimo weyn u leeyahay dhaqaalaha dalka.

Maqaalkan waxaynu ku soo bandhigeynaa baadhis ku saabsan galleyda.

Waxaa la ogyahay in galleyda iyo Hadhuudhku yihiin labada dalag ee ugu muhiimsan midhaha u baxa Soomaaliya. Galleyda waxa laga beeraa dhinacyada Wabiyada Shabeelle iyo jubba oo ay ku sahlan tahay biyo waraabinteedu.

Dhulka halkaas wax lagu beeray waxa lagu qiyaasay (150.000) oo Hektar, kaas oo loo qaybshey laba xilli, dhulka galleydu ku beeran tahay aad buu u bataa xilliga GUGA (Abriile — Luuliyo). Ahmiyad.

da Galleydu u leedahay cuntada Soomaaliya darteed, ayaa dhowr tallaabo oo ku saabsan baadhista iyo hagaajinta beerista galleyda shaqaale baadhayaal ah oo Talyaani ah ku sameeyeen. Hayeeshee, waqtigii baadhistaas lagu qaatay, uma dhigmeyn waqtigii la siiyey baadhista Muuska iyo Sonkorta taas aan laga gaadhin natiijooyin wax ku ool ah.

Jaalle, Dugsiiye, warbixin uu ka qoray natiijadii ka dhalaatay shaqadii laga sameeyey Rugta Tijaabada ee afgoooye (C. A. R. S.) 1976kii, waxay muujisay in beerista ugu wanaagsan tahay (33.000) oo Geed hektarkiiba iyagoo isu jira min 100cm, isla markaan laga heli karo hektarkiiba 29 Kiintaal. Laba jeer oo la beeray hektarkiiba waxaa ka go'ay 19.24 Kintaal, waxaana muuqatay in Galleydu si fii-

can ugu baxdo nafaqeynta dhulka.

Jaalle, Nuur, wuxuu isna kala soo baxay diraasado caalami iyo mid goboleedba leh oo lagu sameeyey tijaabooyin daaweynta iyo nafaqeynta galleyda (N. P. K.) heerarka N iyo P gaar ahaan asalka N.

Baadhistaas waxaa ka soo baxay natiijooyin aad u fiican oo muujinaya horumar tayo leh. Diraasaddu waxay caddeysay in uu fiicnaa nooca «N» uuna ku xigay nooca «P», waxaa u liitay nooca «K».

Waxaa muuqatay in aanu jirin faraq ku saabsan «Netrogen» ka.

Jaalle, Maxamad, wuxuu isna diraasad ku sameeyey nu-fuudka masaafaddu ku yeelan karto tacab soo saarka Galleyda. Waxaa la helay in hektarkiiba, inta aad ugu habboon, ee laga beeri karaa tahay (40.000-50.000) oo geed. Waxaa la ogaaday in marka nafaqada N. lagu badiyoba, tacabku badanayo ilaa 150 Kintaal hektarkiiba.

Jaalle, Caliyo, isna wuxuu gaadhay natiijooyin u dhow kuwaas hore.

Lazarevic, isna tijaabooyin uu ku sameeyay kontoroolka cayayaanka dhibaateeya galleyda, wuxuu ka helay in dalag badan laga helo habka dhirta si fiican loo daaweeyo. Waxaana ugu fiicnaa «DDT»

da iyo dawooyin kale.

Mr. Dastane, wuxuu helay isna abuurka la sameeyo xilliga guga iyo dayrta ee goor hore lagu beero ay ka fiican tahay tan waqti dambe la beero. Inta ugu fiican ee hektar kiiba lagu beeri karo, waxaa lagu qiyaasay ilaa (40.000) oo Geed.

Halkaas lafteeda, waxa ka muuqday in noocyada N iyo P ugu siteen, waxaana ugu liitay nooca «K».

Afar (4) biyo waraab waxaa ugu dalag wanaagsanaa xilliga guga lix (6) biyo waraabna, waxaa ugu dalag wanaagsanaa xilliga dayrta.

Aba Nuur, wuxuu isna caddeeyay in dayrtii 1967kii waqtiyo ka mid ahaa xilliga dayrta ay ka midho dhalin badnaayeen haddii la eego xilligii dayrta oo idil, tusaale ahaan hakadyo laba toddobaad ah ayaa ugu natiijo fiicnaa.

Waxaa kaloo intaas raaca in shaqaalaha baadhista ee Machadka Beeruhu soo diyaarsheen tijaabo baadhiseed oo lagu muujiyey talooyinka asaasiga ah iyo wararka la hayo kuwa loogu kalsoon yahay, isticmaalkooda, kuna saabsan baarista Galleyda ee dhulka Soomaaliya.

Tijaabadaas markay shaqaa lihi Kuliyadda Beeruhu dhagqan geliyeen waxaa la gaadhay in hektar kiiba laga helo 36 Kintaal oo Galley ah, isla markaana, waxaa talooyinkaas qaar ka mid ah lagu tijaabinayaa waqtigan la marayo Mashruuca LIBSOMA ee Mordiinle.

Waxaa kaloo la sameeyey tallaabo ku lug leh kordhinta dalagga laga heli karo noocyada kala duwan ee hadda beeran, halkaas oo laga sameeyey isku-jir lagala soo bixi karo natiijooyinkan:..

1. Wuxuu leeyahay «Germ Plasm» aad u ballaadhan oo meelo kale geddisan salka ku hayo, isla markaasna, aan dhakhso xumaynayn «Heterogis» ka.

2. Ma jiraan hay'ado, ama, wakaalado u qaybsan abuurka awoodna u leh dayactirka xububka loo yaqaan «Imbred Lines» iyo ku tijaabintooda tababka beeraha.

3. Waxa caddaatay in «Composite» ka uu wax weyn ka tari karo kordhinta tababka marka kaliya iyo mar labadba ee xilliga keliya.

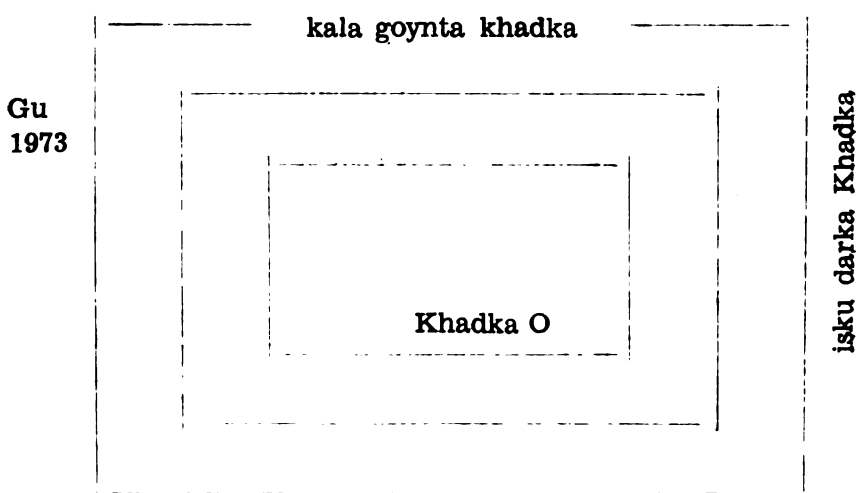
4. Wuxuu nidaamkani u baahan yahay xoogga shaqaa le ee ugu yar.

Waxaa hoos ku cad guud mar ku saabsan habka loo isticmaalayo nidaamkaas:..

SOO KOOBID HORUMARINTA ISKU DARKA GALLAYDA EE AFGOOYE

Wareegga laad: doorashada «Germplasmka» fiican dayrtii 1972kii oo lagala baxo tijaabada galleyda goboleed ee FAO iyo habka daaweynta galleyda ee caalamiga ah.

Noolaynta soo gelidda keli keli ah

GABAGABEYN.

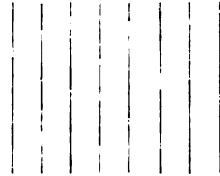
Dayr 1973 tijaabinta guud ee habkaasi awooddiisu

Wareegga 2aad

Muujinta Khadadka fiican

Dayr 1973

Khadadka kale oo cusub

Ugeynta
xariijimaha
cusub

Gu' 1974

Crossing block (23 linnes)

Dayr 1974

QIIMAYN

DOWRADDA 3aad

DAYR 1974

Muujinta xariijimaha fiican

Xariijimaha baaba'ay

Gu' 1975

U goynta
12 xarriijin

Crossing Block (32 lines)

Dayr 1975

Qiimeyn 32 xariijin

Selfing waxaa loo oggolaaday
sii wadista camaliyadda beerta
dawladda.

Baadhistaas waxaa inooga
cad:

1. Waxaa suurtagal ah in
la horumariyo Germplasmka
oo laga helo midho ka badan
kuweynu isticmaalno ee kala
duwan.

2. Isticmaalka Nitrogenaka
oo hektarkiiiba keeni karo 50 —
75 kintaal ayaa lagu talina-
yaa, waxaana ugu fiican noo-
ca «P».

3. Kormeerka «Stock bo-
rers» ka waxaa ka dhalan ka-
ra midho badan oo soo go'a.
Halka ugu fiican uguna is-
ticmaalka wanaagsani waa
granulaska formuladiisa ee la-
gu dabaqo (Diaz non) ka, ama
lagu dabaqo ciidda marka la-
ga hadlayo nooca furadanka.

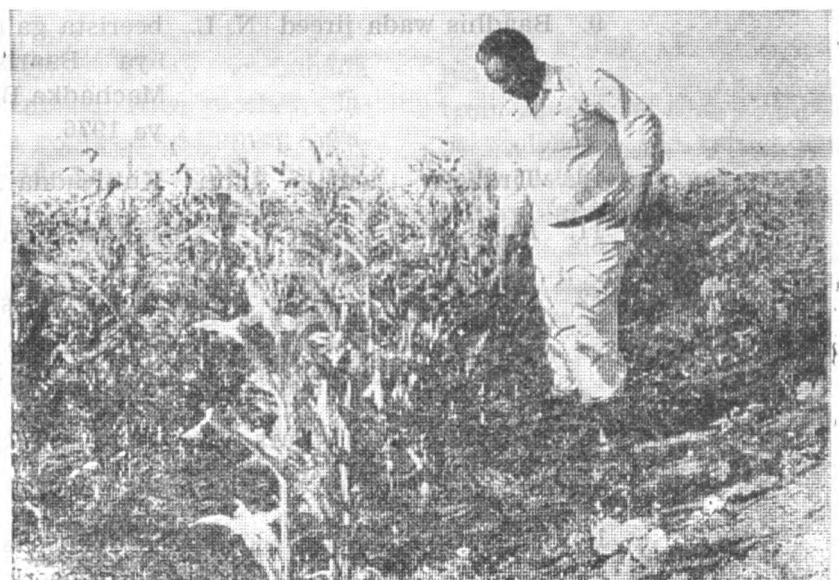
4. Galleyda waxaa si fiican
ugu filan in labadii toddo-
baadba mar la waraabsho.

5. Dhirta ugu habboon ee
laga beeri karo galley halkii
hektar waxaa ugu fiican
(50.000) geed.

6. Abuurka xilliyada hor-
raantooda ayaa aad uga fiican
haddii lagu beego abuurka xil-
liyada bee-rahda dabayaaqa-
dooda.

Diraasado kale (14) oo saa-
maynaya nooca nafaqeynta
dhulka ee iyo p ayaa iyana
xoojiyey natiijooyinka la gaa-
dhay ee kor ku xusan Nuur 15
oc diraasad xagga biyolojiga
ah iyo kormeer uu sameeyey
xuu tilmaamay in midho ba-
dan la helayo haddii kormeer
habeysan lagu sameeyo «Stock
borer» ka.

Nooca la yidhaahdo Granul-
ar furadan 10G hiktarkiiiba
3.000 oo la dhaqan geliyey
«hal mar» iyo granular diczi-
non 10G oo 0.5 hektarkiiiba oo
oc isna la dhaqan geliyey (la-
ba jeer) ayaa laga helay nati-
jooyinkii ugu fiicanaa.

RAAD RAAC

1. MARICHI, G: Tijaabo
beereed, barnaamij tijaabo iyo
hanuunineed oo ku saabsan
beeraha dalalka kulaylaha.

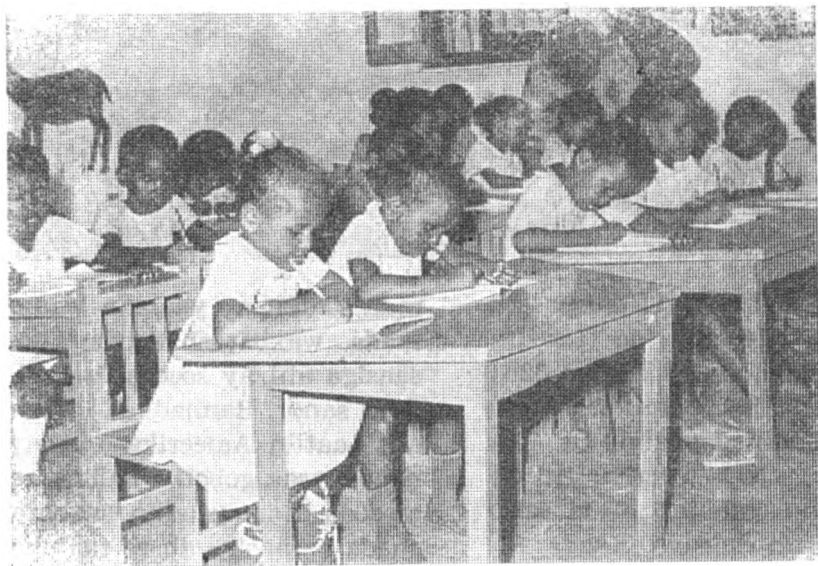
7 — 9 Abriil — Seb. 1960.

2. DUKSIIYE. M. A. Beerista Galleyda ee Soomaali-
ya Nof. 1978.
3. NUUR M. A. Horumarka tacabka Galley-
da ee Soomaaliya, baadhis
kooban N. CARS. 1973
4. MAX'AD M. I. Raadka nafaqeynta ku leeda.
hay beerista Galleyda, Mash-
ruuca Qalinjebinta ee loo
soo qadimay Kuliyadda Bee-
raha Afgooye 1974 — 1975.
5. CALIYOW. M. N. Tirakoob aan lafidin,
CARS. 1974.
6. LAZARVIC. B. M. Dalagyada ugu muhimsan
saraca laga beero Soomaali-
ya iyo qiimaha ay u leeyihiin
dhaqaalaha dalka, Seminaar
laga baxshay Kuliyadda
Beeraha, 1975.
7. ABA NUUR. BANA. Baadhis ku saabsan noocyada
kala duwan ee gallayda ka
baxda Soomaaliya, Mashruu-
cil Qalin-jebinta, Kuliyadda
Beeraha Afgooye 1978.
8. DASTANCE. N. G. Dhibaatooyinka iyo himiloo-
yinka ku saabsan tacabka
beeraha, warbixin.
UNDP. 1975
9. Baadhis wada jireed N. L. beerista galleyda ee Sooma-
liya Baaris uu sameeyey
Machadka Beeraha ee Afgoc-
ye 1976.
10. Tirakoob aan la fidin, Kuliyadda Beeraha 1976.
11. Nuur Baadhis aan la fidin
12. Bigi. F. Warbixin ku saabsan beeraha
Soomaaliya.
N. 4 — 6, 10, — 12, 1962.
13. Progress Report, Cars Afgooye —1977.
14. progress Report, Cars, Afgooye —1977
15. Nuur Cabduqaadiir. F. Diraasad ku saabsan biyolojiga
iyo Kormeerka «Stock Borer»
ka ee Soomaaliya—1978.

Horumarka galitaanka Dugsiyada

— Yuusuf Cumar —

Ujeeddada warbixintani waa in ay ifiso:

a) Qaar ka mid ah astaanta muuqaaleed ee ballarashada tirada habkeena waxbarasho muddadii 1960 — 1975, iyo (b) socodkeed ilaa 1985. Si loo helo aragti muddo dheer, waxa la sameeyey saadaal ilaa dhammaadka qarnigan labaatanaad. Ujeeddada saadaasha halkan lagu soo bandhigay waxay tahay in ay soo jeediso wixii dhici lahaa haddii fidniinka la fiirsaday ee galintaaku ku socdo si waafaqsan dariiqada ku qeexan tuskana. Marka saadaashu waa mid shardi ah maluhuna waxa uu salka ku haya fidniinkii tegay.

Waxaan rajaynayaa in warbixintan koobani ay caawin doonto inta ka mas'uul ah qorsheynta waxbarashada ee aan waqti ku filan u helin in ay darsaan warbixintii oo dhan. Waliba, waxa kale oo ka faa'iidaydaysan kara dhammaan inta

danaysa horumarka waxbarashada adduunka iyo tan goboleedba, si ay fikrad ugu qataan siday ugu horumarin lahaayeen habka waxbarashadooda qarameed.

HORUMARKA WAXBARASHADA EE CAALAMIGA AH

Ballarashada gelitaanka dhakhsa ah ee loo soo joogay 1960aadkii socdayna ilaa nus kii hore ee 1970naadkii oo ahaa fidniinkii shiiqiyeey, horumarinta waxbarashada waxa ka marag kacay wadamada badankood. Hase yeeshee, labada gobol ee adduunku - wadamada soo koraya iyo ka horumaray — sida maanta loo kala yaqaan — waxay ku kala nuuxnuuxsadeen dhinacyo kale geddisan iyaga oo tixgeliinaya baahidooda. Wadamada soo korayaa waxay xoog saareen sidii ay u gaadhi lahaayeen bartilmaameedyada ah waxbarashada aasaasiga ah oo caam noqota, tirtirid wax akhris iyo qoris la'aanta iyo soo saaridda cudud sha-

qaale oo aqoon leh. Muddadii 1960 — 1975 waxa labanlaabmay gelintaankii waxbarashada aasaasiga ah, tii sare way saddex jibarantay, gelitaankii waxbarashada jaamicaddu waxay afar iyo nus jeer la saraysay sannadkii 1975 tii sannadkii 1960.

Wadamada horumaray waxay iyagu xoogga saareen gelintaanka waxbarashada dugsiyada sare iyo tan Jaamacadaha. Itaalka weyn waxay dawladuhu ku aaddiyeen sidii ay kor u qaadi lahaayeen sinaanta fursadaha waxbarashada ee kooxaha kala gedi san ee tirada wadamadooda. Matalan, muddadaa aynu xusnay, heerka korodhka gelintaanka waxbarashada aasaasiga ah waxay ahayd 6%, ta dugsiyada sarena 68%, iyo ta jaamacadaha oo ahayd 71%. Sannadkii 1975 waddammada horumaray waxay ku dhowaayeen gelintaan caam ah ee labada koox da'eed 6 — 11 iyo 12 — 17 sano iyo waliba iyaaga oo 30% tirada dadkood da'diisa tahay 17 — 18 sano iyo waliba ay dugsiyo ku jireen. Marka la fiiriyo dhinaca wadamada soo koraya saamiga isla koox da'eedkaasi waxay ahaayeen 62%, 35% iyo 8.7% sida ay u kala horeyaan. Hase ahaatee waxa jira faraq u kala dhexeeya gobolada wadamada soo koraya ee Afrika, koonfur Aasiya iyo Laatiin Ameerika.

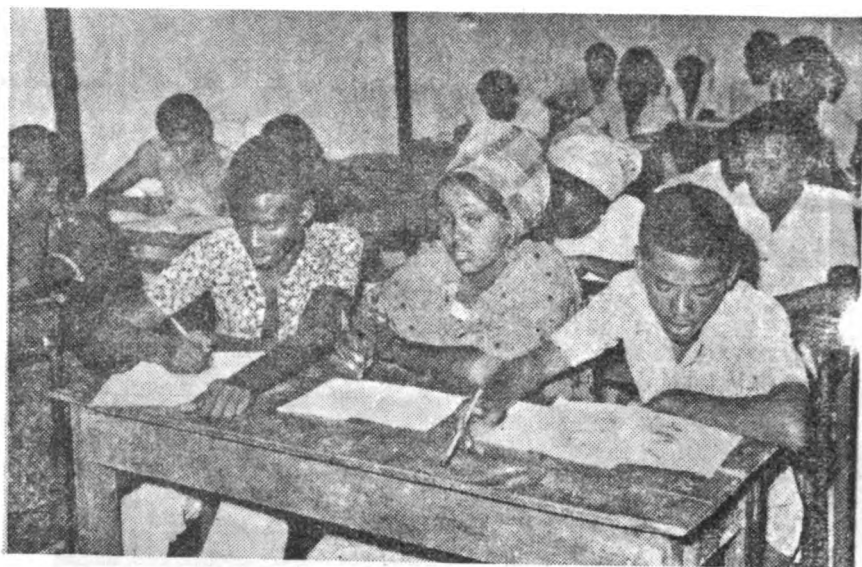
GELITAANKA DHINACA JINSIGA IYO DA'DA

Heerka gelintaanka gabdha wadamada horumaray ee

dugsiyada aasaasiga ah iyo kuwa sareba waxay ugu dho. waan la sinaayeen ka willasha muddadii 1960 — 1975. Laakiin boqolkiiba inta gabdho Jaamacadaha iyo machadyad-da sare gashay waxay koro. dhay 35 ilaa 44, Dhinaca wadamada soo koraya gelintaanka gabdhaha ee sannadkii 1975 waxa uu ahaa mid aad uga hooseeya kan willasha (I.e 43% ayaa wadarta gelintaanka ahaa gabdho heerka kowaad, 36% heerka labaad iyo 33% oo ah heer seddexaad) inkastoo sanaddihii 1960 — 1975 ay muujiyaan hormar muuqda.

Haddii fidniinka la fiirsa-day sidaa ku socdo, sannadka 1985 wadamada horumaray waxay gaadhayaan gelitaan caam ah ee koox da'eedka 6 — 17 sano iyo in 36% tirada dadkooda da'doodu tahay 18 — 23 sano dugsiyada ku jiraan. Saamiga gelintaanka wadamada sookorayaa waxa uu noqon doonaa 88% oo ah kooxd'aedka 6 — 11 sano, 42% oo ah koox-da'eedka 12 — 17 iyo 12% oo ah koox-da'eedka 18 — 23. Faraqiqa u dhexeeya saamiga gelintaanka dhinaca Laatiin Ameerika iyo Koonfur Aasiya waxa ku socon doona korodh saameeya dhammaan koox-da'eedyada. Xagga Afrika, gelintaanka waxa uu ku socon doonaa in uu u koro si ka dhakhso badan ta Koonfur Aasiya. Taa sina waxay dhalinaysaa in koox-da'eedka 6 — 23 sanno Afrika kaga sareeyso Koonfur Aasiya. Hase ahaatee, kale gedisnaantaa saamiga gelintaanka Afrika gudaheedu waa uu si kordhi.

Sannadka 1985, 25 dal ee adduunka ugu saboolsan (oo 16 yihiin Afrikaan) iyo waliba lixda dal ee saaxil waxay aad uga hoosayn doonaan gelintaanka celceliska ah ee qaaradda Sannadkii 1975 Isla

sannadka 1985, 17 dal oo ka mid ah 24 dal ee Laatiin Ameerika (oo ka kooban 82% tirada dadka qaaradda) waxay gaadhi doonaan in, ka badan 80% carruurtooda da'doodu tahay 6 — 11 sano ku jiraan dugsiyo. Xagga Afrika waddammada heerka gelintaanka dhaafi waxay noqon doonaan 18 ka mid 46ka dal ee qaaradda (oo ka kooban 23% tirada qaaradda). Ugu dambeystii 13 dal oo ka mid ah 17ka dal ee gobolka koonfur Aasiya (oo ka kooban 12% tirada gobolka) ayaa iyana heerka gelitaanka gudbaya.

Sannadka 1985, gelintaanka dugsiyada aasaasiga ah ee wadamada soo korayaa waxay noqon doontaa 84% tirada koox-da'eedka 6 — 11 sano, haddii la qaato in aanay jirin qaar fasaladadoodii dib u noqdaa. U dhiganta tiradaasi ee Koonfur Aasiya waxay noqon 75%, Afrikana 82% iyo Laatiin Ameerika oo ah 12%. Koonfur Aasiya waxa la filayaa in ay waxoogaa ka sareeyso maadaama ay 68% tirada wadamada waxbarashadooda dadka gobolku ku yaalaan aasaasi ihi ay ka kooban tahay muddo shan sano oo ke. tiya. Waxa kale oo la filaya in ay ka hoosayso dhinaca Laatiin Ameerika oo 40% ti.

rada dadku ay yaalaan wadamada waxbarashadooda aasaasiga ahi ay socoto ilaa si deed sano. Sannadkaa isaga ah, Laatiin Ameerika waxay noqonaysaa gobolka kaliya ee awooda in uu gaadho waxbarashada aasaasiga ah ee caamka ah.

Saadaasha tirada dadka iyo kordhka gelitaanka ee waddamada soo koraya.

Si ay u ilaashadaan saamiga gelitaankii sannadkii 1975 ee koox-da'eedka 6 — 11 sano, wadamada soo korayaa waa in ay gelitaankooda ku kordhiyaan 25% sannadada 1975 - 1985 haddii ay tirada dadku u kordho heerka «hoose» ee saadaasha tirada dadka Ummadaha Midoobay, 30% heerka «dhexe». iyo 33% heerka «sare». Sannadada 1975 — 2000 korodho waxa uu noqon doonaa 50% 73% iyo 93% sida ay u kala horeeyaan ee seddexda heer. Si ay u helaan saamiga gelitaanka loo saadaaliyey koox-da'eedka 6 — 11 sano sannadka 1985, korodhka gelitaanka waxa uu noqon doonaa 39% heerka «hoose», 44% heerka «dhexe» iyo 47% heerka «sare» halka ay korodhka u dhiganta ahi ee sannadka 2000 sida la saadaaliyey ay noqon doonto 84%, 113% iyo 140% sida ay u ka-

la horeeyaan.

Faraqiqa Gelitaanka ee Jinsiga sida la saadaaliyey sannadka 1985

Marka la eego kala gedisnaanta gelitaanka ee Jinsiga, wadamada horumaray iyo Laatiin Ameerika ku socon doonaan in ay wilaasho iyo gabdho sinaadaan heerka kowaad iyo kan labaadba. Waxbarashada Jaamacadaha iyo Machayada sare ee wadammada horumaray waxay gabdhu-

hu noqon doonaan 45% wadarta **gelitaanka**, Laatiin Ameerikana 41%. Koonfur Aasiya gelitaanka gabdhuhu waxay noqon doonaan waxbarashada aasaasiga ah 42, ta dugsiyada sare iyo heerarka ka danbeeya waxay midkii noqon doonta 35%. Afrika gelitaanka gabdhuhu waxa uu noqon doonaa 44%, 38% iyo 30% waxbarashada aasaasiga ah, tan sare iyo heerarka ka danbeeya sida ay u kala horeeyaan.

LINKA

Si ay u ilaaliyaan saamigii arday / macalinka ee jiray **SAAMIGA ARDAY / MACA**. 1975 heerka aasaasiga, wadamada soo korayaa waa in ay kaydka macalimiintoodu ku kordhiyaa 3 milyan inta u dhexaysa sannadka 1975 ilaa

1985. Heerka dugsiyada sare waa in ay **kordhiyaan 2.3 m** yan inta u dhexaysa 1975 ilaa 1985. Tani waxay ka soo horjeedaa xaaladda wadammada horumaray oo iyagu wax yar oo kordhiimo ah uga baahan kaydka macalimiinta ee labbadba heerba — ka aasaasiga ah iyo dugsiyada sare.

HORUMARKA DHAKHSO AH EE SOOMAALIYA DHINACA GELITAANKA

Haddii aynu horumarka fidniinka ee Soomaaliya u eegno

ee ay ka mid yihiin Fooltada Sare, Maali, Gaambiya, Suudaan, Giini, Burundi, Jaad, Siniigaal, Laybeeriya, Siiralyoon, **Biniin**, **Moosambii**. Nayjeeriya iyo Taansaaniya oo dhammaantood kaga sareeyey Soomaaliya dhinaca gelitaanka carruurta da'doodu tahay 6 — 11 sano sannadkii 1965 way ka hoosayn doonaa Soomaaliya sannadka 1985. Tan micnaheedu waxa uu yahay in Soomaali samaysay horumar dhakhso ah dhinaca gelitaanka dugsiyada ee da'da 6 — 11 sano sannadadda u dhexeeya 1965 ilaa 1985. Waxa kale oo micnaheedu yahay in ay Soomaaliya hoggaamin doonto wadammo badan oo Afrika ah dhinaca gelitaanka dugsiyada waxbarashada aasaasiga ah.

GEBAGEBO

Guushaa laxaadka leh ee xagga tirada sida halkan lagu saadaaliyey waxa laga yaabaa in ay marin habaabiso wadamo badan oo ay ilowsii-so in ay tixgeliyaan horumarka dhinaca tayeed oo isna sida oo kale ahmiyad mudan. Tani waxay waliba gaar u tahay wadammada soo korayaa oo bahidooda waxbarasho ku dabooli kari waayey habka toosan ee waxbarasho. Taasi-na waxay dhaxalsiisay in ay rajo weyn saaran dhinaca waxbarashada dadban. Wadamada horumaray iyagu waxa ka horyimid sinaan la'aanta fursadaha waxbarashad ee baahida ay u qabaan in ay isbeddel ku biiriyaan nuxurka iyo dhismaha. Waxa kale oo ay la kulmeen baahida ay u qabaan waxbarashada dadkooda waaweyn. Waliba, labaduba — wadamada horumaray iyo kuwa soo korayaa — waxay aad ugu tacalujisan yihiin fursadaha shaqa geynta dadka dugsiyada dhammaystay.

tirakoobkan iyo saadaashan lagu soo bandhigay warbixinta, waxaynu arkaynaa in Soomaaliya sannadkii 1965 ugu jireen dugsiyada in ka yar 10% carruurta da'doodu tahay 6 — 11 sano. U dhiganta b qolkiiba inta dugsiyada ku jiri doonta da'daa sannadka 1985 waxay noqon doonta i ta u dhexaysa 60 iyo 69.

Wadammada Nayjar, Itoobiya iyo Muritaaniya dhammaantoodu waxay la mid ahaayeen Soomaaliya xagga gelitaanka dugsiyada carruurta da'doodu tahay 6 — 11 sano sannadkii 1965. Boqolkiib inta arday ee dugsiyada ka geli doonta sannadka 1985 waxay noqon doonta 20 — 29 oo Nayjar iyo Itoobiya ah iyo 30 — 39 oo **Muritaaniya**. Wadammada Afrikaanka ah

NOLOSHA XISBIGA

UDHIS oo Gu' jirsaday

8dii Jannaayo, 1979ka, waxaa loo dabaal degay sannadguuradii laad ee ka soo wareegtay asaaska Ururka dhaqdhaqaaqa Iskaashatooyinka Soomaaliyeed.

8dii Jannaayo, sannadkii 1978kii ayaa dhidibada loo qotomiyey urur ay Iskaashatooyinka Soomaaliyeed yeesheen oo xalaal ah kii ugu horeeyey.

Dusiga Boliiska ee Magaalada Muqdisho, ayaa lagu qabtay Shirweyne taariikhi ah oo ay ka soo qeybgaleen ergooyin mataleeyey dhammaan Iskaashatooyinka dal. ka, kana kala yimid gobollada iyo Degmooyinka oo idil Halkaas ayuu ka unkamay Udhis oo maanta loo dabaal degaayo sannad guuradii laad. Waa urur cusub oo astaamo cusub leh; Dhan waa urur Bulsho oo siyaasi

ah; dhinacna waa urur wax soo saar (dhaqaale) oo ay leeyihiin Xoogsato muruqmaal ah. Waxaa ku bahoo bay beeraleyda, Kalluumeysatada, xijileyda iyo xirfadleyda yaryar ee kala Jaadka; ah, kuwaasoo guud ahaan ku abtirsada danyartii mudada dheer ku hoos dulma neyd talisyadii gumeysiga iyo dibusocodka ahaa.

Bulsho kasta waxaa saldhig asaasi ah u ah, arrimaha nolosheedana jeheeya wax soo saarka maadiga ah. Kacaankii 21ka Oktoobar, isa goo aragtidaas cilmiga ah ka amba qaadaya ayuu mud naanta hore siiyey dadka sida tooska ah ugu xiran wax soo saarka maadiga ah, ama aan niraahno: Tacab soo saarayaasha dhabta ah, kuwaasoo Bulshada inteeda badaniba u baahan tahay, ahna kuwii mudada dheer

dulmanaa. Dhismaha iyo iyo dhiirigelinta Iskaashatooyinka waxey ka mid aheyd tallaabooyinkii Kacaanku ugu tala galay dar. yeelka dadkaas iyaga ah.

Kacaanku markuu dhashay ee la abuuray Xafiis. kii Xiriirka Dadweynaha, ka dibna noqday Xafiiskii Siyaasadda MGSK. ayaa lagu dhaqaaqay abaabulidda iyo baraarujinta xoogsatada danyarta ah ee ay ka mid yihiin beeraleyda, Kalluumeysatada, Xijileyda, Daba. blayaasha, dharsameeyayaa sha birmaalka IWM.

Baraarujin badan iyo tababarro isdabajoog ah ka dib, markii la gaaray heer ay ku taamaan sidii ay iskaashatooyin u sameysan lahaayeen. ayaa 24kii Disember, 1974kii tuulada Ugunji oo ka tirsan Degmada Marka, waxaa laga asaasay iskaashatadii ugu horreysay oo ay yeesheen beeraleyda Soomaaliyeed, kuna dhisan Sharciga Lr. 40 ee loogu tala galay Iskaashatadaas oo la magac baxday «Kumis» waxaa asaaskeeda xubno ka noqday 3640 beeralay ah. Halkaas ayey ka bilaabantay hirgilinta iskaashatooyinku.

Iskaashatooyinka Soomaaliyeed, iyagoo uu taakuleynaayey Xafiiskii Siyaasadda MGSK, taageerana ka haya yey haya'daha Dowladda qaarkood, ayey halgan kacaannimo billaabeen, si ay

uga xoroobaan dhiigmiirad-
kii maalqa beenka. Halgan-
kaas waxaa ka soo baxeen
guulo la taaban karo oo ay
ugu wayneyd ka xoroobid
iskudulnoolaadkii ay ku ji-
reen iyo iskukal-sooni ay naf-
tooda ku katsoonaadeen
ogaadeenna iney nolol wa-
naagsan gaari karaan. Iya-
goon cidna hoois gelin. Wa-
xey kafoo garteen waxtarka
iskaashiga iyo jagada xush-
madda leh ee iyagu xoogsato
ahaan ugu beegan yihiin
dhisimaha bulshaweynta taa-
soo ay ogaadeen xaqiraaddii
iyo quursiga in lagala dhac-
jiray in ay aheyd been ay
beereen kuwii dhiigmiiran
jirtay.

Xisbiga Hantiwadaagga
Kacaanka Soomaaliyeed
markii uu dhacay, kuhaa-
beegmay marxaladdaas bi-
seylka ah, wuxuu aadoonsa-
day baahida loo qabo in la
dhiso Urur mideeya iskaa-
shatooyinka kala daadsan.

Dal kastoo Hantiwadaagga
ah, uuna hogaaminaayo Xis-
bi Nooca cusub ah iskaasha-
tooyinka waxaa la siiyaa
mudnaan hore.

Bulshada Hantiwadaagga
ah ee ka hortagtay lahaan-
shaha gaar ahaaneed ee
dhiigmiiradka ku dhisan
waxaa jira laba nooc oo la-
haansho ah:

1. **Hantiwadaagga** Dawlad-
da oo dadweynaha ka
wakiil ah
2. **Lahaanshaha** iyo
iskaashatooyinka, oo ka-
roobaan danyarta muruq-
maarka ah, kuwaasoo
xataa xiriiraddo iyo isku-
jaado taneyba ay iska kaasha-
daan dawladooda wax-soo-
saarka ah, Dawladuna gacan-
ka siiso, si wax soo-saarid-
doodu heer sare u gaaro iya-
aadaa iibbannaas ugaadho oo

guna nolol wanaagsan u
gaaraan, uguna reystaan
nolol isku dumeolaadka.
Halkaas waxaa ka muuqda
habka hantiwadaagga ahi
ahmiyadda weyn oo uu siiyo
dhismaha Iskaashatooyinka
isagoo fulinaaya farriintiisii
ahayd darwajka daniha
xoogsatada iyo guud ahaan
ba dadweynaha daryar ah.

Hoggaanka Iskaashatoo-
yinka ee XHKS, isagoo Go-
laha Dhexe ee Xisbiga uga
Wakiil ah arrimaha iskaa-
shatooyinka, wuxuu xil weyn
iska saaray sidii ay dhis-
maha iyo hirgelinta iskaa-
shatooyinka ku dhacdo. Xa-
haayeen ibeerka ugu sarree-
ya, kaaso ah in la dhiso
urur isku-taagan oo midee-
ya iskaashatooyinka dalka,
himiladaasna uuna laabtu-
leysiiyay waxaana loo shaan-
weyn yahay in la tirtiro dhi-
batooyin laan wali laga
gudhin.

Guddoomiyaha Ururka
dhaqan-gaaga Iskaashatoo-
yinka Soomaaliyeed, Jaalle
Warsame Cabdullaahi Cali,
isagoo ka Jawaabayey su'-
aal arrintaas ka waydiinay
mari ayay **Halgan** waraysi
ugu tagtay waxuu yiri
«waaya, arrimahaas waxey
na bartay in aan guusha la
doonayn baga gaari kamin
abaabulid bulsho, haddii aan
loo sameyn urur mideeya
danyarta oo ay ku soo hir-
taan».

Isagoo ka Jawaabayey su'-
aal ku saabsaneyd guulaha
laga gaaray dhismaha UDH-
IS, Jaalle Warsame wuxuu
fart ku fidiyay in xidhiidh
ay kororsadeen iyo isku kal-
soomida nafsamiga ah ee ay
gaareen beeralaydii iyo kal-
luumeysatadii shalay ga-
doonka ahaa, ee la quursan
jiray, markii ay iyagu maan-
ta madax ka noqdeen urur
Siyaasi ah, Xafiisyo hay'bad

leh fariisteen, Shirar caa-
lami ah ka aybaalayaan,
arrimaha dalka wax ka
jaangoonayaan; taasoo mic-
naheedu yahay isbedelka ka-
caanka oo si fiicil ah loo taa-
siiyey ugu iikhsaddobbo.

Hantiwadaagga iyo iskaashatoo-
yinka Soomaaliyeed waxaa
jiraa in la hirgeliyo iskaa-
shatooyinka, oo ay wada-
bixiyaan. Waxaa jira in ay
hantiwadaagga iyo iskaashatoo-
yinka Soomaaliyeed waxaa
jiraa in ay wada-bixiyaan.

Beeralayda 253 Iskaashatoo-
yinka Soomaaliyeed waxaa
jiraa in ay wada-bixiyaan.

Kalluumeysato 18 Iskaa-
shatooyinka Soomaaliyeed waxaa
jiraa in ay wada-bixiyaan.

Ganacsiga 28 Iskaasha-
tooyinka Soomaaliyeed waxaa
jiraa in ay wada-bixiyaan.

Xidhiidh 10 Iskaashatoo-
yinka Soomaaliyeed waxaa
jiraa in ay wada-bixiyaan.

Dhismaha iyo Gaadiidka
7 Iskaashatoo-
yinka Soomaaliyeed waxaa
jiraa in ay wada-bixiyaan.

Waxaa Kaloo hadda I-gu
jiraa in la hirgeliyo iskaa-
shatooyinka Quduska.
UDHIS iyo dhammaan
xubnaha iskaashatooyinka
Soomaaliyeed waxaan ugu
hambalyeyneynaa sannad
guuradoodii laad waxaan
u rajeyneynaa in ay halgan-
kooda sannad walba guul
cusub ka soo hooyaan.

Isbahaysiga Degmooyinka Gobolka Banaadir

Toddobaadkii ugu horreeyey bisha Janaayo bar-naamij isbahaysi ah ayaa u socday 6 Degmo oo ka mid ah 13ka Degmo ee uu ka kooban yahay Gobolka Banaadir; lixdaas degmo oo ah kawa loo yaqaan degmooyinka bari, waxay kala yihii Shingaan, Cabdilaahi, Shibus, Kaaraan, Yaaqshiid iyo B/Dheere.

Tallabadaas waxay ka dambaysey go'aan ay wada jir u gaareen Xoghayayaa sha guddiyada Xisbiga lixdaas degmo mar ay shir isugu yimaadeen 26kii Disembar, waxaa la dejiyey qorshe ujeedadiisu tahay iskaashiga iyo isku xirida xooga gga kacaanka ah ee ka halgamaya degmooyinkaas dariska ah.

Qorshuhu wuxuu u habaysnaa sida soo socota:

b) 1dii Jannaayo, kulan ay degmada shangaani isugu yimaadeen guddiyada Xisbiga ee degmooyinkaas iyo dhammaan Unugyada Xisbiga ee Xaafa-

dahooda.

t) 2dii bisha: kulan ay degmada Yaaqshiid ku yeeshen Ururrada Bulshada ee degmooyinka.

j) 3dii bisha shir degmada B/Dheere loogu qabtay haweenka iyo kooxahooda hidaha iyo Dhaqanka

x) 4tii bisha waxaa degmada Shangaani siminaar ugu furmay guddiga Xisbiga ee 6da degmo Unugyada Xaafadaha iyo guddiya Ciidanka Guulwada yaasha tababarkaas oo socnaayey ilaa sagaalkii bisha Jannaayo waxaa furay Jaalle Axmed Shire Maxamuud Guddoomiyaha Guddiga Dhexe ee Baarista XHKS oo ah wakiilka Golaha Dhexe ee Degmad Shangaani tababarkaas wuxuu ku saabsanaa bar-naamijka XHKS iyo guud ahaanba hirgelinta hawlaha Xisbiga.

Jaalle Axmed Shire oo

furitaanka aqoon-isweydaarsigaas khudbad kochan ka jeediyey wuxuu ka waramay ujeedada Xisbiga ka leeya hay isbahaysiga xoogagga horusocodka ah ee degmooyinka wuxuna dadkii aqoon isweydaarsigu u furmay ku guubaabiyey in ay ka jiba keenaan ujeeddada tababar-kaas iyo guud ahaanba xaqiijinta himilooyinka Ummadda Soomaaliyeed.

Tallaabadaas isbahaysiga ah ee ay ku dhaqaaqeen degmooyinka Bari ee Gobolka Banaadir, shaki kuma jiro in ay tahay mid wax ku ool ah, haddii si wanaagsan looga faa'iideystana keeni karta, guulo kacaaneed oo ay soo hooyeen kaadirka degmooyinkaas, iyagoo halkaas ka helaaya fursad ay isku bartaan, isku kaashadaan, khibradahooda iyo waaya-aragnimadoodana isku weydaarsadaan; taasina waxay ku dayasho wanaagsan u noqonaysaa degmooyinka kale ee gobolka Banaadir iyo degmooyinka dalka dhammaantood.

Isbahaysiga Xoogsatada Soomaaliyeed

Bisha Jannaayo 10keedii magaalada Jowhar waxa lagu qabtay bannaanbax weyn oo lagu tusayey sannadguuradii 4aad ee isbahaysiga Shaqaalaha iyo beeraleyda Soomaaliyeed.

Laga soo bilaabo bishii Jannaayo, 1976kii, 10ka bisha Jannaayo ee sannad kasata, waxaa loo aqoonsaday

maalintii isbahaysiga Shaqaalaha iyo beeraleyda Soomaaliyeed, waxaana loo sameeyaa dabbaaldegyo iyo dhoolatusadyo lagu weyneynaayo munaasabaddaas, si xoogsatada Soomaaliyeed aragtideeda loo mideeyo, wacyigeeda dabaqiga ahna loo kobciyo.

Xuskii sannadguuradii

2aad ee isbahaysiga shaqaalaha iyo beeraleyda waxa lagu qabtay xarunta Ceel Jaalle ee degmada Marka waxaana ka soo qayb galay Xoogsato, tiradoodu gaaraysay 1500, kana kala socotay gobollada iyo degmooyinka dalka; taasoo ahayd bishii Jannaayo, 1977. Sannadguuradii saddexaad xuskeedii oo ku beegnaa sannadii dho-

weyd 1978 waxaa lagu qabtay Dugsiga Sare ee Booliska oo ku yaal Magaaladaan Muqdisho.

Xuska Sannadguurada 4aadna waxaa loo gartay in lagu qabto Magaalada Jowhar, iyadoo loo tixgelinaayo in ay tahay Magaalada beeraley ah, islamarkaasna ay ku nool yihiin shaqaa'le fara badan, waayo waxaa ku taal Warshad weyn iyo mashaa'riic kale.

Xuska sannadguurada 4aad ee isbahaysiga Shaqaa'la iyo beeraleyda Soomaaliyeed ee sannadkan, wuxuu ahaa kii ugu lixaad weynaa ee ay ka qayb galay xoogsatiradoodu gaarayso ilaa toban kun oo qof, taasna waxaa lagu sheegi karaa guul laga gaaray ujeedooyinkii

isbahaysiga ee ay ka mid ahayd Sare-u qaadidda waxyiga dabaqiga ah iyo dareenka xoogsatanimo ee shaqaa'la iyo beeraleyda Soomaaliyeed.

Xuskaas ahamiyaddiisa waxa sii xoojiyey ka qayb galka uu ka qayb galay Kaa'liyaha Xoghayaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha ku xigeenka JDS, Jaalle S. Guute Ismaaciil Cali Abokor iyo xildhibaanada kale oo ka tirsan Golaha Dhexe ee XHKS.

Jaalle Ismaaciil oo halkaas khudbad ka jeediyey wuxuu tilmaamay qiimaha weyn ee uu ku fadhiyo isbahaysiga xoogsatada Soomaaliyeed, wuxuuna sheegay daryeel la'aantii xoogsatadu ku sugnayd kacaanka ka

hor iyo sida maanta loogu suurto geliyey in ay ka qayb galaan maamulka iyo talada dalka.

Jaalle Ismaaciil wuxuu ku nuuxnuuxsaday ahammiyadda dheeraadka ah ee kacaanku siiyey beeraleyda iyo sida loo mideeyey awooddooda, looguna saameeyey iskaa shatooyinka; sidaa awgeedna loo baahan yahay inay kordhiyaan dadaalkooda, siiba xagga wax soo saarka.

Jaalle Ismaaciil ka hor munaasabaddaas waxaa khudbad kooban ka jeediyey Guddoomiyaha UDHIS, Jaalle Warsame Cabdullaahi oo ka warramay kaalinta iskaa shatooyinku kaga jiraan dhi smaha dhaqaalaha dalka iyo hirgelinta hantiwadaagga cilmiga ah.

Xuskii Ilkii Jannaayo

Habeenimadii 11ka Jannaayo, Golaha Hanuuninta dadweynaha ee degmada Xamar Jajab waxaa lagu qabtay Xaflad qiime leh oo lagu xusaayey maalinta 11ka Jannaayo, oo ah maalintii Ummadda Soomaaliyeed qiime weyn ugu fadhida. Xafladdaas waxaa ka soo qayb galay, khudbad ay munaasabaddaas ugu warramayaana ka jeediyey, madax ka tirsan guuddiga fulinta ururka Dimoqraadiga Haweenka Soomaaliyeed iyo Guddiga Xisbiga Gobolka Banaadir.

X/Jabab oo keliya ma ahee dhammaan Go'aayaasha hanuuninta ee Degmooyinka gobolka Banaadir iyo dhammaan degmooyinka uu ka kooban yahay dalka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya, waxaa lagu qabtay xaflado qurux badan oo ay isugu soo baxeen dadweynaha kacaamiinta ah laguna maamuusaayey ma-

lintaas qiimaha taariikhiga ah leh ee kulmisay dhawr munaasabaddood oo xusid joogta ah mudan.

Waa midda horree, waa maalintii uu dhacay dagaalkii hannoolaato, ee dadweynaha Soomaaliyeed oo gobonnimadooda u dhiidhiyey. iyagoo uu hoggaaminaayo Xisbigii (S.Y.L.) ay dagaal geesinnimo ah la galeen guumeysigii talyaaniga iyo daba-dhilifyadiisii, halkaasna ay ku geeriyooden geesiyaal ay ka mid ahayd XAAWO CUSMAAN «TAAKO» oo ka marag furtay kaalinta wax ku oolnimo ee haweenka Soomaaliyeed.

Maalintaasi waxay markale taariikhda dalkeenna baal dahab ah ka gashay, sannadkii 1974kii markii lagu dhawaaqay sinnaanta ragga iyo dumarka Soomaaliyeed uuna soo baxay xeerka qoyska, oo muujinaaya sida looga dhabaynaayo, no-

loshana loogu dhaqan geli-naayo sinnaantaas lagu dhawaaqay.

Sharcigaasi ma ahayn oo keliya mid lagu sugay xuuquuddii haweenka ee hore cagta hoosteeda loo gelin jiray, balse waxaa u sii dheer in uu yahay is beddel weyn oo lagu sameeyo nolosha qoyska Soomaaliyeed iyo guud ahaanba dhaqanka bulshada.

Dhismaha bulshadu wuxuu ka bilowdaa qofka, qofkuna wuxuu ka soo baxaa qoyska. Sidaa awgeed marka la doonaayo in bulsho cusub oo caafimaad qabta la dhiso, waa lagama maarmaan in la saneeyo, taliyaabooyin wax ku ool ahna laga qaado nolosha qoyska.

Kacaanka Soomaaliyeedna, falsafaddaas ayuu ka ambaqaadayey, markii uu soo saaray go'aankii sinnaanta ragga iyo haweenka iyo xeerka qoyska.

Nikragua: keligii taliye lagu kacay

Nikaragwa waxey ka hoos baxday xukunkii gumeysiga ee Isbaanishka iyada oo hoggaamiyaan kooxo diktatooriga, ah kuwaas oo goostay in dalka hoos galo Talada gumeysiga cusub ee Mareykanka. Intii u dhaxeeysey 1938 iyo 1950, masalan, Nikaragwa waxey yeelatay 9 distoor. Sida horey

ARRIMAH DUN

[illegible]

Ciidamada Badda ee Mareykanka waxay sannadaha soo dhac ku qaaminayaan qorshe Samozha sidii uu baagi ugu noqon lahaa awoodda, Janaraalka filka weyn Anastosiya Sannadka 20 Sannadood. Isaga oo moqawii keligatiye sumaysi, sumah, kahar, Waxaase ka dilaay oo boobad sarsarnum

Kaligwalihah maana wogga
 Sango Deloole, wixanla soo
 wariyo huu larkunday hanti
 waynoo he gaanaa boondagu
 qiyaaay 500 abbaaluuu
 Dooleen luga ayinkooda, Sa-
 maazaku maaxaysaneysa danti.
 da'aa qiyaaale daheyma da-
 weynihii sga Nikaahaw qiswamaa
 baabirihago saboonimmo buxtur
 Jahh iyo dhibootooyin aah tira
 laheyma Z Heerka ayaagaadnay
 aqbondafirida Waa Maaboolkiiba
 60w siinlaad zafuu qeemin
 aqondafirida Waa Maaboolkiiba

Dugsiyada Hoose waxaa la dhigaa oo kaliya 2 ama 3 sanadood mana aha kuwa dadka ku filan. Ayadoo shuruud daryeelka aad ti yar ayihiin ayaan haddana aan la hirgelin.

Dhagaalaha Nikaragwa aad ugu saleysan yahay waa beeraha. Dalkaa waxyaabaha laga

Xuzka Samnagar a
Mudisho.
ka oo ku yaal Magaalada
tay Dugiga Gate ee Boolis-
wey 1978 waxaa lagu dab-

in ay tahay Madaxda iyo
 Xuseen Maxamed Xaasan —
 ku nool yihiin shacabka
 badani waaya ku laal
 beero kuwa ay rooni tahay Cudbi
 (SUUF), Bun, Marusi, Midho,
 Sonkor, Bariis, Galley, Koka
 iyo Buuri. Cudbiga iyo Bunka
 waxey door sii weyn ka qaa-
 taan waxaaba Nikaaragwa ay
 dibadda u dhoofiso. Shirkado
 Mareeykan iyo Kanadiyan ah
 ayaa afaa ka gota dalkaa
 Macdanta Dhabka Lacagta
 iyo Naxaasta.

Waayahan dambe Nikaragu-
wa waxey la kulantay musii-
booyin waaweyn oo dabiici ah.
Dhulgariirkii 1972kii wuxuu
dhurburiyey magacaad shaadaxda
dhanagaal, kaalo ay loxanahteen
10,000 qof wadaaya waa guryo
gaalaay 250,000 tal-qasim ga
oo wakuum fasaalka x-siyee saaxil-
bidit iyo Choommada Qoranku
meey boobaan keydka xil-qocga
talaagalay baska Uhibaatadu
lila-gudhay dhulgariirka Is-
xaaga oo aad looga dhacilay oo ay
chajiira gudhay xukuumadiisii
gaynuu is casilay 1972kii waxaa-
na beddeyla Cote D'Ivoire oo ka
kooban 3 nin. Hase yeeshee
wuxuu awood u heley in dib
loogu doorto Madaxweyni-
mada mar labaad Sebtembar
1974. Wuxuu hakiisti ka wa-
day cabudhinta jamaadka, xa-
adhiga, siinta iyo dilka tham-
maan shyaasiyiinta ka soo hor-
jeeda.

Xoogagga horusocodka ah ee
kelitaliyanimada Samoza ayaa
isku baheysatay Jabhadda la
yiraahdo «The Sandinista Na-
tional Liberation Front», ma-
gacuna wuxu ka yimid Jena-
raal Augusto Gesar Sandino.

kaasoo ahaa hoggaamiye da-
gaal dhuumaaleysi oo lagula
jiray Mareeykankii xoogga ku
heyyay Nikaaragwaa la galay
1930 maadkii. Umadduna wa-
xey u aragtaa Sandinistaya-
sha geesiyaalkii dagaalka.

Kooxo kale oo mucaarida
ayaa iyana sameestay Jabhad
la yiraahdo (THE DEMOCRA-
TIC LIBERAL UNION (UD-
EL)) taas oo ka kooban urur-
rada shaqaalaha iyo arxaabta
siyaasadda ee dagaalka dha-
xe isuguna jira bidix iyo dha-
xe.

1977kii wadaaddada Rooman
Kootalika ee Nikaraguwa wa-
xey ku eedeeyeen Xukuumadda
iney silcisay, kuifsatay, ayna
dishay dad rayid ah iyada oo
leh waxaan ololeyaal aan na-
xariis laheyn ku qaadeynaa
sanaadistoyaasha wada dagaal-
ka dhuumaaleysiga. Dagaalka
da xukunka haysatay waxey
soo rogtay kelitaliyanimadeedii
iyadoo isticmaaleysa hogga-
aminta aydiyoologiiga ah lana
socdo xoog militari ah. Dhi-
baatada dhex taal xukunka
Samoza iyo af hayeenka Kii-
sadda Katoolikadu waxey dha-
xalsiisay taliska in laga xa-
yuubsho taageeradii uu ka heli
jiray dadka diinta iyo Aydiyo-
lajiyada ku shuqul leh ee ku
jira maamulka awoodda daw-
ladeed.

Dadka qaba aaraada xorta-
ah waxey aad uga naxeen dilka
la dilay PEDRO JOAQUIN CHA-
MROOR, kaas oo ahaa qoraaga
Jariidadda kaliya ee mucaa-
radka iyo dhaqilaha xukuu-
madda. Dadka badankiisu
wuxuu rumeysan yahay iney

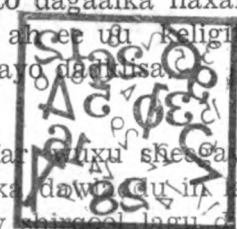
AH218 ATX183AW
dileen gacan ku tumi la yaasha
Samoza u adeega.

Dilka dhexal Jannaayo
waxaa lagala hor tagay xu-
kumaad mudaaharaadyo iyo
dagaal dhexal waa weyn. Waxaa
xigay dhacdooyinkii Ogoosto
Sebtebmar 1978, markaas oo
Sandinistayaashu qabsadeen
barlamaankii dabayaagadii
Ogoosto arrintaa oo u suurta
gelisay iney helaan lacag ma-
dax furasha ah oo dhan \$30,000
oo Doolar iyo in ay xoreeyaan
maxaabiis Siyaasad u xidhnaa.

Tallaabadan gacsiinta ee
Sandinistayaashu waxey naci-
sahay shucuurta ka dhacday
ka iyo Nikaragwiyiinta oo dhan
u bilaabay in ay waddooyinka
socdaallo ku maraan ay muda-
haraadyo sameeyaan. Markuu
arkay inaaney waxba meesha u
oolin, oo taladii ka wareegtay
ayuu Samooza isticmaalay xoog
qaawan oon naxariis laheyn.
Wuxuu ku dalbaday dadka
Ciidamada Qaranka oo dhan
7,500 oo nin kuwa oo u ah
xoog Boliis ah oo Madaxweyna-
ha u gaar ah. Kolkii ay qabo-
been halgamadii dadku siiba
biilowgii Oktoobar. Samooza
diyaaradihiisa iyo madaafiic-
diisu waxey burburiyeen shan
magaalo oo waa weyn dad ka
badan 3000 ayaa iyana ku
qudh baxay.

Intii uu dagaalku socday
waxaa lagu dhawaagay shaga-
ka fadhiisad guud. Waxaa
taageero ku siiyey shaqo ka
fadhiisigaa guddiga Israaca ee
Baayacmushtarka oo ka koo-
ban burjuwaasiyiinta meel dha-
xaadka ah taasina waxey keen-
tay in adduunyadu si fiican u

aragto dagaalka naxariis dar-
rada ah ee uhi kelitaliyuhu
ku hayo dagaalka.

Mar kooxo sheegay af ha-
yeenka dawladu in laga hor-
tagay shirqool lagu diddanaa
Samoza kaas oo ka dillaacay
Ciidammada Qaranka gudii-
hiisa.

Markii ay arkeen sida weyn
ee ay diktatooriyadda Samo-
za uga takooran tahay Nika-
aragto dagaalka naxariis dar-
rada ah ee uhi kelitaliyuhu
ku hayo dagaalka.

Dawladda Ameerika laakiinse
sidi la rabay uguna guuley-
san. Samooza ayaa ka dhacday
dagaalka naxariis dar-
rada ah ee uhi kelitaliyuhu
ku hayo dagaalka.

WARBIXINTA BISHA

Jaalle Ismaaciil oo ka warramay shirweynaha Xisbiga

«Qabanqaabada hawlaha shirweynaha aan caadiga ahayn ee XHKS, waa la geba gabeyay qorshihiisa, iyadoo rasmi ahaan u bilaabmi doono 20ka Jannaayo, sidaa waa xaa sheegay Kaaliyaha Xoghayaha Guud ee XHKS, Madaxweyne ku xigeenka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliyeed Jaalle S/Guuto Ismaaciil Cali Abo-
kor.

Jaalle Ismaaciil oo u warramayey Weriyeaal wuxuu sheegay in qabanqaabada iyo isku dubaridka hawlaha Shirweynaha lagu tallaabsaday kaddib markii uu ku dhawaaqay Xoghayaha Guud ee XHKS, sannadguuradii 9aad ee kacaanka in Xisbigu shirweyne aan caadi ahayn isugu imaan doono.

Isagoo ka warramaya ka qayb galka shirweynaha aan caadiga ahayn ee Xisbiga, Madaxweyne ku xigeenku wuxuu sheegay in ergooyin ka ka qayb gelaya Kongereeska laga soo dhex doortay shirar xisbiyeedkii heerka gobol sida ku cad xeerka xisbiga hantiwadaagga kacaan ka Soomaaliyeed.

Jaalle Ismaaciil oo ka jawaabayey su'aal ku saabsanayd amuuraha ugu waaweyn ee la soo hordhigidoo no Kongereeska wuxuu sheegay in muddadii ka dambeysay aasaaskii xisbiga ay dalka la soo gudboonaadeen duuruuf cusub, isla markaana

ay waajibaad cusub Ummaadda Soomaaliyeed horkeen, sidaas darteedna mar haddii xisbigu uu yahay horseedka siyaasiga ah ee Ummadda kana tarjumaya himilooyinka Shacbiga, Soomaaliyeed uu waajibaadkisu yahay inuu dejiyo majaraha siyaasadeed ee dalku ku soconayo.

«Sida Xeerka Xisbigu farraayo majarahaasi wuxuu yahay mid Xisbigu wada jir u dejiyo mar haddii mabda'a dhismihiisa asaa'iga ah, uu yahay dimuqraadiyadda gudoonka dhexe, saas darteedna ay khasab noqotay in shirweynaha aan caadi ahayn Xisbigu kaga wada hadlo waayaha dalku maanta marayo, loona dejiyo jid cad oo ifinaya dabeecadda wakhtiga hadda ah, dhihaa tooyinka inala soo gudboonaaday iyo sidii looga bixi lahaa» ayuu yidhi Jaalle Ismaaciil.

Isagoo ka jawaabayey su'aal ku saabsanayd dastuurka cusub ee dalka loo dejiyay iyo dhismo Gole Baarlamaan, Madaxweyne ku xigeenku wuxuu caddeeyay in arrinta dastuurku ay ka mid tahay arrimaha la soo hor dhigi doono shirweynaha, hase yeeshee dhismaha Baarlamaanka loo cuskan doono dastuurkaas, kaasoo sheegaya, abuuridda barlamaanka sidii loo sameyn lahaa iyo wixii tafaasiil ah ee

la xiriira» sidaas darteed marka arrinta dastuurka la dhammeeyo ayuunba godo hadiisa loo raacayaa dhismaha Baarlamaanka», ayuu yidhi Jaalle Ismaaciil Cali Abo-
kor.

Jaalle Ismaaciil oo ka warramayey su'aal ku saabsanayd arrin laysla dhexmarayey maa'mahan dambe oo ahayd in Xisbiga dad lagu saari doono, wuxuu caddeeyey sida xeerka Xisbigu uu qabo arrintaasi in ay tahay mid caadi ah sida soo geli taanka Xisbiga, hase ahaa tee ayan ahayn arrin khusaysa shirweynaha.

«Xisbiga waa urur dadna ku soo jiraan dadna ka baxaan, waana arrin la xiriirta nolosha iyo hawsha joogtada ah ee Xisbiga kaasoo, uu xusay xeerkiisu shuruudda xisbiga lagu soo geli karo, is'a markaana lagaga saari karo waxaana si joogta ah hawshaas u fuliya unugyada iyo guddiyada Xisbiga ee heer degmo iyo gobol», ayuu yidhi Jaalle Ismaaciil.

Madaxweyne ku xigeenku wuxuu sheegay in haddii xubin xisbiga ahi anshaxo iyo Siyaasadda Xisbiga ka hor timaado ama xeerkiisu u hoggaansami weydo aan lala sugayn shirweyne xisbigu isugu yimaad ee ay ka mid tahay nolo xisbiyeedka joogtada ah in tallaabooyinka anshax marka xisbiga la fuliyo.

Wasiirka Warfaafinta oo u warramay Weriyeaal

Wafdi uu hoggaaminaayc Wasiirka Warfaafinta iyo Hannuunta Ummadda Jaalle Dr. Cabdisalaam Sheekh Xuseen ayaa booqasho laba todobaad ah ku soo maray wadammo ku yaal gacanka Carabta.

Intii uu booqashadda ku joogay Sacuudi Carabiya isutaga Imaaraadka Carabta, Qadar iyo Ciraaq, Jaalle Cabdisalaam wuxuu wada hadallo la yeeshay madax ka tirsan dalalkaas wuxuuna wada hadallo la yeeshay madax ka tirsan dalalkaas iyagoo ka wada hadlaya sii xoojinta iskaashiga dhinaca Warfaafinta ee Soomaali

ya iyo dunida Carabta.

Isagoo u warramaaya wariyeyaal ka dib markii uu dalka ku soo laabtay bishii Jannaayo 1dii Wasiirku wuxuu sheegay in booqashii uu ku tegey waddammadaas ay ku dhammaatay guul.

Wuxuuna intaa raaciyey in labadii todobaad ee uu joogay si diiran loogu dha weeyey, madaxda uu la yeeshay wada hadalkana ay isku af garteen dhammaan qodobadii ay isla soo qaadeen.

Wuxuu caddeeyey Wasiirku in heshiiskii ay isla meel dhi geen uu ka mid ahaa dhisiidda raadiyaha la iska arko TV, oo midab leh oo gaadha

dhammaan dalka oo dhan, kaasoo ay wadajir u dhisi doonaan Sacuudi Carabiya, Qadar iyo Isutaga Imaraadka Carabta. Koox farsamo yaqaan ah oo hawsha loo xil saaray ayaa imaanaya dalka, ayuu yidhi Wasiirku.

Jaalle Dr. Cabdisalaam wuxuu kaloo sheegay in Dawladda Ciraaq ay ballan qaaday in ay ka dhiso dalkeenna TV midab cadaan iyo madow (Black and White) oo ku kooban Magaalo madaxda Muqdisho, muddo lix bilood ah gudaheed.

Waxaa kaloo Wasiirku sheegay in ay yeesheen heshiis madaxda Warfaafinta ee Qadar oo ku saabsan is dhaafsigu wararka, Barnaamijyadda iyo tababarrada farsama yaqaanimadda.

Wasiirku wuxuu mahadnaq ballaadhan ujeediyey dhammaan madaxdii ay kulmeen intii uu booqashada ku maraayey dalalkaas, kuwaas oo uu yidhi waxay muujiyeen in ay diyaar u yihiin sii xoojinta iskaashiga ee dhinaca warfaafinta ee dunida Carabta.

Weerarka JDS lagu soo qaado wuxuu noqon doona mid lagu guuldaraysto

Nin ku hadlay magaca Wasaaradda Arrimaha dibadda ee Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliya wuxuu sheegay bishan Jannaayo 7dii in hadidaadda uu xukunka Addis-Ababa sida tooska ah ugu soo qaaday

Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliya, bishan 2dii 1979 ay calaamad daandaansi ah u tahay weerarada u qorsheysan iney ku soo qaadaan dadyowga ku dhaqan Geeska Afrika guud ahaan gaar ahaanna Jam.

huuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliya.

Madaxa Dergiga Xabashida Korneel Mingistu wuxuu caddeeyey in Taliska Addis-Ababa uu haatan diyaar u yahay inuu weerar ku soo

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525

shaaca ka qaaday in weeraradii jirto ayaa ay hawada Soomaaliya ku soo qaadeen Ciidamada Xaasiga ee ay hogaaminaayeen duuliyaasha ku dagaalamay ka ah oo ay laayeen dad fara badan oo ay gacmo ka dhigay rooyin iyo ciidamo ay maraayeen ay dilaayeen.

Wuxuu sheegay inuu ka mid ahaa in eedeeynta uu ka qayb qaatay, yadda Dimuqraadiga Soomaaliya u soo jeediyey Mingistu ay tahay mid ahaa aawaal uu istusay iyo been- aan saliya raad toona la heyn.

A d a d a r a y a b i n u b o w a y
iney siwamas an u o g m a a
in h a n j a a d d a s t u l e o
c u s b o o n e y s i l e y g u m e y s i g
X e b a s i n d u a y t i n n a a y s a s e
u t a n j i n t u k u n k a m i n g i s
t u u t b a t t e e g a y o d w a d e
w a a w e y o b t a n n a h o o d a
t a r a a t i j i g a a h i a y d h a a f
s i l s a n o f f i i n G e e s k a A f r i k a

[illegible]

Afhayeenku wuxuu ku nuuxnuuxsaday in Jamhuuriyadda Dini qadriga Soomaaliya ay qaadayso tallaabo kasta oo ay ku badhaqanayso nabadgelyada iyo nabadnimo iyo Sharafka iyo raanimadeeda iyadoo ka tagtegeysa weerar kasta oo laga yimaada dhan kasta.

...huuriyadda. Dinta
 ... ee Soomaaliya, wa
 ... u haddeeyneys
 ... iyo Dowladaha kale ee
 ... baabuurta iyo dhowr
 ... ku soo gallo Soomaaliya
 ... iyagu mas'uul ka yi
 ... hiiin wixii dhibaato ah ee
 ... halkaa ka dhacday, ayuu
 ... yidhi minkaasi.
 ... Wuxuu kaal ahayeenku
 ... digay Mingistu iyo
 ... Weerar Soomaaliga ku
 ... qaadaa aanta no'oon doonin
 ... socdaal tamashle ah. Hase
 ... yeeshee uu kala kulmi doono
 ... iyo hanaag.

iyadda 1979ka

Dawladadda Dhexe

2. Dawladda Hoose

3. Week 1

Agaasimaha Waaxda Mii-
naaniyadda ee Wasaaradda
Maaliyadda Jadhiga
Yasni Axmed oo warbaa-
lala yeeshay xukuumadda ee
in Miisaaniyadda sannadka
1998 ka mid noqonayso
nadiisheeda iyo inay
14.25% adkaado.

yadkaasi ee 1978ka ay ahayd 1.777.851.468/— taasoo u dhiganta inay ku korodhay 20%.

Agaasimaha, wuxuu intaa ku daray in kharashka Mashaariicda sannadka 1979ka lacagta loogu tala galay ay dhan tahay 461.226.400/—, ku kordhay 127.684.267/— taasoo u dhiganta 74% (bo.

qolkiiba toddobaatan iyo afar).

Jaalle Cabaas, wuxuu kaloo sheegay in hay'adaha sannadkan ahmiyad gaarka ah la siiyey ay ka mid yihiin Mashaariicda Beeraha oo loogu tala galay 62.707.674/xannaanada xoolaha oo iyadana loogu tala galay 47.227.270/— iyo Warshadaha

oo loo ogolaaday kharash dhan 39.744.600/—.

Agaasimuhu, wuxuu kaloo intaa ku daray in Mashaa-riic kalluunka iyana sannadkan ahmiyad gaar ah la siiyay, kaasoo kaalin wacan kaga jira kordhinta dhaqaalaha dalka, waxaana loogu tala galay lacag dhan 27.070.000/—.

Heshiisyo la galay

Jamhuuriyadda Dimuqraadiga ee Soomaaliya iyo Jamhuuriyadda Federaaliga ah ee Jarmalka Galbeed waxay bishan Jannaayo 6dii qolka Shirarka ee Huteelka Jubba ku kala saxeexdeen heshiis ku saabsan iskaashiga iyo wax wada qabsiga xagga duulista iyo Hawada ee labada dal.

Dhinaca Soomaaliya waxaa heshiiskaa u saxeexay Agaasimaha Waaxda Duulista iyo hawada ee Wasaaradda Gaadiidka Cirka iyo Dhulka Jaalle Aadan Bile Jaamac, dhinaca Jamhuuriyadda Federaaliga ah ee Jarmalka waxaa u saxeexay Agaasimaha Waaxda sharciyada hawada ee Wasaaradda Gaadiidka ee dalkaasi Dr. Walter Shcenk.

Heshiiskaas oo ka dambeeyey shir ay yeesheen madaxka tirsan Hay'adaha duulita Hawada ee Wasaaradda Gaadiidka Cirka iyo dhulka iyo wafdiga ka socda Jamhuuriyadda Federaaliga ee Jarmalka intii u dhaxaysay bishan Jannaayo labadeedii ilaa lixdeedii, wuxuuna dhaqan geli doonaa, bishaa Febraayo sida ku cad sharciyada heshiisyada caalamiga ah.

Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliya iyo Jam-

huuriyadda Federaaliga ee Jarmalka heshiiskaa ay galeen waxaa qodobadiisa ka mida ah in Shariikadda Daryuuradaha ee Lufthansa ay marrin xagga hawada ah ka dhigato magaalooyinka Muqdisho, Khartuum, Seychelles, Murtitius iyo Daar-salaam iyadoo Shirkadda Soomaali Airlinesna marrin u noqon doonto magaalooyinka Qaahira, Rooma, Faran-Furt iyo London ama Paris.

Isla bishan Jannaayo waxaa kaloo heshiis dhexmaray Jamhuuriyadda Dimuqraadiga ee Soomaaliya iyo Laanta Ummadaha Midobay u qaabilsan xagga horumarinta mashaariicda (UNDP), heshiiskaas oo ku saabsan hirgelinta mashaariicda daaqa.

Mashruuca daaqa oo laga hirgelin doono gobollada dalka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliya waxaa ku bixi doona kharash gaaraya 15 milyan oo oo doollar, waxaana dhinaca Soomaaliya u saxeexay Gudoomiyaha Qorshaha Qaranka Jaalle Axmad Xabiib Axmed kana tirsan Golaha dhexe X.H.K.S. dhinaca Laanta UNDP waxaa u saxeexay wakiilka u fadhiya

Soomaaliya.

Bishii Jannaayo 4dii Gudoomayaha Qorshaha Qaranka Jaalle Axmed Xabiib Axmed wuxuu ka gudoomay Danjiraha Dawladda Ingiriiska A. Brind 2000 tan oo shameynto ah oo ka mid ah qaybtii ugu horeeysay ee 10.000 tan ee shameynto oo ay Dawladda Ingiriiska ugu tala gashay in wax looga qabto masaariicda horumarinta ee dalka Jamhuuriyadda Dimuqraadiga ee Soomaaliya.

Deeqdaas kaalmada ah ee ay Dawladda Ingiriisku u tiidisay Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliya oo ka kooban 30 guri oo loogu tala galay shaqaalaha Mashruuca Sonkorta ee Jilib, qalabka kalluumaysiga ee danwadaagaha iyo qalabka sahmiska dhulka daaqa iyo keymaha, waxaana guud ahaan lagu qiyaasay lacag dhan 2,000,000 giniga istar-iinka ah.

Hehiiskaas ay labada Dawladdood kala saxeexdeen bishii Maaajo ee kal hore waxaa ilaa haatan dalka soo gaadhay qaar ka mid ah, inta kalene waxaa la filayaa inay dalka soo gaadhaan muddo dhow.

Sannadguuradii laad ee UDHIS

Xaflad weyn ayaa lagu qabtay Golaha Murtida iyo Madadaalada ee Muqdisho bishii Janaayo 9dii oo lagu xusayey sannadguuradii koowaad ee Ururka dhaqdhaqaaqa Iskaashatooyinka Soomaaliyeed (U.D.H.I.S.)

Waxaa ka qayb galay xaf-ladaas Xoghayaha Guud ee XHKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre. Xoghayuhu hadal uu ka jeediyey wuxuu ugu horeyntii ammaan ballaaran u jeediyey dhammaan dadkii gacan ka geystey isku-dubaridka hawlihii qabanqaabada xuskaas.

Madaxweynaha oo ka hadlayey ujeedooyinkii loo asaa-say ururka wuxuu sheegay inay ahayd ilaalinta danta bulshada Soomaaliyeed gaar ahaana muruqmaalka oo ay mid yihiin xubnaha ka tirsan Iskaashatooyinka dalka.

Jaalle Siyaad wuxuu sheegay in waddammada hore u maray ay ugu wacnayd dadyowga ku dhaqan oo la yimid midnimo, dadaal iyo isku kalsooni, taasina ay u suurta gelisay inay u muuqdaan ummado ka haybad sareeya ummadaha kale ee dunida, sidaa darteed, in ummadda Soomaaliyeed looga baahan yahay inay la timaaddo ficil iyo howlkarnimo ay ku dhisayso dhaqaalaha dalkeeda iyo sharafteeda si ay ula tartanto ummadahaas.

Jaalle Siyaad wuxuu sheegay in waddada keliya ee lagu gaari karo horumar degdeg ah ay tahay iyadoo laga

gudbo fikradda ah aniga oo loo gudbo annaga, isla markaana la muujiyey dulqaad samir, geesinimo iyo faacadinimo lagana dheeraado damac, been, xin iyo xasad.

Wuxuu sheegay, Jaalle Siyaad in qofka Soomaaliga ah, waddaniga ah, daacadda ah, kacaanka ah looga baahan yahay inuu yeesho dareen uu ku kala garanayo waxa danta u ah asaga iyo Ummadiisaba iyo waxa aan danta u ahayn, taasina waxay ku immaan kartaa isagoo la yimaado aqoon iyo hannaamuunsanaan.

Jaalle Siyaad, wuxuu sheegay in Iskaashatooyinka dalka laga sugayo inay Ummadda ka haqab tiraan wax allaale wixii dibadda uga imaan jirey dalkana uga bixi jirtay lacagta adaggi.

Madaxweynaha JDS Jaalle Siyaad wuxuu Iskaashatooyinka dalka ugu baaqay kordhinta dadaalkooda oo

ay midkasta oo ka mid ahiba si habboon uga soo baxdo kaalinta kaga aaddan horumar marka bulshada.

Isagoo ka hadlayey hawlaha XHKS, wuxuu sheegay inay yihiin inuu Ummadda u tilmaamo, tusaaleeyo ugu na baaqo inay isbahaystaan, gacmaha isqabsadaan dantoodana meel uga soo wada jeestaan.

Jaalle Siyaad wuxuu mu-naasabadaas shahaadooyin aqoonsi ku guddoon siiyay qaar ka mid ah Iskaashatooyinka dalka iyo xubno ka tirsan Ururrada dhaqdhaqaaqa Iskaashatooyinka Soomaaliyeed.

Ururka dhaqdhaqaaqa Iskaashatooyinka Soomaaliyeed oo la aasaasay muddo sannad laga joogo, waxay tirada Iskaashatooyinka ku jiraa dhan yihiin 337, xubnaha ku jiraana waxay gaarayaan 33,581 qof.

HIDDAHA IYO DHAQANKA

Xidhiidhka Kooxaha

Fanka soomaaliyeed heer badan ayuu soo maray maantana waxaynu aragnaa kooxaha faraha badan ee dalka ka jira. kooxaha fanka in tooda badan dhalashadoodu kama horreyn kacaankii 21kii Oktoobar ee curtay 1969kii, Kooxahaasi siyaabo badan ayay ugu hawlanyihiin laamaha kala geddisan ee fanka, inkastoo aanay laamahaasi si u wada hanaqaadin. Waxa kale oo iyaduna jirta in waxqabadka iyo hawlgalka kooxahaasi ku xidhanyahay inta ay le'egyihin iyo saldhigooda dhaqaaleba. Marka laga reebo kooxa Waaberi oo ugu da' weyn, tiro badan kooxaha kale oo dhammi tiro ahaan way isu wada dhowyihiin inkastoo ay kala da'waynyihiin ama kala wax soo saar badanyihiin.

Waa xaqiiqo jirta in fankeenna dhalanrog ku dhacay waayadan dambe intuu doonaba ha le'ekaado e. Waxaynu waayo-aragnimo ku haynaa in maanta aynu maraynno heer loo baahanyahay in fankeenna aynu aqoon ku hubaynno; waxaynu aragnay in laamaha fanka ee aan welli tisaqadin aynu kor u soo qaadno si aynu isugu dheellitirno fankeenna guud ahaanba isla markaana u abuurno shaqooyin faneed oo dhinac walba iskaga dheellitiran.

Kooxaheenna faneed ee maanta jiraa inkastoo ay tiro ahaan kor u dhaafeen toddoba kooxood (inta la aqoonsan yahay ee heer qaran loo xisaabiyo), haddana ilaa maantadaa aynu joogno wax xidhiidh ah mid dadbaniyo mid toos ahba ma laha. Xidhiidh la'aantaa ayaa u sabab ah ha-

kadyada badan ee maanta hortaagan dhalanrogga ama horumarka fankeenna. Waxaan muran ku jirin in waxyaabo badan' oo maanta galdaloolo ku ah fankeenna la tirtiri lahaa haddii xidhiidh ka dhex abuurmi lahaa kooxaha badan ee mid waliba keligeed fanka ugu hawlan tahay. Kooxahaa fannaaniinta ku jirta ee hal abuur, laxanle, muusigyahan, heesaa, jile, iyo ciyaartoyba lihi way ka badanyihiin 400 oo qof. Inkastoo fannaaniinta inta dugsi faneed soo martay aad ay u yaryihiin, shakina kuma jiro inay qaar badan oo ka mid ihi kaalintooda heer aad, u sarreeya ka gaadhi lahaayeen, dhaqal ma guuraan ahna uga tegi lahaayeen fannaaniinta ka dambaysa haddii ay wax baran lahaayeen. Kooxahaa inta tababar faneed qabanqaabisay (kuwa muusigga lagu barto ayaa u badan) way yaryihiin ama tababarraduba way koobnaayeen oo mar ama laba kama badnayn. Aad ayay u adag tahay sida koox waliba iskeed u qabanqaabin lahayd tababaradaa, haseyeeshee aad ayay u fududaan lahayd haddii xidhiidh kooxaha kulmiyaa jiri lahaa.

Hore ayaa loo yidhi, Ilko wada jir ayay wax ku gooyaan,» kooxaheenna fankuna xidhiidh ay yeeshaan ayay kaga gudbi karaan dhibaatooyinka faraha badan ee maanta hortaagan fankeenna.

Maanta waxaynu waayo aragnimo ku haynaa baahida fannaaninteen u qabto dugsi faneed, kaasoo dhalanrog weyn ku ridi lahaa fankeenna guud ahaanba. Ilaa maanta-

daa aynu joogno fankeenu ba-diba qoraal ma gelin. Riwaayadaha, Heesaha iyo gabay ayaa ugu badan, kuwaasoo marka dadweynaha la horkeeno ka dib aan la duuban, taasoo aan kayd waara lahayn. Hawlaheenna ama shaqooyinkeenna faneed wax adduunka la horgeeyay oo qoraal ahi waa mid ama laba, daawashana ciyaaro ayaa ugu badnaa. Arrintaa waxyaabo badan ayaa u sabab ah oo ay ugu weyntahay aqoon la'aanta fannaaniinta (aqoon akadeemiya).

Waxa haddaba lama hurraan ah in la abuurto xidhiidh kulmiya kooxaha fanka, Kaa-soo masuul ka noqon doona:

- Baahinta iyo gaadhsiinta dadweynaha hawl masraxeedyada iyo fanka laamihisa kale guud ahaan.
- Wanaajinta farsamada la xidhiidha hawlaha fanka.
- Dhiirrigelinta dad iyo kooxaba si shaqooyinka faneed loogu faafiyo dalka iyo dunida kaleba.
- Kaydinta hawl-masraxeedyada Soomaaliyeed.
- Ugu adeegashada fanka waxbarashada iyo horumarka dalka.
- Waayo aragnimo isdhaafsiiga kooxaha kala geddisan ee fanka.

Ujeedooyinka iyo kuwo kaloo badan ayaa looga faa'iidayaan karaa xidhiidh loo sameeyo kooxaha fanka ee maanta dhisan, shakina kuma jiro in xaaladdooda nolleed marka qof qof loo qaado wax weyne iska baddelayo.

ARAGTIDA CILMIGA AH

Aragtida waayahan ee is-dhalan rogga Hantigoosiga

Maxamuud Cabdi Cali (Bayr)

Waaya-aragnimada dhabta ah ee aadamiga iyo guud ah-aanba tubta horukaca bulshadu wuxuu inoo caddeynayaa in dunida aynu ku noolnahay si joogta ah isu bedeleyso sal iyo baarba.

Haddaynu si kale u nidaahno isbedelku waa nidaamka dabiiciga iyo lagama maarmaanka ah ee gees walba ka saameeya dabeecadda aadamiga, iyo qaabka fekerkiisa.

Sidoo kale, bacdamaa isbedelku yahay mid aanaan dhammaad ka lahayn dunida inagu xeeran, camaliyadda iyo qaabka fekerkeenna aynu ku cabbirno kuna sharaxnaa waa inay iyana si joogta ah isubedde shaa. Garashada dunida oo kaliya ayaa si dhab ah oo cilmi ah inoogu suura gelineysa inaan mowqif furan oo aan «dogmaatiga» aheyn iska taagmo nolosha, waxay xambaarsan tahay awoodda qeexidda asaas aragtiyeed oo si waxtar leh inoogu hoggaamin kara hawlaha aynu ku dhaqan-gelinayno nolosha.

Ha yeeshee, aragtida cilmi-ga ahi ma aha mid iska diyaar ah oo layna siiyey, ee dhibaato, xanuun iyo jid qalafsan oo aynu isugu dhoweyneyno afkaar-teenna iyo runta, oo aynu kala saarno wixii dhab ah iyo waxaan jirin iyo inagoo ku dabaqna nolosha bulshada ayaa inoo suura-gelinaysa inaan qotomi no tiirarka aragtida dhabta ah ee aqoonta ee da'da soo socotaa ay sii horumarin doonto heerar

sarena sii gaadhsiin doonto.

Markuu ku jiro qofku raadinta runta, waa inuu galaa dagaal qadhaadh oo uu ku qaadayo aragtiyada dhalanteedka iyo beenta ku dhisan, halganka fikradeed ee uu ugu jiro kor u qaadidda garashada qofka iyo kasbashada qalbigiisa, waa inay noqotaa hawl maalmeedka caadiga ah ee nolosha dunida aynu ku noolnahay.

Aragti kasta oo arrin kasta ku saabsani waxay kama dambeysta, cabbirtaa, xoojisaana danaha dabaqad, koox bulshadeed, ama, dabaqad iyo koox mucaarad ah.

Ma jiro nidaam waayaha adduunka aan cid la jirin ama u hiilinayn oo iska dhaxdhaaxaad ahi. Marmarka qaar-kood, si muuqata iyo si qarsoonba, afkaarta iyo mabaadi'id faylasuuf kastaa, aqoonya. han bulshadeed kastaa waxay u adeegtaa, una hiilisaa danaha dabaqadda, waagaas laga hadlayo iyadu xukunta haysata cadaadineysana dabaqadda kale. Haddaba aan fusaale u soo qaadanno aragtiyaha hantigoosiga ee maanta ku doodaya in hantigoosigii isbedel ku dhacay oo aanu sidii lagu yihiin ahayn.

ASALKA ARAGTIYADAAS

Isla markii nidaamka burjuwaasiga ee hantigoosiga ahi dareemay halista uu ku jiro, taasoo ay sabab u tahay halganka dabaqadda shaqaaluhu, iyo hantigoosiga oo ka soo gud-

bay heerkiisii horusocodka oo ahaa, ee habka hantiwadaagga ahi soo shaac baxay ayaa ku xeeldheerayaasha aydiyolo. jiyaddu burjuwaasiyaddu ay isku shuqliyeen inay abuuraan aragtiyo ay ku difaacayaan habkaas gaboobay.

Markii hore waxaa ahmiyad weyn la siiyey aragtiyada macangagga ah «Volger» ee A. Marshall, J. Baite, Kerry. iyo Mathus.

Afkaartaas ku saabsan 3 (Sadexda) shay ee tacab soo saarka dhaliya (oo ah: Dhulka, Hantida & Shaqada) waxay si isku mid ah uga wada qaybgalaan, ama, sameeyaan hantida bulshada isla markaana wada qaybsadaan midhihiisa iya. doo loo Eegayo midba kaalintuu ka qaatay. Arrintaas waxaa loo arkay inay tahay qaabka ugu fiican ee lagu muujin karo dabeecadda dibadeed ee habkaas.

Hase yeeshee, markii arrintaas lagu liibaani waayey, xeeldheerayaasha hantigoosiga markey wax kale waayeen, waxay ku khasbanaadeen inay la yimaadaan aragtiyo ku lug leh nafsiyadda qofka, dabeecadda dibadeed ee aadamigu leeyahay ee aan isbedelin, si ay u xoojiyaan tiirarka uu ku taagan yahay nidaamku.

Malthus, kama raalli ahayn magac-xumada ka raacday aragtidiisa ku saabsan dadka, ee ah in aadamigu ku badanaayo, qaabka kordhi og, taranka.

ama, korodhka cuntada.

Afkaarta Malthus ee «doog-mada» ah kana fog cilmiga, waxay wel-wel gelisay qofka aadamiga ah, natiijada mac-quulka ah ee afkaarta Malthus ka dhalatay waxay noqotay arrinta keliya ee aadamigu ku badbaadi karaa inay tahay (dagaalo, duufaano, cudurro, gaajo, abaaro dunida ka dhaca iyo iyadoo la kontaroolo lana xadido dhalashada & taranka aadamiga).

Dhaqaalaha siyaasiga ah ee hantigoosigu iskuma koobin afkaarta kor ku xusan oo keliya, ee wuxuu isticmaalay fikrad kasta oo xoojinaysa aragti-diisa oo ah in habka ugu fiican ee qofku noolaan karaa yahay habka hantigoosiga ah.

Taasina waa arrin ahmiyad gaar ah leh mar hadday inoo caddeyneyso in dhammaan aragtiyada burjuwaasiga ahi kuwii hore iyo kuwa cusubiba isku mid yihiin, qodobkay ka dareerayaan yahay amaanta iyo xoojinta habkaas hantigoosiga ah, sidaa darteedna wixii ay soo bandhigaanba waa wax sii riiq-dheeraynaya oo daafacaya habka hantigoosiga ah.

ARAGTIYADA BURJUWAASIGA AH EE WAAYAHAN KUNA SAABSAN HORUMARINTA HANTIGOOSIGA :

Dabeecadda aan la difaaci karin ee dhaqaalaha siyaasiga ee hantigoosiga, awood la'aantiisa inuu ka jawaabo dhibaatooyinka dhabta ah ee waayahan ee la xidhiidha oo cusboonaysiinta socodka hantigoosiga waxay keentay baahida loo qabo in la abuuro aragtiyo cusub oo tiirar u noqon kara «Mar-

xaladda» ee uu gaadhay hantigoosigu.

Aragtida Keynes ee «Fargelinta Dawladda» iyo habka uu u arko maamulka dhaqaalaha iyo iskudarka ama isku mid ahaanshaha hantida gaar ahaaneed iyo tan Shir-kadaha Jinsiyada badanta ah iyo xidhiidhka ka dhexeeya tan dawladda iyo culeyska uu saaray xoojinta rabidda (demand), in la daweeyo oo nolosha loo soo celiyo hantigoosiga, iyo ugu dambeyntii in la cidhibtiro sisilsiladaha dhibaatooyinka ah ee haysta hantigoosiga halkaas oo ay isbedelayaan kolba barwaaqada iyo busaaraddu.

Sanadihii dib u dhiska iyo camiraadda ee ka dambeeyey dhammaadkii dagaalkii 2aad dunida waxay muujiyeen dhalanteedka laba kacleynta hantigoosiga oo la mooday in iska hor imaadka dabaqiga ah ee nidaamkaasu uu damay; iyadon sabab u ahayd waxoo gaagii camiraadda ahayd ee uu xaqiijiyeey dhaqaaluhu iyo xeeldheerayaashu hantigoosiga oo buunbuuniyeey in habka hantigoosigu caafimaaday oo la soo noqday xawligiisii uu ku socan jiray, dhibaatooyinkii horukiciisa hakiyeyna uu ka adkaaday.

Haddaba markaas weeye waqtiga aragtiyaha ku saabsan horukaca hantigoosiga la soo bandhigay ee la siiyey ahmiyadda dheeraadka ah. Fikradda ay ku dhisan yihiin aragtiyadaasu, waxay qabtaa in hantigoosiga kacaan sameeyey, ama uu ku guda jiro, halkaas oo ay la tahay dadka fikraddaas qaba in kacaan kaasu ka xaqiijiyeey isbeddel wax ku ool ah dhinac kastoo laga eego dabeecadda hantigoosiga.

Ereyada: Hantigoosiga dadka, dawladda hodanka ah bulshada barwaaqaysaniwm. ayaa lagu hadaaqaa. Inagoo dhaliilka afkaartaas ku cad-dayn doono gabagabada maqaalkan, waxaynu odhan karnaa afkaartani waxay muuji-neysaa tabaha iyo xeelada cusub ee la doonayo in lagu dhalin-yareeyo nidaamka daalay ee gaboobay, laguna qurxiyo wajigiisa foosha xun.

Bal hadda markanna aan wax ka taataabanno inagoo si qota dheer u faaqideyna arrimaha ku saabsan horumarinta hantigoosiga, sida:-

Beenta dimuqoraadiyeynta hantida, kacaamaynta maamulka oo aan asaas lahayn iyo aragtida isu soo dhowaan-shaha.

Hadda aan mid waliba sideeda u darisno.

DIIMUQORAADIYAYNTA HANTIDA EE AAN WAXBA KA JIRIN

Dhaqaale-yahanno isugu jira Mareykan iyo Urubyan, oo uu A.A.Berle oo Maraykan ahi calanka u sida waxay qabaan in lahaanshaha gaar ahaaneed ee qalabka tacab soo saarka ya hay mid baaba'ay oo ay ka soo gudbeen bulshooyinka hantigoosigu. Arrintaasna waxay sabab ugu dhigayaan in mar haddii hantida shirkaddaha Waaweyni ay ka kooban tahay qaybihii dadku isugu darsadeen, si sahlaya qof kale u iibsan karo hantidaas, maba aha inaynu ka hadalno hanti gaar ahaaneed ee waa inaynu ni-dhaahna waa dimuqoraadiyeynta hantida mar haddii dadku u siman yahay lahaanshadiisa.

Been iyo khiyaamo ayaa ku

dheehan fikraddan; runtuna waxay tahay inaan dadku u sinayn lahaanshada qalabka tacab soo saarka bulshooyinka hantigoosiga ah, sida: (Warshedaha, Bankiyada, Gannacsiga dibedda, dhulka iwm.) waana halkan meesha ay ka dhalato sinnaan la'aanta iyo caddaalad darradu.

Macaash xad dhaaf ah faa'iidooyin iyo dano kala duwan ayaa halkaas lagu xaqiijiyaa cidina waxay dafiri karto maaha. Aan isweydiinee. sidee baa nin Mareykan oo shaqaale ah oo mushaar u qaata sannadkii (10.000) oo doollar uu ula siman yahay reer Rockfellers, Duponts iyo Fords oo haysta in ka badan manyaal malyuun oo doollar?

Haddaba ninkaas shaqaalaha ahi hadduu guulaysto inuu ka iibsado hal ama laba qori (Shares) shirkad, isla markaana Dupont uu ka iibsado isla shirkaddaas 10.000 mid yahay A.B. Berle wuxuu si caddaan ah isaga indhatirayaa tirada iyo qiimaha dhinacyada kala duwan ee la xidhiidha lahaanshaha qoryaha (Shares) hantida ah.

Dhaqaale-yahannada Mareykanka ee horusocodka ahi, 70% qiimaha qoryaha (Shares) ay ku jiraan gacmaha ragga uu soo galo dakhliga baddani sida: (hantigoosatayaasha, dhulgoosatayaasha iwm.).

Xeeldheere caalim bulshadeed oo Mareykan ah oo la yidhaahdo Mr. Weight Mills wuxuu si fiican ugu muujiyey waxey caddeeyeen in ka badan buuggiisa, marin habaabinta weyn ee ku jirta fikradda ballaadhinta fidinta lahaanshaha

(shareska) isagoo caddeynaya inuu qaabka libinta qoryaha (shares) ku sugan dulmi iyo khiyaamo.

Isla markaana ugu badnaan 0,2% ama 0,3% oo dadka waaweyn ah ayaa qoryaha irka badan leh, ee Shirkadaha waaweyn ee caalamiga ah.

Isla natiijooyinkaas oo kale ayuu isna ka gaadhay aqoon-yahaan Ingiriis ah oo la yiraahdo Mr. T.S. Bottomore, Bulshada Ingiriiska. Haddii la eego habka loo qaybsado macaashka oo dhawaan ay dabaqeen dalal ka tirsan waddamada hantigoosiga ee reer Galbeedka, oo uu hoggaaminaayo Jarmalka Galbeedku shaki kuma jiro in nidaamka fidinta lahaanshuhu uu aad iyo aad u yaryahay.

Haddaba xaqiiqada u baahan in si fiican loo qeexaa waxay tahay dabaqadda shaqaalaha oo lacagta soo gasha yaraanteedda awgeed, aaney kaydsan karin lacag badan oo u suuragelisa inay ku iibsa daan qoryaha (Shares).

Sidaa darteed bulshooyinka hantigoosiga ah, waxaynu ku arkeynaa ururin aad iyo aad u xad dhaaf ah oo hantidu isugu ururinayso gacmaha dad aad u yar. Markaa waa airin caddaan ah oo marag ma doonta ah inay been iyo waxaan jirin tahay fikradda ah inay dimoqraadiyad hantiyeed, ka jirto habka isku dunnoolaadka ee hantigoosiga oo nolosha dhabta ahiba cadday say inay natiijadaasi run tahay.

KHURAAFADDA KACAAMAYNTA MAAMULKA:

Aragtidan waxaa hormuud ka ah Mr. J. Buraham,

oo buuggiisa «Kacaamaynta Maamulka» ku saadaaliyey «in la galay marxaladda kale guurka buulshadeed oo looguurayo mujtamaca Kacaanka Maamulka». Wuxuu ka hadlay dimoqraadiyadda dhaqaalaha iyo sida ra'yal caamku u sameeyo dhaqanka iyo wax qabadka Maareerayasha.

Nuxurka xujadanu, wuxuu ku dhisan yahay in la caddeeyo in hantigoosatayaashii laga qaaday xaqoodii kormeerka oo uu u gudbay xaqaaas kormeerka nimanka haya maamulka.

Mowqifka J. Buraham, ee ku cad buuggiisa «Dawladda cusub ee Warshadeysan» waxay kaabaysaa aragtida ku habaysan farsamada iyo aqoonta halkaas oo kooxo maamulayaal ahi hoggaaminayso dhaqaalaha.

Qaabkaasi wuxuu leeyahay Shan waageer oo uu badh tanka ugu jiro Guddoomiyaha, Maareeyayaasha Shaqeeya, Guddoomiye ku-xigeenno, oo ay ku xigaan madaxda Laamaha Gobollada, dabadeedna ay hoos yimaadaan dadka takhasuska gaarka lihi sida (Culimada, Qareenada ragga u qaybsan Ogeysiiska iyo Iidhehda, oo ay ku xigaan Shaqaalaha shaadh caddu ayna ugu dambeeyaan shaqaalaha midab buluug laha ahi).

Qayb walba oo ka mid ah kooxaha kor ku xusani waxay leedahay hawlo gaar ah, hase yeeshee, waxaa hawlahaas oo dhan laga hoggaamiyaa Xarunta Dhexe oo gacanta ku haysa xoogga wadajir ee qaabkan ku dhisan farsamada iyo aqoonta.

Haddaba inkastuu lahaan-shada hantidu dibedda ka yahay qaabkaas isaga ah, haddana dhaqaala-yahannada burjuwaasiyiintu — waxaa la yaab leh — inay kala soo baxaan buugga «Capital» ee Karl Marx ee Mujaladkiisa 3aad uu Marx ku saadaashay suuragalka kala go'a lahaanshaha hantida iyo maamulka.

Haddaba dhaliilka aragtidani waxaynu ka heli karnaa qaska iyo marin habaabinta ay xeeldheerayaashu burjuwaasiyiinta ay ka dhex abuurayaan lahaanshaha hantida iyo qaabka loo maamulayo. Hayeeshee, dabeecadda mashruuc kasta waxaa xadida oo uu ku xidhan yahay qaabka lashaanshaha ee maaha qaabka lagu maamulo hantida.

Waana arrintaas midda loo baahan yahay inaynu mar walba maskaxda ku hayno.

Waxaa suurowda in Shirkadda Ford ay maamulkeeda hayaan Maareeyayaal la soo kireystay, isla markaasna ay 2 Milyan oo qof qoryo ku leeyihiin (shares holders); hase yeeshee, gabagabada Mr. Ford ka 2aad iyo kooxda yar ee ka kooban qoyskiisa iyo asxaabtiisa ayaa Shirkadda isla leh, kuna amar-ku-taagleeya, isla markaasna qarira arrimaha muhimka ah ee sameeya aayaha dad badan.

Waxa intaas dheer, in dhaqaale-yahannada burjuwaasiyiinta ahi aragtidaas qabaa ay iska indha-tiraan arrinta ku saabsan dabaqadda ay ka tirsan yihiin maamulayaashu. Heerarka hoose ee maamulka waxaa ku taxan aqoon-yahannada oo ah Shaqaale mushaar qaata; maxaa yeelay, kama qayb qaataan guud ahaan sida caadiga ah siyaasadaha Shirkadaha ee ku lug leh go'aan

gaadhista iyo kala qaybsiga macaashka.

Bacdamaa burjuwaasiyadda waaweyni tahay qayb muhim ah oo ka mid ah hantikoo-batada burjuwaasiyadda ee leh inta badan, ama meel dhexaad ah qoryaha (Shares) Shirkadda, oo ay ku heshay kaalinta — ay kaga jirto tacab soo saarka, waxay qayb fiican ku heshaa macaashka Shirkadda.

Sidaa darteed bay, dana-heedu mar kasta ku xidhan yihiin kuwa burjuwaasiyadda waaweyn ee ay u adeegto.

Arrintu si kastaba ka ahaatee, aragtidanu ma waafaqsana runta, ee waxey ku qarsoon tahay qiiq, loogana dan leeyahay in la saaro culays aan loo baahneyn oo dheeraad ah arrinta xaqiiqada ah ee maalinba maalinta ka dambeysa sii caddaaneysa.

Tusaale ahaan, kala saarka arrimaha lahaanshaha hantida iyo maamulkeeda, haddaba inkasta oo aragtidani arrintaas si xun uga tarjumayso, waxaad oo halkaa kala soo baxaysa natiijo khaldan oo u raadineysa mar-marsiyo, hab dhaqan-dhaqaale oo waa hore waayey qiimihii iyo ixtiraamkii uu ku lahaa bulshada inteeda badan.

J.K. Galbraith oo ah nin aad u aaminsan wax ku oolnimada aragtidan wuxuu mid ka mid ah buugaaggiisa ku cabbiray shakiga uu ka qabc aragtida uu isaga naftiisu habeeeyey iyo guud ahaanba xaaladda uu ku sugan yahay habka hantigoosigu.

Anthony Sampson oo ah caalim bulshadeed Ingiriis ah oo 1950kii ku bishaareeyey tirtiradda kala qayb-sanaanta dabaqadeed ee mujtamaca In-

giriiska, ma hayo khiyaar kale aan aheyn inuu si daacadinmo ah u qirto in khilaafka ka dhexeeya dabaqadaha uu weli sidiisii ugu jiro bulshadiisa 1970ka, oo uu isagoo ka xun faraqaasi ku sii ballaaranayo dalkiisa oo ay ku-dheehan tahay caddaalad-darro tii ugu xumeyd ee bulshadiisu la kulanto.

ARAGTIDA ISU SOO DHAWAANSHAHA.

Aragtida 3aad ee dhaqaalaha hantigoosiga ee iyana berryahanba la faafinayey waa «Aragtida isu soo dhawaanshaha (Convergence). Aragtidani waxay ka soo jeedaa oo laga soo ururshay astaamo ka dhexeeya 2da hab hantigoosiga iyo hantiwadaagga, sida tacab soo saarka badan ee ka dhashay kacaanka teknolojiyada iyo cilmiga. Sii bulshadaynta tacab soo saarka oo hantigoosiga waxaa wada xeeldheerayaal burjuwaasiyiinta h si ay isugu ekeysiiyaan sal iyo sayn saaba hantigoosiga iyo hantiwadaagga.

D. Shider, J.K. Galbraith, Francios Perroux, Pitirin Sorokin iyo kuwa kale ayaa rumeyaan aragtida isu soo dhawaanshaha. Iyadoo kooban aragtida isu soo dhawaanshahu, waxay ku dhisan tahay citiqaadka ah in marka Warshadeyntu sii kordhoba ay sii siyaadeyso isu soo dhawaanshaha 2da hab ee hantigoosiga iyo hantiwadaagga oo markii hore ka soo bilaabmay laba qar oo aydiyolojiyad ahaan iska soo horjeeda.

D. shidar wuxuu ku andacoonayaa in habka hantigoosigu uu marba marka ka dambeeya ka guurayo culays kii caadada u ahaa inuu saaro Suuqa-dhaqaale ee ku socda fikradda «daa wax waliba si-

day rabaan haw socdeene» isla markaana habka hantiwadaaggu uu xāqiiqsaday in la khafiifiyo xukunka iyo talada meel keliya laga maamulo. J.K. Galbraith, wuxuu kashifay abuurka uu ka unkamay isu soo dhawaanshuhu «horumarka ku socda asaas teknolojiyeed oo isku mid ah, taas oo laga helayo horukac ballaadhan ee tacab soo saarka iyo teknolojiyada, abuuridda Wakaaladaha Dawladda ee madaxa bannaan, habaynta iyo xadidaada dawladdu ku hayso rabidda guud tababar-ka iyo diyaarinta dadka ku takhasusa aqoonta kala duwan»

Gabagabadiisa fikradda isku soo dhawaanshuhu 2da hab wuxuu ku saabsan yahay heerarka asaasiga ah ee kala duwan. Caalim bulshadeed Maraykan ah Pitirim Sorokin, oo markii hore ahaa nin Ruush ah oo ka soo dhoofay dalkiisa Midawga Sofiyeeti oo haddii si loo eego la odhan karo waa aabaha aragtida isu soo dhawaanshaha ee qaba in dhammaan arrimaha ku lug leh da-beecadda, farsamada, caluunta bulshadda, sharciga, waxbarashada, fanka, diinta, guurka iyo qoyska, habka dhaqaalaha, xiriirka bulshada iyo nidaamka siyaasiga ah, ay intuba u adeegayaan isu soo dhawaanshaha labada hab marka laga eego arrimaha kor ku xusan oo dhan.

Sidaa darteed, wuxuu caddeynayaa in bulsho-dhexdehaad ah oo aan shuuciyad iyo hantigoosi midna ahayn heerkeedii taariikhiga ahaana gaa-dhay.

Kuwa kale oo iyana qaba

aragtidan lafteeda, waxay iya na tilmaamaan ku dhaqanka qorshaha isku dheellitirka dakhliga, in la kacaameeyo maamulka hantigoosiga si uu u caddeeyo siduu hantigoosigu ugu dhow yahay inuu dhaqan geliyo afkaarta uu qabo habka hantiwadaaggu.

Haddaba, qaanuunka asaasiga ah ee nidaamkani, wuxuu ku jiraa ama ka muuqdaa soo jiidashadiisa qaab u wada cuntami kara labada hab.

Waxaa cad in aragtidaasu, isdiidsiinayso ama iska indhac tirayso faraqa asaasiga ah ee ka dhexeeya wada lahaanshadda hantiwadaagga ee bulshanimo iyo lahaanshadda gaar ahaan need ee hantigoosiga.

Haddaba, ujeeddada bulshadeed ee tacab soo saarka mujtamacu ku habeysan yahay ayaa had iyo jeer noqda shayga wax kala sooca. Kolkaa haddii la eego hantigoosiga xoogga wadaa waa sii badinta iyo heerka ugu sarreeya sii gaadhsiinta macaashka, laakiin haddii la eego hantiwadaagga, xoogga wadaa iyo himilooyinkiisuba waa daryeelka danaha dadweynaha shaqeeya.

Sidaa awgeed, horumarka teknolajiyada iyo astaamaha ka dhexeeya marka la eego qodobka abaabulka maamulka tacab soo saarka midkoodna ma tirtirayo kala duwanaanta asaasiga ah ee xidhiidhka bulshanimo ku saabsan. Tusaa cad waxaa inoogu filan, madaxbanaanida iyo gaar ahaanimada sii siyaadeysa ee hantigoosiga, sida ay muujisay Majalada «Times» ee ka

soo baxda Dalka Ingiriiska. natiijooyin ku lug leh in shaqo la'aantu sii kordheyso, isla markaana, hantiwadaaggu wuxuu keenayaa inuu ka fuudaydiyo shaqaalaha culayska naftiisa ku dhacaya, adeega bulshadeedna u wanaajiyo.

Nasiib wanaag waxaa burjuwaasiyiintu qireen in «Aragtida isu soo dhawaanshuhu» tahay marag cad in hantiwadaaggu ugu dambayntii yahay habka ugu fiican ee lagu noolaan karo, ee baahi tiraya aadamiga marxaladda taariikhiga ah ee bulshada aadamigu marayso.

GEBAGEBAYN

Waxaa muuqata, in habka hantigoosigu difaac galay, oo falsafaddii dhaqaalaha ee J. Keynes, iyo qaabka Keynes ee cusub kuna saabsan horukaca dhaqaalaha midkoodna aanu nabadgelin karin. U noqoshada qaabkii gaboobay oo lagu xoojiyo dhammaan tabaha iyo xeeladaha cusub midkoodna ma badbaadin karo nidaamka haddiisii dhammaytay ee xabaasha qarayaalla. Aragtiyaha soo cusboonaysiinta, laba kacleynta iyo horumarinta hantigoosiga waxay sidoodaba ku dhisan yihiin inay sii riiq dheeraysiiyaan qaabka xunee aadamigu nacay oo aanu u dulqaadan karin.

Hantigoosigu, hab ahaan wuxuu la ciirciirayaa iska horimaadka gudihiisa ka jira iyq qaabka gumeysinnimo ee uu ku dhaqmo, waxaana jiidhayso mowjada kacaanka hantiwadaagga ee xawliga ku socda ee aanu iska reebi karayn.

BUUGAAGTA IYO QORAALLADA

Dhibaatooyinka horyaal ku dhaqanka Hantiwadaagga

Maxamuud Cabdi Cali (Bayr)

Dulmarkan labaad ee Buugga, waxaynnu ku soo qaadeynaa — qodobka ah «Dhibaa tooyinka hor yaal ku dhaqanka Hantiwadaagga», oo uu qoray Parvis Khalatbari, kaa-soo lahaa muhimad ballaraan maxaa yeelay, sida runta ah, wuxuu qodobkani ka mid yahay saddex qodob oo ka soc baxay Buugga: Khalatbari si kooban ayuu u soo bandhigay, qodobkan, isagoo muhimadda siinaya mustaqbalka horumar-ka hantiwadaagga. Qofna kama welweli karo du lucda ku jirta qodobka, taasoo micnaha ku jira uu si toos ah ugu duxayo qalbiga iyo maskaxda indheergaratada Afrika ee qaba ama u janjeera dhinaca horusocodnimada. Jaalle Khalatbari maarkiiste ahaan wuxuu isku hawlay inuu soo saaro habka (Model) ay waddammada saddexaad ku sugan yihiin, sidaas darteedna wuxuu ogaaday inuu socodka ay ku jiraan yahay mid aan sugneyn. Wuxuuna yiri «hababkani waa sawirrada dahsoon ee xaqiiqada, oo aan muujineynin wejiyada oo dhan waxayna xaqiiqada ku soo bandhigaan dhismayada mucayanka iyo mujinka ah.» Jaalle Khalatbari wuxuu qaatay habka dhaqaalaha, isagoo ogsoon xadka ay leeyihiin. Wuxuuna qabaa inay jirto qa waaniin aan laga gudbi karin, oo xukunta socodka dhaqaalaha.

Jaalle Khalatbari wuxuu xaqiiqsaday inayan jirin hab mideysan oo xallili kara dhibaatooyinka dhaqaale ee du-

nida saddexaad. Sidaas darteedna maadaama uu yahay indheergarato ah mowduuci iyo diyaaleetism, wuxuu soo bandhigay hab daboolaa baahida dhumucaha kala duwan leh ee xaqiiqada dhaqaale ee ka jira dunida saddexaad gaar ahaan Afrika.

Khalatbari wuxuu dunida soo hordhigayaa dabeecadda runta ah ee uu leeyahay dhaqaalaha Afrika, kaasoo astaa-mihiisa muhimka ah yihiin kuwo labo weji leh, oo ah — nooca Hantigoosiga iyo nooca bilowga Hantigoosiga. Dulucda dabeecadda dhaqaalaha noocaasuna — waxay tahay — mid taagan iyo mid si xawli ah u socda, oo is barbaryaalla. Isagoo sida runta ah — beeraha, sida aynu u naqaan ah — Beeraha iyo xoolaha waxay ugu muuqdaan qaybaha aan socon ee taagan. Waxayna yihiin oo ay u taagan yihiin taxanaha wax soo saarka badeecadeed ee sahalka ah; kaasoo loo sifayn karo sida tan:

«H»

					C				
					I				
I					I				
X			T		X		T		X
I					I				
S		Q			S		Q		

X — Xilliga (Beeraha colgooto).

H — Hantida korortay.

Q — Qundashada rasmiga ah.

S — Dhaqaalaha dheeriya ah (Ijaarka soo saarka).

T — Tacab.

Jaalle Khalatbari wuxuu isagu soo koobay qaybkeliya oo ah falanqaynta maarkiisimada ee socodka tacab soo saarka taxanaha ah ee sahalka ah, oo sida caqli galka iyo diyaaleetikadaba ah inoo hagaya heerka xiga, oo tacab soo saarka taxanaha ah ee fidsan.

Guud ahaan lafa gurka dhaqaale ee Khalatbari waa mid muujinaya iska horimadka muhimka ah ee saameynaya dhaqaalaha dunida saddexaad; taasoo dhaqaalaha hantigoosiga ee horumaray yahay mid mideysan; (hab-ahaan) sidoo kalena dhaqaalaha Hantiwadaaggu yahay ku mideysan oo habeysan. Dhaqaalaha dunida saddexaad sifo ahaan waa mid laba waji leh, oo aan laga gudbi karin; taasoo ah-qaybaha taagan oo ka baxsan hore socon karin qaybaha casriga ah ee ku horumarsan nooca Hantigoosiga ah ee dhinac keliya ama kuma-

yaal dhinac ugu xiran suuqa caalamiga ee Hantigoosiga.

Jaalle Khalatbari isagoo ka duulaya mawqifka Maarkiisimada, wuxu ku dadaalay inuu isku xiro Qaybta I iyo II ee Maarkiisimada; wuxuuna ku

soo xiray — in xiriirka ka dhexeeya labadaas sida waddammada warshadeysan oo ka le ee aan midaysnayn uguna habeyneysayn waddammada dunida saddexaad, iyadoo ay ugu wacan tahay — xiriirka ka dhexeeya Ganacsiga dibedda iyo gudaha; taasoo ganacsiga dibeddu cadaadis ku hayo kan gudaha. Jaalle Khalatbari wuxuu aad u sii dhex galay meelaha uu ka liito dhaqaaluhu, taasoo uu u sii kala qaybiyey — midka taagan iyo kan xawliga u socda. Wuxuuna muujiyey in tacab soo saarka dheeriga ah ee dhaqaalaha dunida saddexaad yahay mid aan hore inoo sii gaarsiineynin horumarka dhaqaale, oo ah — dhaqaalaha u sii kala qaybsama:

- I — Alaabada Cayriin ee hawsha.
- II — Cunnada dadka shaqeeya.
- III — Soo saarka dheeriga oo loogu talagalo dhooftinta si wax kale loo soo geliyo;

waana qaybtan ta ay maalqabeennada cusub ee Afrika, ay ku dadaaleyso inay kula xiranto saaxiibadeeda dibedda. Maalqabeennada dunida saddexaad meeshii ay keydinta kabitaalka ku bixin lahaayeen waxyaalaha loo baahan yahay, waxay ku bixiyaan alaabo aan faa'iido ugu jirin dadka. Dhinaca Beeraha ama qaybaha reer guuraaga, siideenna; si qayb qaybinta tacab soo saarka oo muhimad u lahaa horumarka waxay keentay inay hakiso korriinka dhaqaalaha, meeshii ay ka dhiirrigelin lahayd. Jaalle Khalatbari wuxuu dhab u lafaguray uguna dooday arrimaha sababta u ah arrintaas.

Jaalle Peter Mandi, oo ah Hangari, wuxuu soo jeediyey Qodob muhim ah, oo ku saabsan «Jidka aan Hantigoosiga ahayn iyo Nidaamka dhaqaa-

le ee cusub». Run ahaan jidka aan Hantigoosiga ahayn waa kan — qaadashada Hantiwadaagga; oo aynu haysanno, balse arrinta ah Nidaamka dhaqaale ee cusub, waa fikrad ay waddammada dunida saddexaad keeneen, oo ay kula dagaallamayaan sinnaan la'aanta ka jirta dunida aynu ku nool nahay, sida dhabta ahna ka yimaadda Nidaamka Isku.dulnoolaadka ee Hantigoosiga; Nidaamka dhaqaale ee cusub waa tallaabada labaad ee madaxbannaanida, maxaa yeelay natiijadii ka soo baxday madaxbannaanidii ku sinayd calanka oo keliya iyo cadaadiska gumeysiga cusub, waxaa ka dhashay jawi ah, in loo dagaallamo madaxbannaani dhaqaale, kaasoo xubin ka mid ahi yahay, Nidaamka dhaqaale ee cusub. Nidaamka dhaqaale ee cusub, ma aha run ahaan mid taabanaya qaybaha kala duwan, balse bilaa heer waa mid saameynaya baahida dimuqraadiga ee dadweynaha.

Jaalle Peter Mandi, sida ay isaga ula muuqato wuxuu si horusocodnimo iyo jid dhexdhexaad ahaan ah u soo bandhigay Nidaamka dhaqaale ee cusub. Sidaa uu u arko, ayna run ahaan u tahay, doodeyaasha qaarkood, waxay ku ekaadeen oo keliya xayndaabka Hantigoosiga, iyadoo muujinaya xaddidnaanta Nidaamka dhaqaale ee cusub, isla markaasna micneynaya sida uu faa'iido ugu yahay maalqabeenka gudaha, ee raba inuu ka badbaado kabitaalka shisheeyaha, hase yeeshee raba inay joogteeyaan xiriirka bulshadeed ee Isku.dulnoolaadka ku dhisan ee Hantigoosigu wado. Kuwa kale oo ah Maarkisiyiinta-Leniniyiinta iyo xoogagga Dimoqraadigu, oo ah quwadda xarakada horusocodka, inta ay gudbeen nidaamka dhaqaale ee cusub

ayey ku fikirayeen inay ka xaqiijiyaan nidaamka dhaqaale ee cusub, xoogagga isku dulnoolaadka ku dhisan, ee dibedda iyo gudaha, ee qaad dan kara ama raaci kara ku dhaqanka Hantiwadaagga.

Jaalle Peter Mandi, wuxuu lafagurkiisa ku gaaray gunaanadka ah «Waddannada raacay jidka aan Hantigoosiga ahayn marka loo eego dhaqaalaha adduunka waa mid aad u urursan, tiro ahaanna uga duwan kuwa raacay jidka Hantigoosiga».

GUNAANAD

Meelo badan oo muhim ah una baahan in ahmiyad la siiyo, ayaa ku jira guud ahaan Qodobbadaas qaarkood, gaar ahaan qodobbada Paruis khalatbari, jozef Nowicki iyo Lionel Cliffe waxay ahaayeen kuwo la xiriira dulucda Maadiga ah ee ku dhaqanka hantiwadaagga; hase yeeshee waxay aad u wiiqayeen natiijada laga filayo ku hanuunsanaanta hantiwadaagga taasoo ahayd dhaaliishooda aasaasiga ah. Sida ka muuqata Maqaladooda waxay qaadayeen mawqif ah badixda fog, taasoo aad ugu nuuxnuuxsaneysa dhibaatooyinka iyo dib-u-dhac yada ku dhaqanka hantiwadaagga meeshii la rabay in ay muujiyaan wajiyada iyo tacaalinta muhimka ah ee wax ku oolka ah ee ay leedahay qaadashada habka hantiwadaaggu. Waxana xaqiiqo aha in isbeddelka iyo carra-geddiga lagu sameynayo horumarka bulshada in ay ka hor Imanayaan dhibaatooyin badan. Sidaas darteed intii aynu ku hawlanaan lahayn dib-u-dhaca ku hanuunsanaanta hantiwadaagga, waxaa haboon oo muhiim ah in aynnu soo bandhigno muhimada iyo lama huraanimada ku hanuunsanaanta hantiwadaagga ee ku socota qawaaniinta muwduuciga ah.

TUSAALE

**CIIDAMMADA QALABKA SIDA EE HANTIWADAAGGA
AH, WAA WADDANIYIIN, GEESIYAAL, DHIIFONA-
YAAL IYO NAFTOODA HURAYAAL OO URURSANAAN-
TOODU BIR KU TILMAAMAN TAHAY.**

**MIDNIMADU WAA SALDHIGGA GOBANNIMADA QAA-
LIGA AH, TAASOO KU DHALATA DHIIGGA IYO DHI-
BAATADA BANI'AADMIGA, XORNIMONA AANAY
SUURTOOBEYN MIDNIMO LA'AANTEED.**

Jaalle Siyaad

**WAXAA LAGU
DAABACAY**

**WAKAALADDA
MADBACADDA
QARANKA**

MUQDISHO

* Cayaaraha Dadweynaha Soomaaliyeed oo duluc Kacaameed
yeeshay.

HAILGAN!

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed

* Khudbaddii Xoghayaha Guud ee Furitaanka Shirweynaha aan Caadiga ahayn ee XHKS

* Shirweynaha aan Caadiga ahayn ee XHKS.

* Go'aannada Shirweynaha aan Caadiga ahayn ee XHKS

* Khudbaddii Xoghayaha Guud ee XHKS ee Xiritaanka Shirweynaha aan Caadiga ahayn ee XHKS.

U Halgan
Waxbarasho
Si Waxbarashadu
Halgankaaga
U Kordhiso

waxaa soo saara
GOLAHA DHEXE EE
XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MAR

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye

ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan

Rashiid Sheekh Cabdullaahi

Maxamuud Cabdi Cali (Bayr)

Cabdi Yuusuf Ducaale (Boobe)

QIIMAHA

Soomaaliya

Koobigiiba 2/= Shilin

Sanadkiiba 40 = / shilin oo kharajka Boostada ku jiro
Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari

40/= shilin sanadkii oo kharajka boostadu
ku jiro.

Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika

\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku ji-
ro.

Aasiya

\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Yurub

\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)

\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro.

T U S M A D A

I Shirweynaha aan caadiga ahayn ee XHKS	2 — 3
II Warbixinta hawlaha shirweynaha aan caadiga ahayn. Boobe-Afrax	4 — 5
III Khudbaddii Xogahayaha Guud ee XHKS ee furitaanka Shirweynaha aan caadiga ahayn ee XHKS	6 — 14
IV Go'aannada shirweynaha aan caadiga ahayn ee XHKS	15 — 24
V Khudbaddii Xogahayaha Guud ee XHKS ee Xiritaanka Shirweynaha aan caadiga ahayn.	25 — 28

H A L G A N

Telefon Lr. 720-51, 74
S. B. 1204
Qolka Lr. 112
Guriga Ummadda
Muqdisho, JDS

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
Carabiga iyo Ingiriiska.

CODKA RASMIGA AH EE GOLAHA DHEXE EE X.H.K.S.
Bishiiba mar sannadka 3aad Tirsigii 28aad Febraayo 1979,
qiimaha waa 2 Sh.

Shirweynaha aan caadiga ahayn ee XHKS

Marka la yiraahdo Xisbi baa hoggaamiya Siyaasadda, waxaa loo la jeedaa inuu xisbigaa-i leeyahay siyaasadda barnaamijkiisa ku qeexan iyo aragti uu ku daadihiyo horumarinta siyaasadda dhaqaalaha iyo arrimaha bulshada dalkaas. Barnaamijkaasi waa midka dadweynaha intiisa badani ku raacdo, kuna taageerto. Hase yeeshee barnaamijkaasi ma aha mid wacyi ku yimid, ee waa mid laga xigtay khibaradii nolosha iyo dhaqaalaha dadka. Fikrigooda siyaasiga ah dabaceeda iyo dhaqanka meesha yaal, khibrada taariikhda bani'aadanka uu bulshooyinka dhaxalsiiyey iyo xiriirka guud ee ka dhaxeeya dadweynaha adduunka mabaadii kala duwan dhaqan-geliyey.

Mar walbase waxaa muhim ah in Barnaamijka Xisbigu yahay mid xubnihiisa qanciya, guud ahaanna bulshada raalli geliya. Si taasi u rumowdo waxaa mudnaan weyn yeelanaya dhaqangelinta si sax ah loo dhaqangelinayo ballan qaadka iyo tilmaamaha barnaamijka ku xusan oo dhinicyada kala duwan ee bulshada saameeya. Hoggaanka Xisbiga iyo dawladda bulisa siyaasaddiiba mateleysaba waxay u hawl galeen xil gaar ihina ka saaran yahay sidii ayan marna uga dabamarin ama ayan qabyo u noqon ballamadii daacadda ahan ee lagu soo bandhigey barnaamidkaas, laguna oggolaaday. Hay'adaas hoggaaminta waxay mar kasta u baahan yihiin iney dareenka xubnaha xisbiga iyo dadweynahaba la socdaan aragtidooda iyo dhallilahoodna had iyo jeer tiigetiyaan. Meelaha iyo waqtiyada lagu habsan karo dareenkaasna waxaa ugu waaweyn dadaha joogtada ah iyo siminaarada lagu dhigto Xarumaha Xisbiga iyo Goobaha shaqada, ayagana waxaa qiimaha siyaasi u yeelay shirarka Xisbiga oo uu ugu sarreeyo shirweynaha hadba muddo la qabto. Saas awgeed baa XHKS oo ka mid ah axsaabta tilmaamahaas ku sifoobey u goostay in 5tii sanaba mar shirweyne la qabto si loo hubiyo wixii ka hirgalay barnaamijkii, wixii haaqdey iyo sida loo arko hawlgalka hoggaaminta xisbiga. Laakiin duruufka khaaska ah ee waddankeennu marayo awgeed ayeey ugu muuqatey hoggaanka xisbiga iney lacama maarmaan tahay in shirweyne gaar ah aan caadi ahayn loo qabto dersidda dhabta ah ee xaaladda dalka, halkaas oo xubin xisbi kasta ayadoo soo gudbineysa dareenka dadweynaha ay ra'yigeeda ka dhiibi karto arrimaha ajendada lagu soo bandhigay, taladii u muuqatana ka bixin karta siyaasadda iyo mustaqbalka dalka. Si taa loo xaqiijiyo Hoggaanka xisbiga wuxuu ka codsadey guddiyada xisbiga ee degmooyinka iyo Gobollada iney su-

bnaha xisbiga oo dhan isugu yeeraan shirar, si cadna looga doodo xaaladda dalku ku sugan yahay, dhinici kastaba, barnaamijka iyo xeerka Xisbigana fiiro gaar ah loo yeesho, wixii lagu biirinayo iyo wixii laga habeenayaba. Nasiibwanaag waxaa suuragalay iney hawshaa adagi meel marto, si niyadsami ah, daacad ah, isku kalsooni iyo toos ah doodihii meel kasta uga dhaceen, shirarkii degmooyinkuna go'aammadey gaareen ergooyinkoodii Gobollada u soo dhiibeen, gobolladuna ergooyinkoodii shirweynihii Xarunta Dhexe kaga soo qaybgaleen.

Camaliyaddaasi waxaa runtii suurogeliyey wacyiga siyaasiga ah ee dadweynaha, gaar ahaanna kuwa Xisbiyiinta ah, oo aad u sare maray, kacaankuna tan iyo inta uu jirey u kobcinayey. Dadaalka uu kacaanku ugu jirey furidda iyo carbiska maskaxda siyaasadeed ee dadka wuxuu uga hortegayey laba arrimood oo khatar, si shalanna midkoodi dawladda adduunka saddexaad u qabsato:

1. Qas fowdo ah iyo nin walba qummanehiisaa qoor ta ugu jira;
2. Keli talisnimo iyo xukun diktaatoriyaha oo aan himilada dadka fulin.

Shirweynihii aan caadiga ahayn ee XHKS ee Xarunta Xamar ka dhacay, habkii doodihiisu u socdeen iyo miraha uu dhalay marka laga eego, wuxuu tijaabo flican ka bixiyey biseylka siyaasadeed ee dadkeennu gaarey iyo habka demoqraaddiga ah ee madaxdu go'aammadiisa ugu hoggaansameyso. Xilka hadda inagu soo beegani waxaa weeye in la darso go'aammaddaas iyo micnaha siyaasiga oo ay xambaarsan yihiin iyo ku dhaqaaqa fulintooda.

Mar habboon buu yimid shirkii kacaameynta maamulka qaranka, kaas oo ay ka soo qaybgaleen madaxda maamulka iyo saraakiisha hawladeenka ka ah Hay'adaha kala duwan ee Dawladda, salkana ku hayey in sidii dhaqso iyo habsami loo hirgelin karo go'aammadii xisbiga loogu dhaqaaqo, weliha gaar ahaan xagga kobcinta tacabka, hagaajinta qalabka iyo habka adeegga, iyo fulinta qorshaha seddexda sano ee qaranka. Shaki wuxuusan ku jirin haddii sida arrimahaas oo dhan looga dooday, looguna ballamay loo fuliyo, in horumarka qaranka, dhinici kastaba guul la mahadiyo laga gaaray.

Warbixinta hawlaha Shirweynaha aan caadiga ahayn

— BOOBE — AFRAX—

kaloo tilmaamay ujeedooyinkii ka dambayey in la qabto shirweynaha aan caadiga ahayn.

Shirweynaha waxaa rasmi ahaan u furay Xoghayaha Guud ee Xisbiga HKS Jaalle Maxamed Siyaad Barre, oo loo doortay shir Guddoomiye, hal. kaasna ka soo jeediyey khudbad qaaya leh. Khudbadaas oo aad u dheerayd, wuxuu Xoghayaha Guud si ballaaran ugu lafa guray siyaasadda kacaanka, gudaha iyo dibaddaba. Xagga siyaasadda gudaha Jaalle Siyaad wuxuu tilmaamay sababihii dhacday kacaankii 21kii Oktoobar iyo isbaddelkii dhinac walba ahaa ee uu ku sameeyey nolosha bulshada iyo himilooyinka maanta la higsanaayo, iyadoo uu Ummadda horseed u yahay Xisbi nooca cusub ah.

Shirweynaha maalintiisii la baad waxaa warbixin aad loogu riyaacay ka jeediyey Wasiiir Gaashaandhigga Jaalle S/Guud Maxamed Cali Samatar oo ka xog-warramaayey hawlaha Gaashaandhigga.

Shirweynuhu wuxuu socday muddo 4 berri ah iyadoo labada gelinba hawlihisu u socdeen si isdaba joog ah. Mudda-daas uu socdey Shirweynuhu wuxuu dhagaystay warbixinno ay soo jeediyeen ergooyinkii ka kala yimid Gobollada dalka. iyadoo ergo waliba ka warbixi-naysay xaalad guud ee Gobol-kooda, heerka ay marayaan hawlaha Xisbigu, wixii dhaliilo ah ee u muuqday xisbiyiinta Gobolkaas iyo talooyinka ay ka soo jeedinaayaan toosinta dhaliilahaas.

20 ilaa 25kii Jannaayo 1979, Magaalada Muqdisho waxaa lagu qabtay shirweyne aan caadiga ahayn oo uu yeeshay Xisbiga Hantiwadaagga kacaanka Soomaaliyeed, tallaaba-daasi waxay ka dambaysay go'aan uu gaaray Golaha Dhexe xisbiga. Iyadoo la tixgeelin-aayo waaya-aragnimada laga dhaxlay muddadii labada sanno iyo dhawrka bilood ahayd ee xisbigu dalka hoggaaminaa-yey iyo duruufaha adag ee soo if baxay, ayuu Golaha Dhexe lagama maarmaan u arkay in la qabto Shirweyne aan caadi ahayn, si loo kordhiyo xawlgii socodsiinta hawlaha Xisbiga, loona toosiyo wixii dhalilo ah ee soo baxay.

Xoghayaha Guud ee XHKS. Madaxweynaha JDS, Jaalle Maxamed Siyaad Barre, khudbadii uu dadweynaha ujeediyey 21kii Oktoobar, 1978kii, ayuu shaaca uga qaaday in la qaban doono Shirweyne Xisbi oo aan caadi ahayn, ka dib waxaa la bilaabay tabaabushaysi iyo u diyaar garow. Waxaa la qab-

tay Shir Xisbiyeedyo heer degmo heer Gobolba ah dhammaan Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya. Dhammaan Shirarkaasi waxay ku dhaceen jawi Dimoqraaddi ah. Xubnaha Xisbigu meel kastoo ay joogaanba waxay muujiyeen firfircooni iyo garasho siyaasadeed oo heer sare ah.

Gobol kasta waxaa ka socbaxay go'aanno iyo talooyin qiimo gal ah, oo loo soo gudbiyey Shirweynaha; wuxuu socwakiishay ergo Xisbiyeed heer gobol ah oo loo soo diray magaala-madaxda, si ay Shirweynaha uga qayb galaan.

20kii Jannaayo, saacaddu markay ahayd 17kii galabnimo ayuu shirweynuhu ka furmay Akademiyada Jaalle Siyaad. Waxaa ugu horrayntii warbixin kooban soo jeediyey Jaalle

S/Guuto Ismaaciil Cali Abokor, Kaaliyaha Xoghayaha Guud ee XHKS oo ka warramay ka soo qaybgalka shirka iyo tallaabooyinkii ka horreeyey ee loogu diyaar garoobayey; wuxuu

Waxaa kaloo shirweynaha era yadooda ka soo jeediyey ergooyin ka socday ururrada bulshada: xiriirka Guud ee ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed, Ururka Dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed, ururka Dimoqraadiga Haweenka Soomaaliyeed Ururka Dhaqdhaqaaqa Iskaashatooyinka Soomaaliyeed. Ergooyinkaas mid waliba waxey ka hadleesay hawlaha iyo Siyaasadda guud ee Ururkooda iyo taageerada ay la barbar taagan yihiin Xisbiga iyo shirweynahiisa aan caadiga aheyn Ergooyinka ka socday Jabhadaha Gobanimodoonka Soomaaliyeed oo shirka marti sharaf u ahaa, ayaa iyaguna soo jeediyey ereyo isugu jiray boogaadin iyo mahadcelin, iyagoo walaalahooda Jamhuuriyadda Dimoqaraadiga Soomaaliyeed, Xisbi, dawlad iyo dadweynaba uga mahad celinayey taageerada hiil iyo hooba leh ee ay sida joogtada ah ula garab taagan yihiin sidii ay uga bixi lahaayeen gacanta Gumeysiga.

Ka qeyb galayaasha shirweynuhu xammaasad kulul iyo sacab aan kala go'laheyn ayey ku soo dhawecyeen ergooyinkas Gobanimodoonka ah, iyagoo u moojiyey sida ay u garab taagan yihiin qaddiyadda xaq ah ee u halgameyaas dadkaas walaalahood ah.

Shirweynuhu maalintii labaad wuxuu doortay shan gudi oo loo kala xilsaaray qoraalka siyaasadda, bulshada mashruuca dastorka, qoqaalka dhaqaalaha, iyo qorshaha, darsidda barnaamijka iyo xeerka XHKS, Guddiyadaasi maalintii sadde xaad ayey shirweynaha soo hordhigeen hindisayaashii ay ku gaareen falanqeyntoodii arrimihii loo xilsaaray. Halkaas ayaa lagu guddoonsaday go'aannadii dhaxalgalka ahaa ee shirweynaha; go'aannadaas oo

saameeynayey arrimaha Siyaasadda dhaqaalaha iyo Bulshadaba.

Shirweynuhu wuxuu aqbalay mashruucii qorshaha Qaranka ee saddexda sanno, 1979-81 iyo mashruucii distoorka dalka ee mudada dheer lagu soo jiray diyaarintiisa.

Shirweynuhu wuxuu isla gartay barnaamijka XHKS, ee lagu guddoonsaday shirweynihii asaaska Xisbiga, in uu yahay mid si haboon uga tarjumaya himilooyinka uu higsanaayo shacbiga Soomaaliyeed, waayo wuxuu ku salyey san yahay qawaaniinta mawduuciga ah ee aragtida Hanti-Hantiwadaagga Dhaliilaha soo baxay, shirweynuhu wuxuu gartay in uusan ku wacneyn barnaamijku, balse ay ku wacantahay fulin la'aantiisa, oo ka dhalatay sababo ay ka mid tahay:

- a) Xubnaha Xisbiga badankooda oo aan laheyn waayo-aragnimo iyo aqoon ku filan ee ay sidii la doonayey ugu fahmeen nuxurka Barnaamijka kuna fuliyaan waajibaadkooda;
- b) Hay'adaha Dawladda ee u xilsaaran fulinta barnaamijka qaybihiisa waaweyn oo aan xilkoodaas oo si dhab ah u gudan
- t) Iyo Xisbiga oo aan u helin kormeerkii iyo la socodkii joogtada ahaa ee uu ku lahaa hay'adahaas.

Goldaloolooyinkaas dabooliddooda, shirweynuhu wuxuu ka soo saaray go'aanno wax ku ool ah.

Shirweynaha aan caadiga aheyn ee XHKS wuxuu muujiyey heerka wanaagsan ee xubnaha Xisbiga ee ka qeyb ga-

lay ka gaareen biseylka siyaasiga ah iyo niyadda halgamaanimo ee ka muuqatay. Hadalladii laga soo jeedinaayey fadhiga shirweynaha waxaa mar walba dhaxtaal ahaan ugu lifaaqnaa halku dhegyo iyo heeso qiiri leh oo ay ergooyinku ku cabbirayeen marba mowqifka ay ka taagan yihiin arrinta laga hadlaayo taasina waxey jawiga shirweynaha siineysay xiisa iyo baraarugsanaan joogta ah.

Marka laga hadlaayo baraarujinta iyo hagaajinta jawiga shirka, waxaa xusid iyo ammaanba mudan, kaalitii ay ka qaataan Ubaxa Kacaanka Oktoobar, sida caadada u ah marka shirarkaas oo kale jiro waxey shirka ku maaweeliyaan heeso Kacaan ah oo qiiri wadaninimo leh, iyagoo ruxaaya Ubax midabba leh oo qurux weyn ku soo kordhiyey hoolkii shirka.

Waxaa iyaguna kaalintaas Ubaxa Kacaanka la qaybsaday Kooxaha Fanka ee heerka Qaran oo ay ka mid yihiin Waaberi, Heegan, Iftiin, Okod iyo Iskaashatada Fannaaniinta Banaadir.

Heesaha dhex-taalka ah ka sokow, Kooxahaas mid waliba habeen ayey ergooyinka shirweynaha ku marti qaaday Riwaayad ku haboon munaasabadda.

Shirweynaha aan caadiga aheyn ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed, oo dhab ahaan lagu tilmaami karo dhacdo taariikhed oo qiimo weyn yeeshay socodka Kacaanka Soomaaliyeed waxaa la soo gabagabeeyey 25kii Jannaayo, waxaana lagu xiray khudbad qaaya leh u soo jeediyey Xoghayaaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha JDS Jaalle Maxamed Siyaad Barre.

Khudbaddii Xoghayaha Guud ee XHKS

ee furitaa nka Shirweynaha

aan caadiga ahayn ee XHKS

JAALLAYAAL.

Waxa ka soo wareegay maanta Shirweynihii Aasaaska Xisbiga laba sannadood iyo todoba bilood. Waa muddo yar. Ha yeeshee marka loo fiiriyo waxyaabaha isbeddelay ama dhacay muddadaas gudaheeda ee dalka gudahiisa iyo siyaasadda dibeddaba saameynaya waxa lagu tirin karaa inay tahay muddo dheer. Sababtaas

ayaa kalliftay inaan, iyadoon waqtigiisii caadiga ahaa la gaa. dhin, isugu nimaadno shirweyne xisbi, si aan uga doodno, uga baaraan degno, una sii caddeynno jidka xisbigu da'ka ku hoggaaminayo.

Waxaan ku faraxsanahay inay taasi inoo suurowday oo innagoo heer degmo iyo heer gobolba ku soo doodnay, hadana maanta u fadhino heer shirweyne si aan go'aannadii

u dambeeyey u gaarno. Idinkoo, hubaal ahaan, doodi doona, go'aannadiinna xalaasha ahna qaadan doono, ii oggolaada inaan fikrado kocban ka soo jeediyo siyaasaddeenna guud, dibed iyo gudaba, halka kacaankeennu maanta marayo, iyo dhibaha horyaal'a.

SIYAASADDA GUDAHA

Halgankii gobanimu doonka ahaa ee muddada dheer uu ku jiray shacbiga Soomaaliyeed wuxuu isugu soo biyo dhacay xorriyaddii ay heleen labadii gobol ee gumeysiga ku hoos jiray iyo curashadii Jamhuuriyaddii Soomaaliya ee ka abuurantay mideyntii labadii gobol ee kala xorootay 26kii Juun iyo 1dii Luulyo 1960. Himilada shacbiga Soomaaliyeed waxay ahayd inuu sii xoojiyo halgankii loogu xoojiyo halgankii kii loogu jiray in si sinnaan iyo caddaalad ah uu u dheef-sado midhihiisii xorriyaddii uu muddada dheer u soo halgamayey, kana baxo dibudhiciisii dhaqaale, siyaasadeed iyo bulshaba ee uu ka dhaxley gumeysigii.

Waxaase tiiraanyo iyo niyad jab noqotay in madaxdii majaraha u qabatay Jamhuuriyaddii dhallinta yarayd aanay lahayn barnaammij qoto dheer oo ka shisheeya gobanimada,

iyo dalkeennaba iyo dhaxalka cilmiga ee aadamuhu isu reebo in hantiwadaagga cilmiga ahi yahay jidka keliya ee lagu xaqiijin karo himi,adaas. Waa tii sidaas lagu caddeeyay Axdi-gii Libaad ee kacaanka.

Sidii taxanaha ahayd ee ka caanku isugu taxalujiyey ka-ga dhabeeyntii barnaamijkaas iyo tallaabooyinkii isdabajoogga ahaa ee uu ka qaaday waa xay shaayeen qaar aynu marag u wad ahayn oo aan ku celcelis u baahneyn xusid mooyee.

Hor iyo horta waxa kacaanku gacan bir ah ka geystay qas iyo nidaam darrada iyo qabiil-qabiilka, xin, dhac iyo dil keeni jiray. Waxa xaraan laga dhigay diyo wada bixintii, qof kii qof dilana ee ay ku caddaataana inuu isagu u dhimanaayo ayaa la guddoomiyay, iyadoo isla markii olole adag lagu qaaday la dagaallanka yabyaaladda. Markii ay ciidammada Ammaanka iyo dadweynahu isu kaashadeen waa tii la gaa dhay nabadgelyo in dalka loo sinnaado oo qof walba iyo qoys walba halkuu doono ka cabto, iyadoon cidina ka xigtaysan, qofkii dembi galana meeshuu joogaba laga soo qabto, sharci-gana abaalkiisa laga mariyo.

Si saldhig loogu yeelo horumarka dhaqaalaha, qorshe toosanna u suurtoobo, waa tii la qaramaayay waaxyaha dhaqaalaha dalka sida Bangiyada Shidaalka, Warshadaha waa weyn ee ajnabigu haystay, iyo ganacsiga badarka iyo alaabta kale ee dibedda laga keeno. Waxa isla markii lagu tallaabsaday dejinta barnaamijyada Qorshaha dhaqaalaha iyadoo culays gaar ah la saarayay maalgelinta uu u baahan yahay wax soo saarku, xeesha dheerina ay tahay in la xoojiyo qeybta dawladda iyo Iskaasha.

sidaa darteedna ay ka baaqsaadeen inay hirgeliyaan himiloo yinkii shacbiga. Halkii shacbi isku duuban, oo caddaalad iyo sinnaan calankiisa ku hacs daaqaya, tacabna u dhididaaya si uu nolosha liidka ah uga baxo, laga hanan lahaa, waxaa lagu maamulay dalkii siyaasad qalloocan, taas oo cawaaqib xumadeedii la wada xusuusan yahay. Eex, Musuqmaasuq, Laaluusha, Qabyaalad, dil iyo dhac.

Markii xaaladdii dalku ay gaartay marxaladdaas halista ahayd ayaa Ciidammadii Qalabka Siday, ayagoo daacad u ahaa waajibka ka saarnaa daafaca xorriyadda iyo midnimada dalkooda iyo dadkooda, ayagoo xurmaynaya dhaartii ay arrintaas u mareen, ayagoo tixgelinaya gocashadii iyo guubaatadii shaqaalaha, indheer garatada iyo dadweynaha Soomaaliyeed, ayay curiyeen kacaankii 21kii Oktoobar 1969kii.

Dadka illeyn nidaamka iyo maamulkaa ka xumaadaye, qiiradii iyo waddanimadii kama lumine, iyagoo awelba guuxaayey, ciilna la gandocday waa tii ay u soo banbaxeen, taageereenna kacaanka una riyaaqeen barnaamijka uu soc bandhigay. Barnaamijkaas qo-

dobada siyaasadda Gudaha ku saabsani waxay ahaayeen:

— In la dhiso bulsho ku hataysan xaq loo leeyahay shaqada iyo caddaalad ijtimaaci ah, iyadoo la tixgelinaayo waayaha nolosha dadka Soomaaliyeed.

— In la diyaariyo barnaamij dhaqaale, bulsho iyo dhaqanba si loo gaadho horukac dhaqso leh.

— In tallaabooyin degdeg ah oo ku filan laga qaado qorista af-Soomaaliga.

— In la dabargooyo musuqmaasuqa noocyadiisa oo idil, wax allaale wixii qas iyo nidaam darro ah, qabyaaladda iyo caadooyinka foosha xun oo dhanna laga safeeyo shaqada qaranka.

— In la baabi'iyo Axsabtii siyaasadeed oo dhan.

— In la qabto waqtiga habboon doorasho xor ah oo loo siman yahay.

Si loo dhaqan geliyo barnaamijkaas, nolosha loogu rumeeeyo waxa kacaanku yiqiinsaday, isagoo cuskanaya waayaragga taariikhda dunida

tooyinka si ugu dambeynta loo gaadho dhaqaale hantiwadaag ah oo isu dheellitiran.

Dhinaca maamulka, kacaan-ku dib ayuu u dhalan rogay. Sida la ogyahay 1969 ka hor maamulka dalku wuxuu ahaa mid laga maamulo meel qudha (Xamar, koox yarina gacanta ku haysato, dalka intiisa kala-na wuxuu ahaa go'doon, dad-ka deganina xukun iyo xukuu-madba waxay ka yiqiineen dhiisi, saldhig Boolis iyo kaab-bo qabiil. Taasiina waxay muujineysay in maamulka cayn-kaas ahi dan dal iyo mid shac-biba waxtar aanu u lahayn. Maamulku waa hubka lagu hirgelin karo isbeddel bulsho iyo mid dhaqaaq, sidaas daraadeed ayaa kacaanku hor iyo horraanba ku dhaqaaqay dhismo maamul oo uu ku hir-gelin karo himilooyinkiisa. Habkaas cusub wuxuu salka ku hayey mabda'a Hantiwadaag-ga iyo fikradaha ah in aan dal meel gaadhi karin haddii aan dadkiisu xukunka si dimoqraa-di ah uga qayb qaadan, khay-raadkiisana uusan gacanta ku dhigin. Sharciyo iyo tallaabooyin badan oo fikradahaas cab-biraya ayaa la qaaday, waxaa-na ka mid ah:

— Kordhinta Gobollada iyo degmooyinka.

— Dhismaha guddiyada maamulka iyo shaqaalaha.

— Iyo abuuridda hay'ado daw-ladeed oo badan gacantana ku haya dhaqaalaha iyo hwlaha kale ee dalka.

Muddo yar oo diyaarin ah ka dib waa tii lagu dhaqaaqay qorista afkeenna iyo dhaqan gelintiisa dugsiyada iyo shaqada xafiisyadaba, maantana heerka uu maraayo dunidoo dhan baa inooga marag ah, qirtayna in tallaabadani tahay mid dunida dalalka yar

yar ee dhaqankooda la duudsiyey ku dayan karaan. Qorista afkeennu waxay keentay in markii ugu horreysay ee taariikhda Ummaddeenna dagaal xooga lagu qaado dabargoynta aqoondarrida, taas oo maanta heer wanaagsan maraysa. Waxa barbar socotay ballaadhinta tacliinta caadiga ilaa Jaamacad si wiil iyo gabadh walboo Soomaaliyeed uga qayb qaataan. Caafimaadka ayaa si xoog leh loo ballaadihiyey dad iyo xoolaba.

Dhinaca shaqaalaha sagaalkii sano ee dawladda kacaanka ahi ay dalka maamuleysay Guulo waaweyn ayaa shaqaaluhu gaaray, waxaana ka mid ah:

— Xukunkii siyaasiga ahaa ee dalka oo ku soo wareegay gac-maha xoogsatada.

— Ilo dhaqaale oo fara badan oo la abuuray, xoogsato badanina ay shaqo ka heshay.

— Shuruuc badan oo daryeelaya danaha shaqaalaha oo la hirgeliyey sida sharciga hawl-gabka IWM.

— Dhismaha ururka shaqaalaha Soomaaliyeed.

— Ilo dhaqaale oo Shaqaalaha gaar u ah oo la abuuray, sida Sanduuqa shaqaalaha iyo guryihii Dowladda oo loo wareejiyey.

— Aqoontooda Farsamada iyo Garaadkooda Siyaasadeed oo sare loo qaaday, Farsamo yaqaannadii oo aqoontooda loo qiimeeyey dabadeedna sha-haadooyin la siiyey.

Shaqooyinkaas kala duwan oo dhinac walba horumarinta bulshada ka saameynayey waxaa la garab waday baraarujinta shacbiga iyo isku dub-baridkiisa, iyadoo lagu xaqiij-

jinayey ololayaal badan oo iskaa-wax- uqabso ah, ilaa laga gaadhay hirgelinta Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed oo maanta dhismahiisa, ururradiisa bulsho iyo Kaadarkiisaba leh, dalkana ku hoggaaminaya dhismaha Hantiwadaagga. Waxaa si weyn loo kobciyey awooddii iyo kartidii Gaashaandhigga iyadoo la kordhiyey tiradii iyo tayadii Ciidammada Qalabka sida oo heer sare la gaadhsiiyey tababarka Siyaasadda, tabta dagaalka iyo hanashada tekne-kada cusub.

Ugu dambeystii Dhaqdhaqaaqyada Gobanimadoonka Soomaaliyeed waxey qaadeen tillaabooyin cadcad oo midho dhaliyey intii Kacaanku jiray. Jabuuti maanta waa dal xor ah oo madax bannaan oo xushmo iyo qadderin naga dhe-xeyso.

Waxa tilmaamahaa gaaban inooga muuqda in Kacaanku hirgelinta barnaamijkiisa si buuxda ugu dhaqaaqay, guulo la taaban karo ka soo hooyey.

Taasiina waxay ka muuqan doontaa warbixinaha kala duwan ee guddiyada Golaha Dhexe u xilsaaray idiin soo jeedin doonaan. Ha yeeshec lama odhan karo in wixii qaban kari lahaa muddo intaa le'eg baa la wada qabtay, ama-ba himilooyinkii boqolkii. ba boqol waa la gaadhay. Runtu waxaa weeye in maanta dhaliilo badan la tilmaamo, sida ka soo baxday doodihii Degmooyinka iyo Goballada, oo naafeeyey hirgelinta barnaamijkiis toosnaa ee Kacaanku dejistay, iyo siduu isugu taxallujiyey hirgelintiisa iyo dhallilaha la tilmaamayo, waxaad moodaa in iska horimaad ku jiro. Taasi wax la yaab leh maaha, waayo, sida falsafadda Cilmiiga ahi na tusayso, socodka taariikhda nolosha waxaa

xukuma ama wajaha iska hor-
imaadka ceynkaas ah. Wax
hore u jiray ayaa laga dhiidhi-
yaa, wixii jiray iyo kuwii u
taagnaana way isadkeeyaan.
Hardenka labadaas ayey na-
tijaduna ka soo dhex baxdaa

Loolankaas fikradaha iyo
kooxaha u taaganiba maaha
wax ka maqnaa ama weli ka
dhammaaday bulshadeenna.
Weynu wada ogsoon nahay in
loolanka u weyn ee colaadda
ahi ka dhexeeyo Kacaankeenna
raba inuu shacbiga mideeyo,
kana saaro silica iyo gumeys-
iga iyo dibusocodka gudaha
ee ku xiran ee iyana raba iney
halkaa ku hayaan, horena
u marin.

Wax qarsoon maaha, mar-
kaas in cadaawgaas dadku si
kastaba isugu deyayo inuu ina
kufiyo. Tabuhu way fara ba-
dan yihiin, xeeshuse waa isku
mid. Waxaa tabahaa ka mid
ah weerar dibedda laga soo
qaado, inqilaab gudaha ah
ama kala furfuran iyo walaac
xoogagga Kacaanka lagu rido
si loo wiiqo dabadeedna looga
adkaado.

Kacaankii 21kii Oktoobar
wuxuu ahaa midaan dhiig ku
daadan, Dawladda Kacaanka
ahi waxey hirgelisay Siyaa-
sad ku qotontay xoojinta mid-
nimada iyo wada-jirka shac-
biga Soomaaliyeed, waxeyna
siisay dadkii oo dhan fursad
ay kaga qeyb galaan horuma-
rinta iyo dhismaha dalkooda.
Falsafaddaas nadiifta ah, wa-
ddaniga ah oo caafimaadka
qabta waxaa ka faa'iideystey
dad badan oo rajiciyiin iyo dib-
usocod ah. Kuwaasu markey
in muddo ah ismaldaheen oo
qiiq iyo habaas isku qariyeen,
markey fursad u heleen iney
gacanta ku dhigaan maamul-
ka jagooyin muhim ah, ayey
si doqoni-magarato ah u soo
nooleeyeen Siyaasaddoodii
aheyd curyaamin dhaqaale,
qaloocin mabda'a, maamul xu-

mo bulsho, khiyaamo waddan
iyo isku day inqilaab.

Ujeeddada mu'aamaraadkaas
oo dhan waxey tahay iney wax-
yeleeyaan Kacaankii 21kii
Oktoobar, kuna beddelaan
Dawladda ku sheeg ku dhisan
qabyaalad iyo daneystinimo
oo u adeegta gumeysiga. Isku
dayga la isku dayo in habkaas
~~doqoni-magarato~~ ah wax
lagu yeelo dawlad Hantiwa-
daag ah waa arrin horey u soo
dhici jirtay.

Tabahaas intooda badan
waa lagu tijaabiyey Kacaan-
keenna. Waa la wada ogsoon
yahay inta inqilaab la isku
dayey, haba u dambeeyo kii
9kii Abriil. Intuba way
dhicisoobeen, waxaana ka hor-
tagey ama curdun dhadhiyey
intaney unkaminba Ciidam-
mada heeganka ah, kuwa am-
aanka iyo kuwa Qalabka
Sidaba.

Mahadda uu shacbigu ugu
hayo Ciidammadaas hawsha
hagar la'aanta ay u guteen
waa mid aan la soo koobi ka
reyn. Waxa kale oo kaalin
weyn ka qaatay ka hortagidda
shirqoolladaas dadweynaha
Soomaaliyeed oo biseylkooda
siyaasadeed heer aad u sarree-
ya gaaray, taas oo markhaati
cad u ah in hawsha ay xoogag-
ga Kacaanka ee ku duuban
Xisbiga iyo Ururada bulshadu
qabteen aheyd mid qaayo weyn
leh oo lama huraan aheyd.

Iyadoo weerar dibadda ka
yimaaddaa halistiisii aanay
weli damin, maanta u sii culus
tahay, haddana tabta waqti-
gan xaadirka cadaawga Kacaan-
ku aad ugu adeeganayaa waa
inuu kala furfuran iyo walaac
gudaha ah dhaliyo, Fulinta
tabtaas lafteedu waxey leeda-
hay dhibaatooyin badan oo loo
maro. Waxa ka mid ah cur-
yaaminta dhaqaalaha oo loogu
soo gabban karo hantigoosigii
oo inuu soo xoogeysto raba iyo

qalbi-liitaha iyo dhuuniraaca
maamulka ku dhex jira. Isba-
haysigaas xaaraanta ah ayaa
ka mid ah sababaha keena laa-
luushka, dhaqso-u-xooleysiga
iyo danaha dadweynaha oo la
bakhtiyo, iyadoo dawladdana
aan dhaqaale u baaqan.

Waxaa ka mid ah ku adeega-
shada kuwa hal-dhegyada aan
ka run ahayn la meereysta,
ficilkooda dhabta ahina ka du-
wan yahay, iyadoo dantoodu
tahay inay dadweynaha jaha-
wareeriyaan, ulajeeddoooyinka
kacaankana nacsiiyaan. Wa-
xaa ka mid ah kuwa iyagoo ka
faa'iideysanaya dadaalka uu
kacaanku ugu jiro midnimada
dadka iyo axwaasha ka dha-
latay dagaalka xaq ah ee Go-
bannimadoonku ugu jiro xor-
nimadiisa iyo taageerada ha-
gar la'aanta ah ee dadka Soo-
maaliyeed siinayey welina sii-
nayo, inay soo nooleeyaan qa-
biilkii foosha xumaa oo maan-
ta shanqadha ama raadka dha-
qdhaqaaqooda aynu arkayno.
Intaasoo dhanba ujeeddadoodu
waxay isugu biyo-shubanaysaa
inay dhuuxa kacaanka ka dhi-
gaan ul xar galay. Waxaana
waaajib ah in si isku mid ah loo-
la diriyo naxariis la'aan.

Dibindaabyada cadowga aan
is-hayno ka sokow waxaa ka-
le oo dhaliilaha la tilmaamo
keenaya sababo dhab ah oo la
taxan heerka dhaqan dhaqaale
ee dalkeennu marayo. Waxaa
la ogyahay dibu-dhaca dhaqaa-
le ee laga dhaxlay gumeysiga
inay la socdaan dambeyn aqoo-
nta farsamada iyo aqoonta
guudba iyo ku xirnaan dhaqaa-
laha adduunweynaha oo inna-
ga awood roon. Arrimahaan
dambena maaha qaar sahal
loo tirtiri karo, balse waa qaar
halgan dheer oo qaraar u baa-
han, halgankaas oo ah kii ka-
caanku ku dhaartay inuu u
hawlgalo. Waxaa intaa raaca
dhibaha gaarka ah oo la soo
beegmay kacaanka iyo qaran-
kaba sida la dagaallanka cudu-

ro halls ah, abaarihii kululaa iyo taageeradii gobanimadoonka.

Inkasta oo dadka Soomaaliyeed ka soo dhalaalay dhibaahas, haddana waxay ahaayeen qaar culays u keenaya dhaqaalaheenna, raadkoodiina uu ka muuqdo waxyaabaha aan dhalilayno. Dhib iyo dhalilo inkasta ay jiraan, haddana haddii aan dhab u xisaabtanno, sida maanta shirweynahennani samaynayo waxaa cad oo marag ma-doonta ah in wax qabadkeennu ka badan yahay dhalilahaa maantana aari fuulnay sallaankii horukaca.

Haddii ay inoo muuqatay in kacaanku barnaamijkiisii u hawlgalay, haddii ay isla markiis inoo muuqatay in dhalilo iyo line soo galeen fulinta barnaamijkaas, waxaa maanta inala gudboon in talooyin waxku ocl ah laga soo jeediyo, talooyin cadcadna laga qaado. Sidii dhalilahaa iyo inahaa looga lib heli lahaa, xawliga kacaanku ku socdaana ahaan lahaa mid had iyo jeer laba-kacleya.

Iyadoo kolleyba Guddiyadu arrimahaa loo silsaaray talooyin soo jeedin doonaan, shirweynuhuna go'aannadiisa gaadhi doono, waxay lagama maarmaan ugu muuqataa in fiirigaara loo yeesho qodobbada soo socda:

1. Waxaa inna horyaalia maanta mashruuca dastuurka Qaranka. Mashruucaas waxaan u aragnaa, sidaan horeba u sheegnay inuu yahay mid muhiimo weyn u leh horumarka siyaasadda ah ee dalkeenna. Wuxuu sii ballaarinayaa, dhidibbadeena u aasayaa Dimoqraadiyadda hufan ee kacaanka ah ee aan dalkeenna ka wadno. Waxaan ku kalsoonahay inaad oggolaan doontaan si markaas daladeed dadweynaha afki laaga qaado.

2. Xagga nabadgelyada gudaaha, inkastoo xasilloonidu guud ahaan fiican tahay, waxaa hawl cusub u baahan ka hortagga dareenka qabiilka ee aad mooddid inuu haatan dhex xulayo dadweynaha. Hubka qabiilka lagula dagaallami karaa sidii kacaanku awaiba u qabsheeyey, waa saddex qaybood.

— Isbeddel dhaqan dhaqaale oo baahida qofku qabiilka u qabo tirtira:

— Ururro iyo hab-nidaamood cusub oo lagu soo hirto.

— Iyo shuruucda sinnaanta iyo qarannimada daryeeleysa qabiilkana xaaraantirnimeynaysa.

Iyadoo kolleyba kacaanku aanu ka daaleyn halgankiisa dheer, haddana waxa maanta aad loogu sii baahan yahay in gacan bir ah lagu fuliyo sharciyadii u dhignaa qabiil la dagaallanka. Shaqada Ciidamada ammaanka waa inay barbar socotaa oo ay ku lammaansan tahay kaalintii xisbiga kaadarkiisa iyo ururradiisa bulshada ee ahayd baraarujin, abaabul iyo isku-dubbarid joogto ah oo aan kala go'lahayn. Waxaa loo baahan yahay inay dhex mushaaxaan dadweynaha kana dhex fuliyaan barnaamijka xisbiga.

3. Waxaa kale oo fiira gaar ah inooga baahan xoojinta maa-mulka degmooyinka iyo gobollada. Waxaad moodaa in sharciyadii arrintan u degsanaa fulintooda laga gaabsaday ama laga gabiaday. Waxaan jeclahay inaan halkan ka sii caddeeyo in madaxda degmooyinka iyo gobollada mas'uul buuxa ka yihiin hawlaha ka socda meelahaada oo idil, iyo ka shaqeysiinta iyo abaalmarinta dhinac walba, shaqaalaha dawladda ee la jooga. Isla markiis

waa in shaqaalaha meel kasta oo ay joogaanta lagala diriraa rajciyadda isu bahaysatay (dabaqa ahaan) si ay uga nabadgalaan cadaadiska, eexda, qabyaaladda iyo qaraabo-kiiilka, uguna waantoobaan debcinta shaqada iyo dancaysiga, iyo inay si nool oo firfircoon ugu soo noqdaan kaalintoodii mudnayd ee daafaca kacaanka.

4. Waxa iyana loo baahan yahay in lagu dadaalo sidii la isugu dheellitiri lahaa ascaarta suuqa, tacabka shaqada iyo Mushaarka shaqaalaha. Waa wax la ogyahay in duruufta adag ee aan ku jirno la helayn ascaar dhacda ama mushaar kordha, haddii aan tacabka la siyaadin.

5. Ugu dambeyntii waxaan mar labaad idin xusuusiinayaa in dalkeennu maanta ku sugan yahay xaalad adag. Waxaan aad ugu kalsoonahay geesinnimada iyo nafhurridda dadkeenna. Waxaa kale oo aan ku kalsoonahay in gobol kasta iyo koox kastaa ka soo bixi doonto kaalinta kaga beegan daafaca dalka Hooyo.

SIYAASADDA DIBADDA

Siyaasadda dibadda qaarum kasta waxay ku dhisan tahay laba qaybood oo lama huraan ah:

1. Qeybta u adeegta danaha gaar ahaaneed ee qarankeeda, oo xaq ah, taas oo xadidda ballamadeeda, xeer dawladeed ka iyo heshiisyada ay gelayso.
2. Qeybta u adeegta danaha guud ee adduunweynaha, ku na lug leh mas'uuliyadda qarankaas ka saaran sidii ifka loogu wada noolaan lahaa nabadgelyo, iskaashi iyo baajin wixii iska horimaad iyo khilaafad ah.

Kacaanka 21ka Oktoobar curtay, wuxuu isla markiiba dejiyey lix qodob oo noqday kuwii ay siyaasaddeenna dibaddu salka ku haysey, kuna xusaa xaashidliisii kowaad, ahna:

1. Taageero is-bahaysiga caalamiga ah iyo dhaqdhaqaaqa Gobannimadoonka.
2. Ka horjeedka iyo la dagaallanka nooc kasta ee isticmaara ah, mid gaboobey iyo mid culusba.
3. U halganka midnimaha qaranka Soomaaliyeed.
4. Aqoonsiga iyo dhowridda siyaasadda nabad ku wada noolaanshaha dadweynaha adduunka oo dhan.
5. Dhowridda iyo ku socodka siyaasadda dhexdhexaadka ah.
6. Aqoonsiga iyo ilaalinta heshiisyada caalamiga ah ee ay Dawladda Soomaaliyeed gashay.

Qodobbadaasi ma ahayn kuwo kadis ku yimid, ee waxay rididdada la gelayeen taariikh-dii dheereyd ee la dagaallanka gumeysiga, madaxbannaanidii Jamhuuriyadda iyo waaya-aragnimadii aan ka helnay xiriirka dawliga ah.

Waxaa hubaal ah in ay qodobbadaasi ka turjumayeen dareenka guud ee Dadweynaha Soomaaliyeed iyo himilooyinka uu muddada dheer u soo halgamayey. Dhaqangelinta Siyaasaddu waxey u baahneyd hawl culus, karti weyn iyo fiirid dheer oo isu keena fulintooda iyo awooddeenna Siyaasi, dhaqaale iyo difaacba.

Haddaba, maxaynu ku sugneyn? Runtii waxeynu ahayn Dawlad yar oo shacbigooda la qeybiyey, dhaqaalaheeda la bakhthiyey, wax badanna niyad-dagaal dilayey. Taa ka sokow waxaan ka mid ahayn kana

mid nahay) Dawladaha Adduunka meel dactal ah kaga jira. Saas oo ay tahay xilka mas'uuliyiinta dal kasta saarani waa iney guntaan siyaasadda ka soo maaxeysa dareenka iyo danaha shacbigooda gaarsiyaanna bulsho weynta adduunka, kana dhex fuliyaan dawladaha iyo ururrada caalamiga ah. Tabari waa max'hooda, laakiin waxaan is leenahay dadaalkii loogu hawlgalay fulinta arrintaasi ma yareyn. Waxaana u daliil ah sida uu u fiday xiriirkeenna dibloomaasiga ahi, socdaaladii niyadsamida oo waddamada aan la koobi karin lagu kala bixiyey wixii ururro caalami ah ee la galay, ama kuwo siyaasi ah la is-baheystay.

Waa marag ma doonto sida firfircoon ee ay Soomaaliya uga qayb gasho shirarka Ururrada caalamiga ah oo ay ka mid tahay, sida Ururka Jaamacadda Carabta, Ururka Madowga Afrika, kan Qarammadda Midoobay, kan dhaqdhaqaaqa Dawladaha dhexdhexaadka, IWM. Gebigood waxey fududeynayaan in arragtida guud ee ay Soomaaliya ka qabto ammuuraha dunida ka taagan iyo kuwa waayaheeda u gaar ahba la fahmo, lana tixgeliyo.

Runtii aad baanu u garowsanay in aayaha Soomaaliyeed ay laba (2) qodobi ugu dambeysta xaddidi doonaan, kuwaasoo ah:

1. Sida ay ku dambeeyaan Dalalka iyo dadka Soomaaliyeed ee la gumeysto.
2. Sida uu dalka uga taabbagalo dhismaha bulsho Hantiwadaag ah.

U adeegga labada qodobi marna nagama indha tirin culayska ay huwanaayeen iyo shiddada ay la soo socdeen, bal waxaan u abuurnay si toos ah,

uguna baaqnay Qaranka Soomaaliyeed iyo ciddii kale oo ay khuseysaba iney nala gartaan, waxna nala qabtaan. Haddaan tusaale u soo qaadanno Siyaasadda xoreynta dadka iyo dal. ka Soomaaliyeed ee la gumeysto, waxa na hortaalaa maantey xaaladda Soomaali Galbeed. Waa ayaan daro, oo haddana Waa ayaan daro, in waxa gumeysanayaa ay tahay dawlad Afrikaan ah, oo aan jaar nahay oo la fili karay inaan is-bahaysanno, si dhab ahna uga wada shaqeyno horumarka Gobalka iyo barwaaqeynta dadkiisa. Annagu toos baan u abaarnay, oo dawladihii kala duwanaa ee dalka Itoobiya xukumay baan kala doodnay oo xilliyo caqli gal ah u soo jeedinney, kana codsanay iney soo jeediyaan, hadday hayaan kuwo wax-ku-ool ah. Waxba kama naasacaddaan, saas oo ay tahay annaga oo qabna inayan dawladii quusan, ineyan isciil kaambiyin, inaan dareenkeeda waddaniga ahi ka saayid ca waxaan isku daynay inaan kaashanno dawlado badan oo saaxiib ah, oo Afrikaan leh, Hantiwadaag leh, dhexdhexaad leh. Arrintaas sina uri waa bixi wayday. Inta aan dadaalkaas siyaasiga iyo dibloomaasiga ah ku jirnay, Gobannimadoonku nagama dhursugeyn, runtii rajo weynna kama qabin in miro faa'iido leh ka dhashaan, kolka halgan koodii dheeraa oo taxanaha ahaa bay iska wateen, maxaa wacay, iyagu isticmaara iyo gumeysi ayey ku hocs noolaa-yeen, halheyskooduna wuxuu ahaa «ama nolol silic oggolow, ama seeftaada isku daafac».

Runtii dagaalkii gobannimadoonka aad buu u kululaaday, gumeystahay iska soo horjeeddeenna libin weyn bay ka soo hoojeen, middaas ayaana keentay in xabashidu ka soo tal-lowdo goobihii ay gobannimadoonka isku hayeen, oo ay isku daydo inay waxyeelleyso

Jamhuuriyadda Dimoqraadi-ga ee Soomaaliya qudheeda, una rogto dagaalkii halkaa ka socday mid iyada iyo J.D.S. dhexyaal, si ay hiil u warsato, ugana hesho, quwado waa-weyn iyo gaashaanbuur gar-daran oo soo galeen ah.

Wax badan baan ka dignay inay arrintaasi been tahay oo uun gabbad iyo daandaansi loogala danlahaa. Waxaa dhacday in Ciidammadii Shisheeyuhu Gobolka soo galeen, in si loo indha-sarcaadiyo adduunweynaha, loona qariyo halgankaa gobannimadoonka, gumeysiga Xabashida iyo kuwa ay is-bahaystaan ay dan mooden inay Magaalooyinka Soomaaliya garaacaan.

Taas ayaa keentay inaan difaaca dadkayaga iyo dalkayaga u guntanno, taas ayaa keentay inaan wixii taageero karaankayaga ah gobannimadoonka u fidinno, una bareerno wixii dhib naga gaara, maxaa wacay, sidii aan Oktoobar tii dhoweydba u sheegnay, waxay u halgamayaan waa xaq ma-guuraan ah, waa jiritaankooda, waa ayaa ka talintooda.

Maantadaas ayaa Dawladda Xabashidu, ayada oo ku tashanaysa hiilka weyn ee dawla-daha ay is-gaashaan buurtaan, haddadaad iyo daandaansi cusub waddaa, maantadaas ayaa weerar lagu hayaa JDS, la laayaa shacbiga, la duqee-yaa magaalooyinkeeda. Waxaa na looga danleeyahay in la abaabulo dagaal foolka fool ah labada dawladeed isaga horyi-maadaan, si loo duudsiyo qadiyadda gobannimadoonka.

Dhinaca kale, camaliyaddii horumarinta iyo isku fillaanshaha ahayd ee aan dalkayaga ka wadney waxaan la kaashannay dawlado badan oo aan kulligood hantiwadaag ku we-

da abtirsanno, sababtuna waxay tahay inaan hantiwadaagga Soomaaliya ka dhismahayey uusan cidna ku duullaan ahayn, inay ujeeddadiisu ahayd horumarka dadkayaga, kobcinta saxa ah ee dhaqaalahayaga, ka gudubka heerka dhaqan dhaqaale ee guuraan-nimada, qabyaaladda iyo isku dulnoolaadka. Ha ahaatee dawladahaas iskaashigu na dhexmaray waxaa ka mid ahaa Midowga Soofiyeeti, taas oo ay keeneen tixgelin taariikhi ah iyo mid dawli ahiba. Taariikhi maxaa wacay, midowga Soofiyeeti wuxuu ahaa bartii ugu horreysey oo uu adduunka ka taabbagalo talis Hantiwadaag ihi, dawlina ah, maxaa wacay, waa dawladda weyn, awood bada-nna leh, haddii ay niyadsantahayna, waxaan yareyn geli karta.

Dawladdaas Midowga Soofiyeeti heshiis saaxiibtinnimo baan la galney, aan fileyneyna inuu ood-qaad u noqon doono bulsho hantiwadaag ah ee ka dhalata Geeska Afrika. Hase yeeshee, waxaa ka soo sokamaray danihii u gaarka ahaa Dawladda weyn oo aan u aaba yeeleyn, hadday kallifto, cadaaladda, qadiyadda Ummada. ha halgamaya iyo heshiisyo saaxiibtinnimo midna.

Waxaa halkaana isku seegay ujeedooyinkii Dawladdaas iyo kuwii aasaasiga ahaa ee Ummadda Soomaaliyeed, heshiiskii aan kala dhigannay. na wuxuu noqday mid dhinacooda ka jabay, oo wax kuma ool ah. Taas ayaa keentay go'aankii Golaha Dhexe ee 13kii Bishii Nofembar 1977kii.

Su'aasha maanta taagani waxaa weeye: Midowga Soofiyeeti taliska Itoobiya iyo inta ay is-bahaystaan maxay ka damacsanyihiin xaaladda fool-sha xun ee gumeysiga ee ka taagan Geeska Afrika?

Ma waxay damacsanyihiin inay baabi'yaan shucuubta Soomaali Galbeed, Abbo iyo Eriteriya? Ma waxay damacsanyihiin inay khilaafka Soomaaliya iyo Itoobiya ka dhexeeya, oo arrimahaas ku lug leh, xoog qur ah ku muquuniyaan? Xalka siyaasiga ah oo Xabashida iyo Soofiyeetku waraaq-murtiyeedkooda ku xuseense muxuu yahay? Runtii, markii aan arrintaas dhinac walba uga baa-raandegnay, ilaa hadda nooma muuqdo xal siyaasi ah oo ay dawladahaasi wadaan.

Wararka iyo dhawaaqyada meelaha qaarkood ka soo yec-raya waxay u egyihiin kuwo adduunweynaha lagu baasa-baaseynayo, inta laga fulinayo qorshe maalin walba mid looga takhallusayo Ummadahaas la gumeysto, halgankooda loo ciribtiro, ilaa ugu dambeystii JDS qudheeda la affjigo, lana curyaamiyo. Waxaa mindhaa la is-leeyahay Soomaaliya inta go'doon laga dhigo, cidla ha lagu loogo, xisaabtankaasina waa kuwii hadda ka hor wax badan lagu hungoobay, haddana aan wax ka ansixi doonin Soomaaliya saaxiibbo badan bay leedahay, waana inta dawlado iyo dad xorriyad jecel, cadaaladda u halgama, gabood-falka ka soo horjeeda, Saa-xiibkeeda ugu weynise waa qadiyadaha xaq ah oo ay garab taagantahay, geesinnimada iyo midnimada shacbiga, urursanaanta iyo isku duubnaanta xisbiga hoggaamiya siyaasad-deeda.

Wax kasta oo dhibaatooyinkaasi taaganyihiin haddana marna ma reebbana in Soomaaliya iyo Itoobiya ka wada xaajoodaan waxa dan u ah labada waddan, xal siyaasi ah, oo caadil ah, oo u adeegaya masaalixda dhow iyo kuwa fog ee Shucuubtoodana meel isla dhigaan. Sida ayan u reebbanayn in ay Soomaaliya iyo Mi-

dowga Soofiyeeti siyaasad saab kaas ku habaysan ay wax ka wada qabtaan, haddii niyadsami wadajir ihi meesha timaaddo.

Kolleyba siyaasadda guud ee JDS waxay ku taagantahay:

1. Inay taageeradeeda goban nimadoonka sii waddo:
2. Inay iska caabbiso wixii weerar ah ee loo geysto:
3. Iney mar kasta u maskax furantahay wixii xal siyaasi ah oo la soo jeediyo.

Waxay kale oo Soomaaliya ku kalsoontahay inaan dawlada Afrika iyo Ururkooda midna qaadan doonin wixii xadgudub ah ee lagula kaco JDS, maxaa wacay, waxay ka mid tahay kuwii isutagooda wax ka aasaasay, kuwii xeerkeeda wax ka dejiyey, si buuxdana u ilaaliya. Mana qabno inay ka horjeedaan ama ka horjeedi karaan, xaq uu shacbi kastaa u leeyahay ayaa ka taliskiisa.

Waxaa marka isweydiis leh Dawladda Itoobiya ma waxaa loo xisaabayaa dawlad ayada oo xor ah, Afrikada kalena gumeysi ku jirto ku duushey dalal jaar ah oo qabsatay, gumeysatayna, sidii iyo markii ay gumeysanahayeen kuwii ay u dhigantay ee Yurub ahaa, mase waxaa loo xisaabayaa dawlad sida Afrikada ayadana la gumeystey, kadibna xuduud beeneed loo jeexay? Dawladda Xabashidu hadba labadaa arrimood mid bay ku duushaa, wax kasta oo ay isdiidsiiso ama inkirtase, runta lama qarinkaro, xaaladda dhabta ah ee jirtana lagama dhuuman karo. Taasina waa in ay Xabashidu dawlad gumeysi ah tahay, ilaa ay beddesho dhaqankeeda iyo siyaasadda ay rabto inay ku cabburiso dadyowga ay gumeysatona way adkaane-

ysaa sida arrinta Geeska Afrika xal u hesho. Waxaa kale oo aan shaki lahayn in joogitaanka Ciidammo Shisheeye ay joogaan Geeska Afrika iyo dagaalada ay ka wadaan Gobolka iyo faragelinta xoogagga waa weyni ay sii fogeynayaan wixii xal ah ee suuragal noqon lahaa.

Laakiin Geesk Afrika kali ah kama taagna mushkiladani ee Qaaradda meelo badan baa holcaya, waxaana walwal gaar ihi naga hayaa xaaladda Afrikada Koonfureed.

Runtii Dawladda Soomaaliyeed waqtina kama gaabsan taageerada ay gobanimodoonka Namiibiya iyo Simbabwe waydiisteen, nooc kasta oo ay tahay.

Mas'uuliyad gaar ah baa Afrika iyo Adduunweynaha ka saaran xoreynta degdegta ah ee Namiibiya, mana qabno iney Dawladda Midabtakoorka Afrikada Koonfureed u suurageeyso inay sida ay doonto ugu takrifali karto aayana Reer Namiibiya.

Runtii wax kasta oo ay dabadhilif ku adeegato ama Dawladdo kale taageero caddaana ama qarsoodiya ka hesho, wax kasta oo ay aftiyo been ah abaabusho ma ay loodin kari doonto niyadda iyo xawliga gobanimodoonka ay SWAPO hoggaamiso, aakhirataankana guushu ayaga ayey ku dambeyn.

Xagga Simbabwe, sannadkii dhaweyd waad ka warqabteen oo waxaa halka yimid Madaxda sare ee Gobanimodoonka dalkaas, waxaana lagala xaafooday sidii ay wadankooda u xoreyn lahaayeen.

La iskuma diidana, oo mudnaanta hore waxaa leh xalka siyaasiga ah, maxaa wacay, baajinta dhiig badan oo daa-

dan lahaa iyo ka hortagga dagaal la isku baabi'yo waa mas'uuliyadda nin kasta saaran. Ujeeddaadaas ayaan ku taageernay dadaalkii ay mudada dheer wadeen 5ta dawladood oo Afrikaanka ah ee jaar ka la ah dalalka la gumeysto. Waxaase muuqata in dulqaadkii Gobanimodoonka, dadaalkii dawlada Afrikaanka iyo xataa dhex dhexaadiskii ay wadeen dawlad Reer Galbeed ihi, ay meel mar noqon wayday.

Waxaa muuqata macangagnimada iyo kaalinta halista ah iyo duullaanka dawladda Midabtakoorka ee Koonfur Afrika ay jideysteen inay Gobalkaas dhaxalsiin doonaan Colaada qoto dheer iyo dagaal aan damin, si looga dulqaado kadeedka lagu hayo shucuubtaas aan walaalaha nahay ee muddada dheer madaxbannaanidooda u halgamayey.

Haddaan u leexanno xiriirka annaga iyo dawlada kale ee Carbeed, waxaan mahad balaaran uga celineynaa, iyaga iyo dawlada kale ee aan saaxiibka nahay, garashada iyo taageerada ay u geysteen Jabhadaha Gobanimodoonka iyo sida ay u garab istaageen halganka JDS ugu jirto madaxbannaanideeda, horumarkeeda dhqaale iyo bulshaba. Taageeradaasi la yaab ma leh, maxaa wacay, waxey fahamsan yihiin waajibka taariikhiga ah ee ka saaran Ummadaha la cadaadiyo oo dhan waliba gaar ahaan kuwa Carabta. Taas bay waligood u daba joogeen, haddana u daba joogaan qadiyadda Falastiin, oo maanta heer xasaasi ah mareysa.

Waxan aaminsanahay in waqti dheer oo uu dhiig badani qubtay kadib, Bariga Dhexe laga gaaro xal nabadeed oo kama dambays ah, kaas oo kaliya ayaa noqon kara in

Dawladda Yuhuuddu ka kacdo dalalkii Carbeed ee ay qabsatay 1967, dadka Reer Falastiin-na loo oggolaado aaya ka taliskooda xaq ah.

Ummadda Carbeed cadawyo badan ayey leedahay, kuwaas oo isugu jira gumeysi madaxbannaanidooda ku xad-gudba iyo dibu-dhac dhaqaaleba. Waxaannu aaminsannahay in ku waas iyo khilaafaadka dhexmari karaba looga gudbi karo iskaashi siyaasadeed iyo wax wada qabsi dhaqaale.

Xiriirka aan dalalka Aasiya la lahayn wuu sii kobcay, gaar ahanna midka Jamhuuriyadda dadka ee Shiinaha, taas oo ka mid ah Ummadaha uu xiriir qoto dheer oo taariikhi ihi naga dhexeeyey, dhaleyna inaan xoriyadda ka dib xiriir dibloomaasi ah wada yeelaney, siina adkaaday markii uu curtay ka-caankii 21ka Oktoobar, 1969.

Waxaan iswaydaarsanay Dawladdaas Wufuud heer sare ah, oo gaaray mid madaxweyne iyo madaxweyne ku xigeennayaalba, waana lama illaa. waan mowqifka sharafta leh ee ay ka istaagtay faragelinta shisheeyaha arrimaha u khaaska ah dadyowga Geeska Afrika. Waxaan aaminsannahay in halganka shacbiga Shiinuhu u soo maray madaxbannaanidiis siyaasadeed, midnimada dadkiisa iyo horumarkiisa dhaqaale uu u noqon karo dawlado badan ee aduunka saddexaad ka tirsan tusaale iyo meelodeeyn.

Waxaa kale oo xus leh arrinta aad u qallafsan oo maanta ka taagan Koonfur-bari Aasiya. Aad baan uga xunnahay waxa ka dhacaya Kambooja, waxaan u aragnaa inay tahay arrin foolxun, wax weyn. nna u dhimeysa xasilloonida dawlada, sida xaq ah ku dhisan iyo nabadda adduunkaba. Duullaankaas cad ee ay Dawladda Fiyatnaam ku qaday Dalka Kambooja waxaan u aragnaa inuu u horseedayo arrin foolxun wax weynna u dhimeysa xasilloonida Dawladaha sida xaq ah ku dhisan iyo nabadda adduunkaba. Arrintaa khatarta ah waxaa loo baahan yahay in adduunka oo idil fiiro gaar ah u yeesho waxna ka qabto.

Xiriirka Dawladaha Reer Galbeedka iyo JDS wuu sii korayaa. Gaar ahaan Dawladaha ku jira Suuqa Yurub, waxaan dhihi karnaa kaalin weyn bay ka soo qaateen, hadana ka qaataan, korriimaha dhaqaalaheenna. Waa arrin tixgelis leh, naguna sii dhiirrineysa inaan sii xoojinno Iskaashiga iyo wax is dhaafsigayaga.

Dawladda Mareykanku waa Dawlad awood weyn leh, in muddo ahna shaki nagu kala dhexjiray. Saas oo ay tahay, kacaanka Soomaaliyeed weli giis isha ayuu ku hayn jireyn dhaqdhaqaaqa Siyaasiga ah iyo Kaalinta ay Dawladda Mareykanku uga jirto xiisadaha iyo iska-horimaadka adduunka

ka taagan, maxaa wacay waxaan aaminsaneyn in dhinac kasta oo laga eego, kan doorroon iyo kan dayradaba, falkeedu goobo badan uu sameynayey. Marka waxaan ku da-daali jirney inaan mowqifkayga fahamsiinno, si aan iska horimaad nooga dhexe dhalan. Waqtigan maanta la joogo waxaan filaynaa Dawladdaasi waxyaabo aan yaryeyn in ay ka garatay Siyaasadda dakeenna, ayna sal u ahaayeen Wufuuddii dhowrka ahaa ee aan is-dhaafsannay.

Waxaan ku kalsoonnahay in xiriirka annaga iyo Mareykanka naga dhexeeyaa uu waddo habsami ah qaado, kuna dambeeyo istixgelin iyo iskaashi hagaagsan.

Xariirradaas sii kobcaya ee aan Dawladaha Shisheeyaha la yeelannay, ama aan la yeelan doonno, waxaa u sal ah laba hal:

1. In la kordhiyo wax wada qabsiga adduunka, isafgarad kiisa, nabad ku wada shaqeynta, iskaashiga iyo isbarashada bulshaweynta caalamiga.

2. Xaq dhowrka Siyaasadda gudaha ee ay waddammadu isku leeyihiin iyo Badbaadada Arrimaha dal kasta.

Siyaaso arrimaha dibadda ee qodobbadaas ku dhisan baan horseed u nahay, dawlad kastana kula dhaqmeynaa.

Go'aanada shirweynaha aan caadiga ahayn ee XHKS

Shirweynaha aan caadiga ahayn ee Xisbiga HKS ee ka bilaamay magaala-madaxda dalka Muqdisho bishan Janaayo 20kii socdayna ilaa Jan. 25kii, 1979.

Markii uu dib u fiiriyey go'aannadii ka soo baxay Shirweynihii aas-aaska Xisbiga ee ahaa 26 Juun ilaa 1da Luuliyo 1976, kaasoo lagu guddoomiyey Xeerka iyo Barnaamijka Xisbiga.

Markii uu aad u darsay, falanqeeyey, ugana dooday axwaasha maanta dunida ka taagan, marxaladda adag ee Kacaanka iyo Qaranka Soomaaliyeed la beegan, qaska Shisheeyuhu ka wado xaaladda murugsan ee Geeska Afrika, iyo waajibka ka saaran Xisbiga arrimahaas oo idil.

Isagoo dhagaystay warbixinihii iyo go'aannadii Shirarka

Gobollada ee Xisbiga; isagoo dhagaystay warbixinihii guddiyada Golaha Dhaxe u saaray inay darsaan arrimaha siyaasadda, dhaqaalaha, bulshada, Dastuurka, go'aannadii ka soo baxay shirarkii Gobollada iyo Degmooyinka.

Isagoo aad u dhuuxay miinihii ballaarnaa ee siyaasad dhaqaale iyo bulshaba lahaa, ee ku dheehnaa khudbadii Xoghayaha Guud, Jaalle Maxamed Siyaad Barre ka jeediyey furitaanka shirweynaha.

Waxaa Shirweynuhu soo jeedinayaa arrimaha soo socda:-

1. SIYAASADDA GUDAHA.

Iyadoo laga shidaal qaadanayo barnaamijka Kacaanka u dejisnaa Xisbiga ka hor, iyo kan Xisbigaba ee ku saabsan isbeddelka iyo horumarka

bulshada Soomaliyeed, iyadoo la tixgelinayo mirihii ka soo dhashay ee wax ku-oolka ahaa ee laga helay tallaabooyinka meelmarinta himiladaas iyada ah.

Iyadoo la darsay duruufka adag ee ka dhalatay dagaalkii xaq ahaa ee Gobonnimadoonka Soomaali-galbeed iyo Abbo kula jireen walina kula jiraan gumaysiga Xabashida iyo Gaashaanbuurta xaq-darada isku bahaysatay, si ay u xoreeyaan dalkooda hooyo;

Iyadoo aad loogu dhabba galay goldaloolooyinka cadowga Kacaanka iyo Qaranka Soomaaliyeed ku soo gabban karaan si ay u gaadhaan mu-raadkooda foosha xun.

Iyadoo la yaqiinsaday inay lama huraan tahay laba kac-laynta Kacaanka Soomaaliyeed, si uu isaga daafaco cadowyadiisa badan, gudo iyo dibedda.

Waxaa Shirweynaha aan caadiga ahayn ee XHKS go'aan ku gaaray:-

1 — In Dastuurka Qaranka, ee haatan Shirweynaha Xisbigu oggolaaday, afti dadoweyne loo soo bandhigo sanadkan gudhiisa.

2 — In awoodda Hoggaanka Siyaasadda Xisbiga la xoojiyo, si buuxdana loo dhaqan geliyo Xeerka iyo Barnaamijkiisa, isla markaana la xoojiyo kaalinta Ururrada Bulshada

ee fulinta Barnaamijka Xisbiga iyo horumarinta halganka dadweynuhu ugu jiro dhis-me bulsho Hantiwadaag ah.

3— Iyadoo Xisbigu yaqiin-san yahay in hubka aayatiin-ka dambeeto laga lib heli karo qabiilka uu yahay isbed-del dhaqan-dhaqaale, oo baa-hida qofku qabiilka u qabo tirtira, ururro iyo hab-nidaa-meed cusub ee uu ku hirto, iyo shuruucda sinnaanta iyo qarannimada daryeelaya, tal-laabooyinkaasna wax laga qabtay, tahayna in la sii wa-do, haddana waxaa maanta waajibka hore mudan in ga-can bir ah lagu fuliyo sharci-yadii u degsanaa qabiil la-di-rirka. Sidaa darteed waa:-

B) In la xoojiyo la dagaal-lanka qabiilka foosha xun ee aan hore u xaaraantinnimay-nay, iyadoo la fulinayo shu-ruucda u dagsan.

T) In Xisbiga Kaadarkiisa, Ururradiisa bulshada iyo xoog-gagga kale ee kacaanka, joog-teeyaan la dagaallanka koo-xaha dibusocodka ah, kana soo dhalaalaan kaalintooda ah baraarujin, abaabul iyo isku-dubbaridka dadweynaha iya-goo fulinaya barnaamijka Xis-biga, si loo hanto danta dad-weynaha, loona cirib tiro han-qaltaagga canaasiirta dibuso-codka.

J) In Ciidammada Am-maanka aad loo xoojiyo, lana cusboonaysiiyo habka shaqa-dooda.

4 — In waqtigan xaadirka ah xoogga u weyn la saaro is-kuduubnaanta dadweynaha Soomaaliyeed, si uu heegan ugu ahaado daafaca qaranni-madiisa, iyo iska qabashada Kacaan-diidka iyo Canaasiirta dibusocodka ee jahawareerina-ya, kana shaqaynaya waxyeel-laynta mirihii Kacaanka ee

dhibta iyo halganka lagu dha-liyey.

5 — In Shaqaalaha laga daafaco rajiciyadda iyo biruq-raadiyada is-bahaysatay (Da-baqa ahaan), si shaqaaluhu uga nabad-galaan cadaadiska eexda, qabyaaladda iyo qaraa-bakiilka, ugana waantoobaan debcinta shaqada, iyo daneys-tennimada, iyo inay si nool oo firfircoon u gutaan kaalin-toodii hormoodnimmada ee daafaca Kacaanka, iyagoo ba-haysanaya xoogagga kale ee horusocodka ah

6 — In la sii xoojiyo hirge-linta sharciga lr. 21 ee maa-mulka gobollada iyo Degmooyinka, oo aan weli u dhaqan gelin sidii uu ahaa, isla mar-kaasna hay'adaha maamulka heer Qaran ay ka qayb galaan hirgelinta Sharcigaas.

7 — in la xoojiyo Barnaamijka Iskaa Wax.U-Qabso ee lagu horumarinayo dhismaha dalka, xag dhaqaale iyo xag abaabul, kaasoo aad moodid inuu waayahaan dambe sii debcaayo.

SIYAASADDA DIBEDDA.

Shirweynuhu isagoo ka am-ba qaadaya xaashidii laad ee Kacaanka, qodobbada ku saab-sanaa siyaasadda dibedda, iyo nuxurka Barnaamijka Xisbiga ee lagu oggolaaday Shirweynihii Aas-aaska Xisbiga, 1dii Luulyo 1976.

Isagoo aad u lafa guray xi-riirka dawliga ah ee aan du-nida la leennahay.

Isagoo aad u darsay axwaa-sha qallafsan ee Geeska Afrika ka taagan, iyo sida uu dagaal-ka xaq ah ee Gobonnima-doonku u saamayn karo xi-riirkeenna dibedda.

Iyadoo laga duulayo Axdi-yada Ururka Midowga Afrika iyo Qarammada midoobay;

Shirweynuhu wuxuu soo jee-dinayaa:-

1. In la sii wado taagee-rada xaq ah ee Gobannima-doonka u halgamaya xornima-dooda iyo aaya ka-talintooda, gaar ahaan kuwa Soomaali Galbeed iyo Abbo.

2. In la sii xoojiyo xiriirka wanaagsan ee aan la leenna-hay walaalaheenna Carbeed, si wax wada qabsigeennu u noqdo mid had iyo jeer dhala-miro aan kala go'in, midnima-da Carbeedna kaalin waxtar-leh ka qaata.

3. In la xoojiyo xiriirka aan la leennahay dalalka Af-rika ee aan Qaaradda, iyo Ururka Midowga Afrikaba wadaagno.

4. In lagu dadaalo sidii loo xoojin lahaa xiriirka aan la leennahay dawladaha iyo Axsaabta Hantiwadaagga ah iyo dhaqdhaqaaqyada kale ee horusocodka ah, ee aan ka soo horjeedin danaha dadka Soomaaliyeed iyo kuwa aam-minsan mabda'a nabada ku-wada noolaanta ah iyo xallin-ta dhibaataada Geeska Afrika, si caddaalad iyo nabad ah.

5. In la adkeeyo iskaashi-ga iyo wax-is-dhaafsigga daw-ladnimo ee haatan naga dha-xeeya dawladaha Reer Gal-beedka si uu waxtarkiisa laba-da dhinacba u sii waynaado.

6. In hore loo mariyo xi-riirka innooga furmay dawla-daha Aasiya ee aan isku dana-ha nahay.

7. In aanay sina u dabcin kaalintii firfircoonayd ee Soo-maaliya kaga jirtay Ururrada iyo Hay'adaha caalamiga ah, sida Jaamacadda Carabta,

Ururka Midowga Afrika, Dha-qdhaqaaqa Dawladaha Dhex-dhexaadka ah, iyo Qaramma-da Midoobay, iwm.

— BAAQ —

Waxaa uu Shirweynuhu:-

1. Ugu baaqayaa dawlada ha waaweyn in kaalintooda ay ka qaataan, waliba si dhaqsa, ah, sidii xal nabadeed oo caddaalad ku fadhiya loogu heli lahaa arrimaha qallafsan ee ka taagan Geeska Afrika.

Waxaa uu Shirweynuhu:-

2. Ugu baaqayaa gaar ahaan Midowga Soofiyeeti iyo kuwa kula jiraba inay joojiyaan fara-gelinta xoogga leh ee ay ku hayaan Gobolkan Geeska Afrika, gacantana kala baxaan duudsigaa ay ku hayaan danaha Shucuubta Gobonnimadooda u halgamaysa.

3. Caddaynayaa in JDS iya-doo kollayba iska caabi doonta weerar dibadda uga yimaada, ay haddana mar kasta u maskax-furan tahay wixii xal siyaasi ah oo caadil ah ee laga soo jeediyo dhibaataada Geeska Afrika ka taagan, wali-geedna u tahay inay is-afga-rasho buuxda la gaadho dawladaha Gobolkan.

GO'AANADA DHAQAALAHAA & QORSHAHA EE SHIRWEYNAHA AAN CAADIGA AHAYN EE XHKS 20.25. JANNAAY 1979

Shirweynaha aan caadiga ahayn ee XHKS:-

Isaga oo ku hiranaya himilooyinka dhaqaale ee ku qeexan Barnaamijka uu dhigtay Shirweynihii Aasaaska Xisbiga, bishii Luulyo 1976.

Isaga oo dhegeystay khudbaddii Xoghayaha Guud ee XHKS, uu u soo jeediyey Shirweynaha aan caadiga ahayn.

Isaga oo tixgelinaya xogwarrankii dhaqaale uu Gola-

ha Dhexe shirka u soo jeediyey, kuna caddayd hawlihii iyo siyaasaddii dhaqaale ee la fuliyey, guulihii la gaadhay, dhibaatooyinkii lala kulmay iyo dhaliilaha taagan.

Isaga oo dhegeystay xogwarrankii mashruuca Qorsha ha 1979 — 1981.

Isaga oo tixgeliyey doodihi iyo go'aammadii shirkii aan caadiga ahayn ee dhaqaala lagu qabtay Gobollada iyo Degmooyinka Dalkoo idil.

Isaga oo dhegeystay warbixinnadii Gobollada iyo Ururada Bulshadu u soo jeediyeen Shirweynaha Xisbiga;

Wuxuu go'aan ku gaaray talooyinka soo socda oo la xidhiidha horumarinta dhaqaalaha:-

A. HABKA DHAQAN-DHAQAALAHAA

Si uu u xoojiyo abuuridda saldhig dhaqaale oo u adeega danaha dadweynaha Soomaaliyeed, wuxuu:

1. Adkeynayaa, dhidibbadaana u aasayaa kaalinta ahimiyadda weyn leh ay hay'adaha Dawladdu ama lahaanshaha guud, si toos ah uga jiraan horumarka dhaqaale, dhinaca wax soo-saarka, dhinaca ganacsiga alaabta lagama maarmaanka ah, dhinaca bankiyada iyo hay'adaha kale ee lacagta, iyo dhinaca maamulka iyo kantaroolka ilaha dhaqaalaha ee taabanaya nolosha dadweynaha.

2. Sii dhiirrigelinayaa, xoogeynayaana kaalinta iskaashatooyinku kaga jiraan wax soo saarka beeraha, Kaluunka, farshaxanka iyo waaxyaha dhaqaalaha ee kala duwan oo idil.

3. Dhiirrigelinayaa, uguna baaqayaa dadka leh hantida gaar ahaaneed, inay qeyb ka qaataan horumarka dhaqaale ee dalka, iyagoo malkooda iyo awooddooda u duwaya dhinaca wax soo saarka, sida beeraha, Kalluunka, Xoolaha, Wershada, milixda, macadiinta iyo wixii kalee u adeegaya horumarka dhaqaalaha dalka iyo danta guud ee dadweynaha.

B. STRATEJIYADA HORUMARINTA DHAQAALAHAA KALA MUDNAANTA WAAXYAHAA

Waxaa cad marka la eego heerka dhaqaalaheennu marayo maanta, baahida dadweynaha, dhinaca maciishada iyo awood darridiisa dhaqaale, in mudnaanta kowaad ee stratejiyada horumarka dhaqaale ay ku foorarsato dhinaca wax soo saarka, sida Beeraha, Kalluunka, Xoolaha, Warshadaha iyo Macaadinta. Hase ahaatee, waxaa iyana la ogsoonyahay, marka la tixgeliyo horumarka guud ee bulshada heerka uu joogo, in ayan suurtoobi karin wax soo saar iyo horumar dhaqaale, haddaan la abuurin infrastruktuurka loo baahan yahay sida Waddooyinka, dekedaha, ama aan culays la saarin waxbarashada, abuurista kaadar farsamo-yaqaan, xannaanada daaqa, caafimaadka Xoolaha iyo dadka, ama, ugu dambeystii, abuurista infrastaraktuurka maamulka bulshada iyo dawladda, oo kulligood aasaas u ah kororsiimada wax soo saarka.

Sidaa darteed, waa in la fuliyaa siyaasad iyo stratejiyada dhaqaale oo miisaaman, kuna qorsheysan marba mar xaladda la joogo, habka ugu fudud awooddeennana le'eg oo horumar dhaqaale kan ugu weyn lagu gaari karo muddada ugu gaaban.

T. WAX SOO SAARKA

Si loo xoojiyo ujeeddooiyinka laga leeyahay wax soo saarka, Shirweynuhu wuxuu u arkaa lagama maarmaan in:

1. Sare loo qaado maalge linta wax soo saarka, lana cas-riyeeyo qalabka iyo habka wax soo saarka.

2. La carbiyo Shaqaale Soo-maaliyeed oo fuliya himiloo-yinka qeybaha wax soo saarka.

3. Dib loo habeeyo maamulka, lana waafajiyo ujeeddoo-yinka dhaqaalaha dalka.

4. La dejiyo sicir dhiirrigeliya xubnaha wax soo saarka, danyartana u daneeya.

5. Lagu fuliyo wax soo saarka dalka habka tartanka shaqada hantiwadaagga oo leh tignisi iyo abaalmarin si gan oo waafaqsan siyaasadda dhaqaalaha dalka.

J. KORDHINTA TACABKA IYO WAX SOO SAARKA DEERAHA

1. In la xoojiyo wax soo saarka cunnada aasaasiga ah ee dalka sida: Galleyda, me-seggada, bariiska, digirta, miraha saliidda ee dadweynuhu quuto iyo khudradda, si nafaqada dadka loo daryeelo, lana badiyo abuurka iyo wax soo saarka cudbiga, sonkorta iyo sarreenka, si looga haqab baxo dibad ka raadiskooda, loona dhaqaaleysto lacagta adag ee dalka.

2. Wax soo saarka iyo dhaqaalaha beeruhu waa inayan la badsho anwaacda dalka la-ku dhismin abuur qudha, ee ga beero, kuna qotonsamaan hab dhiirrigeliya, xoojiyana baayac-mushtarka dibadda iyo kan gudaha, baahi tirayana badeecada ceddhiin ee War-

shadaha dalku u baahan yihiin.

3. Daryeelidda iyo xannaa-neynta ciidda dihin ee dhul-keenna si loo helo wax soo saar kordha sannad kastaba, loona ilaaliyo nafaqada ciidda si aanay u nabaad-guurin.

X. H/MILOOYINKA IYO KALINTA LAGA RABO XANNAANADA XOLLAHA DHIRTA IYO DAAQA

1. Waa in laga daryeelo xoolaha cudurrada iyo abaarta si loo yareeyo dhaqaale xumida ka imaan karta.

2. Waa in la badsho tirada xoolaha dhalan-rogga ah si looga faa'iideysto.

3. Waa in la darso, lana kobciyo waxyaalaha laga helo xoolaha, sida hilibka, caannaha iyo saanta.

4. Waa in kor loo qaado tiro iyo tayaba dhoofinta xoolaha, hilibka qalan, hargaha iyo saamaha.

5. Waa in degaanka xil qaran la iska saaraa, khaas ahaan dhireynta dalka, ciidda si ay u adkaato, hawo wa-naagsanna loo helo loogana hortago nabad-guurka.

KH) KORDHINTA TACABKA IYO HORUMARINTA KALLUUNKA

1. Waa in laxaad culus la saaro wax soo saarka Kalluunka iyo kheyraadka badda, si loo xoojiyo hantida dalka.

2. Waa in la xoojiyo dibad u dhoofinta kalluunka iyo dhammaan kheyraadka badda oo idil, si loo soo hooyo lacag adag oo dhaqaalaheenna wax tarta.

3. Waa in kor u-qaadidda dakhliga baddu daryeelaa no-

losha bulshada iyo dhaqaalaha dadweynaha dalka oo dhan, khaas ahaan dadka ku nool wax soo saarka Kalluunka.

4. Waa in wax soo saarka Warshadaha, Kalluunka iyo fidinta kalluumeysiga caadiga ahi shaqo joogta ah siin ka-raan dad tiro badan.

5. Waa in aad loo dhiirrigeliyo badeecaynta iyo fidinta cunida Kalluunka, si loo daryeelo nafaqada dadweynaha.

6. Muddada qorshaha socda (1979 — 81) waa in la uruuriyo dhammaan wixii warar ah ee sheegaya khayraadka badda, lana sameeyo sahamo lagu ogaado noocyada iyo la-xaadka kheyraadkaas leeyihiin.

D) H/MILOOYINKA IYO KORDHINTA TACABKA WARSHADAH

1. Waa in la dhammeystiro mashaariicda ku jirtay qorshi hii hore oon ilaa hadda dhammaan.

2. Waa in la ballaariyo, la cusbooneysiyo, lana beddelo qalabka raagay ee Warshadaha, si kor loogu dhigo wax soo saarkooda iyo dakhligooda.

3. Waa in mudnaanta ko waad la siiyo dhismaha Warshadaha alaabta ceddhiin loo heli karo dalka gudahiisa, daraasad buuxdana loo diyaariyey.

4. Waa in lagu dhiirrigeliyo Iskaashatooyinka iyo dadka maalqabeenka ah sidii ay uga qeybgeli lahaayeen abaabulka iyo hirgelinta Warshadaha yaryar ee dalku u baahan yihiin.

5. Waa in had iyo jeer la sameeyo baaris cilmi ah iyo tababarro isdaba joog ah, si loo helo mashaariif la hirgeliyo oo horumarka dalka lagu biiriyo.

R) HIMILCOYINKA IYO KALANTA WAX SOO SAARKA EE MACDANTA DALKA KA QAADATO

1. In la sii wado sahanmaadii lana soo dedejiyo tallaaboyinkii wax ku-oolka ahaa ee laga gaaray baarista macdanta dalka ku jirta, muddadii uu socday qorshihii hore ee shanta sannadood 1974-78, siiba:

1. Dhinaca macaadinta, sal ka birta ku leh iyo kuwa aan ku lahayn (Metallic and non-Metallic Minerals) ee dalka laga hayo, iyo dhinaca baarista shidaalka kala ah Saliidda iyo gaaska dabiiciga ah.

2. In si dhaqso ah looga faa'iideysto macdanta baaristoodii heer fiiican laga gaadhay, sida: Uraaniyumka iyo kuwo kaleba.

3. In aad loo sii baaro dhammaan macdanta la ogyahay in dalka laga helo, lana fiirsho ilahooda dhaqaale.

4. In la sii xoojiyo aqoontoodana kor loo qaado khubarada Soomaaliyeed ee ku hawllan baarista macdanta dalka, qalabka ay u baahan yihiinna loo helo.

S) MACIISHADDA DADWEYNAHA IYO ASCAARTA

Markii la tixgeliyey xasillooni la'aanta iyo welwelka ka taagan dhaqaalaha adduunweynaha guud ahaan, gaar ahaanna kororka qiimaha maciishadda, kuwaasoo si toos ah u saameeyey nolosha dadweynaha siiba inta xoogsatada ah.

Markii la eegay in bulshada Soomaaliyeed ayan ahayn mid ku nool geeri-go'an ee ay la wadaagto adduunweynaha soo koraya dhibaatooyinka kaga imaanaya walaahowga dhaqaalaha adduunka.

Markii la habsaday in kobcinta dhaqaalaha iyo kororsimada wax soo saarku ay saldhig u yihiin wax ka qabadka dhabta ah ee maciishadda.

Markii la qiimeeyey tallaaboyinkii wax ku-oolka iyo isdaba joogga ahaa ee Golihii Sare ee Kacaanka iyo XHKS qaadeen si loo hakiyo kororka qiimaha maciishadda dadweynaha siiba inta xoogsatada ah. ma huraan ah in la qaado tallaaboyinka soo socda:-

1. In sicir go'an, la yaqaan, laga ilaaliyey dulsaar ku yimid maamul xumo, karti darro, ribixnaar iyo musuqmaasuq loo gooyo badeecadda dibadda laga keeno, sida cuntada, hulgag, danyartu isticmaasho, alaabta dhismaha, daawada iyo wixii la mid ah.

2. In sicir go'an dhaqaale ahaan isu dheelli tiran loo gooyo khayraadka dalka khaas ahaan kan beeraha.

3. In qorshihii guryo dhiska, Xiriirka Guud ee Ururrada Shaqaalaha, Wasaaradaha, Wakaaladaha, Iskaashatoyinka iyo hay'ad kastaba si toos ah u hirgeliyaan, iyagoo isugeynaya kartidooda dhaqaale, maskaxdooda iyo muruqoodaba, lana kaashanaya hay'adaha lacagta, siiba Bankiyada, Caymiska, iwm, kuwaas oo iyana la farayo in ay arrintaa xil culus iska saaraan.

4. In daryeelka caafimaadka la baahiyo, hay'adaha dhaqaalaha si toos ah oo joogtoysan uga qeyb qaataan,

khaas ahaan in dib loogu fiiro rsado shuruucda u taalla baddaada i haqaalaha.

5. In kormeeradag loo sameeyo hirgelinta go'aannadan.

B) GANACSIGA DIBADDA

Sida la ogyahay, ama warbixintanba ku xusan, miisaaniyaddeenna ganacsiga waa mid aan marnaba awood u hehin isdheellitir.

Isu-dheellitirkaas waxaa keeliya uu ku iman karaa kor u qaadidda wax soo saarka iyo kordhinta dhoofinta tiro iyo tayaba, waxaa la odhan karaa in dhibaatooyinkaas miisaaniyaddeenna la xiriira qaarkood yihiin kuwo aan la wadaagno dalalka soo koraya, inoogana yimid xiriir-dibadeedkeenna, ha yeeshee, qaarkood kale waxay la xiriiraan maskaxda iyo aragtida bulshadeenna, habka maamulkeenna iyo wax qabadkeenna oo u miiggan ganacsi, si dhab ahna aan weli ugu hollan dhanka wax soo saarka iyo kobcinta dhaqaalaha. Waxaa aragtidaas sirgaxan oo hortaagan horumarkeenna dhaqaale wehliya dha dhanka ama dooqa dadkeenna qaarkiisa magaaloobay oo u hanqal taagaya dhaldhalaalka badeecadda dalalka kale oo inakaga geddisan duruufo badan, oo ay ka mid yihiin; awood dhaqaale, dhaqanbulsheed iyo qaabkeeda nololeedba.

Si dhibaatooyinka la xiriira miisaaniyaddeenna dibadda wax looga qabto, waxaa loo baahan yahay in si sugan oo cilmiyeysan loo qaado tallaabooyinka soo socda:-

1. In la qorsheeyo sidii loo yarayn lahaa kecnidda waxyaabaha aan baahi horaal ahayn, laguna dhiirrigeliyo bulshadeenna ku isticmaalka khayraadka dalkeenna.

2. In awoodda la saaro wax soo saarka tiro iyo taya-ba, kana muuqata tilmaan ahaan wax qabadkeenna, xag qorshe, maalliyad, muruq iyo maamulba, si loo hanto baahideenna gudaha, loona kordhiyo dhoofinteenna.

3. In si dhab ah, abaabulan, loo hanto maamulka gannacsigeenna dibedda.

4. In maamulkeenna gannacsiga dibedda, laga saaro wixii turaanturrooyin ah oo hadda jira, loona sameeyo wax alla wixii fududeyn ah oo lagu horumarinayo kor-u-qaadidda dhoofinta tiro iyo tayaba.

SH) SIYAASADDA MAALIYADDA DAWLADDA & MAAMULKA LACAGTA.

Sihirweynaha aan caadiga ahayn ee XHKS, isaga oo tixgelinaaya guulaha badan ee Kacaankii Oktoobar ka gaaray koritaanka iyo habeynta maalliyadda dawladda iyo maamulka lacagta, isla markaasna maskaxda ku haya dhibaatooyinka marxaladdan cusub inanka soo foodsaaray dhinaca dhaqaalaha guud ahaan, maalliyadda dawladda iyo maamulka lacagta khaas ahaan, wuxuu guddoomiyey:-

1. In kharashka caadiga ee dawladda la yareeyo intii suurtowda, iyadoo la gooyo ama la yareeyo hawlaha aan ahayn lagama maarmaanka.

2. In aad loogu fiirsado qeybaha iyo hay'adaha dhaqaale ee dawladda oo aan isbixin karin.

3. In la xoojiyo kontoroolka iyo kormeerka dakhliga iyo kharashka hay'adaha dawladda oo idil.

4. In kor loo qaado heerka maamulka, aqoonta iyo farsa-

mada Shaqaalaha mas'uulka ka ah hantida dawladda.

5. Si looga fursado ku-tiirsanaanta dakhliga dawladda ee Canshuurta badeecadda dibadda, waa in la baallaariyo wax soo saarka, si loo helo ilo dhaqaale oo dakhli hor leh dhaliya.

6. In kor loo qaado tayada shaqada.

DHINACA SIYAASADDA LACAGTA

1. Waqtigan hadda lagu jiro, waxaa loo baahan yahay in siyaasadda lacagtu ku foorarsato ilaalinta qiimaha Shiinka Soomaaliyeed iyo ka feejigaanta sida uu maamulkooda u saameynayo ascaarta dalka gudihiisa.

2. Waa in dhinaca amaahda Bankiyada lagu wado dhiirrigelinta qeybaha dhaqaalaha ee wax soo saarka, iyadoo la kala siinayo mudnaanta ay kala leeyihiin ee ku qeexan qorshaha horumarinta.

3. Waa in sannad kasta la qorsheeyaa miisaaniyadda lacagta adag.

DH) ISTICMAALKA AWOODDA DADKA & SHAQO KORDHINTA

Shirweynaha aan caadiga ahayn ee XHKS, isagoo qiraya tallaabooyinka cad cad ee wax ku-oolka ah ee Kacaanku ka qaaday isticmaalka awoodda dadka iyo shaqo kordhinta, wuxuu:-

1. Sii dhiirrigelinayaa siyaasadda ah abuuridda goobo shaqo iyo shaqo-siinta iyo sah-minta muruqmaalka dalka.

2. Ku dhaqaaqayaa isagoo tixgelinaya heerka aynu hadda soo gaarnay iyo duruufteen-

na dhaqaale, in dhaqo-siinta loo weeciyo dhinaca wax soo saarka, iyadoo loo habeyn doono qorshe la xiriira arrintaas.

3. Boorrinayaa toosinta dulduleellada ku jira habka shaqo-siinta sida dadka aan ku shaqayn wixii ay barteen amase jooga hay'ado iyo Wasaarado aysan shaqo ka hayn.

4. In dadka aqoon-yahanka ah iyo awoodda xil-hayeenka si gaar ah loo tixgeliyo ka qayb qaadashadooda goobaha wax soo saarka iyo horumarka dhaqaalaha, sida Gobollada, Degmooyinka, Warshadaha, Beeraha, Kalluumeysiga, iwm.

C) ISKAASHATOYINKA

Himilada dhaqaale ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed waxaa qeyb aasaasiya ka qaadanaya hirgelinta Iskaashatooyinka.

Haddii laga tisaqado aragti hantiwadaagnimo, la tixgeliyo duruufaha dhaqaale ee dalkeenna, kor u qaadid wax soo saar iyo kobcin dhaqaale midnaba lama gaari karo la'aantooda: Iskaashatooyinku waxay tusaale cad u hiyiin mi-deynta muruqa iyo maskaxda, hantiwadaageynta dhaqaalaha iyo u-danaynta xoogsatada danyarta ah.

Si himiladaas loo meel mariyo, waxaa lama huraan ah in tallaabooyinka soo socda la qaado:-

1. In maamulkooda la adkeeyo, Ururka Dhaqdhaqaaqa Iskaashatooyinkuna xoojiyo kormeerkooda iyo abaabulkooda.

2. In dhismaha iyo hirgelinta Iskaashatooyinka loo eego tayada iyo waxtarkooda dhaqaale.

3. In kaalin wax ku-ool ah Iskaashatooyinku ka qaataan kor-u-qaadidda iyo kobcinta wax soo saarka.

4. Inay xiriir is-garabsi iyo kala faa'iideysi la yeeshaan dhaqdhaqaaqyada Iskaasha-tooyinka Adduunka.

5. Waxaa xusid gaar ah mudan, markii la tixgeliyo dhibaataada dadka Soomaaliyeed, siiba inteeda Xoogsatada ah ka haysata xagga maciishada-ha iyo nolosha, markii la tixgeliyo ribix saarka ay kaga faa'iideysato Ganacsatadu, filiqsanaanta iyo hab la'aanta qutayaasha (Consumers), in la abaabulo lana hirgeliyo Iskaashatooyin quudeed.

G) DANWADAAGAHA

Markii la tixgeliyey baahidii keentay abaabulidda iyo hirgelinta mashruucaas;

Markii la qiimeeyo heerka hirgelintiisu marayso;

Markii laga fiirsaday qiimaha iyo qaayaha mashruucaasu ugu fadhiyo dadka Soomaaliyeed;

Waxaa la farayaa hay'adaha ku lug leh hawshaas inay fuliyaan qorshihii loogu tala galay, degdeg ahaanna u saaxaan daldalloollada maamulkiisa ku jira, si ay u gaaraan heer isku fillaan.

F) MASHRUUCA CUNTADA DEGDEGGA AH

Iyadoo la ogsoon yahay guulihii laga gaaray mashruucaas shaqa-siinta iyo dhinac tababarba, ayaa waxaa lagu baraarujinayaa hay'adaha ku lug leh inay daraasad ugu noqdaan sidii iyo habkii lagu gaarsiin lahaa isku fillaansho dhaqaale.

Q) HORUMARINTA GOBOLLADA

Horumarinta guud oo dhaqaale ma suurtoowdo haddii aan wax qabadka dalka oo idil lagu baahin, iyadoo la tixgeli-nayo meel kasta awooddeeda, ilaha dhaqaale ee dabiiciga ah iyo dadweynaha ku dhaqan.

Ifaqaalaha lagu yaqaan dalka soo koraya oo ah in dadku isugu tago hal magaalo ama laba, waa in lala dagaallamaa.

Golihii Sare ee Kacaanka iyo XHKS, iyagoo arrintaa si fiican u gartay, waxaa la sharciyeeyey in Gobollada dalkoo idil maamul gaar ah ay yeeshaan horumarka meelahooda ka suurtoobana xoogga saaraan, wixii awooddooda ka weyn na dhinac kasta ha ahaatee, Dawladda Dhexe ka taageerto.

Sidaa darteed:-

1. Waa in siyaasadda horumarinta Gobollada loo fuliyaa sidii loogu tala galay.

2. Waa in Gobollada lagu sameeyaa daraasad qoto dheer oo lagu goobayo mid walba ila-hiisa dhaqaale ee dabiiciga ah, qorshe horumar dhaqaalena loo dhigo.

3. Waa in hay'adaha dawlad-dhexe ka dhaafaan Gobollada biroqraadiyadda micno darro ah ee hakinaya hawl-hooda.

4. Waa in dad aqoon sare leh, farsamoyaqaanno iyo dad xil sare qaadi kara ama haya lagu baahiyaa Gobollada.

5. Waa in maamulka Gobollada iyo Degmooyinka si culus isaga xil-saaraan fulinta mashaariicda dhaqaalaha Gobollada ka socda.

K) ISUDUWIDDA IYO KONTOROOKKA.

Kontoroolka iyo isuduwid-dawla la xiriira maamulka ilaha dhaqaalaha guud ahaan, gaar ahaanna, fulinta mashaariicda, waxay aasaas u yihiin sidii lagu gaari lahaa himiloo-yinka laga leeyaha horumarinta dhaqaalaha iyo bulshada. Sidaa darteed:-

Waa in qorshaha bulsho Dhaqaaleedka markaas dalku ku jiro fulitaankiisu ahaado aalado ubud-dhexaadka u ah kontoroolka maalgelinta iyo fulinta mashaariicda.

2. Hay'adaha dawladda ee ku hawllan hirgelinta barnaamijka qorsheysan, waa inay helaan, ama lahaadaan xubno ama Xafiisyo u gaar ah la socodka wararka iyo kontoroolka fulinta mashaariicda (Follow-up units).

3. Waa in Xisbiga iyo hay'adaha sare ee dawladda ee qaabilsan kontoroolka iyo isuduwid-dawla dib loo habeeyo, xil culusna iska saaraan gudashada waajibaadkooda.

4. Waa in xiriirka wax wa-da qabsiga dhaqaale ee aan adduunka la leennahay dib la isugu habeeyaa dulduleelka badan ee ku jirana laga saaraa.

5. Si qorsheyntu ugu daadegto heer gobol iyo degmo, halkaana laga soo abaabulo, waa in gobol kastaa yeesho unuggiisa qorshe, una cad-daataa qeybta uu ku leeyahay qorshaha guud ee dalka.

K) QORSHAHA 1979 — 1981.

Iyada oo la ogsoon yahay baahida loo qabo in horumar dhaqaale ee dalka ku dhismado qorshooyin rasmi ah oo isdaba joog ah;

Iyadoo ahmiyadda uu qorshuhu leeyahay daraaddii la-gama maarmaan tahay, in mar kasta Shirweynaha Xisbigu xalaaleeyo hirgelintiisa;

Markii Shirweynuhu dha-geystay hindisaha qorshaha cusub (1979-81) wuxuu Shirweynuhu oggolaaday Qorshaha, fulintiisana kaga dhigayaa waajib saaran cid kasta uu khuseeyo.

Shirweynaha aan caadiga ahayn ee XHK5:-

ISAGOO ku hiranaya himilooyinka Bulshadeed ee ku cad Barnaamijka uu dejistay shirweynihii aasaaska Xisbiga 1da Luulyo 1976.

ISAGOO tixgelinaya warbixintii Xoghayaha Guud ee XHK5 iyo xogwarrankii bulsho ee Guddigga Golaha Dhexe soo hordhigay, kuna caddayd hawladihii iyo Siyaasaddii la gaaray, dhibihii lala kulmay iyo dhalilaha taagan.

ISAGOO tixgeliyey doodihii iyo Go'aannadii shirarkii aan caadiga ahayn ee dhawaan lagu qabtay Gobolladda iyo Degmooyinka Dalka oo idil.

Wuxuu Go'aan ku gaadhay:-

A. QAYBTA WAXBARASHADA

Waxaan cidna ka daahnayn nidaamkii waxbarasho ee uu Kacaankii 21ka Oktoobar 1969 ka dhaxlay talisyadii dalka ka talinaayey muddadii ka dambaysay hanashadii Gobanimada, oo ahaa mid geesmaray degaanka, dhaqanka iyo waayaha u gaarka ah shacbigeenna, facaadeenna soo kacaysana ku sandulley-nayey raacista dhaqammada shisheeye.

Kacaanku wuxuu si geesinimo ah uga tallaabsaday dib

u habaynta Waxbarashada, taasoo keentay qorista Afka Hooyo iyo dejinta manhaj waxbarasho oo u adeegaya hidaaha qofnimo iyo dadnimo ee dalkeenna.

Iyada oo himiladaas la daba joogo, Shirweynuhu wuxuu guddoonsanayaa:-

1. In la xoojiyo barbaarinta Macallimiinta.

2. In la kordhiyo qalabaynta Dugsiyada, lana siiyo awood ay ku kobciyaan daabacaadda kutubta iyo keydintooda.

3. In xirfadaynta waxbarashada xoogga la saaro.

4. In Dugsiyada Xannaana da carruunta lagu dhigo quraanka laguna sii wado dugsiyada Hoose, Dhexe iyo kuwa sare si dugsiyada gaarka ah u yaraadaan.

5. In inta awooddu u gaarto lagu kordhiyo Jaamacadda Ummadda, Kuliyadaha takhasuska, Culuunta badda, Luqooyinka, iwm.

6. In laysku taxalujiyo hekkidda farsama-yaqaan sare (Technologiste) iyo abuurista machadyadii ay ka soo bixi lahaayeen.

7. In la xoojiyo nidaamka cilmi baarista ee ka bilaabmay dalkeenna.

8. In Wasaaradda Dawladda Hoose iyada oo kaashanaysa Wasaaradda Waxbarashada, Caafimaadka, Gobollada iyo degmooyinka iwm, xil gaar ah iska saartaa baahinta J.O.H.R. Miyiga, lana xoojiyo guddi-giisa farsamo iyo kan qaran.

9. In la abaabulo dugsiyadii iyo machadyadii soo saari lahaa aqoontii iyo teknolojiyadii aynu ku habayn lahayn kuna

hoggaamin lahayn dhismaha dhaqankeenna (JILLAYAAL FANAANIIN iwm)

10. In la xoojiyo machadka Cilmiga, Fanaka & Suugaanta si loo xaqiijiyo himilooyinka aan ka leennahay.

11. In wax laga qabto, koina loo qaado qalabka warbaahinta, maaweelada, shinimooyinkuna noqdaan kuwo u cunaan dadkeenna.

B. — ARRIMAHA SHAQADA IYO SHAQAALAHA

Baaqii koowaad ee Kacaanka ayaa lagu caddeeyey in la abuurdo bulsho ku dhisan xaqashaqada iyo mabda'a caddaalad ijtimaaci ah. Erayadaas dhaxalgalka ah waxaa looga gol lahaa in lagu xabaalo habkii halbawga ahaa ee lagu dhaqi jiray arrimaha shaqada iyo Shaqaalaha dhalashadii Kacaanka ka hor.

Si loo rumeeyo ballanqaadkaas asaasiga ah, Kacaanku wuxuu ku mintiday, guulna ka soo hooyey dabargoynta shaqo la'aanta, abuurista shuruuc iyo nidaam lagu daryeelo shaqaalaha Soomaaliyeed, Soomaaliyeynta Shaqada kor u qaadid aqoonta iyo garaadka siyaasiga ee shaqaalaha iyo ka qayb galkooda arrimaha siyaasadda iyo maamulka iwm.

Si haddaba loo sugo ujeeddoyinkaas waxaa shirweynuhu guddoonsaday:-

1. In lagu dadaalo sidii loo gaari lahaa shaqo siin buuxda, si joogto ahna looga warqabo xaaladaha muuqnaalka dalka, shaqadana lagu bixiyo habka loogu tala galay oo waafaqsan sharciga shaqobixinta.

2. In wax soo saarka qofka shaqaalaha ah kor loo qaado,

iyadoo la tababarayo, lana dhiirri gelinayo, xag dhaqaale, qalab iyo xag abaabulba.

3. In la xoojiyo tirakoobka iyo cilmi baarista, si qorshe dejinta, go'aan gaaridda iyo hal-abuurka u hawl yaraa-daan, xagga goobidda xallinta mashaakilaha bulsho ee kor lagu soo xusay.

4. In la derso, sidii laysugu dheelitiri lahaa maciishada suuqa, mushaarka iyo tacab soo saarka.

5. In lagu sii hanuuniyo shaqaalaha duruufka adag ee la xiriirta dhismaha Hantiwadaagga waqtiga kala guurka ah hirgelintiisa iyo ku kalsoonaanta miraha mustaqbalka dalkooda.

6. In dib loo habeeyo sharci-ga Badbaada Shaqaalaha.

7. In hay'adaha, xafiisyada iyo shaqaalaha isku hawsha ah loo abaabulo tartan hantiwadaag.

8. In la xoojiyo Kormeerka, lana joogteeyo iyadoo hay'adaha kormeerka u xil saaran mid walba degsanayso barnaamij suuragal ka dhigaya in kormeerku aanu debsin.

9. In hay'adaha mid walba fuliso xilka kaga aaddan arimaha kor lagu soo sheegay, iyadoo raacaysa habkii loo dejiyey.

T. DARYEELKA CAAFIMAADKA

Iyadoo la ogayahay in daryeelka caafimaadka yahay hal-bowlaha nolosha iyo jiritaanka shacbiga, kacaanku wuxuu xil weyn iska saaray sidii loo xallin lahaa dhibaatooyinkii ka taagnaa qaybta ee uu dhaxlay.

Waxaa culays la saaray ci-riibtirka iyo ka hortagga cudur.

rada, abuurista wacyi iyo da-reen bulshadeed oo ku aroora-ya dhawrista caafimaadka. Guud iyo abuuridda hay'ado fuliyo ujeedooyinkaas iwm.

Inkastoo dadaalkaas ka-caaneed uu noqday mid miro wacan dhaliyey, haddana si loo soo gaabiyo jidka lagu rumeynayo gebi ahaantiisa, waxaa shirweynuhu guddoon ku gaaray:-

1. In dib loo qorsheeyo hawlaha daryeelka caafimaadka.

2. Maadaama dadweynaha oo ku soo qulqulaya magaaloyinka waaweyn sababo badan dartood, Xamarna tahay xarun lagu soo hirto, waa in ciriiriga laga bixiyo, lana xoojiyo bukaan.socodyada ka dhis-san, awooddoodana la gaarsi-iyoo heer bartilmaameed.

3. In la xoojiyo xarumaha Caafimaadka dalka (M.C.H. bukaan.socod iwm)lana dhamaystiro awooddooda qaybaha ah xag dhismo, qalab iyo ciidanba.

4. In daryeelka Caafimaadka loogu tala galo qorshe maagelin iyo tixgelin qaran, si ay u suurta gasho fulinta iyo hagaajinta hawlahaas.

5. In la dedejiyo dhismaha Wershadaha daawooyinka, inta ka horreysana la isku taxallujiyo sidii looga kaaftoomi lahaa daawo yarida, iyadoo loo dejiyo qorshe cad, lana sahlayo hawlaha la xiriira dalabka, soo saaridda, kaydinta iyo qeybinta.

6. In la isku taxallujiyo sidii looga kaaftoomi lahaa dibad udiridda Bukaanka, sidaas darteed waa in lagu beero takhaatiirta niyad u dagaallamaysa gaarsiinta daryeelka caafimaadka isku fillaansho iyo hanashada teknolojiyada carsiga ah.

7. In la isku taxallujiyo sidii lagu badin lahaa xeeldheerayaasha, xirfadlayaasha caafimaadka iyo sare u qaaddida waxqabadka shaybaarrada.

J. ISBOORTIGA

Kacaanku, isagoo ka shidaal qaadanaya mabda'a aasaasiga ah ee ah «Caqli Caafimaad Qabba, Jidh Caafimaad Qabuu ku ku jiraa» wuxuu isboortiga u aqoonsaday in lagu gaarayo isdhaxal bulshadeed oo marin u ah abuurid bulsho hantiwadaag ah, oo isku raaci karta maan iyo niyad fayow, iskuna kaashan karta, abuurista wasaarad u gooni ah maamulka isboortigana waxay ka jawaabayeen ujeeddadaas.

Si loo hirgeliyo horumarintii loogu tala galay isboortiga waxaa shirweynuhu guddoonsaday:-

1. In Wasaaradda loogu tala galo maalgelin iyo shaqaale tababaran, laysku taxallujiyo sidii loo heli lahaa tababara-yaal caalami ah, si isboortiga looga gaadho ujeeddadii laga lahaa.

2. In dib loo habeeyo maamulka isboortiga, xiriirada, Naadiyada, beelaha isboortigana la xoojiyo.

3. In isboortiga loo arko, looguna dhaqmo waddo ad-duunweynaha la isku fahmo.

4. Si isboortigu u fido waa in qalabka ciyaaraha, intii suurtagal ah, laga soo saaro dal-ka.

X. CADDAAALADDA

Sagaalkii sanno ee Kacaanku maamulayey dalka & dhismihii XHKS; waxaa si aad ah isu beddelay, laysagana xilsaaray hirgelinta mabaadi'da si-naanta iyo Caddaaladda.

Si loo xoojiyo ujeeddooyinkaas, shirweynuhu wuxuu guddoonsaday:-

1. In Caddaaladda la adkeeyaa, la socodsiiyaa, la sugaa, ciidanka ka shaqeeyana la kordhiyaa aqoontooda.

2. In dembiillayaasha la xukumay loogu tala galaa qorshe iyo barnaamij suurto gelinaya dib ugu noqoshadooda bulshada dhexdeeda.

3. In xoogga la saaro ka hortagga dembiyada, barnaamij iyo qorshe ku habboona loogu tala galaa.

KH. BULSHADA DANYARTA AH

Iyadoo aan la soo koobi karin tallaabooyinka Kacaanku ka qaaday sidii loo daryeeli lahaa bulshada inteeda danyarta ah, iyo kuwa dhibaataysan, iyadoo la arkay in tallaabooyinkaas la sii xoojiyo, ayaa shirweynuhu wuxuu guddoonsaday:-

1. In la sameeyo barnaamij habaysan oo suuragelinaya in la xannaaneeyo dadkaas, meheradna loo sameeyo, sida ku cad wareegtooyinka faraha badan ee uu soo saaray Xoghayaha Guud ee XHKS.

2. In laga hortago fal kasta oo ka soo horjeeda asluubta wanaagsan ee bulshada.

3. In la dhiiri geliyo filin sameeynta dalka gudihisa. In filimada aan dhalinta soo koraysa ku habboonayn kontoroolkooda la adkeeyo, kuwa la keenayana ay noqdaan kuwo ka tarjumaya baahideenna maaweelo iyo aqoon kororsiga dadweynaha.

4. In arrinta danyarta dacyan lagu amro fulinteeda

hay'adihii horey loogu xilsaaray, shuruucdii laga soo saarayna la dhaqangeliyo, loogu na talo galo mashaariic isugu jira tababar, shaqo iyo xanaano ku habboon.

Markii Shirweynaha aan Caadiga ahayn ee XHKS ee fariistay 20.25kii Jannaayo uu dhab uga fiirsaday waayaha Qaranka Soomaaliyeed iyo himilooyinkiisa.

Markii uu dhab u dhuuxay ruuxa iyo oraaha Barnaamijka iyo Xeerka, uuna dersay, kana dooday afkaarta ay xambaarsan yihiin iyo aragtida Siyaasaddeed ee istaraatiijiyada durugsan iyo tabaha marxaladdan looga gubayo,

Markii uu dib u eegay wajiibaadka Xisbigu ishordhigay Shirweynihii aasaasiga ahaa wixii ka fulay iyo waxyaabaha baaqay, xag dhaqaale, xag bulshabo.

Markii la qadariyo muddada ee XHKS uu jirey iyo duruufii adkayd ee la socder sitay, kana bogtay warbixintii Xoghayaha Guud iyo Guddiyada Golaha Dhexe ee XHKS.

Markii uu dhegeystay Gudidigii Shirweynaha gaar ahaan u soo dersay Barnaamijka iyo Xeerka:-

BARNAAMIJKA

1. In Barnaamijka XHKS ku guddoonsaday Shirweynihii aasaaska ahaa ee 1da Luulyo 1976, uu yahay midgees walba oo laga eego cabbiraya, kana turjumaya himilooyinka Ummadda Soomaaliyeed higsanayso, kuwooda fog iyo kowooda dhawba, maxaa wacay wuxuu ku salaysan yahay figradaha iyo qawaaniin-

ta mawdhuuciga ah ee tiigsanaysa aragtida Hantiwadaaga Cilmiga ah..

2. In hakadka iyo dhaliilaha meelaha qaarkood laga soo jeediyey uusan kuu wacnayn Barnaamijka ee ay keeneen.

B. Iyadoo oo aan Xubnaha Xisbiga badankood lahayn waayo aragnimo iyo aqoon ku filan oo ay ku fahmaan nuxurka Barnaamijka, kuna fuuliyaan Waajibaadkooda.

T. Iyadoo aan hay'adaha Dawladda ee u Xilsaaran fulinta Barnaamijka qeybihisa waaweyni (Dhaqaale, Daryeel Bulshadeed IWM), ayan si dhab u dhaqan gelin, Xisbiguna uusan u henli hanasho uu kormeer Suuban oo joogto ah ku sameeyo, si ay u dhabowdo hor-umarinta Tacab soo-saarka, hagaajinta adeega bulshada iyo deryeelka noolasha Dadweynaha.

Saas awgeed buu Go'aamadiisa ku sii adkeynayaa:

— In la xoojiyo Kaalinta hoggaaminta Xisbiga Guud ahaan, gaar ahaan Goobaha Shaqada,

— In la kordhiyo aqoonta Xubnaha Xisbiga, la mideeyo fikrigooda, lana barbaariyo kaadir tayo iyo tiraba leh,

— In xoogga la saaro horumarinta iyo kobcinta dhaqaalaha dadweynaha, loona hirgeliyo si barnaamijka Xisbiga Waafaqsan,

— In dadka laga xilsaarayo meelaha Halbowlaha dhaqaalaha ah ay noqdaan kaadir la hubiyey wax-qabadkooda iyo aammisnaantooda Ujeedooyinka u adeegaya danaha dadweynaha.

eeg Bogga 28aad

Khudbaddii Xoghayaha Guud ee xiritaanka

Shirweynaha aan caadiga ahayn

Jaallayaasha Golaha Dhexe.

Jaallayaasha Ergooyinka ah,

Waxaa mar kale sharaf weyn ii ah inaan idin soo hor istaago, anigoo aad idiin ku bogaa. Dinaya habsamidii iyo firfircoonaantii hawlaha shirku inoo ku socdeen, inooguna dhammaadeen.

Runtii Golaha Dhexe, asaga oo mar walba la socda dareenka dadweynaha, noloshiisa maalmeed, walwalkiisa iyo rajadiisa, ishana ku haya aayaatiinkiisa dambe, asaga oo xogogaal u ah arrimaha adduun-

weynaha iyo iska hor imaadyada maanta ka taagan, wuu awoodi karay inuu hawlihii iyo mas'uuliyaddii shirweynihii Aasaaska Xisbigu u xil saaray guto, warbixinta wuxuu qabtayna la sugo shirweynaha caadiga ah ee xisbiga. Haddii uu door biday inuu isugu yeero shirweyne aan caadi ahayn, waxay muujineysaa, markii wax walba laga soo tago, inuu ku taagan yahay waddadii caddayd ee uu hormuudka inoogu ahaa kacaankeennii barakaysnaa ee 21kii Oktoobar, taas oo ah in si joogto ah loo jideeyo in dadku ka qeyb galo maamulka dalka, inuu fahmo, oo dhab

u fahmo, xaaladda uu mar walba ku sugan yahay, inuu xog-ogaal noqdo oo ka gudbo heerka xanta, male-ku duulka iyo ku tiri-teenta, inuu si xayi ah oo doorroon uga qeyb qaato, ula socdo wax ka fuliyo falkidda siyaasadda dhow iyo tan fog oo ku lug leh qeybaha kala duwan ee nolosha bulshada.

Xafiiskii Xiriirka dadweynaha, markii la aasaasayey, markii loo rogey Xafiiska Siyaasadda, markii la abaabulayey kicinta dadweynaha, meel kasta. na laga dhisayey Xarumaha Bulshada, markii la baabi'inaayey dhiisiyadii iyo Barasaabyadii Gobollada ee ka mid ahaayeen haraagii astaamihii lagu yiqiin gunneysiga, laguna beddelayey Guddiyo wadajir wax u maamula, wadajir xilka saarana uga tashada, una fuliya, waxaa looga dan lahaa in wacyiga siyaasiga dadweynuhu koro, ku dhiirrado oo ku kalsoo. naado wax qabadkiisa, ku fikiro sideebaan xal siyaasi ah oo wax ku ool ah midaynta dadkayaga ugu helnaa, tacabka u kordhinnaa, tacliinta hor ugu marinnaa, daafacaadda dalka wax uga geysannaa, yar sidee baan isugu fillaannaa.

Aasaasidda Xisbiga Hantiwadaagga kacaanka Soomaaliyeed, waxay beddeshay habkii iyo muunadii abaabulka dadweynaha, waxayna keentay dhalashada xuddun isku xirtay intii waddaniyiin ah, daacad,

hawlkar iyo maddaale ah, aaminsan Barnaamij siyaasi ah oo dadka iyo dalka lagu horumarinayo, bartilmaameedkiisuna yahay dhisidda bulsho hantiwadaag ah oo qof walba oo waddani ah u xaqiijisa caddaalad, nabadgelyo, fursad shaqo, waxbarasho, hoy iyo wixii kale oo xannaano ah oo lagama maarmaan ah.

Sida aad warbixinnadiinnii ku soo wada qorteen, duruuf kasta oo Xisbigu la kulmay, oo mudada uu jiraa ay yar tahay, haddana waxaad qirteen inuu qeyb weyn waaji baadkiisii ka gutay, inta muuqata iyo inta qarsoonna, inta qorsoon baa badan. Kalsoonida uu ku qabo wax qabadkiisana waxaa u daliil ah shirweynaha aan caadiga ahayn ee uu wacay, oggolaashada iyo dhiirrigelinta doodaha ballaaran oo xubin kasta oo Xisbi ihi ka qeyb gashay, laguna falanqeyey siyaasadaha uu dalka ku hoggaaminayey. Waxaan taa ka dhicin, geesinnimada siyaasadeed ee uu ugu bareeray, uguna hawlgalay in uu maanta idin soo hor dhigo mashruuc Dastuur oo sharciyeynaya abuuridda hay'ad kale, (Sida Golaha dadweynaha) oo joogtayna ka qeyb galka, isu duwidda iyo wajahadda siyaasada kala duwan ee saameeya maamul dalka.

Hase yeeshee, yaan loo qaadan inay arrintaasi tahay mid dadweynaha ama Xisbiyiintaba loogu asxaan falayo, bal wa xaannu duullaan ku nahay inay maskaxdooda dhalaaliyaan, inay muruqooda huraan, inay niyaddooda mideeyaan. si ay uga jiba keenaan taabagalinta siyaasadaha ay goostaan iyo mashaaricda ay qorshayaan.

Maanta lama joogo, markii jagooyinka lagu danaysan jiray, ama ka qeybgalka maamulka siyaasadda loo heystay geenyo hadba meel loo hala-

baysto, mar waji lagu sameysto, mar lagu lacagaysto mar dadka la isaga horkeeno, hadal iyo dhammaantii, dan shakhsi ah loogu adeegto, ayada oo aan innaba loo aaba-yeelin wixii dandarro qaran ka imaan kara.

Ka qeybgalka siyaasaddu waa xil adag oo qun yar toos loogu soo wareejinayo dadweynaha, dadka matalayana waa kuwo aan damac wadin, ee ka guuray heerka isu-bogga iyo danaystennimada, waa dad ku sifoobay hawlkarnimo, fiiro dheeri iyo daacad, mabda, adag iyo hawl naftihurnimo iyo adkaysi.

Jaallayaal,

Inkasta oo aad ka marag kacdeen horumarka la gaaray iyo xilkasnimadii lagu gutey farriimihii shirweynihii Aasasaka, haddana waxaad ka soo jeediseen dhaliilo meelo badan oo maamulka khuseeya. Dhaliilo in la soo jeediyaa waa xaq, maamul dalna iimo lagama waayo. Waxaase isweydiin leh: Annaga oo Xisbiyiin ah ma ka fayownahay dhallilahaas? Im-misa inaga mid ah baa xil ha-

ya, maamul iyo siyaasaba haya, oo weliba ku Gobol haya, ku Degmo haya, ku Bulsho haya? Ma waxay idin la tahay haddii inteennaasi isku duuban tahay, oo kacaanka iyo xisbiga u daacad tahay, in booli cune inaga dhuuman lahaa, ama maamul xume dhibaato dadweynaha gaarsiin lahaa? Annagu ma qabno, ee waxaan isleennahay hawlgalkeennii weli wax baa ka dhimman.

Waxaan kale oo aan qabnaa inaan weli si fiican loo dhuuxin duruufteii adkayd ee waayahan dambe dalka la soo gudboonaatay, iyo kuwii horay u naafeeyey dhaqaalaheenna iyo qorshihii aan ku talagalnay. Kuwaa marka lagu daro aqoon xumida iyo kaadir yarida inahaysa, dibusocodkii iyo kacaan diidkii wuxuu isyiri ka faa'iideyso ee turaanturree kacaanka, illeen ma kufin karee, kooxdaasi waxa ay wadaan intii ay guubaabo, uruursanaan iyo niyad adayga idinku abuuri lahaayeen, waxaad moodaa inay walaahow iyo shaki aan sal lahayn idin geliyeen, oo markaa aad dood isugu jeesateen, buuqii rajciyadduna idin saameeyey.

Jaallayaal,

Rajciyaddu ha rabto ama yey rabin, Hantiwadaaggu dal-kan waa ka hirgelayaa, maxaa wacay, waa habka dhaqan dhaqaale oo keliya oo aan u arag. no inuu bulshadeenna siin ka-ro horumar degdeg ah oo ca-daalad ku dhisan. Hantiwadaa-gga dhismihiisuna kuma yi-maado «ii kari ii koosaar afka ii geli», ee wuxuu ka soo dhex baxaa halganka iyo iska hori-maadka ay kooxaha bulshadu iskula jiraan, iyo xoogsatada iyo danyarta oo ku adkaada ujeeddooyinkooda. Ayagana hoggaankooda waxaa leh xisbi-ga, waxaa leh kaadirka, adin-kaa leh.

Jaallayaal,

Dagaalka kacaankeenna iyo qarannimadeenna laga soo hor-jeedaa ma aha oo qura kan rajciyadda guduhu waddo, ee waxaa feejignaan gaar ah inoo ga baahan weerarrada dibadda laga abaabulayo si wax loogu geysto madaxbannaanideenna. Kibirka iyo haddidaadda Xa-bashidu ku hadaaqayso waxay salka ku hayaan, isku hallayn xoogag waaweyn. Mas'uuliya-ddeedana mudnaanta kowaad lihi, marxaladaan aan maanta maraynno, waa u darbinta dadkeenna ka qeybgalka deg-degga ah ee difaaca qaranka iyo ujeeddooyinka kacaanka meel kasta oo laga haddido. Wax kasta oo aan qabanaynno, mashruuc kasta oo aan faraha ku haynno, arrintaasi waarin ayan marna maankeenna ka baxsan wax ka qabadkeeduna ahaadaa mid joogto ah, tallaa-booyin la taaban karo oo isda-ba joogana ku socota.

Jaallayaal,

Maanta waxaad oggolaateen waraaqo-murtiyeed qiimo weyn dadka iyo dalka u leh, waxaad guddoonsateen go'aammo si

yaasi ah, waxaad soo jeediseen baaqaq dhaxal gal ah.

Golaha Dhexe iyo Xoghayr-ta xisbiga waxaa laga filaaba waa inay idinku hawlgeliyaan, laakiin dhaqan gelinta murti-da siyaasadeed ee ay xambaar-san yihiin adinkaa xilkeedu idin saaran yahay, annagu waa idinku kormeeraynaa, laakiin adinkay idin saaran tahay ka dhex fulinta dadweynaha iyo xisbiyiinta kale.

Maamulku waa aaladdii aan ugu isticmaalaynay fulinta barnaamijyadeenna, waa far-samoyaqaankeennii, haddii uu marar gaabiyo waa inaan hin-jinaa oo toosinnaa, ee ma aha inaan haaraan iyo dagaal kala soo horjeesanno ama arrin yar oo meel ka dhacday ku buuq-no.

Jaallayaal,

Waa inaan shaqo u soo jee-sanno, waa inaan ku dhaqan-no sharciyada maamulka, haw-laheennuna sida ay inoo ku kala qeexan yihiin ugu dha-qaaqno. Waxaan arrintaa u xu-sayaa, maxaa wacay, waxaan rabaa inaan shirkan ka soo qaado xeerkaa loo dejiyey awood-dii Guddiyada Degmooyinka, Gobollada iyo xiriirka ka dhe-xeeya Xarunta Dhexe ee Daw-ladda. Ujeeddooyinka sharci-yadaasi waxay ahayd in degmo iyo gobol kasta ay helaan awood ay ku fulin karaan arri-maha maamulka iyo siyaasad-da shaqadooda la xiriira. U di-ridda Gobollada loo diray xub-no ka tirsan Golaha Dhexe, waxay sii adkaysey isku fillaa-shaha waaxaha gudaha ee maamulka.

Saas awgeed, waxaan maamul-ka dhexe ku baraarujiyneen inuu gacan dhaafka badan joo-jiyo, Gobolladuna xilkooda si toos ah oo tabar iyo tayo leh ku gutaan. Ma suurowdo inaan dhalil isku soo jeedinno, qofkii

iyo hay'addii mas'uulka ka ahaydna la waayo. Wixii xiriir-iyo kala saar ahna waxaa u jooga Hoggaanka Xisbiga, kan Xukuumadda shuruucda inoo yaal.

Haddii aan intaas garanno, oo si wadajir ah isugu kaasha-nno, waxaan ku rajoweynahay inaan shirweynaheenna xisbi-

ga kan ku xiga isaga sheekey-nno dhibaatooyin badan oo aan ka soo gudubnay iyo sida, si habsami ah oo hab dawla-deed ah oo arrimaheennu isu-gu dubba-dhaceen.

Jaallayaal,

Ii oggolaada inaan ka faa'ii-deysto fursadda shirweynaha-ni i siiyey, si aan u soo qaado arrin inaga mudan tixgelin weyn iyo u dhugyeelasho gaar ah.

Sidaad uga wada warqab-taan, sannadkan 1979, waxaa Qarammada Midoobay iyo Laa-maha u qaabbilsani u sunteen sannadkii Carruurta, waxay-na adduunweynaha, gaar ah-aanna dawladaha oo dhan, ugu baaqeen inay dejiyaan qor she lagu daryelayo nolosha Carruurta. Runtii J.D.S tan iyo intii kacaankii 21kii Oktoobar uu ka curtay, aad bay wa-xay ugu dadaashay xannaana-da dhallaanka waxayna meelo badan ka hirgelisey dugsiyo iyo xarumo lagu daryeelo.

Haddana baaqaas Qaramma-da Midoobey JDS waa ay soo dhoweysay, waxaana durba la sameeyey Guddiyo kala duwan iyo qorshe habaysan ee la ina-ga doonayo inaan heer Gobol, heer Degmo iyo qoysba u hir-gelino.

Carruurta waa mustaqbalkii dal kasta, taasina waxay khasab dadweynaha uga dhi-geysaa in loo guntado oo si cil-miyeysan arrintooda loo galo.

Ururro badan oo samafal ah oo arrintaa isku taxallujiyaa jira, kuwa Qaran baa jira, Ururro bulsho oo kala duwan oo ku hawllan baa jira. Annaga waxaan qabnaa dadaalkaas oo dhan la mideeyo, lana qaado olole lagu dhisayo xarumaha xannaanada Carruurta, loona habeeyo ilo dhaqaale oo joogto ah, si cunug walba u helo quud hagaagsan iyo daryeel la hubo ee caafimaad.

Jaallayaal,

Carruurteennu aad bay ugu baahan tahay inaan ka warqabno, maxaa wacay, mararka qaarkood qoysku dhaqaale ahaan iyo xannaano ahaan kuma filla inuu u kafaalo qaado barbaaris jir iyo caqli bulshadu mahadiso. Saas awgeed, waa inaan la korinnaa, waa in bulshadu la socotaa hoyga, nafaqada, caafimaadka iyo waxbarashada cunug kasta oo ay berri mustaqbalkeeda ku aam-

ka yimid Bogga 24aad

— In la xoojiyo Kormeerka Xisbiga, si joogta ahna loo hubiyo fulinta qorshaha dhaqaalaha iyo u adeegga bulshada, si waafaqsan Siyaasadda dalka u dagsan.

— In koritaanka lahaan shaha gaar ahaaneed laga ilaaliyo inuu curyaamiyo, kuna dul kobco hantida dadweynaha.

XEERKA X.H.K.S.

1. Xeerka XHKS waa mid hagaagsan, jawaab cadna ka bixinaya hab sare ee urur siyaasi ihi isu habeyn karo, sida uu asaga oo isku dubariday u halgan dabaqi ah iyo dhismo bulsho Cusub ee u halgamaysa taabogelinta iyo ku dhaqanka aragti Hantiwadaagga Cilmiga ah, taas oo ah aqoon si saxa uga turjumaysa danaheeda, kuna xiireysa himilooyinka iyo waayo-aragnimadii Kacaankii 21kii Oktoobar 1969.

— Si ay u fududaato fahanka iyo dhaqan gelinta

inayso.

Saas awgeed, waxaan boorri-neynaa inaad haddii arrintaas Gobolladiinna qabyo ka ahayd dhammeystirtaan, haddii ayd naan weli ku baraaruginna hadda wax ka qabataan, adinka oo ku socda qorshaha xarunta Dhexe laga dejiyey, waxaad qabataanna la socodsiiinaya. Waxaan kale ee soo jeedinayaa in la dhiso xaruntii Ubaxa kacaanka Oktoobar, kuwaa oo aad indhihiinna ku aragteen ruuxa kacaanka ah ee ay ku koreen, qiirada iyo nolosha ku jirta, innagana naga mudan xannaano weyn iyo micin gaar ah.

Jaallayaal,

Waxaan ugu dambeystii jecelahay inaan halka ka xuso inay suurogal tahay in kol dhow Magaalo-madaxdeenna lagu qabto shirkii 71aad ee Wasiirrada Arrimaha Dibedda ee dalka Carabta.

Taasi ma noqon doonto sharaf weyn oo walaalaheen inoo garteen inaan martigelinno oo ke- liya, ee waxaa wehliya iney tahay xil culus oo la inaga doonay inaan si habsami iyo karti leh ku fulinno, sidii caadada inoo ahaan jirtey. Tabaabushihii arrintaas waa inaan horey ka galno, innaga oo mudnaanta ay leedahay siineynna.

Jaallayaal,

Mahad weyn baan idiinka celinayaa xilkasnimada ka muuqata shirkeenna, go'aannada qaayaha weyn leh ee aad garteen iyo dhiirrigelinta aad nagu silseen hawlihii iyo siyaasaddii aannu dalka ku hoggaami- neynay. Hambalyo iyo safar wahaagsan ka sokow, gunnaa- nadkaygu wuxuu uun noqon karaa

Hadad yar hawl badan iyo hannuunsanaan!!!

Soomaaliya ha noolaato.

XHKS ha Guuleyhto.

Xeerka, waxaa dib loo habee- yey qodobbada soo socda:

1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 13, 14, 16, 21, 23, 24, 25, 26,

— Iyadoo la tixgelinaayo Ururka Dhaqdhaqaaqa Iskaashatooyinka Soomaaliyeed, Kaalinta bulshada iyo tacabka Soomaaliyeed, Kaalinta bulshada iyo tacabka uu uga jiro, iyo taakulaynta uu Xisbiga uga baahan yahay, waxaa qaybta Xeerka ee ku lug leh Ururrada Bulshada lagu kordhiyey qodobkan.

— Ururka Dhaqdhaqaaqa Iskaashatooyinka Soomaaliyeed waa urur ijtimaaci iyo dhaqaaleba ah, waana heerka ugu sarreeya ee kooba Xubna- ha Iskaashatooyinka.

Wuxuu kulmiyaa dadka sa-boolka ah iyo Kooxaha dhexe ee dulman, kuwaas oo isku kaashada muruqooda, Mas- kaxdooda iyo wixii qalab ah ama hanti ay haystaan, isla markaa wuxuu ka qayb qaa- ta fulinta Siyaasadda iyo qorshaha Xisbiga ee horuma-

rinta dhaqaalaha iyo ka faa'i- deysiga khayraadka dalka.

Ururku, asagoo ka shidaal qaadanaya Barnaamijka iyo Xeerka Xisbiga HKS, ayuu u hawl-galaa fulinta iyo xaqi- jinta halganka Soomaaliyeed ugu jirto dhismaha saldhig dhaqaale iyo beddelaadda xaa- ladda nololeed ee qaybaha ka- la geddisan ee Iskaashatooyin- ka Soomaaliyeed.

Xisbigu wuxuu ku dadaalaa ururintooda, wax bartidooda, kor u qaadka garaadkooda Si- yaasiga ah iyo ka taakulaynta xagga Dhaqaalaha, teknooloji- yada iyo Cilmiga casriga ah.

Unugyada Xisbigu waxay ku dadaalaan in ay la xirii- raan Guddiyada Iskaashatooyinka, taakuleeyaan hawla- hooda, iyagoo la kaashanaya Xubnaha Xisbiga oo ka mid ah Iskaashatooyinka, ama si toos ah ugala xiriiraya Gud- diyada Xisbiga ee Gobollada, Degmooyinka, Beelaha iyo Tuulooyinka.

DHALLIN XOGSATO DALKOODA U HEEGAN AH

SHIRWEYNAHA AAN CAADIGA AHAYN EE X.H.K.S.

HALGAN

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed

- ♦ Soomaaliya iyo sannadka Carruurta
- ♦ Halganka Haweenka Adduunka

- ♦ Asduurada iyo Garaadka Soomaaliyeed
- ♦ Ma Jirtaa Falsafad Afrikaan Ahi?

U Halgan
Waxbarasho
Si Waxbarashadu
Halgankaaga
U Kordhiso

waxaa soo saara
GOLAHA DHEXE EE
XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MAR

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye

ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan

Rashiid Sheekh Cabdullaahi

Maxamuud Cabdi Cali (Bayr)

Cabdi Yuusuf Ducaale (Boobe)

QIIMAHA

Soomaaliya

Koobigiiba 2/= Shilin

Sanadkiiba 40=/ shilin oo kharajka Boostada ku jiro
Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari

40/= shilin sanadkii oo kharajka boostadu
ku jiro.

Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika

\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku ji-
ro.

Aasiya

\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Yurub

\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)

\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro.

T U S M A D A

I. DAYMADA

- Cafis guud ahaaneed 2 - 3

II. ARRIMAHA SIYAASADDA, DHAQAALAH A IYO PULSHADA

- Soomaaliya iyo Sannadka Carruurta (Boobe) 4 - 8
 — Halganka Haweenka Adduunka 8 - 12
 (Cabdiraxmaan Xasan Cilmi)

III. WARBIKINTA BISHA

- Jaalle Siyaad oo xiray Siminaar - 13
 — Sannad guuraddii 9aad ee Xarumaha Dhallinta Kacaanka 14 - 15
 — Shirkii 71aad ee Golaha Wasiirrada Carabta 15 - 17
 — Shirkii waddammada Carbeed ee Shidaalka 22

IV. HIDDAHA IYO DHAQANKA

- Asduurada iyo Garaadka Soomaaliyeed 18 - 19
 — Dagaalka fikriga iyo aqoonta 19 - 20
 Rashiid Sh. Cabdullaahi
 — Lama huraan waa ciidda hooyo 20 - 22
 Maxamuud Cartan Cali

V. ARAGTIDA CILMIGA AH

- Ma jirtaa falsafad Afrikaan? (Bayr) 23 - 25

IV. BUUGAGTA IYO QORAALLADA

- Khudbaddii Xoghayaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha JDS uu ka jeediyey shirkii 71aad ee Wasiirrada Carabta 26 - 28

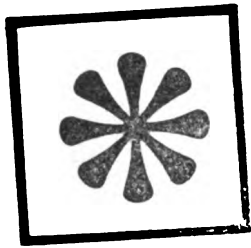
H A L G A N

Telefon Lr. 720-51, 74
 S. B. 1204
 Qolka Lr. 112
 Guriga Ummadda
 Muqdisho, JDS

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
 Carabiga iyo Ingiriiska.

CODKA RASMIGA AH EE GOLAH A DHEXE EE X.H.K.S.
 Bishii 30 mar sannadka 3aad Tirsigii 29aad, Maarso 1979
 Qiimaha waa 2/ = Sh. So.

DAYMADA

Cafis Guud ahaaneed

Guddiga siyaasadda ee Xisbiga Hantiwadaagga ka-caanka Soomaaliyeed wuxuu soo saaray cafis guud ahaaneed oo qiima weyn leh ka dib markii uu shir isugu yimid 24/3/79 waxa lagu baandheeyay dalabyo fara badan ay ku soo waydiisteen cafis dadka Soomaaliyeed ee dibedda ku maqan. Guddigu wuxuu kaloo aad uga baaraan degay dhibaatooyinka iyo duruufka adag ee ay la kulmeen Soomaalida dalka sharci darradda uga baxda.

Iyada oo la tixgelinaayo arrimahaa iyo runta kaleba ayaa guddiga siyaasaddu go'aan ku gaadhey in cafis buuxa la siiyo dadka Soomaaliyeed ee dalka uga tegay arrimo ku lug leh siyaasadda ama si sharci darro ah kaga tegay, qof kasta waxa uu xor u yahay in uu ku soo laabto dalka isaga oo og in laga cafiyey danbiyadii uu hore u galay uuna darteed dalka uga tegay.

Go'aankaas ku soo beegmay xilliga habboon, shacbiga Soomaaliyeed si aad ah ayuu ugu bogay dibedda iyo gudaha jamhuuriyaddaba. Meel kasta oo ay ku dhaqan yihiin dadka Soomaaliyeed waxa ka soo burqaday fariimo iyo waraaqo xambaarsan bogaadin iyo hambalyo.

Dadkii kaga baxay dalka sida sharci darrada ah qaar-kood waxay u sameeyeen sida iyagoo ka jaahil ah ama looga been-sheegay nolol wanaagsan oo dibedda ka helayaan.

Sidaas awgeed ayaa markii ay cagaha dhigeenba waxa ay la kulmeen dhibaatooyin aan la soo koobi karayn, markaasay ka qoomamoodeen go'aamadii ay sida in dhaala u qaateen.

In badan baa dadkaa ahaa arday dhallin yar ah himiladooduna ahayd in ay fursad wanaagsan oo waxbarasho ay ka helaan dibedda. Kuwo aan badnayn waxbay bartaan waxayna jecelyihiin in ay ku soo laabtaan dalkooda si ay ugu shaqeeyaan dhulkooda iyo qoysaskoo-

da, kuwo kalena nasiib darro, kumay guulaysan ujeeddoo-yinkoodii waxayna go'aan ku gaadheen in ay ku soo laabtaan dalkooda. Qaybo ka mid ah dadka dibedda jiraa shaqaale iyo kuwo kaga tagay dalka arrimo siyaasadeed ama kuwo ku lug leh sharciga iyo maamulka iyo qaar shakhsi ah.

Arrintu si kastaba ha ahaatee, qaar badan oo ka mid ahi waxay soo qorteen warqado ay ku waydiisanaayaan in loo denbi dhaafo. Cafiskan guud ahaaneedna waxa laga jawaabayay codsashadoodaas iyo kuwo kale oo ka yimid qaraabadooda, saaxiibbadood iyo wakiilada ay ku leeyihiin Soomaaliya.

Haddaba ruuxda cafis ee ka muuqata baaqan ma mid horlaa? Maya, kacaanka Soomaaliyeed waxa uu mu-naasabaad badan fidiyey cafis iyo saamaxaad ballaadhan.

Waxaa aynu wada ogsoonahay in dad badan oo u xidhnaa siyaasadda iyo denbiyada caadiga ahba loo cafiyi jiray xiliyada loo dabaal degayo 21ka Oktoobar sannad kasta. Taasi waxa ay dhalisay in ay u helaan fursad dad badan oo noocaas ahi in ay beddelaan habkii ay ku dhaqmi jireen nolol cusubna bilaabaan. Tusaale ahaan 21/10/1978 waxaa la cafiyay dad ka badan kun ruux.

Waxayna xusuusannahay in xubnihii xukumaddii gumeysiga cusub ee xabsiga loo taxaabay ka dib 21 Oktoobar 1969kii la cafiyey 1973 kuwo badan oo ka mid ahina galeen shaqada dawladda, qaarkoodna ay hayaan jagoo-yin sare.

Tan iyo 1969kii xukumadda kacaanka ahi waxa ay dejisay sharciyo adag iyo ciqaabo kala duwan oo lagu daryeelayo dadka Soomaaliyeed si looga raro Soomaaliya gumeysiga cusub loona gaadhsiiyo H/W iyo isku kalsooni. Kacaanka Soomaaliyeed waxa uu si joogta ah u muujiyay dadaalka hagar la'aaneed ee ku saabsan xuuqda bani'aadanka xushmo qota dheer ee uu u hayo wadajirka iyo midnimada waddaniga ah. Cafiskaas guud ahaaneed wuxuu xoojinayaa halganka isbeddelku kacaameed ee loogu jiro dhismaha bulsho cusub iyo horumar degdeg ah.

Arrimaha Siyaasadda, Dhaqaalaha iyo Bulshada

Soomaaliya iyo sannadka Carruurta

— Roobe —

Iyadoo la dhaqangelinayo baaq ka soo baxay Qaramada midoobay ayaa adduunka oo dhan 1979ka looga aqoonsaday sannadka carruurta Sida darteed ayaaney uga fursaneyn ineynu wax ka taatabanno daryeelka iyo horumar ka caruurta Soomaaliyeed.

Soomaaliya, ka sokow mashaariicda badan ee loo qorshayey sannadka carruurta oo Xarumo barbaarineed (xannaanooyin) ballaadhinta iyo fidinta xarumihii hore u jiray, Xarumaha hooyoyinka lagu Xannaaneeyo iwm, wax badan ayaa carruurta loo qabtay intii kacaankii dalka ka talinayey.

Carruurta waa xubnaha mudan ee bulshada, sidaa darteed horumarka carruurta wuxuu la xidhiidhaa horumarka bulshada Soomaaliyeed. Si la taaban karo ayaa loogu dadaalay daryeelka carruurta: Waxbarashadii ayaa la deeqsiyey xarumo lagu barbaariyo ayaa loo furay carruurtii suuq-joogta ahayd, xannaanooyin ayaa loo fidiyay da'dii yareyd iwm, Taliska Kacaanku tallaaboyin dhaxalgal ah ayuu ka qaaday daryeelka Carruurta.

Raxantii ugu horreeysay ee ubadkii suuqyada daadsanaa waxa laga ururiyey magaalo madaxda Muqdisho iyadoo la dejiyey Xarun looga sameeyey lafoole oo 22Km u jirta Muqdisho.

Kacaanku gacan weyn oo lama illaawaan ah ayuu ka

qaaday badbaadinta dadkii Soomaaliyeed ee ku tabaalobay abaartii dabadheer, gaar ahaan carruurta. Waxa kale oo iyaguna la caymiyey dadkii qaxootiga ahaa ee gumeysiga Xabashidu ka soo ceydhiyey dalkoodii markii gobanimodoonka Soomaali Galbeed iyo Abbo qaadeen dagaalka gobanimodoonka ah.

Tallaabooyinka faraha badan ee lagu daryelayo nolosha carruurta Soomaaliyeed hoos ayaanu ku faahfaahin doonaa, taasoo daliil cad u ah dhalanrogga Ummadda Soomaaliyeed dhan kastoo laga eegaba: Dhaqaale, Siyaasad, bulsho iyo dhaqanba.

HORUKACII HAWEENKA IYO CARRUURTA.

Jaalle Siyaad ayaa yidhi

«Haweenka waa xoog uusan garan karin qofka maangaabka ahi» Kacaanku isagoo sidaa u arkay Haweenka iyo qiimaha ay bulshadu ku dhex leeyihiin ayuu tallaabooyin lama illaawaan ah ka qaaday kor u qaadidda aqoonta iyo garaadka haweenkaba si ay uga soo baxaan xilka ballaaran ee ka saaran horumarinta bulshadooda. Haddii aynu waxbarashada soo qaadanno innagoo ogsoon sida waxbarashada iyo horumarku isugu xidhanyihiin si weyn ayaa wax looga qabtay.

Waxbarashada dadka waa weyn badanaaba, innagoo wada ogsoon kaalinta ay kaga jirto kor uqaadidda aqoonta dadweeyaha, ayaa 1969/70kii 18,056 oo qof ka qeyb qaateen dugsiyadii waxbarashada dad-

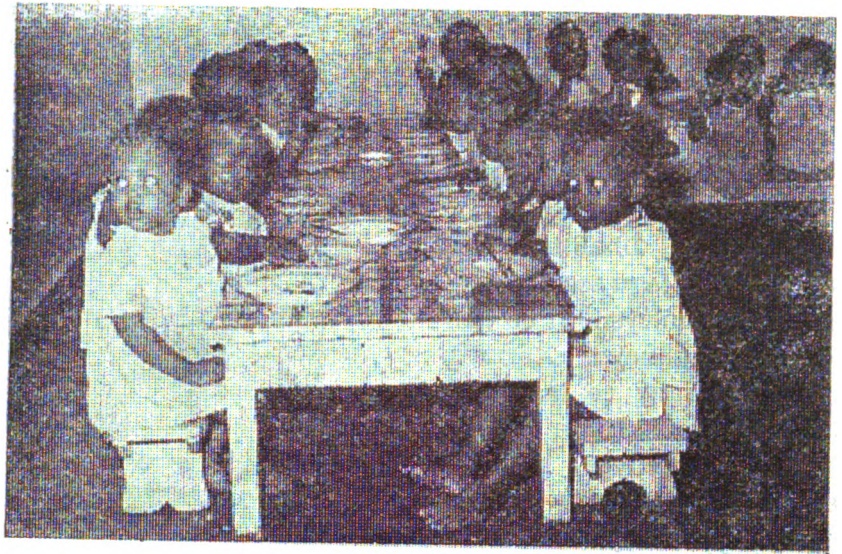
ban. Dadkaa 3,188 qof oo ka mid ahi waxey ahaayeen Haween. Afafka wax lagu baranayey waxey ahaayeen Talayaani, Ingiriis iyo Carabi.

Waxa hubaal ah inaan aqoon-darrada lagula dagaallami karrin af qalaad si dadweynaha dhammaantii wax loo baro, sidaa darteed waxa lama huraan noqotay in af Soomaaliga la qoro.

Af-Soomaaliga waxa lagu dhawaaqay 1972kii markii la go'aansaday xarfaha laatiinka ah in lagu qoro. Ololayaal farbarasho oo miyi iyo magaalaba gaadhay ayaa la qaaday sannadihii 1972kii iyo 1973kii. Ololayaashaa waxa ka qeyb qaatay 1,577,779 oo qof 596,665 oo dadkaa ka mid ahi waxey ahaayeen Haween.

Maanta waxa dalka oo idil lagu baahiyeey waxbaras farsamo oo dadka waaweyn loogu talo galay waxbarashadaasi waxey saameysaa dhaqaalaha guriga oo waxtarkoodu inta badan u janjeedho Haweenka iyo carruurta. Maanta Degmo iyo Gobol kastaba wuu leeyahay dugsiyada jaalka ah. Kuliyadda waxbarashada ee Lafoole waxay soo saartaa ama ka qalin jibiyey Macalimiin dugsiyada dhaqaalaha guriga wax ka dhiga. qorshahaa macallimiinta lagu soo saarayana waa mid socon doona.

Ololihii horumarinta Reer Miyigu ma aheyn oo kaliya mid waxbarasho; hase yeeshee waxaa la xidhiidhay ololayaalkale oo ay ka mid ahaayeen mid Caafimaad oo si gaar ah loogu daweynayey haweenka iyo carruurta. Intii OHRM socday waxa la daweeeyey 1.6

Milyan oo qof, waxaana la talaalay 1.4 milyan oo qof kuwaasoo laga kala tallaalay cudurro kala geddisan.

Isu dheelitirka wiilasha iyo gabdhaha ee dugsiyada hoose aad ayuu isugu dhawyahay. Dugsiyada sare iyo kuliyadaha ka qeyb qaadashada gabdhuu waxay korodhay 14% shantii sannadood ee ugu dambeeyey. Maanta Haweenku hey'ad kasta way ka shaqeeyaan.

Xaaladda Haweenku aad ayey u doorsantay intii taliska Kacaanku dalka waday, gaar ahaan tan iyo markii lagu dhawaaqay Xeerka qoyska iyo sinnaanta ragga iyo Haweenka 1975kii. Xeerka qoysku wuxuu ragga iyo haweenka u simayaa guurka, furriinka dhaxalka iwm. Waxa kale oo Xeerka qoyska ku cad daryeelka korriinka iyo xannaanada carruurta in qoys wada joogo, haddii midkood dhinto ama ay kala tagaamba.

UBAXA KACAANKA

Dalkastaba magacyo gaar ah ayuu u leeyahay ururrada ca-

ruurtiisa. Dalalka qaarkood waxey leeyihiin ururo caruurreed oo loo yaqaan «BOY SCOUTS» iyo «GIRL GUIDES. Soomaaliya waxaanu ku leenahay ubaxa Kacaanka.

Ubaxa Kacaanka way ka dhisan yihiin dalka oo idil Xaafad, Tuulo, Beelo, Degmo, Gobol iyo Qaranba. Ubaxa Kacaanku waxey xidhaan shaar-cad, surwaal buluuki ah iyo qoor xidh guduudan. Hawlaha faraha badan ee Ubaxa kacaanka waxa ka mid ah qabanqaabada Kooxo muusiga iyo ciyaaraha Hiddaha iyo Dhaqanka u jabsan.

Ubaxa Kacaanka waxa hoo yimaada Kaaha oo ah dadyar ee lagu barbaariyo xannaanada (Kindergartens). Waxa qorshe sannadka ku jirta in Ubaxa Kacaanka loo dhiso xarunweyn. Isna ay ka soo baxaan ama laga abuurdo Ubaxa Kacaanka. Intii Kacaanku jiray dugsiyadu aad ayey u ballaadheen. Sannad dugsiyeedkii 1969/70kii waxa dugsiyada ku jiray carruur tiradoodu dhan tahay 55,021.

Tirada carruurta dugsiyada ku jirtaa aad ayey u korodhay, waxaanay gaadhay 24'550. Maanta carruurta wax barata ee dugsiyada dalka waxay gaa-dhaan Milyan.

XARUMAHA DALLINTA KACAANKA

Xarumaha Dhallinta Kacaanka waxa lagu soo ururiyey carruur tabaaleysneyd oo daryeel u baahneyd. Xaruntii ugu horreysany ee la dhisay waxey aheyd xarunta Lafoole oo lagu hirgeliyey mabda'a Iska wax u qabso oo ay ka qeybqaateen hay'ado badan oo dawladeed. Rasmi ahaan waxaa xarunta la furay 26kii Maarso 1970kii oo markaa ay soo galeen 75kii dhallinyaro ee ugu horreeyey. Iyadoo aan si qorsheeysan loo xulin da'dooda iyo heerkooda aqooneedba wuu kala durugsanaa. Dib ayaa loo kalaguray dabadeena loogu dejiyey barnaamij wax-barasho oo aad u hufan.

1971kii ayaa qiimeyn loogu noqday mashruucii iyadoo loo arkay inuu yahay mashruuc

hirgelaya. Xaruntii ayaa la ballaadhiyey oo inta suuqyada Muqdisho 800 oo carruur ah laga soo ururiyey ayaa xarunta lafoole la keenay. Xarunta lafoole iyo Xarumaha kalee laga dhisay carruur badan ayaa suuqyada ku baab'i laheyd. Waxaa waayo-aragnimo lagu helay in daryeelka ubadkaa lagu badbaadiyey carruur badan oo suuqa ku xumaan laheyd, markii la ururi-

yeyna noqday dar waddankooda horumarkiisa qeyb li-baax ka qaadan kara. Markii aqoon iyo tababarba la siiyey carruurtaa raqda u noqotay isdiidyadii iyo iska horimaadyadii bulshadu waxey bilaabeen nolol cusub waxa-ney muujiyeen iney mustaqbalka noqon doonaan dad xilkas ah oo qeyb wanaagsan ka qaata dhismaha dalkooda iyo horumarinta bulshadooda.

XARUMAHA DHALLINTA KACAANKA.

Gobolka	Goobta Xarunta Dhallinta	Tirda ardayda (1978-1979)
Benaadir	Lafoole (Wiilasha)	1124
Benaadir	Afgooye (Hablaha)	426
Jubada Hoose iyo J/Dhexe	Luguow yaanta Jilib (Xannaano)	736
		76
		64
Hiiraan iyo Galguduud	Beledweyne	122
Mudug iyo Nngaal	Gaalkacyo	135
Togdheer	Burco	244
W/Galbeed	Hargeysa	324
Bari iyo Sanaag	Qardho	130
Bay, Bakool iyo Gedo	Baydhabo	324
Hay'ado kale		76
WADAR		3780

DANWADAAGTA IYO CARRUURTA

Markii abaartu tabaaleysay Soomaaliya 1974kil waxa ka oo ay soo waxyeeleysay dalal kale oo Afrikaan ah. Taliska Kacaanka ahi, markuu arkay muugga iyo baaxadda abaartii dabadheer lahaa iyo sida dad iyo duunyaba u dhaawacday, wuxu abaabulay dhismo xerooyin gargaar oo lagu ururiyo dadkii laguna caymiyo. Sidaa ayaa lagu badbaadiyey kumanyaal qof oo abaartii la tegi laheyd gaar ahaan carruur badan.

Iyadoo dadka Soomaaliyeer raacato ubadan yihiin, abaartiiina dhaawac weyn u geysatay ayaa waxa la go'aansaday in dadka abaarta laga caymiyey la dejiyo ama loo sameeyo beelo cusub oo beeraley iyo kalluumeysatada leh.

Maanta ka dib markii beelaha danwadaagaha la sameeyey waxa abuurmay beelaha cusub ee Sablaale, Kurtunwaarey iyo Dujuuma oo beeraley ah, iyo beelaha Kalluumeysatada ee Baraawe, Cadale iyo Eyl.

Shaxdan hoose waxaanu ku muujineynaa tirada carruurta danwadaagaha ku nool:

Beesha	Tirada dadka	Tirada Carruurta
Kurtunwaarey	6965	51224
Sablaale	2145	14547
Dujuuma	2745	22378
Baraawe	2631	9844
Cadale	2131	7116
Eyl	1151	7735

Carruurta Beelaha Danwadaaguhu waxey mahadiyaan waa Kacaankii ka caymiyey abaartii dabadheer ee tabaaleysay malaayiinta qof ee ku noolaa qaaraddan Afrika. Beelaha Danwadaaguhu carruurta waxey ku leeyihiin dugsiyo ay

wax ku bartaan.

Waxa kale oo beelaha danwadaagaha laga qabanqaabiyeey ubaxa Kacaanka oo maanta heer aad u sarreeya maraya Carruurtaas oo markii hore raacato aheyd waxey kaansho u heleen iney wadjir u noolaa daan. Waxey ku noolyihiin ama ku bahoobaanba qaabka dhismaha beelaha Danwadaagaha oo xubin, cudud iwm, u qeybsama.

Dadka daggan beelaha Danwadaaguhu waxey ka qeybqaataan iyagoo u wadajira hawlaha iskaa wax u qabso. Waxey leeyihiin xarumo ay isku hanuuniyaan isla markaana ay ku bartaan ciyaaraha Hiddaha iyo dhaqanka iyo Muusiggaba

Gobalka	Xarunta
W/Galbeed	Agabbar Biyo-qaadka Hargeysa
Hiraan	Jawiil
Sh/Hoose	Qoryooley
Gedo	Luuq

ahaa ee ay dalkooda ku xoreynayeen dartii dad badan oo carruur iyo haween u badan ayaa ka sooqaxay dhulka Xabashidu gumeysato d a d. kaasi waxey soo qaxeen ka dib markii ay u adkeeysan waa. yeen dilkii iyo kadeedkii ay ku hayeen Ciidamada gumeysiga Xabashida iyo intay isbaheys-taanba.

Sidaa darteed maanta xarumo badan oo dadka Qaxootiga ah lagu daryeelo ayaa ka furan Jamhuuriyadda Dimoqaraadiga ee Soomaaliya.

Tirada dadka Qaxootiga ah waa: 145.000 kuwaasoo 60% ay carruur yihiin. Xarumaha Qaxootiga waxey ka furan yihiin:

Carruurta cuntada iyo nafaqada la siiyo ka sokow, waxaa fursad loo siiyey iney waxbartaan, ciyaaraha ka qeybqaataan iyo hawlaha kalee la xidhiidha dhaqanka iyo Hiddaha Soomaaliyeed.

GABAGEBO:

Hanashada iyo daryeelka nooloshu carruurta Soomaaliyeed waa mid ku dhaqan horumarinta bulshada Soomaaliyeed guud ahaanba. Si arrintaa loo hirgeliyo hay'ado badan oo Xisbi ama dawladeedba ayaa jawlgelinayey. Dhinaca dawladda waxa hawlaha horumarinta Bulshada saameeya qaabilsan: Wasaarada Waxbarashada iyo Dhallinyarada iyo

CARRUURTA QAXOOTIGA

Dagaalkii gobanimo doonka

ciyaaraha, Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada, ciidamada Asluubta iwm. Xisbiga iyo ururrada Bulshada

da markeynu dhankooda u leexanno daryeelka carruurta waxa u xilsaaran: Hoggaanka Bulshada ee Golaha Dhexe

XHKS, Ururka Dimoqaraadiga Haweenka Soomaaliyeed iyo Ururka Dhallinyarada Kaanka Soomaaliyeed.

Halganka Haweenka Adduunka

Cabdiraxmaan Xasan Cilmi

Inkastoo bartamihii qarniga XX cilmiga iyo teknolojiyadu gaareen guulo waaweyn oo wax ku ool ah haddana xalli dhab ah lagama gaarin arrimo badan oo ay ugu horeyso arrimaha bulshada, taasoo ay ugu weyn tahay xaaladda haweenka oo lagu qiyaaso kala baro bar dadka adduunka ku nool iyo saddex meeloodow meel xoogga shaqeeya ee adduunka.

Run ahaanii dawlado badan oo adduunka ka mid ah, haweenku kaalin muuqata ayay ka qaateen horumarinta nolosha bulshadooda, isla markaana waddamo badan ayaa haweenku ku hoos nool yihiin cadaadis iyo sinnaan la'aan ragga iyo haweenka dhinaca xuquuqda iyo waajibbaadka, taasoo dib u dhac weyn u keentay haweenka iyo guud ahaan bulshada ay ku dhex nool yihiin.

Xaaladda haweenka iyo kaalinta ay kaga jiraan bulshada, waxay ahayd arrin mufakariinta iyo filosofiinta adduunku wax badan ka hadleen waxna ka qoreen iskuna khilaafeen qaarkood arrimahaas.

Aragtida Markisism, waxay ku xireen xallinta su'aasha ku saabsan xuquuqda haweenka, halganka shaqaalaha adduunka ugu jiro hirgelinta bulshada H/W. Culimada Hawl iyo Hantiwadaaggu waxay caddeeyeen in bulshada aysan ka dhex jirin hantida gaarka ah ee qalabka wax-soo saarka, isku dulnoolaad dabad kale, dadkuna u siman yihiin shaqada iyo waxa la soo

saaro, haweenku si dhab ah uga xoroobi karaan dhibaatoyinkii boqolaalka sano haystay, kaalin muuqatana ka qaadan karaan horumarka dhaqanka ruuxiga iyo maddigaba ah ee bulshada.

Agust Bebel (1840-1913) oo ahaa asaasihii Xisbiga Hantiwadaagga ee Demoqraadiga Jarmalka, iyo mufakir Markiste ah, wuxuu 1879 soo saaray qoraal la oran jiray «HAWEENKA IYO HANTI-WADAAGGA». Wuxuuna ku caddeeyey in Xiriirka qoysku ku xiran yahay hadba isbeddelka habka wax soo saaridda. Sidaas darteed sinaan la'aanta bulshadeed ee ragga iyo haweenku waxay la xiriirtay soo ifbaxii hanti gaar ah. Waqtigaasna ayay taariikh ahaan bilaabatay liididda iyo duudsigu xuquuqda haweenka. Tusaale ahaan habkii dhaqan dhaqaale ee bidaa'iga ahaa aadamigu sinaan dabiici ah ayuu ku jiray, sinaan la'aan bulshadeedna haba yaaraatee ma jirin. Laakiin waqtigii isbeddelka bidaa'iga

ahaa iyo habkii dhaqan dhaqaale ee isbedoonsiga (waqtigaas oo ay soo shaachaxay hantida gaarka ah) aadamigu na uu ka gudbay ugaarsigii iyo miro gurashadii ayaa waxaa dhashay kala sarrayn dabaqiih iyo dhiigmiirad. Xornimada haweenku waxay kaloo ku xidhan tahay halganka gaar ahaaneed ee haweenka.

SABABIHII TAARIIXIGA AHAA EE KEENAY SINAAN LA'AANTA RAGGA IYO HAWEENKA.

Run ahaantii jawaabta su'aashani aad iyo aad ayey u culus tahay, waxaana ka taagan khilaaf xoog leh oo laysku mari la'yahay. Haddaba in kastoo Su'aashani adag tahay waxaan isku dayayaa inaan wax ka sheego. Waxayna ila tahay:

1) Habkii hore ee bidaa'iga ahaa dadku waxay ku noolaa-yeen sinaan dabiici ah, laakiin hababkii ku xigay markii ay dhalatay hantida gaarka ah, ayaa bulshadu waxay u kala baxday dabaqado kala sarree-

ya taasina waxay keentay sinnaan la'aanta ragga iyo haweenka.

2) Habkii hore ee bidaa'iga ahaa, dadku waxay ku noolaa yeen ugaarsiga iyo miro gura-sho, waxayna ahaayeen wax diyaar ah ee aan u baahnayn qalab iyo xoog badan.

Kala qaybsigii shaqo ugu horreeyey wuxuu ahaa kii ragga iyo haweenka taasoo ka qayb qaadatay sinnaan la'aanta ragga iyo haweenka. Ka dib markii uu horumaray qalabka wax soo saarka, ayaa waxaa kala baxday shaqada bulshada: Kala qaybsanka shaqada xoola dhaqatada iyo beero qodotada, kala qaybsanka shaqada muruqa iyo maskaxda, ayna isbedeshay baahida qofka. Sidaas darteed, si lagu helo cuntada qofku u baahan yahay, waxaa lagama maarmaan noqotay qalab iyo shaqo adag ee u badan shaqada muruqa, shaqada noocaas ahna waxaa fulin karaa inteeda badan ragga, halkaasna waxaa caddaatay laba arrimood:

B) Shaqadii faraha badneyd ee raggu qabanaayay waxay keentay in raggu ka hor dhismo haweenka kana hormaro arrintani waa mid waafaqsan aragtidiisii uu soo saaray Engles ee ahayd «Shaqada ayaa kaalin ka qaadata dhismaha iyo barbaarinta shaqsiga».

T) Raggii oo noqday kuwa ugu muhiimsan ee soo saara cuntada qoyska, isna siiyey haybad ka sarreysa haweenka waxaana maamulkii guriga gacanta u galay ragga. Aragtidani nuxurkeedu waxay noqonaysaa in hantida gaarka ah ay ku soo horaysay ragga sidaas darteed haweenku noqdeen kuwo la cadaadiyo. Waxaa hoos ka xariiqid u baahan in dhaqaaluhu ku hormaray dhinaca ragga, taasoo xaqii

sharci ee hantida siisay ragga.

Hababkii hore ee dhaqan dhaqaale dadku waxay ku jireen dagaallo iyo dhac joogta ah, kooxdii iyo qabiilkii laga guuleysto xoolahooda iyo hantidoodaba waa la dhici jiray.

Dagaalladaas haweenku kama qayb geli karin, waxaana looga tegi jiray guriga iyo carruurta.

4) Waqtiyadii hore ninku markii uu guursado gabadha waxaa khasab ku ahayd inuu bixiyo cunto, xoolo iyo wixii hanti ah ee uu heli karo, saba-btuna waa iibin xooggii gabadha ee uu kala soo wareegay, waxaana dhici jirtay in tirada xoolaha la bixinaayo ku xirnaan jirtay xoogga gabadha. Isbeddelkii iyo horumarkii bulshada, ayaa waxa dhacday in qaab ahaan loo beddelay shaqafad iyo xushmayn qoyska gabadha, hase yeeshee nuxurkeedu isma beddelin. Arrintani waxay wax yeelaysay sharafta haweenka iyo sinnaanta ragga iyo haweenka. Tan kale maadaama qoysku noqday mid aabbaha ku abtirsada waxa dhacday in ninku gabadh kasata ha guursadee, carrurtii isla reerkii bay ku harayaan. Gabadha carruurteedu waxay geli karaan qabiil kale oo cadow ah.

5) Sababta ugu weyn ee wiilka iyo gabadha ay ku kala badsan jireen dhaxalka hababkii hore dhaqan dhaqaale waxay ahaayeen: B) Wiilka oo wadan deona magaca qoyska. T) Wiilka oo ka qayb geli jiray duullimaadka hantida soo geliya qoyska.

Aragtida H/W waxay qabtaa in xornimo bulshadeed ee dhaqaalaha shaqaaluhu ku xiran tahay xornimada haweenka. Linin oo arrintaas ka hadlayay wuxuu yiri «Briolaiyaadku ma gaari karaan xornimo dhan, ilaa iyo inta uu ku guulaysa-

nayo xornimo dhan ee haweenka». Taasina waxay la mid tahay aragtidiisii Charles Fourier (Oo ka mid ahaa culimadii H/W dhalanteedka ahaa) ee ahayd: «Heerka xornimada guud ee bulshada waxaa looga qiyaas qaataa heerka xornimada haweenku uu taagan yahay».

Waxaa kale oo culimada H/W na tusaaleeyeen «Ma sii jiri karo kacaan hantiwadaag ahi, haddii haweenku kaalin weyn ka qaadanin dhismihiiisa: waayo aragnimada dhammaan dhaqdhaqaaqyada adduunka waxay na tusaaleeyeen, in guulaha iyo degdega kacaanku uu ku xiran yahay hadba kaa'inta haweenku ka qaataan.»

Aragtida H/W waxay qabtaa si loo dhameystiro xornimada haweenka, ulana sinmaan ragga, waxaa lagama maarmaan ah in la qaramaayo dhaqaalaha, lana hantiwadaageeyo, haweenkuna ay ka qayb galaan shaqada wax soo saarka bulshada. Sidaas ayaa haweenku ku gaarayaan heerka ragga. Isla markaas aragtida H/W waxay qabtaa in si wada jir ah loola dagaallamo cadaadisayada gaar ahaaneed oo haweenka lagu hayo, oon dhaqaale ku xirnayn.

Ka qaybgalka haweenku ka qayb galayaan shaqada wax soo saarka bulshada, waxay dhisaysaa shakhsiyadooda, firfircoonidooda bulshadeed iyo wacyigooda siyaasadeed.

Markii laga hadlayo sinnaanta ragga iyo haweenka waxaa looga jeedaa sinnaanta bulshadeed (Social equality) ee ma aha sinnaanta dhismaha fisikada iyo maskaxda, maxaa yeelay dadku markiisi hore waa sinnaa, sinnaan la'aan. ta waxaa keenay isbeddeladii hababkii wax soo saaridda bulshada.

Dawladda iyo bulshada ayaa

ka mas'uul ah sidii ay u abuurin lahaayeen xaaladdii looga xoreyn lahaa haweenka shaqada guriga, ee aan lahayn si fo wax-soo-saariid hase ahaatee leh qiimo bulshadeed. Siyaabaha lagu xallin karo dhibaataadaas culus waxaa ugu muhiimsan in la dhiso; lana ballaariyo dugsiyada xannaanada carruurta yaryar, loona badiyo gobollada shaqaaluhu ku badan yihiin (In kastoo arrintani uu hadda dhibaato weyn aysan ka taagnayn dalkeena haddana waa arrin keeni doon ta horumarka dhaqaalaha dalkeena. Waxaa dhacda in gabdhaha Soomaaliyeed, si day ugu shaqaynayaan ummaddeena markii ay guursato oo ilmo dhasho, in nimanka qaarkood ay shaqada ka saaraan xaasaskooda, iyagoo aan u aaba yeelayn faa'iidooyinka faraha badan oo xaasaskoodu ka helayaan shaqada, kana hormarinaya dantiisa shakhsiga ah tan caamka ah, halkaasna ay ku dhamaato noloshi iyo kaalintii gabadha Soomaaliyeed ay ka qaadan lahayd horumarka dalkeeda. Waxaan leeyahay gabadaha Soomaaliyeed isku wada hawlaha guryihiina iyo shaqada bulshada aad u qabanaysaan.

Markis wuxuu caddeeyey in aysan ahayn muhiim in haweenku loogu ballan qaado xuquuq siyaasadeed, ee waxaa muhiim ah in la abuurto xaaladihii u oggolaan lahaa inay ka qayb qaataan hoggaaminta bulshada.

In kastoo la siiyo haweenka xuquuq siyaasadeed, haddana kaalinta ay ka qaataan horumarinta nolosha bulshada isla mid ma aha, waxayna ku xiran tahay heerka dhaqaalaha siyaasadda, bulshada iyo horumarka dhaqaneed ee dalkeena, khaas ahaan habka siyaasadeed ee dalku ku socdo.

Tusaale ahaan waddamada

hantiwdaagga ah oo bulshadoodu aysan ka jirin isku dunnoolaad qofba qofka kale haweenka waxay si dhab ah ula simaan yihiin ragga, waxayna awood uga qayb qaataan dhismaha nolosha bulshada. Haweenka waxay ula simaan yihiin ragga: Shaqada iyo mushaarka, ka qayb galka xukunka iyo siyaasadda dalka (Hase ahaato mid xisbi iyo mid dawladdeedba) iyo xuquuqda nolosha bulshadeed. Sida waxbarashada, Caafimaadka iyo aragtida siyaasadeed.

Waddamada horay u maray ee H/Goosadka ah sharci ahaan waxay ku dhawaaqaan in ragga iyo haweenku ay simaan yihiin, haddana bulshada dhexdeeda kama jirto wax sinaan ah, waxaana nooga muuqata in ragga iyo haweenku u sinneyn shaqada, mushaarka, maamulka siyaasadda ee dalka iyo guud ahaan xuquuqda nolosha bulshadeed.

Haweenka dalalka H/Goosadka ayagoo ka mid ah xoo-gagga iyo dadweynaha faraha badan ee ku nool isku dunnoolaad, cadaadis, shaqo la'aan, ayay halgan kharaar kala jiraan burjuwaasiyadda oo ah saldhigga sinaan la'aanta ragga iyo haweenku oo ah saldhigga sinaan la'aanta ragga iyo haweenku.

HAWEENKA AFRIKA IYO HALGANKII GOBANIMADOONKA

In kastoo ayan jirin dhaqdhaqaaq haween ee Afrikaani ah oo madax banaan, ka hor dagaalkii labaad ee dunida, waxay ka mid ahaayeen dhaqdhaqaaqyadii waddaniga oo xornimadoonka ahaa ee ka socday waddan kasta ilaa iyo intii uu ka dhaliyey xornimadii siyaasadeed, taasoo maanta ay jirto Afrika in ka badan 40 Dawladood oo xor ah. Ururrada iyo naadiyadii haweenka

ee waqtigaas waxay si dhab ah u waafaqsanaayeen noioshi siyaasadeed iyo bulshadeed ee Afrika ka jirtay. Tusaale ahaan dawlado ka mid ah Afrikaada madow sida (NIGERIGANA, SERALYOON, TANGANIKA, KENYA, UGANDA IWM) Ururkooda haweenka wuxuu ahaa qayb ka mid ah ururka Caalamiga ee haweenka dalalka Hantigoosadka ah waxaana hoggaamin jiray haween watay dhaqankii H/G, loomana oggolaayn inuu dhex galo arrimaha siyaasadda iyo halganka siyaasadeed.

Haweenku Nageeria waxay ka qayb galeen halgankii xornimadoonka ahaa, waxayna si firfircoon uga muuqan jireen shirarkii siyaasadeed, shaqojoojin iyo bannaan baxyadiidka ku ahaa gumeysiga. 1978dii Gobolka EGBA, 20,000 oo haween ah oo ay hoggaaminaysay RANSOME KUTI waxay ku mudaharaadeen xalkinkii ADEMOLA. II, ee sida foosha xun u baabi'in jiray hantida haweenka, waxayna ku guulaysteen in la rido xalkinkii, soona ceshadaan xuquuqdoodii.

Dhaqdhaqaaqii dadweynaha keenya 1952-1956 haweenku kaalin aycy ka qaateen jabhadii (Maaw maaw) ee ka dagaalameysay baadiya, waxayna haweenku ahaayeen qiyaastii 20% guud ahaan jabhadda waxayna qaban jireen; Xambaarayaal dhambaal, koriyaal iyo qaybiyayaal cunto.

Haweenka Aljeeriya waxay kaalin muuqata ka qaateen dhaqdhaqaaqii xornimadoonka ee ummadda Aljeeriya ay la galeen gumeysiga Faransiiska. Boqolaal kun oo haween ah ayaa qaaday hubka lana saftay Jabhaddii gobannimadoonka. Waxayna haweenka Aljeeriya ku caanbaheen xanaanaynta iyo daa-

weynta dadkooda ku dhaawacmay dagaalka, waxaana tusaale u soo qaadan karnaa ama (Jamiila Buuxareed) oo maanta geesinimadeeda adduunka oo dhan laga aqoonsan yahay.

1956dii dagaalkii xaqdarada ahaa ee Ingiriiska, Faransiiska iyo Israa'iil ku soo qaadeen dadka Janihuuriyadda Carabta ee Masar, haweenka waxay la safteen ragga waxaana kaalin firfircoon ka qaatay ururka haweenka ee Masar, (Egyptian Feminist Union), waxayna asaaseen guddi dhexe oo xiriiriye ah, kooxo gargaarayaal caafimaad, waxayna iska qoreen xeryaha Ciidammada.

Waxaa xus mudan dhibaatada iyo halganka khadhaadh ee ay soo mareen, walina ay ku jiraan haweenka Koonfur Afrika, Simbabwe, Nabilibiya, Ereteriya, Soomaali Galbeed iyo Abbo. Tusaale waxaan u soo qaadan karnaa kaalintii haweenka Soomaali Galbeed iyo Abbo ay ka qaateen dagaalka xaga ah ee xornimadoonka ee ay kula jiraan gumeysiga iyo xukunka fashiiyaha ah ee Itoobiya. Waxaa meel weyn uga jira halgan haweenka Koonfur Afrika, maalintii 24ka Oktoobar 1955 oo haween gaa'raya 20.000 ay saameeyeen bannaanbaxyo lid ku ahaa xukunka midabtakoorka, waxaana hoggaaminayey Lillian Ngoyi, Florence Matomela, Helen Joseph, Coroline Mashaba iyo Rahima Mussa. Waxaa xus mudan oo kale Winnie Mandela, ee ah afada hoggaamiyaha Xisbiga (ANC) ee ku caan baxday geesinimo iyo halgan kharaar.

KAALINTA HAWEENKA AFRIKA XORNIMADA KA DIB

Xaaladda iyo kaalinta haweenka Afrika wax badan ayaa iska beddelay ka dib dawladdahaasi markii ay gaareen xornimadii siyaasadeed, in

kastoo sida haweenku ay u soo halgameen, aysan u helin xuquuqdoodii gaar ahaaneed ee haweenimo, arrintaas oo la xiriirtay dhalashadii siyaasadda cusub ee gumeysiga «Neokolonialism». Waxaana si weyn u hakisay xamaasaddii iyo halgankii haweenka siyaasadda cusub ee gumeysiga ee qabta «In mar haddii ummaddu ay gaarto xornimo siyaasadeed, horukaca iyo xornimada dhaqaalaha si sahlan ummaddu u gaari doonto, aannu loo baahanayn halgan cad-cad sida kii xornimada siyaasadeed oo kale».

In kastoo ay jireen dhibaatooyinka haddana ma hakin halgankii Haweenku ay ugu jireen xuquuqdooda haweenimo iyo ka qayb galka maamulka siyaasadda' kooxda dhaqaalaha iyo horumarinta arrimaha bulshada.

Tusaale ahaan tirakoob ka soo baxay Ururka Shaqada ee Adduunka (ILO) 1975 wuxuu cadduceey in 46 malyan ee haweenka Afrika ku hawlan yihiin horumarka dhaqaalaha.

Haweenka wadamada Afrikaanka qaarkood waxay noqdeen Masuuliin Siyaasadeed ee sare. Xubin Barlamaanka Golaha Dhexe ee Xisbiga' Wasiiro iyo haya'daha sare ee dawladda. Tusaale waddanka Saambiya Golaha Barlamaanka waxaa ku jiray 7 haween ah, waxayna kala noqdeen wasiirada qorshaha iyo maaliyadda.

Waddammada Afrika ee haweenkoodu kaalin muuqata ka qaataan arrimaha siyaasadda iyo bulshada waxaa ka mid ah Masar, Guinea, Soomaaliya, Aljeeriya, Maali, Senegaal iyo Nigeeriya.

Haddii lays barbar dhigo shaqaalaha haweenka ka shaqeeya warshadda iyo kuwa ka shaqeeya beeraha aad ayey u

kala sarreeyaan' waxaana badan kuwa ka shaqeeya wax soo saarka miraha beeraha' waana arrin dabiici ah' ee la xiriirta marxaladda shaqaaladeed iyo bulshadeed ee ay ku sugan tahay qaaradda Afrika. Waxaa lagu qiyaasaa haweenka ka shaqeeya warshadaha Boqolkiiba shan iyo toban ilaa shan iyo labaatan 15 %-25 % guud ahaan shaqaalaha warshadaha' kuwa kalena boqolkiiba lix dan ilaa iyo siddeetan 60% 80% guud ahaan shaqaalaha beeraha.

Ayadoo ay fara badan yihiin dhibaatooyinka Ummadihii la gumaysan jirey ka dhaxleen gumeysiga, ayaa haddana si gaar ah gumaysigu Afrika ka dhigay hoygii wax akhris iyo wax qoris la'aanta. Tusaale dawladda bartamaha iyo Koonfurta Afrika ayaa ugu sarreeyey wax qoris iyo akhris la'aanta' waxayna gaareen boqolkiiba sagaashan 9%, dawladda ugu darnayd waxaa weeye jamhuuriyadda Afrikada dhexe ee boqolkiiba labo (2%) wax qori karto waxna akhrin karto Dadka aan wax akhrin karin' waxna qori karin ee Afrika' waxay u badan yihiin haweenka' waxayna taasi ku caddaahay tirakoob ay sameysay laanta Ummaddaha midoobay u qaabilsan cilmiga UNESCO 1975' dadka aan wax akhrin' waxna qori karin ee Adduunka waxay dhan yihiin 800 oo milyan oo qof, 500 oo milyan oo ka mid ah waa haween.

Dhinaca kale tusaale waanaagan waxaan u soo qaadan karnaa horumarka haweenka Masar: 1929 waa markii ugu horreysay ee loo oggolaaday gabdhaha inay galaan jaamicadda Qaahira; 1952 baa waxa ku baran jiray 6,000 oo gabdha ah, 1975 waxaa dhiganayey 50.000. oo gabdha ah Jaamacadda laamaheeda kala geddisan.

HAWEENKA SOOMAALI. YEED IYO HALGANKOODA

Dabayaqadii qarnigii XIX iyo bilowgii qarnigii XX, waqtigii habka Hantigoosadku uu u kobcay heerkisii u sarreeyey ee Imbiryaaaliyadda, waxaa dawladihii reer Galbeedku kala qaybsadeen dunida. Nasiib darro Soomaaliya waxay ku dhacday gacantii gumeysiga ee waliba si fool xun loo kala qaybsaday. Ummadda Soomaaliyeed si geesinimo leh ayay uga hortagtay duuli-maadhii iyo weerarkii gumeysiga.

Haweenka Soomaaliyeed waxay ka mid ahaayeen horseedkii halgankii Ummadda Soomaaliyeed soo martay sida: halgankii S.Y.L iyo S.N.L iyo kacaankii barakaysnaa ee 21. ka Oktoobar 1969kii. Haweenka Soomaaliyeed waxay socmareen marxaladihii xukunkii qaraaraa ee fashiistuhu ku naafeeyay dalkeenna gaar ahaan beeraleyda ku nool aga. gaarka labada webi, waxaana marna la illaawi karin waxyaabihii foosha xumaa ee ka baxsanaa aadaminimada ee ka dhacay «kali asayle» (Shabeellada Hoose) iyo «kali ururgow» (Shabeellada Dhexe); gooba-haas oo ay ku dhammaadeen raggii carruurtii iyo haweenkii xoogga lahaa. Haweenka oo si xamaasad leh uga qayb qaatay halgankaas, xoreynta dalka iyagoo ay ku beernayd shucuur waddani jacayl iyo nacayb gumeysi.

Marka laga hadlaayo halganka haweenka Soomaaliyeed, waxaan maana la halmaami karin geesiyaddii Xaawo Cismaan Taako ee 11kii Jannaayo 1948kii ku dhimatay halgankii gobanimadoonka, waxaa haweenku ku leeyihiin bulshadeenna Soomaaliyeed qadarin iyo xushmo ballaaran taasoo ay ku mutay-

steen kaalinta lama iloobaan. ka ah ee ay kaga jiraan halgankii taxanaha ahaa ee Ummadda Soomaaliyeed.

Waxaa nasiib darro weyn ku noqotay halgankii muddada dheer Ummadda Soomaaliyeed ku jirtay in markii xorriyadda la qaatay 1960kii, Ummadda Soomaaliyeed mar labaad gacanta u gashay gumeysiga cusub oo ay masalaysa koox yar oo danaysta ah oo Soomaali ah, kuna xirnaa imbiryaaaliyadda caalamiga ah, una adeegta danihiisa, taas iyo kuwo kale ayaa soo dedejiyey curashadii kacaankeena barakaysan ee 21kii Oktoobar 1969kii ee uu hoggaaminaayey Xoghayaha Guud ee XHKS. Madaxweynaha Jamhuuriyada Dimoqraadiga Soomaaliya Jaalle Maxamed Siyaad Barre.

Qaadashadii Ummadda Soomaaliyeed Mabda'a Hantiwadaagga Cilmiga ku dhisan (siddii ku xusnayd warqaddii 2aad ee kacaanka 1970kii) guud ahaan Ummadda Soomaaliyeed waxay uga baxday dhibaatooyinkii dhqaale, siyaasadeed iyo bulshadeed, waxayna ku gaareen guulo wax ku ool ah, gaar ahaan haweenku waxay heleen xuquuq ragga ay la siman yihiin iyo awood buuxda oo ay uga qayb galaan dhis maha dalkooda ayadoo aan la soo koobi karin waxyaabaha kacaankeenu u qabtay haweenka, ayaa waxaan tusaale u soo qaadayaa dejintii xeerka qoyska ee kacaankeenu ku dha waaqay 11kii Jannaayo 1975kii, xeerkaas oo lagu simay xuquuqda iyo waajibaadka ragga iyo haweenka oo ujeedada ka dambaysaa ay ahayd hagaajinta qoyska Soomaaliyeed oo ah udub-dhexaadka bulshada.

Muddadii kacaanku dalka hoggaaminaayey, haweenku kaalin firfircoon ayey ka qaa-

teen ololayaashii dalku socmaray sida: Ololihii la dagaallanka qabiilka Ololihii dabargoynta aqoondarrida barnaamijka raridda iyo dejinta. Ololihii Horumarinta reer Miyiga 1974-1975 waxaa ka qayb galay 5.000 oo haween ah oo isugu jira barayaal iyo arday waxayna wax akhris iyo wax qorid la'aanta ka saareen in ka badan 400.000 oo haweenka reer miyiga ah.

Tusaale: tirada gabdhaha dugsiyada Hoose Dhexe dhigta waxay kortay intii u dhexaysay 1967-1974 boqolkiiba shan qobol 500% oo gabdha ah, gabdhaha dugsiyada sare dhigta waxay ahaayeen 1967-1974 qof, 1974 waxay gaareen 1.773 oo gabdhood. Kacaanka ka hor gabdha Jaamciinta ah aad bay u yaraayeen, 1974 waxay gaareen in ka badan 131 gabdhood oo Jaamciin ah.

Kaalinta Soomaaliya ay ka qaadatay ciribtirka aqoondarrida waxay dawlad ahaan iyo haween ahaanba ku mutaysatay labo billadood oo caalami ah. Guusha ugu weyn ee haweenka Soomaaliyeed gaareen waa asaadiidii Ururka D. Haweenka Soomaaliyeed, 8dii Maarso 1977 taasoo waafaqsanayd go'aankii kal-fadhigii 3aad ee Golaha Dhexe ee XHKS, ee ku baaqay dib u habaynta Ururrada bulshada. Guusha UDHS waxaa tusaale u ah in Soomaaliya loo doortay in laga dhiso xarunta Horumarinta Haweenka ee Gobolka Afrika. Kalfadhiigii 1aad ee la qabtay 1dii-3diis Maarso 1979, waxay go'aan ku gaareen horgelinta go'aannadii ka soo baxay shirweynihii aan caadiga ahayn ee XHKS iyo kii heer qaran ee kacaamaynta maamulka, fulinta qorshaha iyo sare u qaadidda aqoonta haweenka, xoojinta barnaamijka OHRM iyo dhismaha iyo difaaca dalka.

WARBIXINTA BISHA

Jaalle Siyaad oo xiray Siminaar

Seminar ku saabsan guddiyadda dhallinta shaqeysa ee haya'daha dawladadda iyo shirkadaha gaar ahaaneed ayaa ku dhammaaday dug-siga sare ee Boliiska ee Muqdisho bishii Maarsc 12dii.

Seminaarka waxaa si rasmi ah u xiray Xoghayaha Guud ee Xisbiga Hantiwadaaga Kacaanka Soomaaliyeed, Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliya Jaalle Maxamed Siyaad Barre.

Muddadii bisha ahayd ee uu socday aqoonisweydaarsigu, dhammaan dadkii ka qayb galay waxay isla qaada dhigeen guulaha kacaanka, barnaamijka xisbiga Qorsaha Qaranka, Ururada bulshada iyo kallinta dhallinta shaqeysa ku leedahay dhismaha iyo ho-

rumarinta dalka.

Hadal uu munaasabadaas Jaalle Siyaad ka jeediyey wuxuu ku booriyey Ururka Dhallinta Kacaanka Soomaaliyeed (UDHKS), guddiyada dhallinta kacaanka saraakiisha booliska iyo kooda Heegan oo halkaas ka dhigtay maadays tusaaleynaya taariikhdiisii iyo halgan-kii dheeraa ee dhallinta Soomaaliyeed u soo gashay xoraynta sii wadidda iyo hurumarka dalkeenna.

Madaxweynuhu wuxuu sheegay in bulshada kasta oo horusocod ah ay hormood u yihiin xoogga dhallinta oo saldhig u ah koritaanka wadnimada iyo xalinta wixii dhibaata ah.

«Dhallinta Soomaaliyeed»

ayuu yidhi Madaxweynuhu, ee aan wax dembi ah ka gelin dalkooda, ee ka xoroobay qaraabakiilka, qabyaaladda iwm; kuna dadaalaya madaxbanaanida iyo horumarka dalkeenna, waxaa hubaal ah in ay ku dadaali doonaan halganka horumarinta bulshadda Soomaaliyeed».

Jaalle Siyaad wuxuu yidhi Kacaanka Soomaalidu wuxuu isu geeyay xoogaga dhallinta, afkaartooda iyo dawadnayaada oo ah aqoonsiga in dhallinta ay tahay madaxda berri.

Madaxweynuhu wuxuu dhallinta ku adkeeyey in ay isku taxalujiyaan kor u qaadidda dhaqaalaha dalka ayna ka dhaadhiciyaan sidii ay uga fa'ideysan lahaayeen khayraadka dhulka iyo badda.

Wuxuu kaloo sheegay in ay waajib tahay in dhallintu ay xoogga saarto hirgelinta go'aanka xisbiga iyo ururada bulshada ayna si joogta ah uga qayb galaan barnaamijyadda horumarinta dalka. Wuxuuna intaa raaciyey in kacaanku ku abaalmarinaayo qof walba wuxuu galo iyo dadaalkiisa.

Isla goobtaasi Madaxweynuhu wuxuu ku dalacsiyey Jaalle Gaashanle Sare Aadan Xirsi, Taliyaha Dugsiga Sare ee Booliiska oo laga dhigay Sareeye Guuto.

Sannad guuraddii 9aad ee Xarumaha Dhallinta Kacaanka

26ka Maarso sannad walba waxaa la xusaa sannadguurada asaasida Xarumaha dhallinta kacaanka.

Madaxweyne ku xigeenka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ee Soomaaliya ahna Kaaliyaha Madaxweynaha arrimaha Madaxtooyada Jaalle Sareeye Gaas Xuseen Kulmiye Afrax ayaa ka qayb galay xaflad lagu xusaayey sannadguurada 9aad oo lagu qabtay Lafoole.

Khudbad uu ka jeediyey xafladaasi Madaxweyne ku xigeenku wuxuu hambalyo u jeediyey isagoo ka wakil ah Xoghayaha Guud ee Xisbiga Hantiwadaagga kacaanka Soomaaliyeed, dhammaan dhallinta kacaanka ee ku jirta xarumaha gobollada dalka oo dhan wuxuuna ku hambalyeeyey munaasabada maalinta la aasaasay, Xarumahaas, wuxuuna u rajeeyey guul iyo barwaaqo.

Jaalle Kulmiye wuxuu sheegay in ujeeddada ka danbaysa dhisidda xarunta dhallinta kacaanka ay ahayd in la daryeelo lana xannaaneeyo dhallinta Soomaaliyeed ee ay dayaceen xaqoodana duudsiyeen xukunnadii ka jirey dalka ka hor kacaanka.

Sidaas awgeed kacaanku wuxuu culeys saaray in wax la baro korna loo qaado garaadkooda siyaasiga ah si ay u noqdan waddaniyin ka soo baxa xilka ka saaran dalkooda iyo dadkoodaba.

Madaxweyne ku xigeenku wuxuu sheegay in ay tahay

siyaasadda kacaanka in la koriyo ugu horeentii masxaxda qofka tacliinna la siiyo si uu ugu hawl galo dhis maha bulshada iyo dalka, sidaas daraadeed, ayuu yidhi madaxweyne ku-xigeenku, «Dhallinta kacaanka waxay ka mid yihiin quwada weyn ee loogu talagalay in ay burburiyaan cadow-

geena ayna ka qayb qaataan hoggaanka qaranka».

Ka hor Madaxweyne ku xigeenka waxaa munaasabadaas ka hadlay Taliyaha Ciidanka Asluubta Jaalle Sareeye Guuto Ismaciil Axmed Ismaciil oo ka jeediyey hadal isugu jiray soo dhoweyn iyo warbixin ku saab-

san hawlaha kala duwan
ee xarumaha, wuxuuna

sheegay in xarumaha laga
dhisay dalka ayna ku jiraan

dhallin gaadhaysa 3780.

Isla munaasabada wuxuu Jaalle Kulmiye ka furay xarunta dhallinta kacaanka ee Lafoole, Motor cusub iyo qalabka shaqada korontada lagu qiyaasay kharajkii ku dhaqaalaha guriga oo lagu qiyaasay 772'000 Sh.

Jaalle Kulmiye wuxuu bogaadin u jeediyey dhammaan madaxda hay'adaha dawladda ee gacanta ka geystay socodsiinta hawlaha xarumaha gaar ahaan ciidanka asluubta iyo macalimiinta iyagu wada jirka ugu hawlana hawlaha xarumaha dhallinta kacaanka.

Shirkii 7laad ee Golaha Wasiirrada Carabta

Shirkii 17aad ee Golaha Wasiirada Ururka Jaamadda Carabta waxaa si rasmi ah ugu furay Golaha Ummadda Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre bishii Maarso

24dii.

Khudbadii furitaanka shirka wuxuu Madaxweynuhu tilmaan ka bixiyey in Ummadda Carabta ay soo martay dhibaatooyin waaweyn oo uga yimid isticmaarkii

gumeysanayey qarniyaalkii dambe ayna soo gashay halgan dheer oo ay ku dooneysay gobonimadeeda siyaasadeed ayna ku sugeysay jiritaankeeda qarannimo iyo sharafta dadnimada.

Halgankii gobonimodoonka ahaa weli ma joogsan waxaa shucuub badan oo Carab ahi weli u dagaallameysaa, gobanimadeeda siyaasiga ah kuwaasoo uu ugu horreeyo shacbiga reer Falastiin, dhulkii Carbeed ee Buuraleyda Golan, Sinaay iyo Qudus oo ah qiblada labaad ee Muslimiinta oo weli cadowgu heysto, sidaa darteed ayaa dariiqa naga horreeyaa uu leeyahay dhibaatooyin badan uuna yahay dariiq qodax, dhib iyo xannibaad badan.

Uummadda Carabta waxay maanta heysataa illihii

awoodda oo dhan xagga tirada dadka iyo isku filnaashaha dhaqaalaha, kuwaas oo awood u siinaya in ay gaa-raan horumar degdeg ah kuna kasbadaan ixtiraamka iyo tixgelinta Ummadaha kale ee adduunka. Waxey leeyihiin Ummadaha Carabtu dhulal xagga istaraatiijiyada aad muhiim ugu ah, hase yeeshee si aan uga faa'iideysanno awooddeen-na oo dhan waxaa shardi asaasi u ah midnimad dadyowga Carabta, taasoo sal u ah nolosha iyo jiritaankeedaba; ayuu yidhi Madaxweynuhu.

Isagoo ka hadlayay Geeskaka Afrika wuxuu sheegay joogitaanka wafuudu fursad noo siineyso inaan fikrad ka siino qadiyadda Geeska Afrika taasoo wax badan weji aaney leheyn loo yeelay dawlada waaweyn ee adduunkuna ay qiiq badan ku qariyeen ilaa ay qadiyaddaasi ku dhawaatay in xaqiiqadeeda ay dad badan ka qarsoonto.

Halganka Falastiin buu yidhi Madaxweynuhu, qaar baa shalay ku tilmaami jiray shirqool ay abaabuleen naasiyiintu oo ujeeddadiisu tahay in lagu baabi'yo Yuhuudda Carabtuna ay tahay mashaa'ikh, qabiilo iyo Ummad dib u socod ah oo loo baahan yahay in Yuhuudda Yurub ka timid ay ilbixiso bartana dimoqoradiyadda iyo horumarinta bulshada, sidaa daraadeedna loo baahan yahay in Yuhuuddu noqoto midda bedeleysa imberadooriyaddii In. giriiska ee Bariga Dhexe.

Maantana waxaan aragnaa kuwo sidaa oo kale u cambaareynaya halganka gobanimodoonka Soomaaliyeed

ayagoo ku tilmaamaya inuu yahay shirqool imbiriyaaliyaddu ku minja xaabineyso waxa lagu tilmaamo Kacaanka horusocodka ee Itoobiya.

Arrintaa runteeda waxa weeye in shacbina uusan xaq u laheyn inuu gumeysto dhul dad kale leeyahay asagoo ku isticmaalaya xoog giisa iyo taageerada gumeysiga, si uu ugu qasbo rabiddiisa uuna tirtiro shacbiga dhaqankiisa, dadnimadiisa iyo sharaftiisa. Sida ay taariikhdu caddeyneyso shacbi walba wuxuu xaq u leeyahay inuu iska tuuro heeryada gumeysiga, taasoo ah mabda'a adduunyada oo dhan laga aqoonsan yahay oo ay qirayaan xeerarka u degsan Qaramada Midoobay Jaamacadda Carabta iyo Ururka Midnimada Afrika, waana xaqas midka ay doonayaan shacbiga Soomaali Glabeed iyo Abbo in la ilaaliyo. Qadiyadda shacbiga Eriteeriya waa mid la mid ah tan Soomaalida Galbeed ayuu yiri Jaalle Siyaad.

Waxaa xusid gaar ah mudan shirweynihii aan caadiga aheyn ee XHKS ee lagu

guddoon saday go'aanno lagu adkeynayo Carabeynta iyadoo Afka Carabiga la sii-naayo mudnaan gaar ahaa need loona aqoonsaday inuu yahay kan ka turjumaya Midnimada Ummadda Carbeed, shacbiga Soomaaliyeedna uu yahay qeyb ka mid ah oo aan ka go'i karin Ummadda Carabta.

Shirka oo ay u dhamaayeen wafuuddii uga qeyb gashay waddamada Carabta wuxuu shir guddoomiye u doortay Wasiirka Arrimaha Dibadda ee dalka Jamhuuriyadda Dimoqaradiyada ee Soomaaliya Jaalle Cabdiraxmaan Jaamac Barre.

Wasiirka wuxuu ku sheegay khudbadiisii in fadhiga Golaha Wasiirad ee Ururka Jaamacadda Carabtu uu ku soo beegmay waqti adag marka loo eego taariikhda Golaha Wasiirada ee Ururka Carabta ee maanta, maxaa isaf-garan waa la mid ah kan maanta dhex yaalla.

Iyadoo khilaafaad iyo isafgaran waa dhex yaalla oo aynu ogsoonahay haddana waxaa lagu raja weyn yahay in ay shirkani ka soo baxaan guullo dhaxal gal

ah oo ay u aayaan Ummada-ha Carbeed iyadoo ay waakiil ka tahay Jaamacadda Carabtu.

Waxaa loo baahan yahay in aynu xoojinno midnimadeenna si aynu uga gudubno dhibaatooyinka horyaalla Ummaddeenna, waxaa dhaceysa, in aynu gaarin guulihii iyo himilooyinkii aanu higsaneynay midnimo la'aanteed sidaa darteed ma habboona ineynu dumin no habeen iyo maalin gudaheeda waxyaabihii aan ku soo dhiseynay dhididkaana iyo dhiiggeenna in ka badan 30 sano; ayuu ku daray.

Xoghayaha Guud ee Jaamacadda Carabta oo isna shirkaa ka hadlay wuxuu ka warramay halganka dheer ee Ummadda Carabeed u soo gashay midnimadeeda.

Waxaan rumeysan nahay buu yiri, haddii ujeeddadu tahay midnimda Carbeed waxaa lagama maarmaan ah in la helo wada shaqeyn joogta ah;

Wuxuu intaa ku daray, dawlada xubnaha Jaamacadda ka ahi ay libo badan wada jir ahaan u soo hooyeen ku waasoo ay ka qaateen abuuridda iyo meel marinta dhaqdhaqaaqa siyaasadda dhexdhexaadka ah, taageerada dhaqdhaqaaqyada gobanimodoonka ee adduun weynaha gaar ahaan kuwa afrika iyo kaalinta ay ka qaataan isu soo dhawaanshaha dowladaha Carabta iyo suuqa dhaqaalaha ee Reer Yurub iyo dalalka Afrika.

Guddoomiyaha shirka Golaha Wasiirada ee Ururka Jaamacadda Carabta, Wasiirka Arrimaha Dibadda ee Jamhuuriyadda Dimoqarraadiga ee Soomaaliya Jaalle Cabdiraxmaan Jaamac Barre ayaa si rasmi ah u xiray

maalintii labaad, shirkii 71aad ee Golaha Jaamacadda Carabta uga socday Muqdisho.

Wasiirku wuxuu aad uga mahadnaqay, dhammaan wufuudii uga soo qeyb gashay sida wacan ee ay gacanta ugu siiyeen taabaginta hawlaha shirkaas oo uu caddeeyey inuu ku dhammaaday is afgarad wanaagsan.

Shirka Golaha Wasiirada oo socday ilaa 25kii bishii Maarso wuxuu soo saara go'aanno ay kuwii ugu muhiimsanaa ka mid yihiin: Sii xoojinta iskaashiga waddammada Carabta iyo Afrika xagga dhaqaalaha iyadoo shirku gartay in xidhiidh ay yeeshaan Xoghayayaasha Guud ee Jaamacadda Carabta iyo Ururka Midnimada Afrika oo ay ku heshiiyaan waqti u qabtaan kulankii ay Senegaal ku yeelan lahaayeen Wasiirada shaqada ee Afrika iyo Carabtu.

— Shirku wuxuu kaloo go'aan ku gaaray in laga hortago siyaasadda Yuhuudda ee ku saabsan magaalada barakeysan ee Qudus.

go'aannadii ka soo baxay shirkii Wasiirada Warfaafinta Carbeed ee lagu qabtay magaalada Baqdaad 27kii ilaa 28dii Jannaayo ee sannadkan.

— Waxaa kaloo la isku waa faqay talo ay soo jeedisay Jamhuuriyadda Ciraaq oo ku saabsan in laga eryo Yuhuudda Ururka Boosaha Adduunka.

— Goluhu wuxuu go'aan wax ku ool ah ka gaaray qadiyadda Reer Falastiin.

— Golaha Wasiiradu isagoo qaddarinaya dadaalkii weynaa iyo daacadnimadii uu u muujiyey Maxamuud Riyaad Jaamacadda Carabta iyo ka horba asagoo ka xun iscasilaadiisa wuxuu Goluhu ku taliyey inuu naftiisu u huro hawlaha Jaamacadda oo uu sii wado xilka weyn ee uu u sido Ummadda Carabta oo dhan gaar ahaan duruufka adag ee ay mareyso maanta.

— Go'aannada Golaha Wasiirada waxaa kaloo xubna hiisa ka mid ahaa mahadnaq wadajir ahaaneed ee loo soo jeediyey Dawladda iyo shacbiga Soomaaliyeed.

Eeg Bogga 22aad

HIDDAHA IYO DHAQANKA

Asduurada iyo Garaadka Soomaaliyeed

Rashiid Sh. Cabdullaahi

Waa xaqiiqo sugan in fikirka aadamigu socoto (Process) taariikheed oo taxan ama isu-daba taal yahay. Caqliga aadamigu si joogta ah buu xiriir raad-reeba ah u la leeyahay dunida ku waageeran.

Ficilka tooska ah ee dadku degaankiisa la aado baa dhaliya kasmada, haleel maskaxeedka, iyo fikradda. Xaqiiqadaasi, ha yeeshee, si qof keliya ah uma dhacdo waayo ficilka ama hawl-qabadka dadka wadar ahaan bay u socotaa, nolosha dadkuna had iyo jeer, waa tu bulsho. Howsha dadku yool ama shay ama meel ay ku dhacdo ayey leedahay; haddii dad beer falayo waxaa lala macaamilayaa waa dhul, carro, abuur iyo xoog qalab. Iyada oo fikrad iyo ujeeddo hawshaas ka dambeyso ka sokow, waxay wax-qabadkaasi dhalinayaan garasho iyo aqoon. Markii kasta oo wax-qabadka dadku qoto intii hore ka dheer yeesho, mar walba oo qalabka lagu shaqaynayaa tallaabooyin hore u qaado oo awoodda dadku ee dhalangeddiga dabeecadeed sii xoogowdo, dhinacyada dabeecadda lagala dhaqmaana intii hore ka ballaadhan waxaa dadka u kordha fikrado iyo aqoon hor leh. Fikrad ama aqoon kasta oo cusubi mar walba waa korodhsiimo marar, badanna fikrado hore loo qabay iyo aqoon jirtey bay wax ka beddeshaa, guud ahaana isbiirsiga joogtada ah ee ma

jaraha garashada aadamiga. Tallaabo kasta oo horumar ah oo aqoonta bulshadu sameysaa ee waa run ku dhawaan-sho, waana iyada oo lagu soo durko xaqiiqada dunida, dabeecadda iyo taariikhda bulshada aadamigaba.

Majaraha ama manhajka iyo abbaarta caqliyeed ee tiirka asaasiga ah u noqotay casrigan garashada aadamiga waa arrin taariikh ah oo ka soo dhambalantay horumarka iyo korriinka nolosha bulshada dunida maanta.

Korodhka iyo isbiirsiga aqoonta dadka ee ku saabsan dabeecadda iyo bulshada wuxuu gaaray oo weliba ku talaxtegey heer uu ka tago in uu ifafaalayaalka dunida iyo isbeddelkooda ku fasiro oo u celiyo xoogagaa la arkeyn, wuxuu gaaray heer uu khuraafaadka dhaafo oo ifafaale kasta oo jirriinkiisa leh sidiisa u abbaaro, oo fiirarag caqlika dambeeyo ku tijaabiyo, fasir mowduuci (Objective) ahna u doono. Haddaba heerkaas waa la soo gaaray ee maxaa ka horreeyey?

Xaqiiqada dunida, dabeecadda iyo nolol bulsho, sida aynu hore, u sheegney, sahaal mar keli ah looma haleelin ee geeddi dheer baa loo soo galay, waxayna ka dhalatay waav aragnimo badan oo hawlqabadka iyo ku dhaqanku de-

gaanka dabeecadeed iyo ka bulshanimu lagu kasbaday.

Kumanyaal sano oo badan baa dadku hab nololeed oo aad u dambeeya ku jirey kartida ay quwadda dabeecadda kaga hortagaanna aad u liidata ahayd.

Nolosha bulshannimo ee heerkaas joogtay dhinac kale marka laga fiiriyo, waxaa laga arki karaa, ma aha oo keli ah awoodda maaddiga oo ku yar, ee garashada iyo aqoonta maskaxeed ee saxa ah lana xiriirta dunida iyo bulshada, ama jirriinka dadka asalka abuurkooda xiriirka ay duniida ku waageeran la leeyihiin intaba aqoonteeda ama garashadeed way gaabneyd.

Heerkaas nolosha bulshannimo ee dadku waxay ahayd tu qaab jibsin qabiilo ama laf qabiilo iyo wax ka yar ka koo-banta. Qalabka ay wax ku qabsadaan ama ku hawl galaan iyo awooddooda xirfadeed uma keeni karayn wax maalin ku nool ka badan. Sidaas darteed aqoonta dunidu ugu yarayd dabeecadda iyo ifafaalayaalkeeda tirada badan, mar haddii aan garasho loo lahayn, waxay dadka ugu muuqan jirtay xoog aan wax wada la arki karin wax horjoogsadaana jiri karin.

Aadamiga fartii uu qaadaba dhibaatooyo caqabado nolosha halis geliya buu dunida ku

arkayey, wuxuu arkayey roobab duufaanno iyo dabaylo wata iyo webiyo fataha oo dad iyo duunyaba xasuuqa; waxaa ku bahardaadsan jirey abaa. oodo lulul ah oo aan biyo i baad midna reebin; Waxaa dhici jirey cudurro faafa oo beerka loola jiifsado tarab tarabna dadka u laaya. Maalin nool wuxuu halis u ahaa qallad lama filaan ah; sida bahal dad-qaad ah, qaniin bahalhoose ama danab dush kaga yimaadda.

Nolosha iyo jiritaanka laftiisa ayaa su'aal mugdi ah ahayd: Xaggee dunidani ka timid? Maxaa abuuray ayaa wada intan ifafaale iyo dhacdooyin maalin kasta la arko ama si joogta ah loo la kulmo?

Jirriinka dadka iyo abtirsiintiisa ayaa halxidhaale kale ahaa. Xaggee ka nimi? Ama maxaa ina abuuray baa su'aal marugsan ahayd. Dhalashada qofka korriinkiisa, xooggiisa iyo caqligiisa waxtarka leh iyo gabowgiisa, cudurka qofka haleela ee awoodda ka qaada iyo ugu dambayn geerida oo qof xubin ku taal ahaa, caqli iyo caadifadba ka mid ahaa oo jecayl la nolaansho ka dhashay la lahaa, dhexdooda ka qaadda sidaasna lagu waayo, intuba arrimo fasir u baahan bay ahaayeen.

Aadamiga noloshiisu taas tahay sidee, laga fili karaa in uu dunida u arko? In kasta oo awood maaddi ahi ka maqan tahay garasho cilmiyeedna

aanu lahayn khayaalkiisu ma joogsanayaa? Su'aalaha yaabka badan ee horyaal ma ka faraa laabanayaa mise si uun buu jawaab isugu dayayaa?

Ammuuraha noloshu, bulshada heerkaas bidaa'iga ah joogta, hordhigtey waa qaar kulayba badan, waa qaar haddii aan jawaab loo helin, riyo iyo beenba ha ahaatee aan nolosha adkaysi loo yeelan karin, waayo dhibaatooyinka aynu hore u soo sheegnay waa in si loo fasiraa si waayaha dunida loo qabatimo. Halkan bay usduuradu ka abuurantay si ay muhimadan u gudato. Haddaba usduuro waxay tahay aynu tirsiga dambe kaga wada hadallo, mar aynu hadda saldhigeeda bulshannimo isla aragney.

Dagaalka Fikriga ah iyo Agoonta

Dad badan wax la yaab E ma yaab geliyaan, runta qaarkeed marka loo sheego way ka nixisaa. Imisaa been fakatay la rumeystay oo xaqiiqo aan labo isku qaban noqotay, mar kii rag gunta axadhay oo runta soo dibed bixiyeyna, intee laga naxay oo kuwii runta heley ee sheegay birta lagula roo ray oo caasinimo iyo sindiiqniimo lagu tuhmay oo loo dilay.

Fikraddu waa xaqiiqo taariikhii ah, ogaanshaheeduna hadba awoodda dadku intay la'egtahay buu ku xidhan yahay. Sidaa darteed, awoodda dadka oo kordhaysa awgeed, hadba run aan hore loo aqoon taa soo baxda. Ogaansho keli ah ma aha; ee runtu nolosha dadka ayey saameysaa. Dhinac marka aynu iska dhigno wax ku qabsadka runta oo saameeya hubka nolosha lagu tacsado taas oo heer-

kii nolosha dadka wax ka bedeli karta xiriiradooda bulshannimo dhaqan goddiyi karta meeshii ay timaaddo. been jirtay runtu bay marar badan dumisaa.

Beenta runtu dumineysaa xooggeeda ayey leedahay, haw yarina isuma dhiibto. Runtu marka ay dhaqan hore u jirey xididdada u gayneyso aqbalkeedu ma iududa, waayo dhaqanku marka uu xidid deysto waa canaadi. Dad badan taa qabatimay oo da'eenkoodii qarniyaal ka waraabi-yay xaalkooduna noqday: caado la gooyay cadho Alley leedahay. Haddaba maxaad fileysaa marka Jaan jaak roosu, dadkaas u yimaaddo ee ku yidhaahdo «Caado waxaa ugu wanaagsan in aanaad caadoba yeelan».

Waaba sahlan tahay tani

ee maxaad fileysaa marka runta soo dhawaan baxa ahi xoogagga dhisan oo bulshada meel kaga jira salkii ay ku fadhiyeen digada ka dhigeyso? Bal malee kaahinka Deyrka ku jirey ee boqor aan ka barako qaadani carshiga fuuli jirin, isagoo oo faalkiisu baxo mooyee, kii aan go'aan dawladeed dhici jirin dagaal iyo nabad-toona, kii tacab aanu xalaalayn la cuni jirin, haddii kale hoog iyo abaar badan samada ka soo furu-rayaa cdhan jiray, kii aan xataa nolosha gaarka ah ee dadku nabad geli jirin, ee jaceylka iyo naceybka isagu xalaal iyo xaaraan ka dhigi jirey?

Marka run la ogaado ee khuraafaadkii uu cuskan jiray, dadkana uu ku hayimiyeey ileys ku shido, ma hawl yari buu ku qanciya, oo inta uu xamaamadiisa qaato irid-

ka waydaarayaa? mise inta uu xoog wuxuu leeyahay uru. sado buu ku dagaalamayaa sidii uu ileyska baxaya u demin lahaa? Haddii aanad hore u maqal bal ka sheeko qaad, haddii aad maqashayna xusuus ugu noqo sheekada usduumada ah ee ku saabsan tii kala xabsatay Sheekh Yuusuf Al kowneyn iyo Bucur Bacyar.

Taariikhda fikradda aada migu waa jihaad tixan, waxaana uu leeyahay dad loo caddibey iyo qaar rubaddaba u waayey. Waxeynu xusuusan karnaa tii lagu dhigi jiray rasulladii diimaha alla. culumadii xaqiiqooyinka dabecadda kashiftay iyo falsafadii fikirkooda gilgili jirey tiirar adag oo xididda qarniyaal aasaayey. Intaba xaqiiqadooda ay soo bandhigeen waxey haliis gelisay fikrado, qiyaam iyo caadooyin lagu dhaqmayey oo xoogag bulshada ka mid ahaa ku danaysanayeen.

Dhulku muqaalka sare sal-lax goglan baad moodaa to. bannaan kun oo sannadood baa dadku sidaas u qabay, oo weliba kahanadu xalaaleeyeen kaniisaduhuna barakeysay. In muuqaalka sare, ama sida dhulku isha oo keli ah ugu muuqdo la rumeysto waxaa keeney awoodda dadka oo aan intaas ka badneyn, aanna heysan qalab uu muuqaalka sare ku weydaarto kuna gaadho xaqiiqada. Markii uu yimid nin caalim ah oo waqtigii uu noolaa awood u siiyey baaris qoto dheer, baa runi timid. Galiilyo Galiili wuxuu daboolka ka qaaday runta ah in dhulku kubaddo oo kale yahay. Maxaase ku dhacay? kuwii maskaxdooda been duqowday ku qallashay ee kartida cagliga aadamiga ka aamin baxay ee waxaa hore loo yidhi mooyee maxeynu ni dhaahnaa aan isweydiin jirin kuwaasi iskuma dhibin Galiilyo wuxuu sheegay, isagana uma tegin oo ma qancin wax-

na na tus ma odhan. Maxaa dhibtaasba marinaya xaalku waa cad yaanay; Sowkan nin ku ka la yimid waxaan horey loo maqal loona arag; Arrinku waa cad yahay oo galiilyo waa nin shayddaan duufsa. day, waa nin alla ka go'ay oo muteystay in nolosha lagu gudbo, haddii aanu tobad keenin. Sidaas ayaa talo lagu goostay.

Runtu nolosha go'doon kama noqoto ee way dhaqar gashaa, runnimadeedana dhaqan gelinta ayaa caddeysa. Si kasta oo ciidanka dib. udhacu uga dagaalamaan iyada ayaa suganta. Sidaas ay na xaq ku tahay. Tan iyo maalintaasba waxaa ficilka dadku muujiyey in Gaaliilyo run sheegay.

Sidaas ayaa dhaqdhaqaaqa dareenka dadka ee xaqiiqo raadiska ahi weligii jihaad joogto ah u ahaa.

Lama huraan waa Ciidda Hooyo

Maxamuud Cartan Cali

Sahal wuxuu ahaa nin Soomaali ah oo farsamo yaqaan ah kana mid ahaa shaqaalaha dawladda, wuxuuna ka tirsanaa hoosada baabuurta lagu sameeyo halkaasoo uu ka ahaa Makaanik shaqadiisa lagu jecel yahay.

Inkastoo uu lacag ku filan isaga iyo xaaskiisaba qaadan jirey ayna soo geli jirtey lacag kale oo uu farsamadiisa dibadda kaga shaqeysto, haddana kuma uusan qanacsanayn Sahal.

— Maalin maalmaha ka mid ah buu sahal si lama filaan ah Xafiiskii laga xukumi jirey w a r q a d shaqo - ka - tegid uu ku codsanayo keenay.

— Madaxdii Xafiiska oo ayaa mo ka hor in Sahal la dallacsiyo go'aan ku gaartey, baa markay istigaaaladiisii aragtay aad ula yaabtay. Sahal Xafiiskii baa loogu yecray markuu soo galay Sahal xafiiskii naftiisa buu la hadlay oo wuxuu isweydiyey dhowr su'aalo: Beynow, maxaa lagu oran doonaa, ma codsigaagii la diid baa lagu oran doonaa, taasoo arrin fool-xun ah, ma' waa la oggolaaday istigaalaadadii baa lagu oran doonaa. mise xabsigaaba lagu taxaabi doonaa, maxay tolow arrini noqon doontaa? Hase yeeshee markii uu xafiiska soo galay bay labadiisa indood waxay ku dhaceen madaxdii isaga xukumi jirtay kuwa maamul iyo kuwa farsamaba

oo miis wareegsan oo kuraasi hareeraha ka taal fadhiya meeshaasna isaga ku sugaya.

Sahal wuu fariistay intuu madaxdii salaamay markii salaanta laga qaadeyna Agaasi. mihii baa intuu Sahal aad u fiiriyey wuxuu kaftan ahaan u yiri: «Sahal maanta nin sadcaal u diyaargarobay buu u indha egyahay!» Kolkaasna waa la wada qoslay. Dhowr ilmilicsi goortii hadallo kaftan ah laysku tuurtuuray baa du. lucdii yeermada Sahal loo gondadegey, waxaana la warsaday waxa ku xanbaaray inuu shaqada istigaalo ka keeno.

— Sahal oo arrintaa ka jawaabayaa wuxuu yiri: Jaalle,

Agaasime, 16 sano ayaan shaqada dawladda hayey mudda-daas dheerna laba jeerbaan wax horumar ah helay, madaxdayda farsamaha ee qarkood hadda i hor fadhiyana anigaa u ma'allin ahaa, maantana wax hanti ah oo aan leeyahay waxaa ka jira Aqal laba qol ah oo carruurto iigu hoyatō waxaana iga danbeeya 5 Carruur ah iyo hooyadood oo aan wax raasumaal ah iga dhaxlayn caawa haddaan dhinto. Sidaa a'wgeed waxaan goostay inaan iskaga tago shaqada si aan bal muddo jawiga u soo beddelo caafi. maadkeygana u baxnaaniyo».

Agaasimihii: «Haddii shaqada inaad ka tagto lagu oggolaado ma hubtaa in aad ka reysaneyso oo lacag badan heleysid sida hadda iiga kaa muuqata?»

Sahal: Anigu kuma oran meel baan u dhoofayaa ama lacag badan baan soo shaqey-yaa ee waxaan kuu bandhigey xaalkeygu sida uu yahay. Sahal waxaa la weydiistay inuu codsigiisa shaqada ka tigidda ah ka noqdo haddu wax tabanayana loo yeeli doono.

Hase yeeshee, Sahal kuma qancin balla'ān-qaadkii madaxdiisa umana hoggaansa. min waanadoodii ee wuxuu ku adkaystay ra'yigiisii ahaa inuu shaqada iskaga tago isagoo ku mar-marsoōnaya, arimo ku saabsan caafimaadkiisa nabarro ku gaarey shaqada daraadeed.

— Dad badan oo ay shaqada saaxiib ku ahaayeen uuna ka mid ahaa Jaallihii Sabriye, oo ay Makaanigyo wada ahaayeen ayaa wax badan isku deyey in ay u caqliceliyaan Sahal iskana hortaga'ān go'aanka uu gaarey ee shaqo ka tegidda ah, iyo inuu iska dhafu u hanqaltaagga waddan shisheeye oo uusan dadkiisa,

dabeecaddiisa iyo afkiisa aqoon, iimmaansadana wixii Eebbe ku siiyo waddan'kiisa hooyo ee aan qofna ku cashuurayni, farsamadiisana uu wax ugu taro horumarinta dalkiisa hooyo iyo u adeegidda dadkiisa, waayo lama huraan waa ciidda hooyo.

— Isla markaana Sabriye wuxuu Sahal u bandhigay inuusan carruurtiisa Xooggiisa cuskan cidla' uga dhaqaaqin. Hase yeeshee Sahal wuxuu Sabriye ugu jawaabay isagoo careysan: War ma adigaa carruurtaaydu wax kaa ga baahantahy, maxaa kuugu jira? adigu taada uun ka adkow taydase waxba ha taakuleyn».

Sabriyana, wuxuu ugu jawaabay: Maanta jidbo weyn baa ku wadata laakiinse bal aan maraxeeda sugno iyo meesha aayatiinkeedu ku dhammaado.

SAHAL, bal inuu Sabriye waanadiisa u hoggaansamo daayoo, laf ahaantiisa buu ku guubaabi'yey inuu shaqada ka tago oo istigaalo geeyo si ay u soo wada shaqeystaan, muddo laba sanno ah kadibna markay lacag badan soo shaqeystaan u soo noqdaan dal kooda iyo dadkooda.

Hase yeeshee, Sabriye oo nin caqli badan ahaa ma fududaan, mana maqlin hawbeenaadkii Sahal iyo hadaakiisii ee wuxuu ugu jawaabay: «Soomaalidu waxay tiraahdaa haddaad keligaa tashatid waxbaa isukaa huncula», «Adigana maanta sidaas oo kale wax-baa isu kaa hunculey ee maalin kale ayey inoo leedahay waxaad la kulantana ogaan doonnee».

— Sahal, intuu hadalkii Sabriye ku qoslay buu wuxuu ugu jawaabay, «War xaggee baad iiga dardar-werineysaa? Sow nin farsamo yaqaan ah

ma ahi? Ma geel-jiraha dhoofay baan ka liitaa anigoo ah nin bir cun ah oo gacantiisa meel kasta kaga shaqeysanaya».

— Maalmo yar ka dib, Sahal warqaddii ruqsadda shaqa ka tegidda ahayd baa u timid isagoo gacanta ku sitana intuu Sabriye ula yimid buu wuxuu ku yiri «Sabriyow, nimay ku hadhay hawlihaysaa, aniga ii dhammaatay, maanta, ee adiguna goor-goray ka hadaafey baad gab-gab layn doontaa, haddana tegaye nooli kunlantee».

Sahal wuxuu u dhoofay dalkii dabayshiisu dhufatay, markuu muddo yar oo aan badnayn joogeyna noloshi baa ku soo cidhiidhyoontay, waayo, markiisii horena ruqsad joogitaan kuma imaan dal kaas, kolkuu yimidna, sharci uu ku joogo ma uusan helin. Sidaa daraadeed baa kolki muddadii fiisuhu ka dhammaatay shaqana uu waayey wuxuu noqday haad gabbal u dhacay geed uu fuulana waayey, kolkaasna markuu camal uu ka shaqaysto iyo ruqsad uu ku joogaba waayey xaalkiisii na dhumaalaysi iyo goormaa boolisku gacanta ku soo qaban ka bixi waayey buu durba dalkiisii uu ka dhoofay inuu ka shalleeyo bilaabay.

Maalin maalmaha ka mid ah buu Sahal isagoo dalkii shisheeye jooga xaalkuna aad ugu xunyahay intuu meel fariistay buu isla hadlay oo wuxuu lafihiisa weydiyey: Bal hadda waa la xisaabtamaaye tan iyo intaan dalkeygii ka imid maxaa faa'iida ah oo aan helay? Maxaan dhibaate ahayn ee ii kordhay, maxaanse hadda rajo qabaa? ma iskaga noqdaa dalkeygii aan shalay ka imid dhibaataada i soo gaadhay ha la igu qoslee, mise waan iska joogaa oo dhuu. maaleysi baan iskaga jiraa

tan iyo inta maalin maalmaha ka mid ah Booliska gacanta igu dhigayo?» Alleelehe marka dhab loo xisaabtamo sheydaankii li haamo tumay maraxiisa la kulmey waxaan dhib iyo heydaaro ahayna dal-kan shishēeyē kama aanan helin».

Amintu sidaa kuma dhammaan ee maalin maalmaha ka mid ah baa Sahal oo intuu guuligii uu seexan jirey ka baxay oo meel dhago ka socoto, camal liita ka helay hase yee-
shee, maalin gelinkeed keliya shaqaynayey baa isaga iyo rag uu ka mid yahay meeshii lagu qabtay isla markiibana xabsiga loo tixaalay, ruqsad la'aan darteed.

— Sabriye, Sahal wax khabaar ah hore ugama uusan helin. hase yeeshee, maalin maalmaha ka mid ah baa war aan ti-faftirnayn wuxuu ku maqlay

Sahal waa la xiray, wax faah-faahin ahse uu san ka helin arrintiisa. Sidoo kale, beeyan Sahal hal qoyskiisii wax intaa dhaasan oo war ah ayan uga helin.

— Waxaa weliba intaa u sii dheeraa, in markii wax kale loo waayey carruurtiisii loo gaday aqalkii keli ahaa ee ay seexan jireen ee reer Sahalba hantida u ahaa. Sabriyana kolkuu arrintaas maqlay buu aad uga xumaaday, mrkuu Sahal bal wax uu carruurtii u soo kordhiyo daayo, aqalkii keli ahaa ee ay seexan jireen. na, masruufkoodii loo gaday.

Muddo dhowr bilood ah kadib, baa Sabriye oo maalin dekedda Xamar horteeda maraya wuxuu arkay rag badan oo koox-koox isu daba socda dekeddana ka soo baxaya dad badanina eegayaan, kolkuu qummaati u fiirsheyina wuxuu arkay Sahal oo ragga

ugu soo horreeya!

Sabriye intuu hore ugu soo socday buu Sahal salaa-may, hase yeeshee, Sahal oo indhihiisa murugo ka muuqa. taa Sabriye salaam debecsan midigta taabsiiyey.

— Sabriye oo Sahal musaafu-riskiisa, waxa qabsaday iyo wuxuu filanayey iyo isla mar ahaantaa dhibka carruurtiisa qabsaday oo uusan waxba uga dhoofin la yaabban, baa wuxuu ku yiri: Sahalow waa adigii italo diidey ee moodey inaad dal shisheeye dahab cas ka soo dhurayso ee maxaad maanta talo haysaa?

— Sahal, oo dhibaato xabsi shisheeye, iyo dhafoor xumo busaaradeed ka muuqato baa wuxuu Sabriye ugu jawaabey: «Maalintii aan tabar hayeyna talo ma hayn, maanta oo aan talo hayana tabar iyo shaqo midna ma hayo Sabriyow».

Shirkii Waddammada Carbeed ee Shidaalka

ka yimid Bogga 17aad

Shir soconaayey shan maalmood oo ku saabsan shidaalka waddamada Carabta, kaasoo ahaa kii ugu horreeyey ayaa lagu qabtay Abu debey Isutagga Ima-raadka Carabta bishii Maarso 8dii wuxuu ku dhammaaday jawi isafgarad ah waxaana lagu guddoonsaday go'aanno wax tar u leh Ummadda Carbeed, sidaas waxaa sheegay Wasiirka Macdanta iyo Biyaha ee Jamhuuriyada Dimoqraadiga ee Soomaaliya Jaalle Dr. Xuseen Cabdulqaadir Qaasim.

Mar uu u warramaayey wariyeyaal ka dib marku ka soo noqday Abu debey, Wasiirku wuxuu sheegay in qodobka ugu muhimsan ee go'aankaasu ahaa kan ugu baaqay dhammaan wadda-

mada Carbeed in ay meel uga soo jeestaan sidii ay uga faa'iideysan lahayeen qalabka iyo shidaalka iya-goo meel marinaaya danta Ummadda Carbeed.

Jaalle Dr. Xuseen wuxuu intaa ku daray in go'aan kale oo muhiim ah oo u gaa-dhay shirkii uu ku saabsan yahay sidii ay waddamad Carbeed ee Saliida soo saara, kuwaasoo aanay ilaa hadda u suurta gelin in ay soo saaran alaabta ceedhin, sidii ay isaga kabi lahayeen sicirka adduunka ee alaabtaas oo cirka isku shareeray Arrintaasna waxaa shirku u magacaabay guddi gaar ah ayuu yidhi Dr. Xuseen.

Intii booqashada ku joo-gay Abu debey wasiirku wuxuu farriin uu ka siday Madaxweynaha Jamhuuri-

yadda Dimoqraadiga ah ee Soomaaliya, u gudbiyey Madaxweynaha- Isutagga Ima-raadka Carabta Sheekh Saayid Bin Suldaan Alanahyaan.

Jaalle Xuseen wuxuu kaloo ka qayb galay shirkii aan caadiga ahayn ee Wasiirrada Arimaha dibedda ee Carabta, kaas oo lagu dhex-dhexaadiyey labada Yaman laguna qabtay Kuwat.

Isagoo ka hadlaayey go'aanadii shirka Wasiirku wuxuu sheegay in heshiis lagu gaadhay in la dhiso guddi kormeera dhaqan gelinta go'aanadaasi.

Jaalle Xuseen wuxuu kaloo la yeeshay wadahalallo ku saabsan xidhiidhka labada dal madax ka tirsan dawladda Kuwat.

ARAGTIDA CILMIGA AH

Ma jirtaa Falsafad Afrikaan?

Bayr

Waxay ila tahay aadbay u fiican tahay in laga hadlo arintaa kor ku qoran oo kale, sababo dhowr ah darteed; tusaale haddaynu u soo qaadan. no «Afrika oo dhawaan iska tuurtay heeryadii Gumeysiga waxay maraysaa waayo ay soo shaacbixiso taariikhdeedii qiimaha lahayd taas oo siyaabo badan uga jawaabi karta su'aalo dhowr ah asaasi ah oo ku lug leh horukaca bulshanimoo ee Qaaradeennu higsanay. so mustaqbalka.

Haddaba Falsafadda oo ah qaabka ugu muhiimsan ee garashada bulshanimoo waa meelaha ugu fiican ee aynu ka hadli karro.

Ka sokow fikradda aynu kor ku soo sharaxnay, waxaynu mas-aladan qiimaheeda ku muujin karraa inagoo burina asaaska guracan ee aan raadka lahayn, beentana ku dhisan ee ay ku hadaaqayaan niman dhowr ah oo qaba «Falsafadda Afrikaannimada» oo madow iyo caddaanba leh, kuwaas oo ku andacoonaya jiritaanka falsafad gaar ah oo Afrika iska leedahay, oo aanay saamayn xidhiidhna la lahayn falsafadaha kale.

Sidaa darteed, falsafadda Afrikaanka ahi waxay isku dayayaan inay inagu qanciyaan, horumar ka bulsho ee Afrika xagga maadiga iyo niyaddaba inuu raacayey oo ku socday jid u gaar ah oo aad

uga duwan kan dadyowga kale. Sidaa darteed, iyagoo ku hagaajinaya xujadahooda natiijoyinka ay gaadhayaan waxay qabaan — in Ummad, amadaad kataa yihiin Unug kaliya, awoodna u leh hanashada horumarkooda gaarka ah.

Haddaba intaynaan xukun degdeg ah oo kama dambays ah ka gaadhin arrintan «Falsafadda Afrikaanka» ah, bal aynu muujino dabeecadda iyo nuxurka fikraddan.

MAXAY TAHAY FALSAFADDA AFRIKAANKU?

Waxaynu xulanaynaa saddex nin oo dadaal dheeraad ah u yeeshay muujinta dabeecadda iyo dulucda Falsafadda Afrikaanka ah, ninka ugu horreeya ee aynu afkaartiisa falanqayn doono waxaa la yidhaahdaa: Mr. Jaherz John, oo ka dareeraya Adabka iyo Luqadaha Afrika kolka uu sharaxayo falsafadda Afrikaanka ah.

Wuxuu J. John, soo bandhigay 4 qaybood (Categories):

1) «Muntu» oo ka kooban aadamiga mid dhintay iyo mid noolba, fikradda «Ilaahnimada» iyo wax kasta oo lagu maaysto fahmo, ama, kasmoo.

II. KINTU» oo iyana kalmisa xoogagga aan keligood

wax u qabsan karin haddii aanay kaalmaysanayn falka garashada ku dhisan ee «MUNTU» kuwaasina waa Dhirta Xoolaha, Macaadinta, Qalabka iwm.

III. «HANTU» Waa qaybta meesha iyo waqtiga.

IV. «KUNTU» Waa fikradda quruxda, qosolka, murugada. iwm.

Isagoo afkaartaas ka ambaqaadayana J. John wuxu sheegayaa in qaybahaas oo dhan laysku yidhaahdo «NTU» kaas oo ah xoog dabiici ah oo caalami ah oon sidiisa loo heli karin haddaanu qaybihiisa wadan sida MUNTU, KINTU, HANTU iyo «KUNTU».

Haddaba si kale haddaynu u sheegno «NTU» waa uun isla isaga.

Mr. J. John, si uu u caddeeyo afkaartiisan la yaabka leh wuxuu sameeynayaa wax kastoo la yaab leh, si uu dabadeed u muujiyo qaybaha kor ku xusan iyo waxay masilayaan dhab ahaan.

Haddaba inagoo mar kale u soo noqon doona falanqaynta qaybahaas, waxaa hada inagaga filan inaynu fiira gaar ah siinno falanqaynta ku saabsan «Afka» ee qaababka fekerka oo ka mid ah Dugsi.

yada Falsafadda ee Yurub.

Faylasuufka 2aad ee isna qaba fikradan «Falsafadda Afrikaanimada» waa J. Mbiti, wuxuu ku bilaabayaa dooddii sa fikradda Afrika ka qabto waqtiga, kaas oo uu u 'qaybi-nayo 2da marxaladood oo waa-weyn: waqtigii tagay iyo kan hadda la joogo. Wuxuuna ku adkaysanayaa J. Mbiti, inaan 2badaas marxaladood oo waqtigu u dhigmin macna ahaan kuwa bil-matal INGLI RIISKU ka qabo waqtigii tegey iyo kan lagu jiro, ama la joogo. (Past iyo Present) Sidaa darteed, waqtiga labadaas heer ku sugani wuxuu leeyahay dhinaca Afrika astaamaha isgaarsiinta gaarka ah oo saameeya mustaqbalka soo socda, waqtiga la marayo iyo kii lagu soo gudbay.

Mbiti, wuxuu intaas ka di ku soo gabagebaynayaa fikraddiisa uu ka qabo waqtiga inay tahay fikrad guud ee taariikhda lafteeda, sidaa darteedna, uu ugu gogol-xaadhayo sharaxa waqtiga taxana. ha ah ee nolosha qofka Afrikaanka ah.

Haddaba, J.Mbiti, hadduu qabo in waqtiga Afrikaanku, ka bilowdo, kan markaas la joogo ka dibna u noqonayo kii la soo dhaafay, waxaan shaki ku jirin inuu gaadhayo natiijada ah inaan sideedaba bulshada Afrika lahayn mustaqbal. Kolkaas mandiqda Mbiti, wuxuu ku dhisan yahay dafiraadda qaawaan ee horukaca bulshooyinka Afrikaanka ah.

Wuxuu leeyahay: «Feker kii Afrikaanka ahaa ee soo taxnaa, laga heli maayo fikradda taariikhiga ah ee horumar marka loogu socdo xaqiijinta mustaqbalka wanaagsan.

Mbiti, wuxuu ku dhisaynaa natiijada uu gaadhayo, fikrad-

da uu ka dareemayo oo ah inaan mustaqbal ka shishee. yaaba jirin dhowrka bilood ee inagu soo fool leh, sidaa darteedna, inaanay muuqan in la gaadhi karo holol ka fiican tan lagu jiro iyo tii waayihii ina dhaafay.

Haddaba, intaynaan waxba ka ka sheegin, ama, dhalihiin Mbiti, aan kaliya sheegno inuu Mbiti, u soo bandhigyo si cad inuu la dhacsan yahay oo uu citiqaadsan yahay in tacab soo saarka dabiiciga ah ee beelaha Afrika uu leeyahay dabeecad aan isbeddelayn oo taagan «Static Nature, wuxuuna Mbiti, ku dhegayaa dabeecaddaas xaqaa'iga aan la durayn oo run ah kuna dureerta da' kastoo la joogo.

Haddaba mabaadi'da J.Mbiti, iyo kuwa la mid ahi qabaan waxaa lagala soo bixi karaa fikradda ah in qofka Afrikaanka ah laga badbaadiyo dhibaatooyinka kadeedka badan ee horumarka u keena. ya.

Haddaynu halkaas ku dhaafno J.Mbiti, iyo dafiraadda uu ku hayo suura-galka in la gaadho mustaqbal barwaaqaysan, aan u gudubno falanqaynta afkaarta uu fidiyo Bro.M. Kunene, oo ah Aqoon yahay Afrikaanka ah, oo muddo dheer ku wareegayey hay'adaha aqoon-ta ee Urub, ha yeeshee aad mooddo inaanu waxba ka faa'iidayaan aan ahayn inuu Afrika Yurub ku hadlo, sida reer Yurubna dharka u xidho.

Bro. M.Kunene, waa nin aad u rumaysan falsafadda Afrikaanimada, wuxuuna qabaa inay leedahay astaamo u gaar ah oo ay kaga duwan tahay falsafadaha kale. Mar labaad, isna wuxuu u arkaa falsafadda qaab feker oo leh mabaadi waaraysa oon la du-

ri karin. Sidaa awgeed, wuxuu u arkaa duluuca fekerka Afrikaanimada inuu yahay mid lagala yimid qaabka degmooyinka bulshada Afrika u dhisan yihiin.

Wuxuu tusaale u soo qaadnayaa ZULU, si uu u muujiyo dabeecadda dhabta ah ee fikraddiisa: Qaabka bulshanimo ee ZULU wuxuu wax ka doonaa waxna ka helaa «Qofka».

1), Geesinnimada iyo naf-hurka oo loo galo beesha darteed, geesinnimadu;

2) Waa sifo ka hor-jeedda fekerka, kolkaa mar haddii kan dambe yahay sifo bulshooyinka reer Galbeedku leeyihiin, oo aad uga fog maskaxda Afrikaanka.

3) Waa qaab saaxiibtinnimo oo lagula dhaqmo xataa dad kale ee aan beelihiina ka mid ahayn.

«Mar haddii Xidhiidhka dhabta ah ee Afrikaanka ku kooban yahay, ama, ku egyahay kan uu la leeyahay kooxdiiisa bulsho ee ku dhow, guud ahaan, uma arko dunida isaga dibadda ka ah noloshiisa iyo waayo-aragnimadiisa kooban, inay tahay ka kooban tahay xoogag la col ah».

Pro.kunene, wuxuu kolkaa mabaadi'diisa ku saabsan ZULU, ku dabaqayaa waayo-aragnimada iyo nolosha Afrikaanka, wuxuu u beddelayaa qawaaniin waarta oo bulshadeed oo leh sugnaanteeda

4) Wixii kale nolosha u codsanayso.

Mr. Kunene, weliba wuxuu faankaas ula sii daadegayaa Falsafadda Afrikaanimada oo uu ku sii shubayo biyo

qabow fikraddiisa gurraacan ee uu ka qabo falsafadda Yurub ee ku sugan afkaarta dunida aan dhammaadka lahayn, meesha iyo waqtiga, dhaqdhaqaaqa iwm. Dhammaad la'aanta wuxu ka yidhi «Ma jiri karaan wax dhammaad ahi, balso, waxaa jira sil-silad jiritaan oo la taaban karo oo ku soo gabagabowday dhammaad la'aan».

Kolkaa halkanu Pro.M.Kunene, heshiis buuxa kula gelayaa M.J.Mbiti isagoo sii wata doodiisan wuxuu soo qaadanaayaa dhowr qaybood oo falsafadood, sida «Waageerka» oo uu ku xidhayo fikradda goyska, qaybinta marxaladda nolosha ee qaab iyo midab kastoo dunidu leedahay.

Xataa, qaabka waageerka ee goyskiisa Afrikaanka ayaa caddaynaya falsafaddaas, markuu aad u sii darso falsafaddiisa Pro.Kunene, wuxuu ku khasban yahay inuu muujiyo qaybaha asaasiga ee isaga adduun araggiisa; siday isaga la tahay falsafadda dunidu waxay ka soo unkantay Afrika, mowduuca iyo maa-dada falsafadda Afrikaanka waa wax la taaban karo oo aan caad saarayn.

Guud ahaan, dhammaan qaybaha falsafadda sida dhaqdhaqaaqa iyo kuwa farcamaa waxay u muuqdaan inay yihiin kuwo ficil leh oo raad reebaya.

Sidoo kale waxaa isna Pro. Kunene, la qaba, barana, sii dheer Leopold Sengore oo ah Madaxweyne Afrika ah oo caan ah, oo qaba «Ciladaynta waxaa leh GIRIIG sida caa-difadu u tahay Afrikaan».

Waa wax la yaab leh in rag Afrikaan ah oo aqoon yahanno ahi ay muuqaalkaas ka bixiyaan dadkooda iyagoo is leh muujiya fekerkooda.

Waxaan shaki ku jirin in aqoonyahannadan Afrikaanka ahi markay ku andacoonaayan jiritaanka falsafad Afrikaan oo kaliya ay ku dabaqayaan manhajka misaaliga ah, bacadamaa ay xaqiiqada ka arkayaan dhinac kaliya.

Haddaba, halkay doodooda ku dhisi lahaayeen manhajka diyaalektida, oo ay ka qaybqaadan lahaayeen horudhigidda fekerka falsafadda ah; waxay rukni adag garashada falsafaddan Afrikaannimada uga dhigteen caadifada «Emotion» oo kaliya.

Haddaba arrinta la yaabka lehi waxay tahay intay aqoon yahannada Afrikaanku waqti badan ku lumiyaan la'aanshadda Afrika la'dahay dareen falsafadeed, iyaga laftooduna waxay isticmaalayaan, ama, ku dhaqmayaan qaabka misaaliga ah. Prof. Kunene markuu wax alla wixii Afrikaan ahna caabudayo, wixii Yurubyan ahna murginayo, wuxuu qurxinayaa oo ka badbadinayaa qiimaha folka loorka Afrikaanka ah.

Wuxuu ahmiyad dheeraad ah siinayaa dhaqdhaqaaqa uu la inmaanayo folka loorku. Wuxuu weliba, intaas ku darayaa, in xataa qotkii xanuun sada lagu daweyn karo kolkii la dhaqdhaqaaqiyo, taas oo macnaheedu yahay in qofka loo jeheeyo inuu ciyaaro. Siduu qabo Mr.Kunene, dawada qofku waxay ka imaanaysaa dib u habaynta tawasunka

xaaladda aadmiga. Sidaa dar-teed, dhaqdhaqaaqa caynkaas ah ee lagu dhaansaa, wuxuu calaamad u yahay xidhiidhka qofku la leeyahay bulshada.

Haddaba, inagoo wixii dhalil ah ee aynu ka qabno falsafaddan Afrikaanka ku socsheegi doona «Maqaalka» socda, waxaynu hadda caddayn karraa in tilmaamaha Mr. M.Kunene, ka bixinayo qaayaha dheeraadka ah ee ay ciyaaraha folka loorku leeyihiin waxay kaliya ee muujinaysaa inuu marmarsiyo u yeelay aragti ku dhisan dib u dhac.

Haddaba, haddaynu is ni-dhaahno u jawaaba Prof. M. Kunene, waxaynu odhan karraa, si loo tirtiro dhammaan cudurrada haya dadyowga ku nool Qaaradda Afrika, mala ha siday Profisarka la tahay, waxaaba fiican in aynu dadka u habeynu qaab uu dhammaantiis isu abaabulo kooxo oo ka ciyaaro folka loorka na adiyaasha ciyaaraha, halkaas oo shaki la'aan dadka jirran oo idili ay lacag la'aan ku soo geli doonaan.

Haddaynu, bulshadeenna Soomaaliyeed u soo noqono, waxa loo yaqaan, saarka, amu mingiska, waa in siduu Mr. Kunene, qabo aynu si saf ballaadhan ah ugu dhaqanno Saarka, ama, Mengiska; sideedana, burinta aynu fikradda Kunene, burinaynaa, ma aha inagoo burinayna qiimaha ciyaaraha folka loorka ah iyo faa'iidooyinkooda, ee waxaynu dhalliilkeena u jeedinaynaa ugu horrayntiiba saboolnimada falsafadeed, ee ku dheehan adduun aragga Mr. Kunene, uu ka qabo dabeecadda bulshada Afrikaanka ah.

BUUGAAGTA IYO QORAALLADA

KHUDBADII XOGHAYAHA GUUD MADAXWEYNAHA JDS UU KA JEEDIYEEY SHIRKII 71aad EE WASIIRRADA CARABTA

Jaalle, Xoghayaha Guud ee Ururka Jaamacadda Carabta, Jaalleyaasha wufuudda, Sharafta leh.

Anigoo ku hadlaya magaca Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed, shacbiga iyo dawladda JDS, waxan jeclahay in aan idinku soo dhoweeyo dalkiinnii labaad oo sugayey munaasabaddan oo kale inay soo marto wax badan, annagoo u rajeyneyna shirkiinna kan inuu noqdo mid u horseeda ummadda Carabta guul iyo midnimo.

Sida aan ognahay ummadda Carabtu, waxay soo martay dhibaatooyin waaweyn oo uga yimid isticmaarkii gumeysa. nayey qarniyaalkii hore, waxayna soo gashay halgan

dheer oo ay ku doonaysay gobannimadeeda siyaasadeed ayna ku sugeysay jiritaankeeda qarannimo iyo sharafta dadnimo.

Halgankaasi wuxuu lahaa wajiyo kala duwan, wuxuuna soo maray marxalado kala geddisan oo uu ku daatay dhiig badan oo aad qaali u ah, hase yeeshee, taariikhdu waxay cadeysay in kacaannada gobannimadoonka ahi ay guusha kama dambeysta ah ay iyaga raacdo; sidaa saana ummadaha Carabtu ku gaareen xornimadoodii ayagoo soo wada maray marxalado ka adag midda maanta na hortaal.

Halgankii gobannimadoonka ahaa weli ma joogsan, waxaa jirta shacuub badan oo

Carab ah oo weli u dagaallamaysa, gobannimadeedii siyaasiga ahayd kuwaasoo uu ugu horreeyo shacbiga reer Falastiin, dhulkii Carbeed ee Buuraleyda Golan, Sinai iyo Quddus oo ah qiblada labaad ee muslimiinta oo weli cadawgu haysto, sidaa daraaddeed, ayaa dariiqa naga horreeyaa uu u yahay mid dheer oo dhiibaatooyin badan leh, dariiq ay ku goglan yihiin qodxo, dhiib iyo xannibaad badan.

Waaya aragnimada taariikhdu waxay caddeyneysaa in gobannimadoonku uu yahay halgan aad u adag qiima badanna ku fadhiya, waxan aragnaa dagaal muddo qarni ah soconayey kaddib oo aan kula jirnay isticmaarkii hore iyo kan cusub oo wata siyaasadda isballaarsiga in aan weli taagan nahay dariiqii bilowgii.

Waa run in qarnigan uu yahay qarnigii tirtiridda gumeysiga iyo guuleysiga gobannimadoonnada, waxanan rumeysan nahay in wadamada Carabta dhammaantood ay xoroobi doonaan ha dhowaato ama ha dheeraatee.

Ummadda Carabtu waxay maanta haysataa ilihii awoodda oo dhan xagga tirada dadka iyo isku filnaashaha dhaqaalaha, kuwaas oo awood u siinaya in ay gaaraan horumar degdeg ah kuna kasha-

daan ixtiraanka iyo tixgelinta ummadaha kale ee adduunka.

Waxay leeyihiin ummadaha Carabtu dhulal xagga istaraa-tijada aad muhiim ugu ah, hase yeeshee, si aan uga faa'iideysanno awooddeennaa oo dhan, waxaa shardi asaasi u ah in la helo midnimada dadyowga Carabta, taasoo sal u ah nolosha iyo jiritaankeeda-ba.

Waxaa laga yaabaa in aragtideennu ay kala duwan tahay si la isugu keenaana ay adag tahay. Waxaa dhici karta duruufka gaar ahaaneed iyo tan dawladeed in ay tahay mid aad u xirxiran oo u guntiima badan oo kalsoonidu ku dhex baaba'san tahay, waxaase loo baahan yahay in aan garanno in danteenna iyo aayaheennu ay mid qura yihiin, awoodna aan u leennahay inaan dhaxdeenna iska dhisno intil uu cadawgu naga dhax faa'iideysan lahaa, kadibna uu nooga adkaan lahaa.

Samirka, isu dulqaadashada iyo aragti dheer aan danaheenna u lahaanno ayaa noo suurta gelin karta inaan xallinno mushaakilka dhaxdeenna yaalla, nabadna aan ku gaarno annagoo aan wax dhibaato ah la kulmin.

Waxyaabaha jiritaanka adkeynaya waxaa ka mid ah annagoo taageerna Ururka Jaamacadda Carabta oo u dhashay inuu ka hortago dhibaatoyinka la soo gudboonaada ummadaha Carabta, waana awoodda dhaqaajineysa dareenkeenna si aan uga adkaanno dhibaatoyinka mustaqbalka aan kala hortagno qorshe cilmiyeysan oo na gaar

siinaya isku filnaasho xagga dhaqaalaha iyo midnimo xagga dhaqanka ah, waxayna bartilmaameed u tahay midnimada Carbeed oo aan higsanayno.

Midnimadeennu waa xoog aan la quursan karin oo awood noo siinaya in aan door weyn ka ciyaarno horumarinta, iskaashiga, nabadgelyada iyo deggenaanshaha adduunweynaha, sidoo kale waa inaan awood ugu yeelanno ka qeyb qaadashada xallinta mashaa-kilka dawlaga ah iyo isbahaysiga dadyowga adduunka.

Jaalleyaal, joogidda aad dalkeenna joogtaan waxay fursad noo siinaysaa inaan fikra idinka sinno qadiyadda Geeska Afrika taas oo wax badan waji aanay lahayn loo yeelay, dawladaha waaweyn ee adduunkuna ay qiliq badan ku qariyeen ilaa ay qadiyaddaasi ku dhowaatay in xaqiqladeeda ay dad badan ka qarsoonaato.

Dawladahaasi iyagoo u adeegaya danahooda gaar ahaaneed kuna tartamaya meelo ay awood buuxda ku yeeshaan, cagahoodana la raadinaya meelo istaraatiiji ah oo ay dunida ka xukumaan, waxay ku dadaalaan inay ka faa'iideystaan khilaafaadka gobollada iyagoo hilmaamaya mabaadi'dii asaasiga u ahayd caddaaladda, dadnimada iyo xaq shacbi waliba uu u leeyahay inuu ka taliyo aayihisa.

Qaar baa shalay ku tilmaami jirey halganka Falastiin uu ku doonayo gobannimadiisa shir-qool ay abaabuleen Naasiyilintu oo ujeeddadiisu tahay in lagu baabi'yo Yuhuudda, Carabtuna ay tahay

mashaa'iikh, qabiilo iyo ummad dib u socod ah oo loo baahan yahay in Yuhuudda Yurub ka timid ay ilbixiso bartana dimoqraadiyadda iyo horumarinta bulshada, sidaa daraadeedna loo baahan yahay in Yuhuuddu noqoto midda beddelaysa imberadooriyaddii Ingiriiska ee Bariga Dhexe.

Maantana waxan aragnaa kuwo sidaa oo kale u cambaareynaya halganka gobanni madoonka Soomaaliyeed aya-goo ku tilmaamaya inuu yahay shir-qool imberiyaaliyaddu ku minjaxaabinayso waxa lagu tilmaamo kacaanka horusocodka ee Itoobiya.

Goormuu dhaqdhaqaaqa gobannimadoonka Soomaaliyeed uu heshiis la lahaa Taliskii dhulgoosiga ee uu Hayle Salase madaxda u ahaa? Immisa kacaan baa ka dhacday dhulka Soomaalida Galbeed iyo Abbo intil uu Taliskaasi jiray? Weerarkii Xabashidu ay ku soo qaaday dalka JDS 1964kii sow ma ahayn mid ay ku doonaysay in ay ku aamusiso kacaankii ka socday gobolladaas? Miyaa la ilaabay kacaannadii 1948kii, 1954kii 1955kii oo lagu diiddanaa gumeysiga Xabashida iyo dhulkii Soomaaliyeed ee Itoobiya la raacsiiyey?

Kacaankii Sayid Maxamed Cabdulle Xasan ee bilwoday 1900 oo socday ilaa 1920kii miyuusan ahayn halgan looga hortagayey gumeysiga Xabashida iyo xoogagga kale ee isticmaarka?

Arrintaa runteedu waxa weeye in shacbina uusan xaq u lahayn inuu gumeysto dhul dad kale leeyahay asagoo u lahayn inuu gumeysto dhul

dad kale leeyahay asagoo u kaashanaya xooggiisa iyo taa-geerada gumeysiga si uu ugu qasbo rabiddiisa una tirtiro dhaqankiisa, dadnimadiisa iyo sharaftiisa.

In dulmiga iyo gumeysiga lagu kaco taariikhdana la saxo waa arrin waajib ah, shacbiga Soomaalida Galbeedna, wuxuu doonayaa xaq uu u leeyahay aaya ka talintiisa si uu u soo ceshado dadnimadiisa, sharaftiisa iyo gobannima-diisa.

Sida ay taariikhdu caddeynayso shacbi walba, wuxuu xaq u leedahay inuu iska tuuro heeryada gumeysiga, taasoo ah mabda'a adduunyada oo dhan laga aqoonsan yahay oo ay qirayaan xeerarka u dagan Qarammada Midoobay, Jaamacadda Dawladaha Carabta iyo Ururka Midnimada Afrika, waana xaqaaq midka ay doonayaan shacbiga Soomaalida Galbeed iyo Abbo in la ilaaliyo.

Hubka culus oo wax lagu baa'bi'yo iyo isgaashaan buur si gumeysiga iyo xagga warfiddinta oo looga buuqo ma aha kuwo wax yeelleynaya rabidda ummad goosatay inay gobannimadeeda gaarto.

Qadiyadda shacbiga Eriteriyaana waa mid la mid ah tan Soomaalida Galbeed.

Waa shacbi isagoo aan rabin lagu daray dalka Xabashida, dhulkiisiina la dagay, dhii-ggii carruurtiisa ee qaaliga ahaana la qubay iyagoo u da gaallamaya xorriyaddooda in ku dhaw 15 sano, mana jirto adduunka korkiisa awood caburin karta rabidda shacbi gaas Carbeed ee Geesiga ah.

Waxaan ka codsanaynaa

walaaladeena Carbeed in ay tixgelin weyn siiyaan arrintaas murugada weyn leh oo dhulkooda dhexdiisa ka socda, ineeyan noqonin kuwo daawanaya Ummadahaa walaalahooda ah oo hortooda lagu baabi'inayo.

Qaddiyadda gobannimadoonku ma aha mid kala qaybsamaysa waxayna saameynaysaa sharaftienna, jiritaankeenna, iyo danaheenna haddii aan rabno iyo haddii kalaba.

Waa fursad wanaagsan oo soo martay shacbiga Soomaaliyeed ee munaasibaddatan idiinkula qaybsanaya kalgaalka iyo xoojinta walaalnimo dhexdeenna ah waqtigan oo ku habboon inaan is dhaafsan no figradaha ku saabsan iskaashiga dhan walba ah oo dhexmari kara dalka Soomaaliya iyo waddammada ka tirsan Jaamacadda Carabta.

Waxaan shirkiinna u rajeynayaa inuu noqdo mid dhaliya guulo waaweyn, waxaan dhammaantiinna u rajeynayaa joogitaan wanaagsan.

Waxaan ka xumahay in shirkan ka furmay Xamar uu ku soo beegmay xilligii ugu ku-leel badnaa shakina kuma jiro inaad daallan tihiin, waxaana idin sugeysa howl badan idinkoo waqtiguna idinku yaryahay sidaa daraadeed waxaan idiin rajeynayaa inaad waqtigan yarka ah ee aad nala joogtaan aad uga faa'iideysaan u adeegidda danaha Ummadda Carbeed, xusuus fiicanna aad kala tagtaan dalka iyo dadka Soomaaliyeed

Waqtigu nooma suurta gelinayo inaan idinla socodsii-no guulaha uu dalkaygu gaaray intii Kacaanku majaraha u hayey hoggaanka dalka, ha

noqoto xagga dhaqaalaha, dhaqanka iyo arrimaha bulshada.

Wax walba waxaan ka bilownay eber, waxaana maanta shacbiga Soomaaliyeed uu gaaray guulo waaweyn oo la taaban karo

Waxaa xusid gaar ah mudan shirweynihii aan caadiga ahayn ee XHKS lagu gudoon saday go'aanno lagu adkeynayo Carabaynta iyadoo afka Carabiga la siinayo mudnaan gaar ahaaneed loona aqoonsaday in uu yahay kan ka turjumaya midnimada Ummadda Carbeed, waxaana dastuurka uu golahaasi isku raacay dhowaanna loo qaadi doono afti ku qoran qodob caddeynaya in luqada Carabigu ay tahay luqad rasmi ah, shacbiga Soomaaliyeed uu yahay qayb ka mid ah oo aan ka go'i karin Ummadda Carabta.

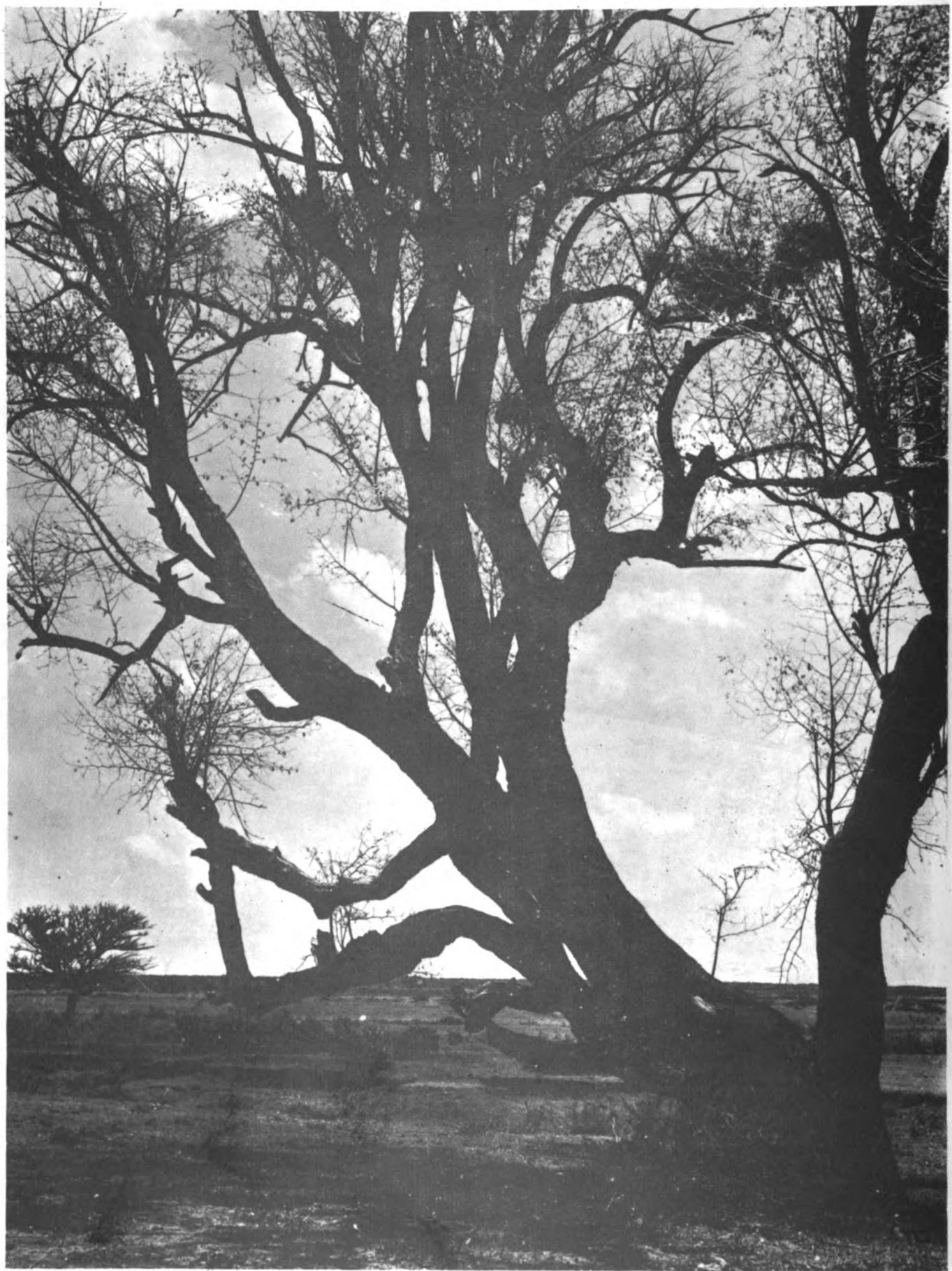
Arrintaasna waxan xiriir joogta ah kala leenahay Ururka Carabta ee Waxbarashada, Hiddaha, iyo Sayniska si loo dhiso xarumo lagu barto afka Carabiga si loo adkee Carabinnimada shacbiga Soomaaliyeed.

Intaa waxaa dheer in cilaaqaadka xagga dhaqaalaha ee dalkeennu la leeyahay dawladaha Carabta ay sii ballaarinayaan ayadoo sharikaadka dalalka carabta aan la wa daagnaana ay sii kordhayaan.

Ugu dambeystii waxan idin rajeynayaa guul, waxana idin soo gudbinayaa gacaltooyada shacbiga Soomaaliyeed uu idin hayo, idinkana waxaan idinka codsanayaa inaad salaanteyda gaarsiisaan Madaxda dawladihiinna anigoo iyagana kheyriyo cimri dheer u rajeynaya Ummadda Carabtuna guul iyo barwaaqo.

Soo hinqashada hiddaha iyo dhaqanka Soomaaliyeed
waqtigan kacaanka ah

Gobku, waa geed ka mid ah dhirta dhagaale
ahaan ugu muhimsan dalkeenna

Handaka 5000 Hantiwadaagga Kacaanka 5000 5000-5000 1777

no. 32/33

HAALGAN

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed

◦ **SHIRKII MACHADKA FANON EE
MUQDISHO**

◦ **MILICSI DHAQAALAHA SOOMAALIYA**
◦ **KAALINTA URURRADA BULSHADA
EE HORUMARINTA CAAFIMAADKA**
◦ **DOORKA FANYAHANKA**

HALGAIN

waxaa soo saara
GOLAHA DHEXE EE
XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MAR

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye

ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan

Rashiid Sheekh Cabdullaahi

Maxamuud Cabdi Cali (Bayr)

Cabdi Yuusuf Ducaale (Boobe)

QIIMAHA

Soomaaliya

Koobigiiba 2/= Shilin

Sanadkiiba 40 = / shilin oo kharajka Boostada ku jiro
Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari

40/= shilin sanadkii oo kharajka boostadu
ku jiro.

Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika

\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku ji-
ro.

Aasiya

\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Yurub

\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)

\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro.

T U S M A D A

	Bogga
I. DAYMADA	
— Maalmo xus iyo xushmad mudan	2
II. ARRIMAHA SIYAASADDA, DHAQAALAHA IYO BULSHADA	
— Shirkii Machadka Baarista ee Fanon	4
— Milicsi dhaqaalaha Soomaaliyeed	7
— Kaalinta Ururrada Bulshada iyo Siyaasadda ee xagga horumarinta caafimaadka	12
	X. M. Aadan
	Axmed M. Maxamuud
	Xuseen M. Aadan
III. NOLOSHA XISBIGA	
— Jaalle Siyaad oo tababar u xiray Xoghayayaa-sha iyo Wakiillada Xisbiga.	17
— Seminaar loo xiray hawladeenka xarunta dhe-xe XHKS.	17
— Fadhiigii 2aad ee Guddiga Dhexe ee UDHKS.	18
— Tababar loo xiray xiriiriyayaasha UDHS.	19
— Booqasho Saaxiibtinnimo.	20
IV. WARBIXINTA BISHA	
— Dastuurka cusub ee qaranka	21
— Shirkii waddammada dhexdhexaadka ah ee ko-lombo.	24
— Shir Jaraa'id.	25
— Shirkii Machadka Fanon.	26
— Jaalle Siyaad oo booqday dalalka Carabta.	28
— Kulankii 16aad ee U.M.A.	29
— Maalinta carrurta oo la xusay.	31
— Af-hayeen u hadlay Warfaafinta.	32
V. HIDDAHA IYO DHAQANKA:	
— Doorka Fanyahanka.	33
VII. BUUGAAGTA IYO QORAALLADA:	
— Kudbadii furitaanka shirkii Machadka Fanon ee Jaalle Maxamed Aadan Sheekh, Guddoomiyaha Hoggaanka Aydolojiyada Golaha Dhexe XHKS.	37

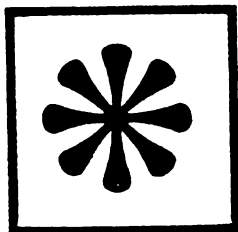
Telefon Lr. 720-51, 74
S.B. 1204
Qolka Lr. 112
Guriga Ummadda
Muqdisho, JDS

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
Carabiga iyo Ingiriiska

CODKA RASMIGA AH EE GOLAHA DHEXE EE X.H.K.S.

Bishiiba mar sannadka 3aad Tirsigii 32/33aad; Juun/Julaay 79
Qiimaha waa 2/= Sh. So.

DAYMADA

Maalmo xus iyo xushmad mudan

Dalka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya waxaa si weyn looga xusay sannad guuradii 19aad ee xornimada iyo midnimada labadii gobol ee ay ka dhisantay J.D.S.26ka Juun, 1969kii waa maalintii ugu horraysay ee calan Soomaaliyeed laga taagay gobol xor ah oo ka mid ah dhulweynihii Soomaaliyeed ee Gumeysigu shanta gobol u kala qaybshay. Waa maalintii gumeysiga Ingiriisku laga saaray gobolka waqooyi ee J.D.S. kaddib markii calankiisu ka taagnaa in ku dhow 80 sano.

1dii bisha Luulyo 1960kii, iyana waa maalintii xorriyada gobolka Koonfureed ee talyaanigu gumeysan jirey. kaddib markii calankiisu ka taagnaa in ku dhow 70 sano, waana maalintii midnimadda labada gobol iyo dhalashadii J.D.S. isla mar ahaantaa 1da Luulyo 1976 waa maalintii la dhisay XHKS oo dhidibbada loo taagey.

Farxadda iyo damaashaadka ay dadka Soomaaliyeed u dhigayaan maalmahaa taariikhdooda baalka dahabka ah kaga jirta, ma aha wax iskaga yimid dheyal iyo si hawl yar, hase yeeshee, waa mid ka soo ifbaxay halgankii dheeraa ee Ummadda Soomaaliyeed u soo martay xornimadeeda iyo madax bannaanideeda.

Halgankaas gobannimodoonka Soomaaliyeed wuxuu soo maray marxalado badan oo ku kala geddisan duruuf-ta iyo waayaha taariikheed, iyo tirada iyo tayada uu halgankaasi lahaa waqti kasta oo uu soo maray.

Hase yeeshee, halgankaasi wuxuu lahaa ujeeddo keliya taasoo ahayd: la dagaallanka iyo ka hortagga weerrarrada falan ee gumeysiga, xaqiijinta midnimada Soomaaliyeed iyo naf u huridda gobannimada iyo qarannimada Soomaaliyeed.

Marxaladihii halgankaasi soo maray oo ka kooban tan iyo inta laga xusuusan yahay halgankii Axmed Gurey Nuskii hore ee qarnigii 16aad, kii Sayid Maxamed Cabdulle Xasan bilawgii qarnigan 20aad, iyo kii xisbigii ururka dhallinyarada Soomaaliyeed (SYL) ee la dhisay dhammaadkii dagaalkii 2aad ee adduunka, kaasoo ku dhex beelay dadka Soomaaliyeed kicin iyo abaabul siyaasadeed oo aan weli hore u soo marin taariikhda halganka Soomaaliyeed.

Natijadii halganka dheer ee dadka Soomaaliyeed Soomaray waxay noqotay Xornimadii labada gobol iyo midnimadoodii la gaarey 1960kii, taasoo aan maanta xuskeeda u dabbaal degayno.

Hase yeeshee, waxaa isweydiin leh xorriyaddii 1960kii la helay wax badanna loo soo halgamayey ma ka faa'iideystay markiiba dadweynihii Soomaaliyeed ee naf iyo maalba u soo huray? Jawaabtu waxey tahay maya ee dadweynihii kama faa'iideysan waayo, waxaa xukunkii gacanta ku dhigay koox yar oo daneystayaal ah oo dalkii shalay la xoreeyey gumeysiga cusub ku xiray. Ma ayan sameynin qorshe horumarin dhaqaale iyo daryeel bulshadeed, waxaana jahawareeray dadweynihii xorriyadda u hanka weynaa.

Duruuftii waqtigaa taagnayd waxay keentay dhalashadii Kacaanka cawaysan 21kii Oktoobar 1969kii, kaa soo ahaa bilawgii taariikhda Soomaaliyada cusub.

Kacaanka ujeeddadiisa ugu weyni waxey aheyd dhismaha bulsho cusub ee caddaalad iyo sinnaan ku salaysan, wuxuuna furay socodka taariikhiga ah ee halganka dadka Soomaaliyeed weji iyo waddo cusub.

Dhanka Siyaasadda waxaa dalka laga dhisay XHKS. oo maanta hoggaaminaya Siyaasadda dalka, tilmaamaya qorshaha horumarineed ee bulshada dhinac kasta.

Xuska maanta loo dhigayo maalmaha xorriyadda iyo midnimada ee 24ka Juunyo iyo 1da Luulyo, waa mid ka duwan kana xiiso badan sannadihii la soo dhaafay. Waa-
yo tan iyo intii kacaanku dhashay waxaa sano walba la qaadayey tallaabooyin waaweyn oo horumarineed, dadweynaha Soomaaliyeedna waxaa u sii kordheysay xiiso iyo kalsooni uu u qabo xaqiijinta ujeeddoyinka horumarrinta noloshiisa. Taasina waxay keenaysaa in dadweynaha Soomaaliyeed si xoog iyo xiisad leh uga qayb qaato fulinta, iyo ka qayb galka dagaalka dheer ee loogu jiro ka yool gaarka himilooyinka uu hiigsanayo ee ah xornimo, midnimo iyo madax bannaani dhaqaale.

Arrimaha Siyaasadda, Dhaqaalaha iyo Bulshada

Shirkii Machadka Baarista ee Fanon

Machadka Baadhista iyo Horumarinta ee Frantz Fanon waxa shirkiiisii 3aad ee caalamiga ahaa lagu qabtay Muqdisho, Soomaaliya, maalintii Isniinta 18kii Juun ilaa Axaddii 24kii Juun 1979. Shirka waxaa ka soo qeyb galay Ergooyin ka tirsan Xarumo cilmiyeed oo u badan dalka Maraykanka, Kareebiyanka iyo Banaama. Wadarta 9ka ah ee Ergooyinka dibadda ka yimid waxa kaga biiray ka qeyb galayaa 70 ah iyo 30 xubnood oo ah Guddiga Soomaaliyeed ee qabanqabada shirka.

Shirka waxaa furay Isniintii juun 18dii Jaalle Dr. Maxamed Aadan Sheekh, Guddoomiyaha Hoggaanka Aydiloojiyada ee Golaha Dhexe ee XHKS. Shirku intuu socday, ka qeyb galayaa waxay dhageysteen khudbadihii furaha u ahaa shirka oo ay soo jeediyeen Jaalle Ibraahim Meygaag Samatar Guddoomiyaha Hoggaanka Maamulka Arrimaha Golaha Dhexe, oo hadalkiisu ku fooraray horumarka siyaasadeed ee Soomaaliya iyo kaalinta XHKS; Jaalle Axmed Maxamed Maxamuud, Guddoomiyaha, Guddiga Dhaqaalaha Qaranka, oo hadalkiisu ku fooraray Wejiyada dhaqaalaha Soomaalida ee kala duwan; Jaalle Maxamed Cali Nuur, Guddoomiye ku-xigeenka Hoggaanka Arrimaha bulshada oo hadalkiisu ku saabsanaa Soomaaliya iyo sannadka caalamiga ah ee Carruurta, iyo Dr. Mary Ella Robertson, Broofesoor siyaasadda Bulsha

da iyo Agaasimaha Culunta Robertson, Broofesoor Siyaasadda bulshada iyo Agaasimaha Culunta Beesha, Jaamaacadda Louisville, isagoo hadalkiisu ku gaabsan yahay kaalinta Haweenka kaga jiraan isbeddelka bulsho.

Shirka waxa si rasmi loo xiray Sabtidii 23kii Juun, waxaana xiray Jaalle Axmed Ashkir Bootaan, Wasiirka Wasaaradda Hiddaha iyo Tacliinta Sare Isla galabta, ka qeyb galayaa iyo Marti kale oo la wacay waxay ka soo qeyb galeen Xaflad sharaf Hudheelka Jubba uu ku qabtay Duqa Magaalada Muqdisho Jaalle Yuusuf Ibraahim Aburaas.

FRANTZ FANON:

Machadka Baadhista iyo horumarinta Fanon wuxuu magaciisa ka soo qaatay Dr. Frantz Fanon, oo ahaa Dhakhtar Maskaxeed (Psychiatrist) ah,

isla markaa sidii geesinnimada lahayd ee uu isugu taxallujiyey **kacaankii Aljeeriya** 1954-1962, ayaa ka dhigay kaacanyahan midnimmada Afrika oo dhan (Pan-African Revolutionary). Hawlaha kale waxa ka mid ah, Fanon oo gacan siiyey soo saaridda iyo qorridda «HALGAN» Jariidadda Jabhadda Xoreynta dalka (F-LN), Hay'adda hoggaaminaysay dagaalkii madaxbannaanida Aljeeriya, isagoo ku dhashay Martinique Mustacmarad Faransiis oo Jasiiradaha Hindida Galbeed ka mid ah 1925k, Frantz Fanon wuxuu u geeriyooday Cudurka KANSAR KA DHIIGGA Cusbitaal ku yaal dalka Mareykanka 1961. Si kasta ha ahaatee, wuxuu ka tegay saldhig hodontinnimo oo fikradda Kacaan ah kuna xusan qoraallo caan ah sida:

A) — Dubka Madaw, Da'oolka cad:

B) — Gumeysiga sii dhimana-
ya;

C) — Jihada Kacaanka Afrika;

D) — Iyo Kuwii ku Cadaad-
naa ifka.

Fanon qoraaladiisu, gaar ahaan kuwii u dam-beeyey, wuxuu lafgurayaa abuuritaanka dabaqadda Afri-xornimada ka bacdi ka han tagay Isticmaarka cusub oo tilmaamay dhismo bulsho H/ Wadaag ah.

Qoraalladiisa mid ka mid :
Fanon wuxuu ku qoray; «Si Afrika loo dhaqaajiyo, si loola kaashado iskudubbaridkooda iyo dib-isu-uruusadkooda, iya-doo ay ka dambayso mabaa-dii, kacaannimo, ka qeybgal waajibaadka lagu beddelay Qaarad sida runta ah haw-shaas ayaan doortay».

Fanon qaraalladiisu waxay wax ka geysteen kicinta faca Indheergaratada iyo Hawlwa deennada dunida saddexaad oo idil.

SHIRKII TRINIDAD:

Shirkii labaad ee caalamiga ahaa ee Frantz Fanon waxa lagu qabtay Boort-Isbeyn (Port-of.Spain), Trinidad, Febraayo, 1978. Tobbigga shirku waa «Ti yooriyada iyo Baraatikada» caalin bulshadeedka ku koo-ban horumarinta Bani'aadam

ka». Taaq aadbaa loogu guule-ystay waxaana ka tirsanaa ee limo Sare oo Mareykan, Antil-les iyo Afrika ka socda. Shirkii Trinidad, waxa la isku raacay go'aan wadajir ah oo ah in l ga codsado Dawladda Jam-huuriyadda Soomaaliya inay sahasho martigelinta shirka Caalamiga ah ee saddexaad.

Agaasimaha Machadka Baa-dhista iyo Horumarinta ee Fonon, Dr. Lewis King, oo uu we-hesho Dr. Xuseen Cabdullaahi Bulxan, ayaa booqasho ku yi-mid Muqdisho bishii Maarso ee Sannadkan si ay ugu qaban-qaabiyaan shirka Caalamiga ah ee saddexaad Toobigga ee «Naruuradaha Horumarinta Bani'aadamka».

Guulaha badan ee uu shir-ku gaadhay waxa u sabab dadaalka iyo hawl-karnimada Guddiga Soomaaliyeed qaban-qaabada ee Madaxda u ahaa Guddoomiyaha Guddiga Qa-raalka HALGAN, Jaalle Maxa-med Aadan Sheekh, Xubnihii-sa rasmiga ahi waxay ka koo-b-naayeen qorayaasha sare iyo Hawlwadeenka kale ee waqti-buuxa iyo waqtidhimanba ee HALGAN. Guddiga Soomaali-yeed ee qabanqaabada wax u shaqeeyeen Guddiyo, daba-deedna waxay u gudbeen isu-qeybin xilal qof-qof iyo koox koox sida soo socota:

- Qorsheynta Ajandaha
- Xiriiriyaha Hadalka;
- Hawsha Kaalmada xag-ga Tinkikada;

Xiriiriyayaasha,....

- Waraaqaha iyo Keyn-dinta Hadalka, Filimmada;
- Sawirayaasha;
- Guryaha iyo Arrimaha Hoyga;
- Safarka Hawada;
- Gaadiidka Dhulka;
- Warfaafinta iyo Sajilaa-dda;
- Horseedidda iyo Arrima-ha Habmaamuuska;

Maaweelidda iyo Xafladaha

- Caafimaadka iyo Nabat-galyada.

Guddiga Soomaaliyeed ee Qabankaabada waxay kulmeen dhowr goor shirka hortii. Waxey kaloo soo ururisey dhokumenti dhowr ah oo la xiriira arrimahan kuna saabsan Soomaaliya, kuwaas oo loo qeybiyey ka qeybgalayaasha dibad-da.

SHIRKII MUQDISHO.

Shirkii Taraanidid wuxuu xoogiisu ugu weyn saaray kaalinta Cilmi bulshadeed ka qaatokor u qaadidda isbedelka bulsho.

Shirka Muqdisho marka xagga kale laga eego wuxuu xoog saaray su'aasha ah in si dhab ah loo dhedhexaadiyo xiriirka diyaleketiga ah ee ka dhexeeya Aragtida iyo ku camal-falka ee ku xiran arrimo guun ah oo taariikh ah ee gaar ah hab dhaqan-dhaqaale oo kaliy waxeyna dadka Soomaaliyeed.

Si loo garto waaya-aragnimada Soomaaliyeed ka qeybqaadayaashii shirka waxaa loo kala qeybiyey Cilmi Baaritaan soo socda ee ku habaysan kooxo siyaaro u taga meelo loo

Kooxda R dajinta, guur-guurka iyo horumarnita

Kooxda H Caafimaadka iyo horumarinta.

Kooxda W Haweenka, Kheyraadka shaqada iyo dadka.

Kooxda Y dhalinyarada iyo caruurta.

Kooxda C Dhaqanka, Afka iyo Garaadka

Kooxda S Abaabulka bulshada, ururinta iyo dhisidda.

Haddii aan eegno sahamaadaas waxbarashada ah, kooxaha R iyo H waxey booqdeen brogaraamka dejnita Beeraleyda ee Kurtunwaarey, kooxda W iyo Y waxey booqdeen Lafc

& xarumaha dhalinta Kaaanka ee Afgooye; Kooxda C waxey booqdeen mashruuca bacaad celinta, brogaraamka cuntada degdega ah iyo magaaladii hore ee taariikhiga ahayd ee mrka; Kooxda S waxey booqdeen xarunta qaxootiga ee qoryoley iyo borogaraamka dejinta Kalluumeysatada ee ku yaal magaaladii hore ee Baraawe duleedkeeda.

Isla markaa dhammaan kooxahaasi waxey awood u heleen in ay dhageystaan khubado gaagaaban oo ay bixin jireen Wasaaradaha (Caafimaadka, Waxbarashada) Wakaaladaha (Guddiga Qorsheynta ee Qaranka, Jaamcadda Umadda Soomaaliyeed) iyo Ururrada Bulshada.

10 Guuradii Kacaanka Soomaaliyeed.

Sidaas oo kale, shirka Caalamiga ah ee 3aad ee Machadka Faanuun wuxuu tixgelin weyn siiyey waayo-aragnimada xagga isbedelka bulshadeed ee ay gaadhay Soomaaliya illaa iyo Kacaankii Oktoobar 21dii, 1969. Si ay wufuudda shirkuga faa'iideystaan u bartaan Soomaaliya waxey ka qeybqaatayaashii Soomaalida ahaa ka jeediyeen arrimaha mu-

hiimka ah ee soo socda:

- Isbedelka isdabajooga ah ee bulshada deggan dajinta
- Qaybta dadweynaha ee dhaqaalaha Soomaaliyeed
- Horumarinta kheyraadka dadka ee Soomaaliya
- Cilmi Baarista dhirta ee loogu istcimaalo daawooyinka dhaqan Soomaaliga.
- Qeybaha Caafimaadka ee Brogaraamka dejnita. Horumarinta beeraha ee Soomaaliya.
- Mashruuca Waxbarashada Reer miyiga Soomaaliyeed kaasoo ah aalad keenta isbedelka bulshada.
- Mashruuca Caafimaadka ee beesh.

Guddoomiye ku xigeenka Hoggaanka dhaqaalaha ee Golaha Dhexe ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed (XHKS) Jaalle Axmed M. Ducaale wuxuu akhriyey hadal aad u qiima badan oo saabsan «QORSHEYNTA GUUD AHAANEED EE SOOMAALIYA» ka qeybqaadayaashii kale ee shirka intooda badain waxey ka yimaadeen, Jaamacadda Ummadda, Machadka maamulka Soomaaliyeed (SIDAM) Machadka Xirfadda iyo Cilmiyada, Wasaaradda Waxbarashada, Wasaaradda Caafimaadka iyo hay'adaha Xisbiga iyo ururada bulshada.

Waxa meelmar ah shirkii Machadka Fanuun ee muqdisho kuna saabsanaa isbedelka bulshada iyo qaababka horumarka dadku in la qabtay dhowr bilood ka hor 10 guurada dabaaldega kacaanka oo ku soo hagaagtay mar Um-madda oo dhami ay ka baaraan degeyso waayo-aragnimada weyn siiyey waayo-aragnimada xagga isbedelka bulshadeed ee Kacaaneed ee 10kaas sannadood.

Wargeyska halgan wuxuu naawilayaa inuu soo saaro qoraaladii Soomaaliga ahaa ee shirkaas kuwaas oo noqon doona mid lagu garto dabaaldega Oktoober ee sannadkan.

Muhiimadda qaban-qaabada shirka caalamiga ah wa-

xa carrabka ku dhuftay Xog-hayaha Guud ee Xisbiga Hanti wadaagga Kacaanka Soomaaliyeed Madaxweynaha Janhuuriyadda Demoqaradiiga Soomaalia Jaalle Maxamed Siyaad Barre, oo si lama filaan ah u soo bogaaday ka qeyb-qaatayaalkii shirka ha-beenimadii Jimcaha bishii Juun 22dii.

Jaalle Maxamed Siyaad Barre wuxuu hadallo aan turxaan laheyn la yeeshay wufuuddii ka soo qeyb gashay shirka wufuuddaasi iyagoo tixgelinaya muhimadda uu Madaxweynuhu siiyey shirkaas ayey waxey u soo jeediyeen salaari kalgacaltooyo; dadweynaha Soomaliyeedna salaan walaaltiiinimo oo ay ku muteys.

teen soo dhoweyntii ay u fidiyeen ka qeyb-qaatayaashii shirka

Bisha Juun 2dii wufuudda intoodii badneyd waxey booqasho gaaban ku tageen Qaahira iyagoo u socda Ameerika iyo Karibiyanka. Koox labaataneeyo ahina (20) waxey booqasho gaaban ku tageen Nayroobi (Kiinya) waxeyna Muqdisho ku soo noqdeen Khamiistii 28kii Juun.

Maalintii Jimcaha ee 29kii Juun Kooxdii soo noqotay waxey falgeyn xasaasi ah kuna saabsaneyd Kaalinta iyo mas'uuliyadda aqoon-yahanka xagga la dagaalka dib u dhaca ay ku yeesheen qolka weyn ee shirarka ee Jaamacadda Um-madda.

Milicsi dhaqaalaha Soomaaliyeed

Si mowduucan sawir cad looga bixiyo, waxaa lama huraan ah ineynu qeexno dhalanrogga dhaqaale ee raacatonimadu ku gadaaman tahay iyo istiraatiijiyada dhaqaale ee Soomaaliya.

Shaki kuma jiro inay jiraan maqaalado hore oo mowduucan si qoto dheer loogu falan-qeeyey, sidaa awgeed ayaan si guud ahaaneed u qaadaa dhigi doonaa anagoo isku koobi doona qeybo ka mid ah istiraatiijiyada dhaqaale ee Soomaaliya.

Waxaan idin soo hor dhigayaa, si yar oo kooban qeybo ka mid ah waxyaabaha lama huraanka u ah, suurageleney-sana in dib loo raad-raaco dhismaha dhaqaale ee dalkan.

BEDKA DHULKA: 640.000 KM/2 hecter. ama 64 Milyan Hicter.

DHERERKA XEEBTA: 3000 KM

DHULKA KU HABOON WAX BEERASHADA: 8 Milyan oo Hecter.

TIRADA DADKA: 4 Milyan **REER - GUURAAGA:** in ka badan 70%

BEERALEYDA: Inta 300 hartay.

Qiyaasta taranta dadka 2.83% Dakhliga qofkiiba soo gala sannadkiiba waa 110 oo dollar ka Mareykanka ah (waxaa xaqiijiyey Qarammad Mi-doobay.)

ROOBKA: Labadii xilli ee roobka:

a)- Xilliga gu'ga (Maar-so, Abril ilaa Juunyo)

b)- Xilliga Deyrta (Seb-tember, Oktoobar ilaa Desember).

Sannadkii roobka dalka ku da'aa wuu kala geddisan yahay, waxaanu u dhexeeyaa: 53.400 mm.

WABIYADA: Labada webi ee joogtada ahi waa Webi Shabeelle iyo Jubba oo ku yaalla qeybta Koonfureed ee dalka.

GANACSIGA DIBADDA:

Xoolaha nool, Hargaha, Hilibka gasacadeysan, Kalluunka la qallajiyey kan qabow, beeyada iyo ugu dembeyn Muuska.

Wadarta qiimaha Ganacsiga dibadda wuxuu in yar ka sarreeyaa 100 Milayn oo doo.

larka Mareykanka ah sannadkiiba. In ka badan 85% waxey ka timaaddaa Xoolaha Nool (ugu yaraan 1.5 Milyan oo Neef sannadkiiba) iyo waxa ka soo baxa Xoolaha. Inta soo hartay ugu badnaan waxey ka timaaddaa Muuska. **GANACSIGA GUDAHA:** Ugu badnaan wuxuu ka koobmaa raashinka lagama maarmaan ka ah, dharka Daawooyinka, shidaalka, matoorrada iyo qalabka dhismaha.

UJEEDDOOYINKA HORUMARINTA IYO DEGAANKA IDIYOLOOJIYADEED

Ka dib dhalashadii Kaacaanka 21ka Oktoobar «H/waddaagga Cilmiga ah» iyo Hoggaaminta Xisti Nooca cusub, tillaabooyinka waaweyn ee siyaasadda dhaqaalaha waxey soo hoysay isteddel dhaqaale ee qaab hawleedka Hantiwadaagga iyadoo tixgelin la siiyey duruufka gaarka u ah ee dalkayagu, heerka dhaqaale ee hadda la marayo iyo degaankayaga guud ahaanba.

DULUCDA SIYAASADEED

- 1) In la helo koritaan dhaqaale iyo horumarinba.
- 2) In la xaqiijiyo in faa'iidooyinkaa dhaqaale dadweynaha gaadhaan isla markaana xididdada loo siibo nooc kastoo dhiig-mirad ahba.
- 3) In shaqo loo abuuro dadweynaha.
- 4) In la xaqiijiyo ka qeyb qaadashada tooska ah ee xoogsatada (shaqaalaha) siyaasadda dalka marxalad kastaba.
- 5) In la hanto baahida lama dhaafaanka ah ee dadweynaha sida Tacliinta, Caafimaadka, cuntada biyaha iyo wixii la mid ah.

ABUURITAANKA HAY'ADAHA.

Si loo gaaro ujeeddooyinka siyaasadeed dhaqaalaha, waxaa la abuuray hay'ado qaab hawleed leh, kuwaas oo kaalin lixaad leh ka ciyaaraya qeybta dhaqaalaha ee dawladda iyo abuuritaanka iskaashatooyinka, kuwaas oo walba kaalin xoog leh ku leh qeybaha gaarka ah.

QEYBTA DHAQAALAH DAWLADDA.

Siyaasaddu waxay tahay in kaalinta hoggaaminta la siiyo qeybtan. Qasadkuna waa in la xaqiijiyo:-

- b) Qeybaha ugu xasaasisan ee bartilmaameedka dhaqaalaha ah sida Bankiyada, caymiska, Warshadaha waaweyn IWM in ay u adeegaan danta guud.
- t) Dawladdu in ay la wareegto, mas'uuliyad gaar ahna iska saarto saldhigga isticmaalka sida, xoogga korontada, qeybinta biyaha, habka isgaarsiinta iyo wixii soo raaca.
- j) Dawladdu gacanta ku hayso daryeelka bulshada sida Waxbarashada.
- x) In la abuuro qeyb dawladdeed oo la wareegta soo dejinta, kala qeybinta raashinka lagama maarmaanka ah, Dawooyinka, soo iibinta, uruurinta iyo suuq geynta miraha beeraha.
- kh) In ay dawladdu hoggaamiso si toos ahna uga qeyb qaadato qeybaha wax soo saarka ee dhaqaalaha ayadoo aduureysa beero dawladdeed, warshado dawladdeed iyo hay'ado kale oo dawladdeed oo ku lug leh kalluumeysiga, maraakiibta, ganacsiga iyo qeybaha kale ee dhaqaalaha.

Sidee loo hirgeliyey siyaasaddan?

Jawaabtu waa tan: Ayadoo mudnaanta la siiyo qeybaha dhaqaale ee casriga ah. Inta ugu waaweyn qeybahaan gaar ahaan meelihii aanu horey u soo sheegnay; midkoodna dawladdu ma laheyn, mana maareyn jirin ama kormeer yarba kuma laheyn dawladdu. In ka badan 50 hay'adood iyo wakaaladhood oo dawladdu leedahay ayaa ka qeyb qaadanaya horumarinta dhaqaalaha lana abuuray sagaalkii sano ee ugu dambeeyey, waxaana intaas weheliya shaqooyinka tooska ah ee dawladda dhexe iyo dawladda Hoose.

Waxaa habboon in la xusuusto in ka badan 80% dadweynuhu in uu ku xiran yahay qeybta dhaqaale ee bilowga ah (subsistence), kuwaasoo sida badanba dawladdu aysan kormeerin maamulka ku laheyn. Waxaa kaloo qiimo ku fadhiya in la ogaado markii ay ballaaranaysay qeybta dawladda kuna joogay dhaqdhaqaaqa tooska ah, siyaasadda xisbiguna ay aheyd in la helo ujeeddooyinkii dhaqaale iyo bulshaba, dhibaatooyin ayaa lala kulmay kuwii istaagay hortageyna waxay ahayeen isbarbar dhigada waaweyn ah gadaal ayaan uga hadli doonaa, balse hadda waxaan rabaa in aan sheego, ayadoo ka baxsan dhibaatooyinkii maaliyadda iyo khayraadka kale oo xaddidnaa, habeyntoona duna yareyd, waxaa dhibaato keenay sidii loo heli lahaa xirfadlayaal iyo shaqaale teknika yaqaanna, si aynu iskugu dayno kicinta iyo ballaarinta qeybta dhaqaale ee dadweynaha.

ISKAASHATOYINKA

Markii laga reebo xaqiijintii iyo kobcintii qeybta dadweynaha.

naha si loo gaaro ujeedooyinkii dhaqaalaha, waxaan xoog-gayaga saarnay abuuritaanka iskaashatooyinka. Hadda way jiraan weyna shaqeeyaan kaalin weynna waxey ku leeyihiin goobaha shaqada:

Beeraha, Warshadaha, Farsha, xannada, Kalluumeysiga, ganacsatada yaryar iyo wixii soo raaca. Xisbigu xil weyn ayuu iska saaray dhaqdhaqaaq, asaga ayaana abaabulay inuu ahaado urur bulshadeed oo taabbo gal ah wuxuuna baal u yahay xisbiga. Dhaqdhaqaaqaasi waa mid horumarsan, dhismihiisuna wuxuu ku bilowday si tuulo ahaan ah, wuxuuna isugu soo ururaa ururka dhaqdhaqaaqa iskaashatooyinka Soomaaliyeed oo xaruntii su Muqdisho tahay.

Iskaashatooyinku sidii qeybta dawladda oo kale waxey la kulmeen khayraadka oo yar iyo dadka teknekada yaqaanna oo yar. Arrintaasi waxey dhaxalsiisay in kaalinta ay ku leeyihiin wax soo saarka bulshadeed inuu xadidnaado, khaas ahaan Beeraleyda. Arrintu si kastaba ha ahaatee, waa inaan maskaxda ku heynaa taariikhda dhaqdhaqaaqaasi in dalkeenna ay ku cusub tahay, wuxuuna baahan yahay waqti iyo dhiri-gelin si uu uga guulkeeno dhibaatooyinka la soo gudbonaaday.

QEYBTA GAARKA AH:

Sidii aan horey u soo sheegnay in ka badan 80% dadka Soomaaliyeed waa xoolo dhaqato wax soo saarkooduna waa naf ku ilaalis. Ugu yaraan 90% lacagta adag dibadda naga soo gasha iyo in kabadan 60% ee cuntada lagama maarmaanka ah ee ay soo saaraan qeybaha casriga ah waxey ku habeysan yihiin

qeybta Naf ku ilaalis ah. Soo saaritaanka Mooska oo laf-dhabarka u ah Beerahayaga casriga ah oo ka mid ah waxyaalaha aan dhoofinno weli, waa hanti gaar ah. In badan oo ka mid ah wax soo saarka warshadaha iyaguna waa qeybta gaarka ah.

Si aad ah ayey u caddahay xaaladahayaga runta ah iyo ula-jeedooyinkii aanu is-hordhignay in ay lama huraan u tahay in la isku dubbarido dhammaan wixii khayraad ah ee la heli karo, xoogga dadweynuhuna lagu jeediyo horumarinta dalka, kaalinta hay'adaha gaarka ahna dib loo habeeyo qeybna laga siiyo.

Bartilmaameedka horumarinta, taasoo siyaasadda Xisbigu ay tahay in qeybta gaarka ah aqoonsi la siiyo si kastaba ha ahaatee arrintu waxey caddeyneysaa hawl-galka qeybta dhaqaale ee casriga ah iyo waxqabadka hay'adaha gaarka ah inay ku socdaan darrig cad oo xalaal ah ayadoo culeyska la saarayo in la tirtiro isku-dul noolaadka ka dhasha hay'adaha gaarka ah, khayraadka la haystana in lagu aadiyo horumarka dalka.

Sidaas darteed hay'adaha gaarka ah waxaa lagu dhigelinayaa in ay ka qeyb galaan qeybaha wax soo saarka sida Beeraha, Warshadaha yar-yar, Farshaxanka iyo wixii soo raaca.

Dhoofinta iyo suuq geynta xoolaha nool iyo ganacsatada yar-yar waxaa laga dhigay inay ahaadaan hanti gaar ah. Abuuritaankii iskaashatooyinka goobahaan dambe goodambe ayey aheyd.

Hay'adaha gaarka ah waxaa ka mid ahaan jiray Bankiyda, Ceymiska, Ganacsiga gudaha iyo kuwa jumlada

wax ku qeybiya, kuwaasoo badanaaba waddamda soo koraya u sahla abuuritaanka Hay'ado gaar ah, ayagoo helay faa'iido deg-deg ee xad dhaaf ah, sabahaas darteed waxay ku soo baxaan dhiigmiiradnimo iyo iyagoo kheyraadka Ummadda si xun uga faa'iideysta.

QEYBAHA MUDNAANTA

Kaalinta weyn ee qeybta Xooluhu kaga jiraan dhaqaalaha dalka Soomaaliya mudnaanta gaarka ah ee ay u leeyihiin mustaqbalka waa mid cad. Waxaana caddeynayaa kaalinta ay kaga jiraan kheyraadka dalka. Balse bartilmaameedka dheer ee ujeedooyinka horumarintu, waxaa muuqata ku xirnaanshahayaga dhaqaalaha Xoolaha dhaqatada.

Tani waxey caddeyneysaa fikradaha dhismaha qeybaha mudnaanta leh ee dhexeeya. Beeruhu waa kuwa labaad ee ku xiga Xoolaha Nool, labaduna waxaa ka dhaxeeya isbarbar dhigga dadka ka shaqeeya iyo xiriirka ay leeyihiin wax soo saarka bulshadeed. Si kastaba ha ahaatee, waxaa xusid mudan kaalintay kaga jiraan dhaqaalaha dalka.

Dhinaca Kalluumeysiga, waxaanu leenahay Xeeb dhererkeedu dhan yahay 3000 oo Km, taas oo caddeyneysa inaan fursad u heli karno waqtigaan xaadirka ah iyo mustaqbalka inaan kala soo bixi karno kheyraadka ku jira badahayaga. Laakiin markii lagu eego khadamaadka loo adeegsan karo muhimmadda ay leedahay qaybta wax la qiyaasi karo ma aha. Waddanku waa ballaaran yahay, meelaha degsiimaduna way kala fog yihiin, horumarinta isaagrsiintuna si fiican uma taabba gelin.

Waxyaalaha saldigga u

ah nolosha dadweynaha sida cunnada, Caafimaadka, Tac-liinta, Biyaha IWM waxaa la saaray dadaal dheeraad ah ilaa dhalashadii kacaankii 1969. Waxaana laga gaaray guul dhaxal gal ah siiba dabargoynta jahliga iyo hirgelinta Tac-liinta asaasiga ah.

Xeeladahaan daraadeed, wax dhib yar maha in markii la guddoonsado kala mudnaanta qeybaha ayadoo loo eegayo kheyraadka. Markii aan tixgelineyno xiriirka ka dhexeeya iyo isku tiirsanaanta ka dhexeeya wax qabadka horumarinta qeybaha kala geddisan, waxaannu fiilo gaar ah siinaa cawaaqibta ay ku leeyihiin bulsho ahaan iyo siyaasad ahaanta iyo kaalinta muuqata ee ay ku jiraan. Runtu waxey tahay lama huraanimada horumarinta qeyb ahaan in ay ku joogaan dariiqii na gaarsiin lahaa ujeedooyinkeenna. Sidaas daraadeed, sida ugu dhaw ee loo kala isticmaali karo kheyraadka waa doorashada laga helay baraati-kada. Isticmaalka kheyraadka ee borograamada isku xiran, doorashada maalgelinta waxa kaliya ee ay nasiin kartaa lagama maarmaanimada wax soo saarka iyo helitaanka koritaanka hecrarka dhaqaala ha.

DHIBAATCOYINKA HOR- YAALLA ISTARAATIJIYADA HORUMARINTA.

Mashaakilkii nagala soo gudboonaaday dagaalkii aanu ugu jirnay sidii aan ku gaari laheyn horumarinta Ummadda way fara badan yihiin. Laakiin waxaan ka soo qaadaneynaa kuwo ka mid ah kuwa asaasiga ah.

Ugu horreyntii waxaa jira dhibaatooyin is-urursaday sida badanna laga dhaxlay isbeddelkii dhaqaale ee uu asaas u

ahaa reer guuraaga xoola dhaqatada ah.

Reer guuraanimadu ma sha wax Soomaaliya keliya ku kooban, balse waxaan ognahay in uusan jirin waddan sidayada dhaqaalihiiisu ku tiirsan yahay Reer guuraaga. Annagu, reer guuraanimadu ma aha wax qeybo bulshada ka mid ah ku kooban, laakiinse waa asaa. si dhaqan inaan si qoto dheer ugu xirnaano. Waxaaba laga yaabaa in gucunku kaa yahay. Waxaase xaqiiqo dhab ah, gaar ahaan Soomaaliya iyo heerkeeda dhaqan dhaqaale uu aad isugu qasan yahay kaasoo dadweynuhu baraati-ka ahaan wax kala beddela uusan weli helin. Habkaan qaab-hawleedkiisu waa mid hirgalay. Mase oran karno waxey taagan yihiin habkii bidaa'iga ahaa. Bulshada reer-guuraaga ahi waxey aad ugu xiranyihiin qeybta dhaqaale ee maaliyadda (Monetary). Waxey ka dharagsan yihiin wararka ku saabsan suuqyada waxey ku dhex jiraan wax is-dhaafsigu qeybaha kale, gaaradkooda siyaasadeed iyo bulshaba waa mid sarreeya. Laga soo billaabo bilowgii horumarinta dhibaataadii naga hortimid waxey aheyd ku dhigan la'aanta deegaanka (Ecological balance). Kana dhexeeysay qofka iyo deegaankiisa, Xoolaha iyo Daaqa laga heli kari dhulka daaqa leh, biyaha roobka iyo xataa dhaqdhaqaaqa iyo nooca uu yahay. Sidaas daraadeed waxaa la caddeyn karaa inay shaqo aad u adag tahay in qaab hawleed kale lagu beddelo shaqo la cayino. Laba daraadde, isku dayid kastaa oo ah in reerguuraaga dib loo dejiyo waatan keenaya dhulkii miyiga ah waxaan ka dhalanaya ama lagala kulmayaa dhibaatooyin aan si sahlan looga soo kaban karin, haba ugu sii darnaadaan daaqa oo gabaabsi noqda iyo na-

baad-guurka dhulka.

Taas waxey keentay in la qoday ceelal aan u qorsheeysneyn amase saadaalinta karkarka kheyraadka xoolaha nool iyo dadweynaha carrigaas.

Sida kaliya ee muuqata ee wax looga qaban karo ama looga beddeli karo dhammaan muuqaalka nolosha reer-guuraanimada waa ayagoo loo beddelo beeraley iyo kalluumaysato.

Waxaannu leenahay dhul ballaaran oo hodon ku ah wax-beerashada khaas ahaan inta u dhexeysa labada Webi iyo meelo ka mid ah Waqooyi Galbeed ee dalka Xataa waxaa hubaal ah oo la xaqiijiyeey in khayraadka kalluumaysigu horumarkeenayo.

Laakiinse sidii muuqaalkaas loo xaqiijin lahaa wax sahlan ma aha.

Marka ugu horreysa reer guuraaga oo ah bulshada inta ugu badan koritaankoodu wuxuu gaarayaa 2.83%. Beerashada way xaddidan tahay, kalluumaysiga, mustaqbalka ra'yi ahaan waxaa laga yaabaa in ay soo fiicnaato tirada dadka.

Tan labaad markeynu u leexanno baaxadda quudarrey-sa waxbeerashada iyo kalluumaysiga, kaliya, annagoo ka hadleyna tamartooda, laakiinse horumarinta qeyb ahaan heerka ka qeyb galkooda bulshadeed mustaqbalka waa mid kordhaya, waxeyna u eg tahay shaqo aan ka suura geli karin waddan sida Soomaaliya ah oo ay yar tahay kheyraadkiisa, iyo teknoolajiyadiisa.

Tan seddexaad, guuritaanka bulshadeed ee meelo ama nolol kale geddisan ma xaqiijineyso barwaaqo run ah allaa-

huma jlaa xaalado gaar ah mooyee sida tii aanu ka helnay abaartii dabadheer ka dib (1974-1975). Si kastaba ha ahaatee shaqo fudud ma aha.

Ugu dambeyntii, tartiib tartiibta ay dad badani u noqonayaa beeraley iyo kallu-meysato waxey keentaa nolol dhab ah. Laakiin isla markaas waxaa dhibaato kale keentaya ama abuuraya dadka ka soo qul-qulaya miyiga kuna soo badanaya magaalooyinka taasoo abuuri karta shaqo la'aan.

Soomaali ahaan waxaanu dareennay khatarta, baaxadda dhibaatooyinkaas. Waxaana u aragnaa darbi inagu hor gudban, hase yeeshee waannu ka guuleysan doonaa. Sidaa idinkuba ku arakteen meelalaha danwadaagaha qaarkood ee gobolkaan tillaabooyinkaas waanu ka bilownay.

Mashaariicda horumarinta ee kalluumeysiga ee laga bilaabay meelo badan oo xeebaha ah, iyo biyo xireenka Baardheere ee wabiga Jubba, xaqiijinta Mashruuca Faanoole oo heer gaba-gaba ah taagan iyo mashaariic beereed iyo kuwo kale oo wali socda, intaas oo dhan waa tijaabooyin lagaga hortagayo dhibaatooyinka aanu horey u soo sheegnay.

Waliba waxaa jira dhibaatooyin dabeecado kale leh oo hor taagan horumarkanaga, kuwaas wali ah saldhigga mashaakilka iyo dhibaatooyinka la xiriira isbeddelka reerguuraaga sidii aan horeyba u sheegay. Mid ka mid ah kuwaas waa kheyraadka la heli karo oo xaddidan:

Maaliyaddaasi iyo Teknoolajiyada dad u carb-san oo aan jirin kuwaasoo ay caan ku yihiin waddamada soo koraya, laakiinse ay ugu daran tahay

Soomaaliya kuwaas oo laba weji lagu garan karo: Tan ugu horreysa Soomaaliya oo Joqoraafi ahaan ku dhaw waddamada batroolka soo saara ee Bariga dhexe, sida Sacuudi Careebiya iyo Waddamada Khaliijka, ku dhaawaanshahaas la xiriirta waddamadaas waxey noo keentay inaan weyno dad tira badan oo xirfadlayaal ah iyo kuwo kale oo carbisan, waxeyna u dhoofeen waddamadaas. Doofkaasi dhibaato uma keenin oo kaliya dawladda dhexe iyo hay'adaha la xariira, wuxuuse dhawacay mashaariicdii horumarinta dalka ka socotay. Waxaa la qaaday til-laabooyin loogu hortagayo xaaladahaas, kuwa kalana waa lagu guda jiraa.

Wejiga labaad wuxuu yahay ku tiirsanaanta macaawinimada dibadda ee maal-gelinta. Soomaaliya waxey macaawino kala geddisan ka heshaa meelo kala duwan. Laakiin arrintu waxey tahay xaaladaha caadiga ah ee ku xiran macaawinada dibadda waa dusaar oo aan xad laheyn in waddan Soomaaliya oo kale ah uu culeyskeeda xamilo. Sababtu waxey tahay ka sokow dhibaataada heerka doonista Dimuqarraadiyadda iyo siyaasadda dhaba talla, gacan ku heynta ugu weyni waxey tahay doonista waddanka helaya mucaawinada in uu ku habeeyo dhammaan mashaariicda iyo boro-garaamyada lagu socodsii. Maaliyadda dibadda siirkiiisa gudaha ah. Waddamada saboolka ah ma karaan, awoodana uma laha in ay lacagtoodaan kor u qaadaan sidii makiin wax daabacda oo kale. Waxey kor ugu qaadi karaan waa ayagoo kordhiya canshuuraha iyo sabab kalee oo ah waxa ka yimaada dadweynaha kuwaas oo markii horeba dakhligo yarayaa. Sida runta ah shaqooyinka badan ee ay hayaan hay'adaha dawladda ee tabashada

baahida dadweeyne waa la kabaa.

Laakiin dhammaantayo waa xaan ku feejigan nahay ashyaada ugu waaweyn ee siyaasadda mucaawinadda horumarinta, fikradda ninka wax dhilbaya waxeey tahay inuu kor u qaado heerka qalabka iyo alaabada kalee, umana danqanayo baahida runta ah ee taal. la waddamada soo koraya oo horumarkoodu ku xiran yihiin.

Ugu dambeyntii, dhibaatooyinka hor taagan istaraatiijiyadda horumarinta Soomaaliya, waxaan jeclahay in aan ku noqdo qodob kalee kaasoo dabeecad ka gedisan leh ku wii aanu horey uga soo hadalnay, walina leh tixgelintii. Tani waxeey la xiriirtaa isaf-garan waaga siyaasadeed ee geeska Afrika waxyeellada ay u leedahay dhaqaalaha. Hal-kaana xaaladeedu waa mid isku cad, laba daraadle gumey-siga Itoobiya ee Soomaali Gbeed, waxaa run ah, in gobolkani Itoobiya markasta ka dhiigeysay goob ciidameed, diyaa. raduhuna ay intaas garaacayaan dadka ra'yidka ah ceelashana ay sumeynayaan, sida badanna shaqooyinka habka kastaba, ilaa intii muddo fog-dhaqaale ee dhulkan marba jaybtaan dhaqaalaha xooladhaqatada ee waddankan wuxuu ahaa mid aad ugu xiran.

Markii laga reebo xag siyaaso, xag bulsho xag luqo, xag Diin, xag Taariikheed iyo isku xirin qoys, waxaa khasab ah waxyaalaha uu ka kooban yahay dhaqaalaha xoola dhaqatada iyo Juquraafi ahaanta dhulkaas in aan laga sooci karrin midka Jamhuuriyadda Dimuqarraadiga Soomaaliya. In ka mid ah xoolaha laga dhoo-fiyo furdooyinkayaga waxey ka yimaadaan nawaaxigaas, walibana qeyb weyn oo ka mid ah ganacsigayaga gudaha ee badeecadda asaasiga ah iyo

kuwa aan asaasiga aheyn sababtaas daraaddeed waxeey tagaan gobalkaas.

Dhinaca kale xiriirka ka dhaxeeya Soomaaliya iyo Kenya, sida runta ah Kenya way warshadeysan tahay waana ka horumarsan tahay Soomaaliya waxaana la maleynayey, in Kenya faa'iido ay ka qaadan lahayd xaaladdaas. Sida kastaba ha ahaatee Kenya oo ka shakisan siyaasadda daas ku jeedda N.F.D. ayaa

soo dhex gashay dhaqaalihii labada dal, mararkaan danbaase waxaa la qaaday tillaabooyin hagaagsan oo wax looga qabanayo xaaladda horumarinta waana ku rajo weynahay in ay mustaqbalka sii hagaagaan. Dhibaataada ugu weyn ee ka buurantay is-afgaran-shawaaga dhulka iyo siyaasadda ee Geeska Afrika, horumarkii Gobolkan sida uu u dhanyahayba waa mid liita tan hore waddammada ku yaa lla gobolkaasi waxay ka reeb-

toonmeen inay helaan meel ay iskala shaqeeyaan ayagoo isu kaashanaya horumarinta bartilmaamyada dhaqaale iyo inay ka wada faa'iideystaan mashaariicda goboleed iyo barnaamijyada ka wada dhaxeeya.

Tan labaad waa u janjeerka helitaanka hub fara badan iyo in ay khayraadkii awalba yaraa lagu soo iibiyo hub, waxay hoos u dhigeysaa isbaddalkii dhaqaale iyo bulshadeed ee waddan kasta oo gobolkaan ku yaalla.

Kaalinta Ururrada Bulshada iyo Siyaasadda xagga ee horumarinta caafimaadka

Waxaan ku billaabayaa maahadnaq aan u jeedinayo Jaalle Dr. A.S. Abbas iyo dhammaan dadkii ka qeyb qaatay isku dubbarididda shirkan qaayo-ummadeed leh ee ku saabsan cuntada iyo nafaqada (Foods and Nutrition).

Waxaad ii oggolaataan in aan hadal gaaban oo dul mar ah idinka siiyo su'aalo guud oo la xiriira abaabulka dadweynaha si kor loogu qaado guud ahaan heerka caafimaadka, gaar ahaanna, kor u qaadidda siyaasadda iyo ku camal falka arrimaha la xiriira cuntada iyo nafaqada.

Waxa caddaan ah, in ururrada bulshada ee siyaasaddu ay ku taxalluqsan yihiin horumar dhinac kasta ah, iyadoo kor u qaadidda caafimaadku ay tahay Stratijiyadda horumar guud ahaaneed.

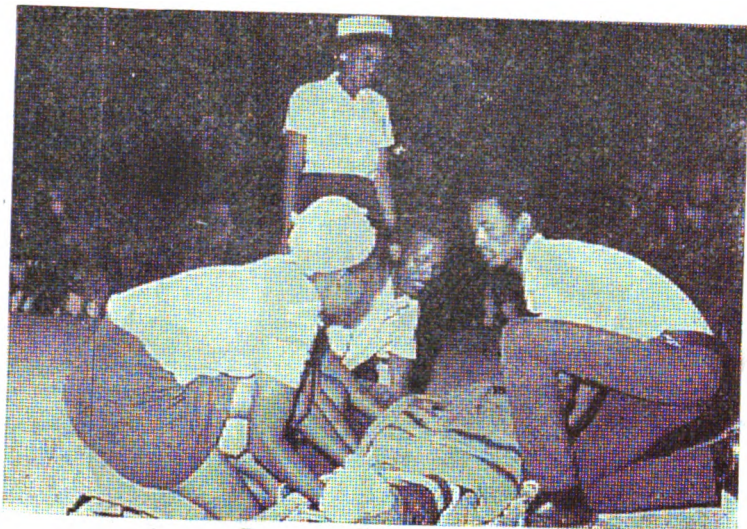
Aan ku billaabo, XHKS, oo ah hay'adda ugu weyn ee siyaasiga ah ee dalka oo dhaqan galiyey barnaamijka xisbiga oo u xaglinaya Stratijiyadda hantiwadaagga ah ee u jee-

dda isku fillaansho iyo horumar. Barnaamijka xisbigu wuxuu faahfaahinayaa siyaasadda horumarka ummadda, oo ay ka mid tahay horumarka caafimaadka. Shirweynihii dhowaa ee aan caadiga ahayn ee XHKS wuxuu dhaqan geliyey qorsheynta cusub ee saddexda sannadood ee socda. Qorsheyntaasi waxay koobaaysaa isugeynta kharashka qeybta caafimaadka oo dhan So. ML. 101.4 ee saddexdaas sannadood. Qorsheynta kharashka sannad walibana waa sida soo socota:

1979.	1980.	1981.
So.Sh. 32.1 MI.	So.Sh. 47.9 MI.	
So.Sh 21.9 MI.		

Xisbiga himiladiisa ee qorsheynta horumarka Soomaaliya wuxuu bandhigayaa siyaasadda muhiimka ah & dooraka habaynta miisaaniyadda caafimaadka. Hay'adaha xisbigu waxey iyaguna ku taxalluqsan yihiin hirgelinta siyaasadda haas. Guddiga dhexe ee XHKS wuxuu leeyahay hoggaanka arrimaha bulshada oo wax qabashadiisu aanay ku koob-

nayn oo keliya isku dubbarid-ka iyo siyaasadaha bulshada ee kale ee la xiriira, hase yeeshee, waxay kale oo awood loo siiyey siyaabihii ay ku kor-meeri lahayd kuna taageeri lahayd dawladda, hirgelinta siyaasadaha bulshada iyo qawaa-niintaba.

Hay'adaha hoose ee xisbigu waxay ku taxalluqsan yihiin hirgelinta siyaasadaha horumarka. Heerka kasta, ay ka mid yihiin kuwa ugu hooseeyaa, **XHKS wuxuu leeyahay Xoghaye Xisbi oo mas'uul ka ah arrimaha bulshada oo ay ka mid tahay kor-u-qaadidda caafimaadka, waajibaad kala geddisan ee la xiriira daawooyinka ka hortagga cudurrada, iyo ololaha tirtiridda furuqa, qaxada, kaadi-dhiigga, duumada, cudurro badan oo kale. Mas'uulka xisbiga ee xagga arrimaha bulshada wuxuu qeyb libaax ka qaataa abaabulidda dadweynaha degmadiisa ama degaankiisa. Xisbigu waxuu kale oo uu ku taxalluqsan yahay marka laga eego heerka ugu hooseeya taageeridda waxbarashada caafimaadka sida nafaqada iyo dugsiyada cilmi-guriyeedka (domestic science schools) xagga siyaasadaha horumarinta, waxa xisbiga gacan ka siiya ururrada bulshadada:**

Xiriirka Guud ee ururrada

shaqaalaha Soomaaliyeed (**X-GUSHS**); ururka dhallinyarada Kacaanka Soomaaliyeed, (**UDHKS**) Ururka Dimoqaradiiga Haweenka Soomaaliyeed (**UDHS**); iyo Xoogga Guulwadayaasha Ururradani waxay leeyihiin hay'adaha fulinta, oo u kala baxa, heer Qaran, Gobol, Degmo iyo Degaanba. Hay'adahani waxay leeyihiin masuul rasmi ah oo u qaabilsan arrimaha bulshada (caafimaadka iyo qeybaha la xiriira). Tusaale ahaan, ururka Haweenka (**UDHS**) wuxuu si firfircooni ah ugu hawlan yahay arrimaha la xiriira Hooyooyinka iyo xannaanada Carruurta: Cuntada, nafaqada, nadaafadda aasaasiga ah, waxbarashada cilmiga gu-

riga iwm. Ururka dhaqdhaqaaqa Iskaashatooyinka Soomaaliyeed waxay iyaguna ku taxalluqsan yihiin horumarinta Iskaashatooyinka beeraha oo aad ugu hawlilan waajibaadka culus ee soo-saarka cunto tiro iyo tayaba leh. Waxayna yihiin lafa-dhabarka himilada qaramaad ee ah in la gaadho iskufillaanshaha cuntada sannadka 1980ka. Waxa kale oo jira Iskaashatooyinka quudka iyo daawooyinka, ayna ka mid yihiin, fiitamiinnada iyo talaalada oo ah kuwa ugu muhiimsan ee xaqiijin kara nafaqo iyo caafimaad wanaagsan.

Waxa xasuu mudan in hay'adaha xisbiga iyo dawladduba ay dhaqan geliyaan siyaasadaha qiimo-goynta ee loola jeedo hubinta **qilmaha hoose** cuntooyinka lagama maarmaanka ah iyadoo loo danaynayo dadweynaheenna dan-yarta ah.

Waxey Hay'adahani sugeen qeybinta cuntada oo si caddaalad ah u fusha haddii ay ciriirigasho. Ururradeenna siyaasadda iyo bulshadu waxay Golaayaasha Hannuuninta Dadweynaha dalka gudihiisa oo dhan ku qeybiyaan **Sonkor** qiime hoose oo go'an leh. Shaqadan muhiimka ah waxay socotav dhawr bilood oo ahaa mudda-

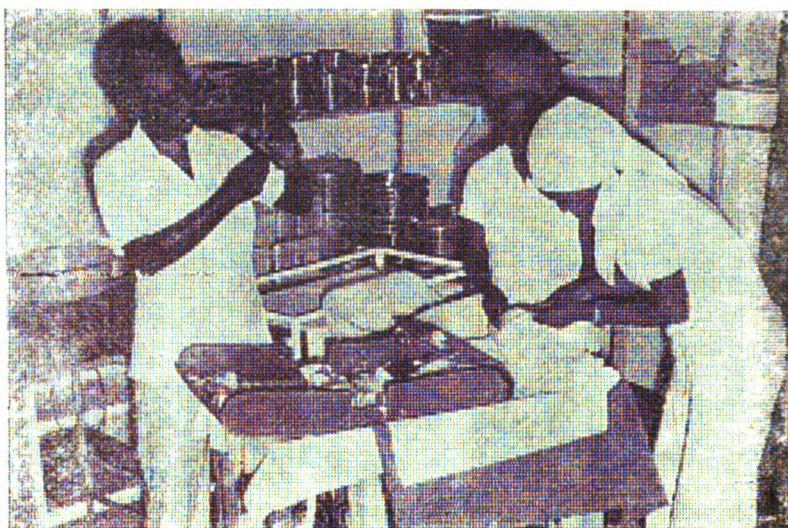

dii qalalaasaha caalamiga ahi abuuray Sonkor yaraan. Haddii kale, waxay ahaan lahayd in loo oggolaado saykuddu in ay cirka ku shareerto qiimaha sonkorta waddanka, ay markaa ka dhigto cuntadaas inay helaan dad yar oo keliya. Maanta, sonkortii waxay mar labaad ku noqotay dukaammadii oo lagu iibshaa, iyadoo xisbiga iyo dawladdu weli qiimaha u goynayaan si badeecaddan muhiimka ah inta badani uga faa'iideysato. **Mashruuca** sonkorta Jubba (Juba Sugar Project) ee hadda socda ma, aha mid ka dhigaya Soomaalida inay xagga wax-soo-saar-ka sonkorta iskaga fillaato keliya, ee wuxuu ina awoodsiinayaa ku biiridda dalalka dhoo- fiya sonkorta.

Hay'adaha Xisbiga iyo urur-ka dhallinyarada kacaanka Soomaaliyeed waxay si firfircooni ah ugu hawllan yihiin barnaamijyada kala geddisan ee cuntada degdegga ee Beeraha, looguna talagalay in la gaadho isku fillaansho cunto iyo badeecadaha kale ee Beereedba.

Sidaas oo kale waxaynu arki karnaa ururrada siyaasiga iyo bulshadaba inay ka qaadanayaan kaalin muhiim ah xagga wax-soo-saar-ka cuntada, qeybinta iyo u abaabulidda dadweynaha ololayaasha iyo mashaariicda waxbarashada caafimaadka.

Asaas fiican baa la dhigay, laakiin wax badan baa weli qabyo ah. XHKS waxa la aasaasay dhowaan, 1dii Luulyo 1976dii. Ururrada bulshada ee aannu kor ku sheegnayna markaa kaddib baa la dhisay 1977dii. Haddaba weli may-san xaqiijin dhammaan xoogooda iyagoo ah hay'adaha horumarka guud ahaaneed, ay ka mid tahay horumarka caafimaadka.

Hase yeeshee, Xisbiga iyo ururrada bulshada ee la abuuray 1976kii iyo 1977kii ee isaga ku xiran cir ka soo dhacma ahayn. Waxay leeyihiin oo ka dambeysa taariikh xiddiddo dheer oo karti urursan leh loolana jeedo kor-u-qaadda ololayaasha horumarinta Kaddib kacaankii 21kii Oktoobar 1969kii, Gclihii Sare ee kacaanka (GS.K.) markuu jirey wuxuu abuuray Xafiiska Xiriirka dadweynaha, kaasoo markiiba isu beddelay Xafiiska Siyaasadda ee abaabulka Siyaasadeed iyo isku-dubbaridka dadweynaha. Xafiiska Siyaasaddu wuxuu ku habay-snaa qaabka dhismaha xisbi oo ku xiran waaxo: Shaqaalaha, Dhallinyarada, Haweenka iyo Guulwadayaasha.

1974kii, waxa la qaaday Olole Horumarinta Reer Miyiga (OHRM) oo ka kooban:

- i) La dagaallanka aqoon-darrida Reer Miyiga.
- ii) Caafimaadka Xoolaha.
- iii) Ololaha Caafimaadka dadweynaha.
- iv) Tirada (census) dadka iyo xoolaha.

Qeybta caafimaadka dadwaynuhu wuxuu u kala baxaa:

1) Ka hortagga cudurrada faafa.

2) Dheeraynta nolosha.

3) Kor-u-qaaddida caafimaadka iyo kartida iyadoo dadka loo abaabulayo:

a) Nadaafadda degaanka.

b) Ka digtoonaanta cudurrada faafa.

c) Isku-dubbaridda hawlaha caafimaadka iyo shaqada dhakhtarnimada, si degdeg loogu hirgeliyo baadhista loona qaado tallaabooyinka ka hortagga cudurrada.

d) Baaridda qofka nadaafaddiisa.

e) Horumarinta hay'adaha bulsho oo karti u leh inay hubiyaan qofkasta heerkiisa nololeed oo ku filan ilaalinta caafimaadka.

Ololaha HRM qeybtiisa caafimaadku waxay qaadeen tallobooyin lagaga hortagayo cudurrada faafa sida: Talalada, barashada Caafimaadka hooyooyinka iyo carruurta, qorsheynta qoyska, nadaafadda guryaha, iyo wajiyada kale ee la xiriira dar-yee'ka caafimaadka guud. Dr. A.S. Cabbaas warqaddiisa ujeedooyinka caafimaad ee ololaha horumarinta Reer Miyiga

wuxuu ku sheegay; «Maadaama degmooyinku u qeybsan yihiin Tuulooyin iyo deggaan-no kala duwan, waxa mid wal-ba loo diyaariyey koox daa-weynta iyo tallaalka oo ka kooban 2 tallaale iyo Kalkaaliye caafimaad oo uu weheliyo G/Wade tababar qaba».

2) Waxa hubaal ah, Guulwadayaasha iyo Xubnaha kale ee Xafiiska Siyaasadda Madaxtooyada Golaha Sare ee kacaanka hoos yimaaddaa waxay kaalin muhiim ah ka qaateen ololaha horumarinta miyiga ee la xiriira waxbarashada iyo caafimaadka dadweynaha miyiga. Wakiillada Gobollada iyo Degmooyinka ee Xafiiska Siyaasadda ee G.S.K. firfircoonaantoodu kuma ay koobnayn oo keli ah isku dubbariddida ololaha horumarinta reer miyiga ee waxay qeyb libaax ka qaateen gelinta hawl maalneed kasta si looga gaadhoo guul. (3) Warqaddiisa Dr. A.S. Cabbaas wuxuu ku tilmaamayaa Maamulaha caafimaadka ee Degmadu isagoo hoggaaminaya qeybta caafimaadka ee miyiga wuxuu ugu riyaayay beeshiisa guusha lagaga gaadhay hirgelinta mas'uuliyaddiisa ee la xiriirta daryeelidda caafimaadka ee beeshaasi iyadoo la raacayo sida ugu dhaqaale yar uguna hab-san, iyadoo isla markaana lagu kooban yahay khayraadka iyo kartida kale ee beeshaas. (4) «U riyaayay beeshu waxay noqon kartaa dhawr macne oo ku fadhiya duruufaha ee u kala gaarka ah waddammada kala geddisan. Waddammada qaarkood, taasi waxay noqon kartaa in loo riyaayo beesha, boqorka iyo odayaashiisa kale ee magaca ku leh beesha (una badan dhulgoosatada).

Soomaalida Kacaanka ah haddii aan eegno, waa loo riyaayay, macnaheedu wuxuu noqonayaa mid la xiriira isku-dubbaridnaanta wakiillada

beesha oo ka kooban guddiyada ururada siyaasadda iyo bulshada.

Qeybta caafimaadka ee Ololaha horumarinta Miyiga waxay isku taxallujisay maamulka baadhista noocyada dhiigga dad tiradoodu gaadhoo 129,696 qof oo 18,526 oo ka mid ahi muujiyeen cudurka duumada. Shaqo ballaadhan baa sidaas oo kale lagu qaaday baadhista Qaaxada iyo Furuqa. Tiro wadarteedu gaadhayso 1,613,125 qof baa laga daaweeyey cudurro kale geddisan intii uu socday Ololaha Horumarinta Miyiga.

O.H.M. wuxuu gacan siiyey inuu dumiyo gidaarkii u dhaxeeyey Magaalada iyo Miyiga. Wuxuu qofka reer miyiga ah ka dhigay mid wacyi u leh baahida loo qabo ka hortagga cudurrada ku habboon, iyo daaweynta cudurrada daawoobi kara. Dr. Cabbaas wuxuu ku gabagabeeyey markaa «Haddii aanay jirin isku taxallujin, ka qeyb qaadasho, kicinta danta beesha, xilkasnimadooda iyo kartidoodaba iyo barnaamijyada caafimaadka guud ma dhaliyeen midhaha laga helay Furuqa iyo Daacuunka ka dilaacay dalalka aynnu jaarka nahay, iyo qaaxada weerarka ku haysa ummadda, la iskana caabbiyi kareen beelaha miyiga intooda badan haddii aan lagaga hortegin tallaalka ka hortagga». (6) Ururrada Siyaasiga iyo bulshada waxay qeyb xoog leh ka qaateen kicinta danta iyo xilkasnimada daacadada ah ee dadka degaanka.

Xaqiiqadaasi waxay mar kale ku muuqatay Ololihii la daagaallanka abaartii 1974-75. Waxa kale oo iyana xaqiiqadaasi ay ku muuqatay Ololihii cidhibtirka furuqa. Filimkii uu samayey ururka caafimaadka adduunku wuxuu muujiyey qeybta libaax ee ur-

rada bulshadu ay ka qaateen Ololihii tirtiridda furuqa (tusaale ahaanna, dhowr meelood ayey caddeynayeen shirar lagu qabtay Golayaasha Hannuuninta dadweynaha oo ku saabsanaa waxbarashada caafimaadka).

Isku taxallujinta firfircooni-du ku dhafnayd ee ay ka muujiyeen ololaha Horumarinta Miyiga iyo Ololayaasha kaleba, waxay saldhig adag u noqotay kobcinta iyo diyaarinta dhis-maha Xafiiskii Siyaasadda ee Golaha Sare ee kacaanka inuu isu beddelo XHKS iyo Ururada Bulshada ee kor ku xusan. Waxa mar labaad mudan in carrabka lagu adkeeyo, qodobka ah, in wax badani weli ay qabyo yihiin. Si ay u fududaadaan tallaabooyinka horumarka ahi, waxa lagama maarmaan ah in laga gudbo dhibaatooyinka dhex yaalla waxa lagu magacaabo Hantiwadaagiinta iyo khubarada. Dhinaca caafimaadka, waxay macnaheedu tahay in la awdo goddaloollada u dhexeysa hawl-wadeennada Siyaasadda iyo Bulshada iyo hawl-wadeennada Taknikada ee Wasaaradda caafimaadka iyo Wakaaladaha la xiriira. Iyagoo ay ka mid yihiin arrimo kale, waxa lagama maarmaan ah;

a) In Hawlwadeenno dheeraad ah oo xagga teknikada ah laga soo xulo Wasaaradda Caafimaadka, si ay waxbarasho ugu qaataan Akaademiya Siyaasadda ee Xisbiga, una bartaan duruusta la xiriirta waxbarashada siyaasadda iyo abaabulka,

b) In duruusta lagu kor-dhiyo kuwa caafimaadka, na-daafadda, cunta iyo culuunta nafaqada iyo siyaasadda la xiriira Hawlwadeennada Ururada Siyaasadda iyo Bulshada.

c) Abuuridda ama xoojinta guddiyaal u habaysan Horu-

marinta oo ka kooban Hawlwadeennada Siyaasadda iyo Teknikada.

Hawlwadeenka ama Madaxda leh wacyiga ururrada siyaasiga ama bulshada oo isla markaana ah aqoon-yahanka xirfaddiisu wuxuu heli karaa inuu hanto kalsoonida dadka degaanka ah loogu tala galay inuu ka shaqeeyo abaabulkooda iyo ururintooda. Qofkaas madaxda ah ama hawl-wadeenka ahi waxa kale oo uu awood u heli karaa ka qeyb qaadashada dejinta siyaasada-ha wax ku oolka ah, Barnaamijyada ama Mashruucyada la xiriira caafimaadka.

Filosuufkii Aristootal ayaa beri wuxuu ka hadlay Boqor-rada Filisufyada ah, xaqiiqo ahaanna wuxuu ula jeeday, nimanka tala gooya oo isla markaana ah kuwa aqoon-sare leh. Qeybta ay kala qeybsan yihiin siyaasiyiinta iyo aqoon-yahannada waxa lagaga gudbi karaa in la abuurro siyaasiyilin isla markaana ah aqoon-yahanno. Waxa lagama maarmaan ah in ay noqdaan madaxda iyo hawl-wadeennada Wasaaradda Caafimaadka kuwa fahma, u riyaaqa kana qeyb qaata hawlaha siyaasadda iyo bulshada si kor loogu qaado horumarka guud, gaar ahaanna horumarka caafimaadka.

Hawlwadeenka siyaasiga ah ee isagoo aan xaqiijinaynin afka baarkiisa kaga sheega abaabulka dadweynaha, waxa hubaal ah inuu ku dhici doono

godka danaystayaasha, beenlaawayaasha iyo afmiinshariinta. Qofkii ku feker shaqadaa lagaa saari doonaa, haddii arrimaha dhabta ah ee la gama maarmaanka ah aad fuliso, wuxuu u hiran doonaa inuu illaawo wanaagga guud. Qofka ay ka dhiman tahay farsamo-yaqaannimada ama awoodda abaabulka wuxuu miiciinsadaa hadal xad dhaaf ah oo nuxurka iyo runtaba ka aradan oo dadka ku kallifta inay necebayaan kana cararaan. Dhinaca kale haddii aan eegno qofka farsamo-yaanka ahi ee ka fogaada baahida loo qabo abaabulka, waxbaridda iyo ururinta dadka si ay u kobcaan wuxuu ku dhacaa dabinka broqraadiyadda wuxuuna noqdaa teknokraad aragti gaaban mana awoodi karo inuu dadka wax fahansiya si ay u oggolaadaan ama u fuliyaan arrimaha uu markaa dadka barayo.

Sidaas darteed ayaannu had walba ugu adkeysannaa kobcinta baahida loo qabo shaqalaha horumarinta muujiya, taasoo leh wacyi siyaasadeed xirfaddiisana u qalma.

Marka ay ugu yar tahay, aqoon-yahannadu waa inay xaqiigsadaan, u riyaaqaan dadka xirfaddooda u qalma una hawl yareeyaan kaalinta iyo waxqabadka hay'adaha siyaasadda iyo bulshada si horumarka kor loo gaadha. Waxaana la gudboon inay xoojiyaan guddiyada iyo unugyada hawlaha ay si toos ah ugala shaqeeyaan hawl

wadeennada siyaasadda.

Intaas aan ku kordhiyo dhowr eray oo la xiriiraa. Waxa suurto gal u noqon doonta inay hoos ugu gondo-degaan miisaaniyadda arrimaha caafimaadka, kaalmada shisheeyaha iyo arrimaha la xiriira caafimaadka, dadka baahidiisa xagga caafimaadka iyo bulshadaba. Hay'addaas cusubi waxay taakulayn doontaa, hay'adihii aan kor ku soo sheegay.

Raad-Raac

1. Dr. A.S. Cabbaas, aragtiyada Caafimaadka ee Ololaha horumarinta Miyiga ee Soomaaliya, warqaddii uu ka akhriyey shirweynihii saddexaad ee caalamiga ahaa ee rugta Frantz Fanon (Frantz Fanon Center), Moq. June 18dii — 24dii.

2. Ibid — Bogga 3aad.

3. Warqaddii Mr. Cumar Cusmaan ee ku saabsanayd, «Saameynta iyo waxtarka aqoonta ee Ololaha Horumarinta Miyiga», waxay ahayd warqad laga akhriyey Shirweynihii saddexaad ee caalamiga ahaa ee Rugta Frans Faanun (Frantz Fanon Center).

4. Dr. A.S. Cabbaas warqadda kor aan ku sheegnay bogga 4aad.

5. Ibid bogga 5.

6. » » » 6

NOLOSHA XISBIGA

Jaalle Siyaad oo tababar u xiray Xogheyayaasha iyo Wakiillada Xisbiga

Xogheyaha Guud ee xisbiga Hantiwadaagga ka caanka Soomaaliyeed Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya Jaalle Maxamed Siyaad Barre, wuxuu tababar dug-siga Sare ee Booliska ugu xiray bishan 23dii Xogheyayaasha guddiyada xisbiga ee gobollada iyo degmooyinka ee dalka. Tababarkaasi intii uu socday waxaa laga qaadnayey duruus kala duwan oo ku saabsan qodobada mashruuca Dastuurka qaranka iyo shuruudaha xiriirka aftidiisa, waxaana casharro ka bixinayey aqoonyahannadii Soomaaliyeed ee loo xilsaaray soo diyaarinta dastuurka.

Jaalle Siyaad Xogheyaha Guud ee XHKS Madaxweynaha J.D.S. oo xafladdii xiriirka khudbad qaayo leh ka jeediyey wuxuu sheegay inuu dastuurkan yahay natiijadii iyo mirihii ka dhashay ballanqaadyadii laad 2aad iyo 3aad ee kacaanka sidaa darteed, waxaa lagama maarmaan ah inuu qaddarin iyo tixgelin ka helo dhammaan muwaadiniinta horusocodka ah.

Wuxuu kaloo Jaalle S

yaad sheegay in uu dastuurku yahay tiir ka mid ah tiirarka asaasiga ah ee qarannimadeenna, waana sharci-ga habaynaya nolosha iyo xoriyadda Jamaahiirta Soomaaliyeed isla markaana sugaya xuquuqda iyo wajibaadka uu qof waliba leeyahay. Wuxuuna ka codsaday Jaalle Siyaad ka qaybgalayaashii tababarka inay dhowraan qaddisaana shuruudaha iyo qawaaniinta loo jejiyey xuquuqda muwaadiniinta horumarinta dalka iyo difaaca qarannimada.

Wuxuu kaloo Xogheyaha Guud ku booriyey Xogheyayaasha gobollada iyo degmooyinka inay waqti kasta ba la socdaan dareenka iyo gocashada dadweynaha ay

mas'uulka ka yihiin si kolkaas mashaakilka haysta xalli dhaqso ah loogu helo.

Sidoo kale wuxuu Jaalle Siyaad Xogheyayaasha xisbiga gobollada iyo degmooyinka ku booriyey inay dadaalkooda laban laabaan si ay habsami ugu gutaan wajibaadka culus ee guda-shadiisa la idinka sugayo.

Ugu dambeyntii Jaalle Siyaad wuxuu u mahadnaqay guddigii farsamada ee soo diyaariyay dastuurka. Xogheyaha Guud ka hor waxaa hadal soo dhoweyn iyo warbixin isugu jira ka jeediyey Jaalle Xuseen Kulmiye Afrax Madaxweyne ku xigeenka JDS, isla markaana ah Kaaliyaha Madaxweynaha xagga arrimaha madaxtooyada.

Seminaar loo xiray hawl-wadeenka xarunta dhexe XHKS

Kaaliyaha Xogheyaha Guud ee Xisbiga hantiwadaagga kacaanka Soomaaliyeed Madaxweyne ku-xigeenka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya Jaalle S/Guuto Ismaaciil Cali Abokor, wuxuu 8dii bi-

shan Luulyo seminaar u xiray hawl-wadeenka xarunta Dhexe ee xisbiga.

Seminaarkaas oo soconayey 3-8 Luulyo waxaa lagu qaadnayey daruus ku saabsan qodobada mashruuca dastuurka qaranka iyo shu-

ruucda la xiriirta aftidiisa. Waxaana ka qayb qaatay bixinta duruustan xeeldheereyaal ka tirsan khuburo-dii Soomaaliyeed ee soo diyaarisay dastuurka.

Jaalle Ismaaciil Cali Abokor kaaliyaha Xoghayaha Guud oo xiritaankii seminaarkaas khudbad qiimo weyn leh ka jeediyey wuxuu tilmaamay kaalinta weyn ee laga doonayo in hawl-wadeenka xisbigu ka qaataan fidinta dastuurka iyo u gudbinta dadweynaha Soomaaliyeed aqoontii ay ka kororsadeen seminaarkan.

Jaalle Ismaaciil wuxuu kaloo ku baraarujiyey hawl-wadeenka inay u diyaarga-

roobaan ka qayb qaadashada hawlaha aftida dastuurka ee inaggu soo fool leh, waana lagama maarmaan buu yiri inay xisbiyiintu qayb kitaax ka qaataan hirgelinta dastuurka.

Xisbiga hantiwadaagga kacaanka Soomaaliyeed waa awoodda ugu saraysa ee hoggaaminaysa dalka u na horeeddaysa sinaan, cad-daalad iyo horumar dhan walba ah sida uu qorayo qododka 7aad ee dastuurka qaranku buu yiri Jaalle Ismaaciil.

Isla mar ahaantaa wuxuu tilmaamay waajibaad hawl-wadeenka iyo xisbiyiinta kaleba ka saaran ilaalinta

hantida qaranka, daafaca miraha kacaanka iyo ka hortagga dacaayadaha warxumotashiilka iyo afmii-shaarka cadowga ku ah midnimada iyo horumarka Ummadda Soomaaliyeed.

Ugu dambeyntii wuxuu Jaalle Ismaaciil hawl-wadeenka seminaarka loo xirayey uu u rajeciyey in aqoontii ay kororsadeen ay u gudbiyaan dadweynahooda.

Jaalle Ismaaciil ka hor waxaa halkaa hadal soo dhoweyn iyo warbixin sidii seminaarka u socday isugu jira ka jeediyey Jaalle Cabdulqaadir Xaaji Maxamed guddoomiyaha hoggaanka Abaabulka Golaha Dhexe.

Fadhigii 2aad ee Guddiga Dhexe ee UDHKS

Magaala-madaxda Muqdisho waxaa lagu qabtay fadhigii labaad ee Guddiga Dhexe ee Dhallinyarada kaas). Fadhigaas oo ka socday Xarunta Ururka intii u dhaxaysay 5-7-79, waxaa warbixinno qiimo weyn leh ka jeediyey Guddiga fulinta ee ururka, Guddiga Kor-meerka iyo Baarista ee Guddiga Dhexe, warbixinta haas oo ku saabsanaa hawl-hili badnaa ee ururku soo qabtay muddadii uu jirey. heerka uu gaarsiisan yahay abaabulka ururka iyo arri-maha u baahan in tallaabooyin habtoon laga qaado.

Fadhiga waxaa aad loogaga docday go'aanada la gaga gaaray qodobadii la soo hordhigay oo ahaa qorshaha shaqada, xeerka ururka iyo xeer-nidaamiyaha.

— Waxa kaloo fadhiga 2aad ee Guddigu si weyn loogaga hadlay arrimaha dhaqaalaha iyo siyaasadda adduunka.

Wuxuu kaloo ahmiyad weyn siiyey fadhigu mashruuca dastuurka dalka ee hadda lagu jiro u diyaargarawga aftidiisa.

— Fadhiga 2aad ee Guddiga Dhexe ee UDHKS, wuxuu go'aan ku gaaray inuu ugu baaqo xubnaha Ururka iyo Dhallinyarada Soomaaliyeed guud ahaanba inay si buuxda u taage-

raan mashruuca dastuurka dalka.

Fadhiga 2aad Guddiga Dhexe ee UDHKS waxaa la gaga beddelay xeerka ururka iyadoo isla markaa waxna lagu daray. Waxaana loo sameeyey xeer-nidaamiye abaalgud oo ururku leeyahay.

— Waxaa isagana wax weyn, iska beddeleen xeer-

nadaamiyaha maaliyadda ee ururka.

— Fadhigu markuu dhammaadayna waxaa ka soo qeybgalayaashii Marti qaad u sameeyey Jaalle S/Guuto Axmed Suleymaan Cabdalle Xubin Guddiga Siyaasadda ahna Taliyaha Ciidanka Nabadsugidda Soomaaliyeed.

— Baaq ka soo baxay gabagabadii fadhiga Guddiga, wuxuu ku ballanqaaday:

— Hirgelinta iyo xaqiijinta go'aannadii shirweynihii aan caadiga ahayn ee xisbiga iyo hirgelinta H. Wadaagga.

— Xoojinta iyo daafaca miraha kacaanka.

— Xoojinta halganka xaq ah ee xaqiijinaya himilada Ummadda Soomaaliyeed ee sugidda midnimada dhabta ah, adkeynta iyo taakuleynta Gobannimo-doona Soomaaliyeed iyo

difaaca qarannimada Socmaaliyeed.

— Ururinta, mideynta, hawlgelinta iyo kordhinta garaadka siyaasiga ah ee dhallinyaro-weynta Soomaaliyeed.

— Inuu kordhiyo kobcinta, tababaridda, taakuleynta iyo barbaarinta U.K.O.

— Ka qeyb galka kordhinta tacab soo saaridda, hagaajinta tayada wax-soo-

saarka iyo horumarinta tacabka dhulka shaqada laguna shaqeynayo tartanka hantiwadaagga ah iwm.

Isla mar ahaantaa baaqii fadhiga 2aad ee Guddiga Dhexe ee UDHKS wuxuu si weyn u cambaareeyey Gumeysiga nooc kastaba ha ahaadee, wuxuuna si gaar ah u tilmaamay Gumeysiga Xabashada ee cadaadiska iyo dilka xaqdarrada ah ku haya dadyowga Soomaali Galbeed Abbo iyo Ereteriya.

Tababar loo xiray xiriirayaasha UDHS

Madaxweyne ku-xigeenka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya ahna Kaaliyaha Madaxweynaha xagga arrimaha Madaxtooyada, Jaalle S/Gaas Xuseen Kulmiye Afrax, wuxuu tiisha Luulyo 19dii dugsiga sare ee Boliiska tababar ugu xiray 130 Xubnood oo ah Xiriiriyayaasha Ururka Dimoqraadiga Haweenka Soomaaliyeed uu goobaha shaqada.

Tababarkaas oo soconayey muddo bil ah waxay xiriiriyayaasha goobaha shaqadu ku baranayeen duruus

kala geddisan oo la xiriirta mashruuca dastuurka dalka, barnaamijka sannadka Carruurta, kaalinta gabadha shaqeysa ay ku leedahay dhismaha dalka iyo arrimo kale oo la xiriira xilalka iyo waajibaadka saaran xiriiriyayaasha goobaha shaqada ee ururka Dimoqraadiga Haweenka Soomaaliyeed.

Qorshe shaqo oo la saaray dhammaadkii duruusta tababarka waxay ku caddeeyeen xiriiriyayaashu.

1. Kor u qaadidda abaabulka xubnaha UDHS ee

goobaha shaqada.

2. In lagu xiro xubnaha shaqeeya ee Ururka Degmooyinka.

3. In lagu abuuro haweenka shaqeeya shaqo jacyl.

4. In qeyb weyn ay ka qaataan haweenka shaqeeya sanduuqa Carruurta ugu na deeqaan lacag dhan 41.700/ — oo shilin.

5. Inay ku dadaalaan sidii loo kordhin lahaa dug-

siyada xannaanada Carruurta.

6. Inay haweenka shaqeyya qeyb weyn ka qataan hirgelinta xeerka qoyska iwm.

Dhanka dhaqaalaha, waxay xiriiriyayaasha qorshahooda shaqo ku caddeeyeen:

— Abaabulidda ilo dhaqaale oo faa'iido u keena ururka, sida dhismo suuqyare (super market) oo laga helo cunno wixii looga baahdo oo bisil, abuuridda warshado yaryar soona saara waxyaabo macmacaan oo dhaqaale ka soo hooyadana u faa'iideeya hawsheeda iwm.

— Xiriiriyayaasha waxay ku ballan qaadeen inay dagaal aan naxariis lahayn ku qaadi doonaan musuqmaasuqa, qabiilka, gobolaysiga iyo xatooyada hantida qaranka.

— Waxayna si weyn u taageereen halganka xaqaaq ee dadyowga Soomaaliyeed Galbeed, Abbo iyo Eretariya ay kula jiraan Taliska Xabashida ee xaqooda duudsiyey.

— Jaalle Xuseen Kulmiye Afrax, Madaxweyne kuxigeenka JDS oo taflad xiritaanka khudbad piimo weyn leh ka jeediyey, wuxuu sheegay ahmiyadda ay

leeyihiin tababarrada noocaas ahi, gaar ahaanna waqtigan oo lagu jiro u diyaar garowga aftida dastuurka iyo u tabaabusheysiga dabaldeggi 10aad ee dhala-shadii kacaankii 21kii Okt. 1969kii.

Wuxuu kaloo jaalle Kulmiye wax ka tilmaamay kaalinta laga rabo inay Haweenka Soomaaliyeed ka qataan dhismaha bulshada cusub iyo barbaarinta jiilka cusub ee waqtiga kacaanka.

Jaalle Kulmiye wuxuu ugu dambeyntii ku guubaa-biyay inay laban laabaan xiriirayaasha goobaha shaqada ee UDHS dadaalkooda.

Booqasho Saaxibtinnimo

Waxaa bishii Juun 18dii Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya yimid wafdi ka socda ururka dhallinyarada Shuuciga ah ee Shiinaha uuna hoggaaminayey Guddoomiye kuxigeenka laad ee Ururkaas, Mr. Leiu.

Wafdigaa oo uu ka mid ahaa Xoghayaha Guud ee Ardayda Shiinaha kana koo banaa 5 qof, waxay ku yimaaddeen dalkeenna Casuumad uu u fidiyey Ururka Dhallinyarada kacaanka Soomaaliyeed (UDHKS) wa xayna dalka joogeen intii u dhaxeysay 18/6/5/7/79, waxayna muddadii ay dalka joogeen booqdeen gobollada Waqooyi Galbeed, Shabeellada Hoose iyo Shabeellada Dhexe, halkaasoo ay marti ugu ahaayeen Ururka Dhallinyarada kacaanka Soomaaliyeed ee gobolladaa.

linyarada kacaanka Soomaaliyeed ee gobolladaa.

Wafdigu intii uu dalka joogay wuxuu wada hadallo la yeeshay Guddiga fulinta ee ururka dhallinyarada kacaanka Soomaaliyeed, wada hadalladaas oo ku saabsanaa sii xoojinta xiriirka saaxaibtinnimo ee labada urur dhallinyaro, waxaana lagu

heshiiyey in wafdi ka socda ururka dhallinyarada kacaanka Soomaaliyeed booqasho ku tago dalka jamhuuriyadda dadka ee Shiinaha sannadda soo socota awelkiisa.

Wafdigu intii uu joogay waxaa Xafiisyadooda ku qaabilay Kaaliyaha Xoghayaha Guud ee XHKS Madaxweyne kuxigeenka Jaalle Ismaaciil Cali Abokor iyo Guddoomiyaha hoggaanka Abaabulka Golaha Dhexe Jaalle Cabdulqaadir Xaaji Maxamed, wuxuuna dalka ka ambabaxay wafdigu 5/7/79 iyadoo ay ka muuqato niyo sami iyo kalgacayl saaxiibtinnimo ee ay u qabaan dadka Soomaaliyeed, dawladda iyo XHKS dhammaantooda.

WARBIXINTA BISHA

Dastuurka cusub ee

«Dastuurka waa cahdi ummad nolasheeda oo dhan lagu habeeyo, xag dhaqaale, siyaasad iyo xag bulsho, qarar walbana waa lagama maarmaan inuu leeyahay shuruuc hateeya xiriirka bulshada gudaheeda iyo xiriirka qarankaasi uu la leeyahay qarammada kale ee adduunka, waana midka ugu sarreeya shuruucda u dhigan habeynta nolosha mujtamac kasta ee dunida ku dhaqan», sidaas waxaa sheegey Guddoomiyaha Guddiga Farsamada ee Mashruuca Dastuurka Soomaaliyeed, ahna Wasiirka Hiddaha iyo Tactiinta Sare, Jaalle Axmed Ashkir Bootaan.

Jaalle Bootaan oo bishii Juun 5dii uga warramay wariyayaal wuxuu sheegey in mashruuca Dastuurka Soomaaliyeed uu yahay mid ku saleysan kor u dhigidda nolosha shacbiga Soomaaliyeed, isla markaana si dhab ah uga tarjumaya wadciga siyaasadeed dhaqaale iyo tu bulsho ee JDS.

Guddoomiyaha oo ka waramay habka dejinta mashruuca Dastuurka iyo heerarkii uu soo maray wuxuu sheegay in shirweynihii Asaaska XHKS oo bishii Luulyo 1976dii lagu qabtay magaalada Muqdisho uu go'aan ku gaaray in shan sano gudaheeda dalka dastuur loo sameeyo, waxaana loo xilsaaray guddi dalka u soo diyaariya mashruuca iyadoo

ay gacan buuxda ka geysateen diyaarintiisa xubnaha kale ee dawladda.

Jaalle Bootaan oo ka waramay xubnaha ugu waaweyn ee dastuurka wuxuu sheegay in guud ahaan uu ku habeysan yahay dareenka iyo wadciga bulshaweynta Soomaaliyeed, taasoo saldhig u ah xaashidii 1aad, 2aad, iyo tan 3aad ee kacaanka ee soo baxday 21kii Oktoobar 1969dii sharciyadii soo baxay markii la aas-aasay xisbiga ee lambarkeedu ahaa 17,18 iyo 19 ee 1dii Luulyo 1976kii, xeerka iyo barnaamijka XHKS, xeerka kuwa ururrada bulshada iyo guud ahaanba shuruucdii dalka ka jirtey muddadii uu kacaanku dalka maamulayey.

Wuxuu sheegay in markii la diyaarinayey dastuurkaasi fikrado laga qaatay shucuubta carbeed iyo kuwo

afrikaanka ah, shuruuco badan oo adduunka ah, iyadoo laga eegayo saddex dhinac oo kala ah waddamada aan wadaagno, caqiidada diinta Islaamka, kuwa aan wadaagno degaanka.

Jaalle Bootaan wuxuu sheegay in dastuurku uu ka kooban yahay guud ahaan lix qaybood oo waaweyn, afar madax iyo afar iyo toban xubnood, waxyaabaha uu ka hadlayana ay u waaweyn yihiin dhinaca siyaasadda dibedda, shaqaalaha iyo daryeelka xuquuqda iyo waajibaadka qofka Soomaaliga ah.

Waxyaabaha kale oo uu dastuurku qorayo, waxaa ka mid ah in Soomaaliya ay tahay Jamhuuriyad hantiwadaag ah, hoggaamintana uu leeyahay XHKS iyo ururrada bulshada ay doorweyn ka qaataan horumarinta dalka iyo in ay Soo-

maaliya ku soconeyso siyaa. sadda dhexdhexaadka ah, ayna aaminsan tahay mabda'a nabad ku wada noolaanshaha.

Guddoomiyuhu wuxuu caddeeyey in dastuurku uu si caddaan ah u tilmaamayo in ay Socmaaliya gacan buuxda siineyso taageeraysana dadyowga u halgamaaya inay gaaraan, madaxbannaanidocda iyo xorriyad docda iyadoo isla markaana Dastuurku u damaana qaadayo qofka Socmaaliya ah xorriyad iyo xuquuq buuxda.

Isagoo ka hadlayey farqiiga u dhexeeya shuruucdihore ee dalka lagu, maamuli jirey kacaanka ka hor iyo dastuurkaan, wuxuu sheegay inuu u dhexeeyo farqi weyn, waayo, ayuu yidh kii hore ma ahayn mid ku habaysanaa wadciga bulshada iyadoo dejintiisa ay lug ku lahaayeen khubaro ajnebi ah oo aan xogagaal u ahayn danta ummadda Socmaaliyeed, kan maantana lagu habeeyey nolosha dhaqata ah ee bulshada iyadoo laga faa'iideysanayey waayaaragnimadii laga kororsaday sagaalkii sano ee kacaankii hayey maamulka dalka.

Guddoomiyuhu, wuxuu sheegay in dastuurku ku soconayo qorshe hantiwadaag ah, isla markaana uu dhiiri gelinayo dadka hantida gaarka ah leh haddii ay ka hor imaanaynin danta guud ee qaranka, wuxuuna weliba u orogolaanayaa inay ka qayb qaataan dhis-maha dalka.

Wuxuu kaloo ka waramay siyaabaha loo qaaday aftida, wuxuuna sheegay in dalka oo dhan laga sameyn doono goobo cod bixn ah, shuruudaha laga doonayo qofka ka qeyb galaya aftidaasi ay tahay inuu qofka da'diisu ka yaraan 18 sano xiskiisuna uu taam yahay.

J/le Bootaan wuxuu ugu

dambeeyntii sheegay in haatan la bilaabay ololihii bandhigga Dastuurka, taas oo loogu talo galay barnaamij joogto ah oo lagu baahiyo Raadiyowga iyo Jaraa'idka, isla markaana siminaaro fara badan loo sameeyey Ururada bulshada iyo dadweynaha si looga dhaadhiciyo nuxurka dastuurka.

Xocgag tiradoodu kor u dhaaftay 500.000 oo qof isugu jiray dadweynaha shaqaalaha, iskaahatooyinka, Ururada Bulshada iyo Ciidamada Qalabka sida ee Gobalka Banaadir ayaa 24kii bishii Luuliyo banaanbax ay ku taageerayaan Mashruuca Dastuurka iyo aftidiisa ka sameeyey fagaaraha dabaaldega 21ka Oktoobar ee Magaalada Muqdisho.

Xocgaggaasi banaanbaxa sameynayey oo ay ka muuqatay xamaasad, kacaannimo iyo qiir waddanimo waxey siteen boorar iyo looxaan ay ku qoran yihiin halku dhegyo ay ku ayidayeen mashruuca dastuurka iyo aftidiisa;

Munaasibaddaasi waxaa khudbad qiimo ler ka jeediyey Madaxweyne kuxigeenka JDS ahna Kaaliyaha Xoghayaha Guud ee XHKS

Jaalle S/Guuto Ismaaciil Cali Abuuakr wuxuu ugu horeyntii Xoogaggaasi taagaaraha isugu soo baxay ku bogaadiyey sida kacaanimada iyo Socmaalinimdu ku jirto ay uga soo qeyb galeen bannaanbax lagu taageerayo mashruuca dastuurka iyo aftidiisa.

Jaalle Ismaaciil wuxuu sheegay in dastuurku uu ka mid yahay ballanqaadkii kacaanka ee ku xusnaa xaa-shidii laad, wuxuuna caddeeyey in dastuurku uu hulan yahy waayo-aragnimadii kacaanka ee 10kii sano ee uu maamulka dalka hayey.

«Dastuurku waa hoggaanka toosan ee bulshada waxtar u leh, qodobadiisu waa kuwo qiimo weyn u leh Ummadda Soomaaliyeed, wuxuuna ka dhashay halganka xalaasha ah ee shacbiga Soomaaliyeed ay ugu jiraan horumarka siyaasadeed, dhaqaale, nabadgelyo iyo bulsho intaba ayuu yihi Jaalle Ismaaciil».

Madaxweyne ku xigeenku wuxuu kaloo sheegay in dastuurkani uu yahay sharciga asaasiga ee qaranka si dhab ahna uga turjumaya wadniga iyo doonista shacbiga Soomaaliyeed isagoo u horsoodaya horumar dhab ah iyo aayatiin wacan.

Jaalle Ismaaciil wuxuu ku tilmaamay in ay jiraan canaasir kacaandiid ah, soo haraa ah oo si xun uga turjumaya mashruuca dastuurka, doonayana inay khaldaan ummadda Soomaaliyeed hase yeeshee wuxuu caddeeyey inuusan dastuurkani uusan laheyn meelo dulduleelo ah oo u baahan daneystayaasha.

Wuxuu sheegay in das-

tuurku uu qorayo in qaranka Soomaaliyeed uu yahay qaran hantiwadaag ah oo ay hoggaaminayaan xogsatada horusocodka iyadoo muwaadiniinta dhadig iyo lab ay u siman yihiin xuquuqooda.

Jaalle Ismaaciil wuxuu caddeeyey in dastuurkani uu ku qotomo dimoqaraadiyad qodobadiisuna ay ku saleysan yihiin in xukunka dalka lagu hogaamiyo si dimoqaraadinimo ah, ayadoo qof kasta uu siinayo xornimo buuxda.

Madaxweyne ku-xigeenku wuxuu sheegay in dastuurka haddii la dhawro laguna dhaqmo sida uu yahay, uu ka mid yahay dastuurrada adduunka lagu dhaqmo kuwa ugu fiican, wuxuuna ugu baaqay, dadweynaha Soomaaliyeed in si firfirecooni ay ku jirto ruux kacaanimo ay uga qeyb qaataan aftida dastuurka iyo maamulkeeda si cadna isku hortagaan kuwa doonaya inay qaldaan Ummadda.

25kii bishii Luuliyo, Madaxweyne ku-xigeenka JDS, Guddoomiyaha Guddiga sare ee qaban-qaabada dastuurka Jaalle S/Gaas Xuseen Kulmiye Afirax, wuxuu

shaaca ka qaaday in maallintii qaadista aftida Dastuurka oo hore ugu aadaneys bisha agosto 16da rasahaan dib loogu dhigay ilaa bisha Agoosto 25keeda.

Jaalle Kulmiye wuxuu kale oo uu sheegay in dib u dhigaasi maallinta dastuurka lagu soo saari doono sharci Madaxweyne, ka dib markii guddiga qabanqaabada aftida ay dib u habeyeen ayna ogolaadaan guddiga Siyaasadda ee Golaha Dhexe ee XHKS.

Isagoo ka xogwairamayey sababaha kalifay arrintaasi, wuxuu tilmaamay inay tahay baahida dadweynuhu u qabo sii dhuuxidda nuxurka iyo falsafadda dastuurka, «sidaa awgeed waxaa la gartay in la siiyo waqti ku filan oo ay dhammaan ku hantaan dulucda dastuurka iyo garashadiisa dhabta ah si ay awood buuxda ugu helaan dadweynuhu codbi-xintoodu xalaasha ah» ayuu yidhi Jaalle Kulmiye.

Wuxuu kaloo intaas raaciyey sababaha keenay dib u dhigidda maallinta aftida dastuurka ay ka mid yihiin sidii fursad loogu heli lahaa loona dhameystiri lahaa

gaarsiinta dastuurka meel kasta oo ka mid ah dalka, gaar ahaana meelaha baadiyaha ah ee fog, degmooyinka iyo goobaha shaqada oo idil.

«Dalka JDS waa dal aad u ballaaran, sidaa darteed ayaa loo arkay mudadii hore ka yar tahay oo aanay ku fil neyn diyaargarawga iyo gaarsiinta howlaha aftida dastuurka, ayna lagama maarmaan noqotay dib u

dhigidda maalintaas hawlaha aftida dastuurka» ayuu yidhi Mdaxweyne ku-xigeenku.

Isagoo guubaabinayey madaxda gobollada, degmooyinka hawladeennada maamulka aftida dastuurka iyo xisbiyiinta, wuxuu ku booriyey sii xoojinta fulinta qorshihii dhignaa ee aftida. Sii baraarujinta iyo diyaarinta abaabulka codbixinta waxaa uu Jaalle Kulmiye

ku baaqay sii adkeynta siminaarada, shirarka iyo kulamada daryeelka barashada iyo faafinta mashruuca dastuurka iyo sharciyada maamulka aftida.

Madaxweyne ku xigeenku wuxuu ugu baaqay dhamaan dadweynaha Soomaaliyeed in si buuxda loogu diyaargarooobo hawlaha dastuurka iyo dhameystirka codbixintiisa oo haatan ku aadan maalinta 25ka bisha Agoosto.

Shirkii waddammada dhexdhexaadka ah ee Kolombo

Golaha Wasiirada ee hogaanka isuduwidda ee dhaqdhaqaaqa dhexdhexaadka ah ayaa shirkii todobaadka ahaa ee ay ku yeesheen Magaalada Kolombo ayaa gebagabadiisii oo ku aaday 9kii juun lagu guddoonsaday baaq kama dambeys ah oo saameeya arrimaha adduunka.

Arrimihii siyaasadeed ee ka soo baxay shirka waxaa ka mid ah:

1. Doorak ay siyaasadda Waddamada dhexdhexaadka ah ayaa deeyeygcmfw ka ah dhinaca xaaladda ka aloosan caalamka. Goluhu wuxuu aqbalay in la tirtiro iskaashiga milateriga ee Ururada CEMTO iyo SEATO, wuxuuna ka digay tabaabushaha gaashaanbuur iyadu u adeegta danaha istaraatiijiyadda ee quwadaha waa-weyn.

Waxaa kaloo la xusay in udub-dhexaadka dhaqdhaqaaq iyo halgankoodu uu yahay mid lid ku ah imberyaaliyadda, gumeysiga

cusub, midabtakoorka, sahyuuniyadda, dhiigmiiradka iyo loolanka quwadaha waa weyn iyo ku isticmaalka quwad shisheeye dhinac dhul qabsasho, cadaadis iyo isla-weynidda.

Inkastoo shirku uu dareemay in guul laga gaaray wada-haddladii Mareykanka iyo Midowga Sofayeeti ee xididadda hubka hilla ah, gouhu wuxuu muujiyey in uu si wen uga walaacsan yahay, sii xoojinta tartanka nhubaka halista ah, gaar ahaan hubka Nukleerka.

2. Xal-nabadeed in loo htllo khilaafaadka dhexyaal la Waddamada ku jira ururka:- Golaha Wasiiradu wuxuu ka digay khtarta dhaqdhaqaaqa in ay wiiqanto midnimada ururka iyo dhaqdhaqaaqa dhexdhexnimo taas oo ay keeni karto isafgaran waaga haatan Waddamada qaar ka dhex aloosan.

wuxuu goluhu diiwaan geliyey hindise ay soo bandhigtay dowladda, in la dhiiso guddi dhex-dhexaadis oo

ay ka ka mid yihiin waddamada ku jira Ururka.

3. Xaaladda Adduunka:- Goluhu wuxuu sii xoojiyey Warbixintii ku xusneyd baaqii MAAPUTO ee Mozambique kaasoo tilmaamey ujeeddada halganka xoreynta Koonfurta Afrika.

Waxaa la cambaareeyey taageerada xag dhaqaale Koonfur Afrika Waddamada Mareykanka, Fransiiska, Ingiriiska, Jarmalka, Yuhuud ee militeri ee ay u fidiyeen da Jaban, Belguim iyo Tal. yaaniga, waxaa intaa dheer in aanay aqoonsaneyn taliska midabgumeysiga ee xaarata ah ee Rodesia ayna boobeen SBITH IYO MUZOREWA.

Goalha Wasiirada ee Waddamada dhexdhexaadka ah wuxuu mar kale ku baaqay in uu taageero Jabhadda Wadaniga ah ee «PATRIOTIC FRONT» ee Zimbabwe iyo Jabhadda xoreynta Namibiya ee «SWAPO» iyo Jamhuuriyadda COMORO halgank ay ugu jirto ma-

daxbannaanida Jasiiradda «MAYOTTE» ee Faransiiska xaaraanta ku haysto.

Wuxuu soo dhaweeyey in uu dhaqso Ururka Midowga Afrika (UMA) guddi dhexdhexaadin ee loo xilsaaro arrinta Saxarada Galbeed laguna taageero in ay gaa-raan xuquuqdooda aaya-ka talinta ah.

Bariga dhexe: Goluhu wuxuu isku raacay in baa-sha Falastiin ay waajib tahay in lagu xalliyo nidaamka u dhigan Ummadaha Midoobay iyo go'aammada U.M. iyo Ururka Waddamada dhexdhexaadka ahi ay ka gaareen.

Arrimaha saameeya Qubrus waxaa ay dawladdaha dhexdhexaadka ahi ku baa-geen in ay dhammaan cii-

damada shisheeyuhu dib uga gurtaan, waxey kaloo ku nuuxnuuxsadeen in si nabad-gelyo ah loo soo celiyo qaxootiga dibadda uga maqan.

Badweynta Hindiya waa in ay ahaato goob nabadeed ayuu shirku ugu baaqay Mareykanka iyo Midowga Soofayeeti oo ayna dib u bilaa-baan wadahadalladii ku xusnaa baaqii arrintaas.

Koonfur bari Asiya wuxuu shirku tilmaamay xii-sadda iyo dhibaataada ka taagan wuxuuna rajeeeyey in uu isku dayo in xal loo helo waafaqsan dastuurka u yaalla ururka dhexdhexaadka ah.

Dhinaca Laatiin Ameerika Goluhu wuxuu taageeray in Arjantiina ay xaq u leedahay jasiiradaha Melvi-

nas wuxuuna ku celceliyey in dadka Reer Puerto Rico iyo Belize loo oggolaado aaya-a talintooda. Wuxuu waydiistay shirku in si dhaso ah loogu celiyo xukun dimoqraadi ah iyo xuquuqdooda dalka Chile wuxuuna shirku cambaareeyey taliska SOMOZA ee Nikaragua wuxuuna mar kale taageero ugu baaqay dawladda Granda.

Shirkaa ay ku yeesheen Kolombo bishii juun 12dii ilaa 19dii Goluhu Wasiiradda ee Waddamada dhexdhexaadka, wuxuu u gudbinayaa shir-madaxeedka 6aad ee Sebtembar codsi ay dalka Ciraaq ku waydiistay in ay qabato shirka Wasiirada Arrimaah Dibadda ee Waddamada dhexdhexaadka ah 1981ka.

Shir Jaraa'id

«Dad tiradoodu tahay 228.159 (laba Boqol Labatan iyo Sideedkun Sideed Boqol Konton iyo Sagaal) qof oo qaxooti ah isuguna jira caruur, haween iyo rag da'a ah ayaa haatan ku jira laguna xannaaneeyaa 20 Xero oo ku yaal shan gobol oo ka mid ah dalkan JDS, gobolladaas oo kala ah Waqooyi Galbeed, Shabeelaha Hoose, Hiiraan, Gedo iyo Bakool sidaas waxaa bishii Juunyo 5dii shir jaraa'id ka sheegay isuduwaha arrimaha qaxootiga JDS Jaalle Saciid Maxamed Gees.

Dadkaas oo ka soo baxsaday dilka waxshinimada ah iyo cadaadiska Taliska Xabashida waxey si isbajoog ah ugu soo qulqulayaan xeryahaasi kana soo gudbiyaan xadkusheegga JDS iyo

Taliska Xabashida, wax hanti ah oo ay haystaani ma jiro, waayo xoolahoodii waxey noqdeen wax la boobay iyo wax rasaas lala dhacay guryahoodiina lagu dumiyey ayuu yidhi Isuduwuhu. Jaalle Gees waxaa kale uu sheegay in dalka JDS, horay u saxiixey heshiiskii 1951 iyo bortokoolka, 67dii, dejisay dadkaasi shacbiga iyo xukuumadda Soomaaliyeed ugu daryeelaan ha ahaato, cunto, dhar, daawo, waxbarasho IWM. Iyagoo ka faa'iideynasaya waayo aragnimadii laga helay habkii dejinta Danwadaagaha markii abaartu ku habsatay dalka 1974-75kii iyagoo isla markaa lala kaashanyo dawladdaha saaxiibka aanu nahay, Seyladda Dhaqaalaha Yurub, kaalmada Mareykanka US-AID, iyo Guddiga sare ee Qarammada Midoo-

bey u qaabilsan Qaaxootiga UMHCR.

Isuduwuhu waxaa uu intaa ku daray in tirada maalin kasta soo geleysaa una baahan gurmada deg-deg ah ay gaareyso ilaa 500 qof.

Ugu dambeyntii isuduwuhu waxaa uu caddeeyey in kaalmada hagar la'aanta ah oo shacbiga iyo xukuumaddu u fidinayaan dadkaas aanay dabooli kareyn baahida faraha badan ay u qabaan dhan kasta oo noloshooda saameysa, sidaa darteedna dalalka adduunweynaha ee aqoonsan xuquuqda iyo waajibaadka dadkaas ay gargaar u fidinayaan. Waxna kala qabtaan shacbiga iyo xukuumadda Soomaaliyeed mushkiladda uu abuuray Gumeysiga Xabashida.

Shirkii Machadka Fanon

Shirkii seddexaad ee Caa-lamiga ahaa ee Machadka Cilmi Baarista iyo horumarinta ee Farantz Fanon ayaa ka furmay Muqdisho 18kii bishii Juun 1979, Xirmayna 24kii Juun 1979. Machadkaasi wuxuu ku yaalla Magaalada Los ANGELES ee Gobolka California (Mareykanka).

Waxaa ka soo qeyb galay galay wufuud ka kala socotay Machadyada kala gedisan ee Cilmi Baarista iyo Horumarinta ee dalka Mareykanka, karibeenka, iyo Panama dalalka Afrika, dhinaca Soomaaliya waxaa ka qeyb galay indheergarata.

Shirka waxaa si rasm ah u furay 18kii Juun J/le Maxamed Aadan Sheekh. Guddoomiyaiha Hoggaanka Iy-dooloojiyada ee Golaha Dhexe ee XHKS, waxaana mahad celin ka jeediyey madaxa wufuudda shirka timid Dr. Lewis M. King ahna agaasimaha Machadka Cilmi Baarista iyo horumarinta ee Fanon; wuxuu kaloo Professor ka yahay Jaamacadda California ee LOS ANGELES (Mareykanka).

Khudbadkiiisii furitaanka shira J/le Maxamed wuxuu hadalkiisii gundhig iyo halqabsi uga dhigay Marxuumkii Farantz fanon wuxuu yidhi «dadku waa in ay cgaadaan meesha ay u socdaan iyo sababtaba; Mustaqbalka wuxuu ahaanaya buug-xidadku aanu bislaanin», dhan ilaa inta garaadka

Isaga oo ku turjumaaya fikrad fanon waajibaaadka dhismaha dalka iyo kicinta garaadka Siyaasiga ee Soomaaliya ay ambaqaaday in ay ku talaabsato tubta Horumarinta ee Hantiwadaagga ah ee ay dooratay. Guddoomiyahu wuxuu tilmaan dheer ka bixiyey sida Soomaaliyada Hantiwadaagga ahi ay isku waafaqisay xidhiidhka diyaaleetikada ah (Dialectical) ee aragtida iyo ricilka (Theory and Practice) ee arrimaha taariikhiga ah ee gooniyeed iyo kaliyeed, ee hababka Ijtimaaciga ah; Guddoomiyuhu wuxuu tuusaaleeyey sida ay Soomaaliya ay uga kortay uguna guurtay kicin mowqif la ayna gaadhay garaad siyaasadeed; ka guurtay geedi, reer guuraanimu higsatayna iskaashatooyinka beeraley iyo kaluumaysiga; iska tuurtay keli-keli, qaadeteyna wadalahaansho ugu dambeystiina u horseedaya hantiwadaag.

Isagoo ka faalooday Ka-

caanka 21ka Okt. 1969, Gudoomiyuhu wuxuu ku nuuxnuuxsaday baaqii ujeeddoo yinka Kacaanka oo ah dhisi da bulsho udubdhexaakeedu yahay shaqo, cadaalad iyo sinaan.

Mawduuca shirka oo ahaa, «Qaababka Falgalay ee horumarinta Aadamiga» aad buu munaasib ugu ahaa in lagu qaado dhigo degaanka Soomaaliya. Waayo Soomaaliya maanta waxa ka socda Isbedel dhaqan oo jawi xoog ah ku socda iyo Isbedel dhaqaale iyo si wax ku ool leh u saameeya dhinac walba nolosha Ummadda.

Shirku wuxu xoogga saaray kaalinta hawlkaleenka ee kor u qaadidda isbedelada ijtimaaciga ah. Shirku wuxuu fiiro gaar ah siiyey waayo aragnimada laga dhaxlay isbedelka ijtimaaciga ee Soomaaliya intii ka dambeysay Kacaankii 21kii Oktoobar 1969. Isaga oo ku

aaday sannadguuradii 10aad ee Kacaanka. Arrimaha gaarka ah ee shirku qabtay waxaa ka mid ah dersinta iyo lafaguurka, kaalinta hiddaha iyo dhaqanka, fekerka iyo luqada ku leeyihiin isbedelka ijtimaaciga ah. Khubarada iyo aqoon-yahannada Soomaaliyeed waxey ka doodeen waraabo ka kooban warbixinno iyo arrimaha bulshada.

Barnaamijka waxaa kale oo ku jiray wufuudda oo kor-meer ku tegtay goobaha dan, wadaagaha ee Kurtunwaa-ray, Sablaale, Baraawe, Marka iyo weliba meesha ciid bacad-celinta iyo mashruuca cuntada deg-dega ah. Waxaa kale oo ay soo booqdeen Golayaasha Hanuuninta ee degmooyinka Xamar qarkood, Xarunta Dhallinta Ka caanka ee Lafoole iyo Afgoo-ye.

Xoghayaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha JDS, Jaalle Maxamed Siyaad Barre ayaa 23kii Juun Hoteelka Al.Curuba kula shiray madaxda iyo wafuudda ka qeyb gashay shirka Saddexaad ee caalamiga ee FARANTZ FANON.

Jaalle Siyaad oo la hadla-guud ahaa uga warramay yey ergooyinkaasi wuxuu

horumarka ay Soomaaliya ka gaartay dhinaca bulshada, siyaasadda iyo dhaqaalaha wixii ka dambeeyey curashadii Kacaanka.

Madaxweynuhu waxaa kaloo uu soo qaaday waxyaabaha loogu baahan yahay xoojinta xiriirka iyo iskaashiga Afrika si ay uga xo-roobaan carqaladaha xeeladaha gumeysiga cusub, wuxuuna caddeeyey in Afrika ay gaari karto isku filaan-sho dhan walba ah marka ay hesho midnimo, dhinaca siyaasadda, dhaqaalaha iyo aragtida.

Waa lagama maarmaan in xiriirka caalamiga ee dadyowga dunida ku dhisnaada mabadi,da nabad ku wada

noolaanshaha, iskaahiga, isqaddarinta qarameed iyo isfaragelin la,aanta», ayuu yidhi Madaxweynuhu.

Jaalle Siyaad wuxuu sheegay inuu ugu bogay hawlaha Machadka FARANTZ FANON iyo halganka uu ugu jiro horumarinta ijtimaaci-ga taas oo uu caddeeyey inuu tilmaamayo shirka seddexaad.

Jaalle Siyaad iyo wufuuddu waxey isla goobtaasi isku dhaafsadeen waydiimo iyo jawaabo saameynaya guud ahaan horumarinta Afrika iyo Soomaaliya.

Shirkaa 3aad ee Caalamiga Machadka Cilmi Baarista iyo horumarinta ee FANO waxaa si rasmi ah ugu xiray 24kii Juun 1979 Hoteelka Al.Curuuba Wasiirka Hiddaha iyo Tacliinta Sare Jaalle Axmed Ashkir Bootaan.

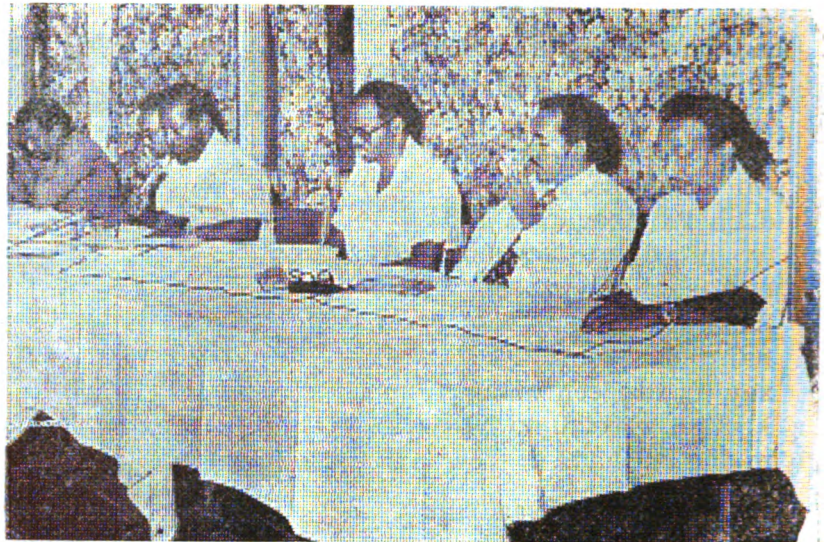
Wasiirka, oo halkaa khudbad ka jeediyey; wuxuu Khubarada shirku u xirmay ku ammaanay guushii ay shirkooda ka gaareen, wuxuuna saadiyey in shirkoodaasi wax weyn ku kordhin doo horumarinta aada-

miga iyo guud ahaan arrimaha bulshada.

Jaalle Bootaan, wuxuu kaloo ammaanay hawlaha mideynta Pan-Afrika.

Waxaa khubaradaasi ho-teelka Juba casho sharaf sa-gootis ah ugu sameeyey Du-qa Magaalada Muqdisho J/le Yuusuf Ibraahim Abu-raas waxaana halkaasi lagu guddoonsiiyey haddiyo iyo far-shaxanka tilmaamaya Hiddaha iyo dhaqanka Soc-maaliyeed.

Jaalle Siyaad oo boondav dalalka Carabta

Xoghayaha Guud ee XH. KS, Jaalle Maxamed Siyaad Barre iyo Wafdigii uu hoggaaminayey ayaa Dalka ku soo laabtay bishii Luulyo 12dii kaddib markii ay boo-qasho toban maalmood ah ku mareen lix dal oo Carbeed Sacuudi Caraabiya, Ci-raaq, Baxrayn, Kuweyt, Qa-dar iyo Isutagga Imaaraad-ka.

Madaxweynaha oo Xu-ranta Madaxtooyada ugu warrameyey Weriyaal wuxuu sheegay in si diirran oo kalgacaltooyo ay ugu soo dhaweeyeen Madaxdii iyo Dadka Carbeed ee Dalalka ay booqdeen. Wuxuuna

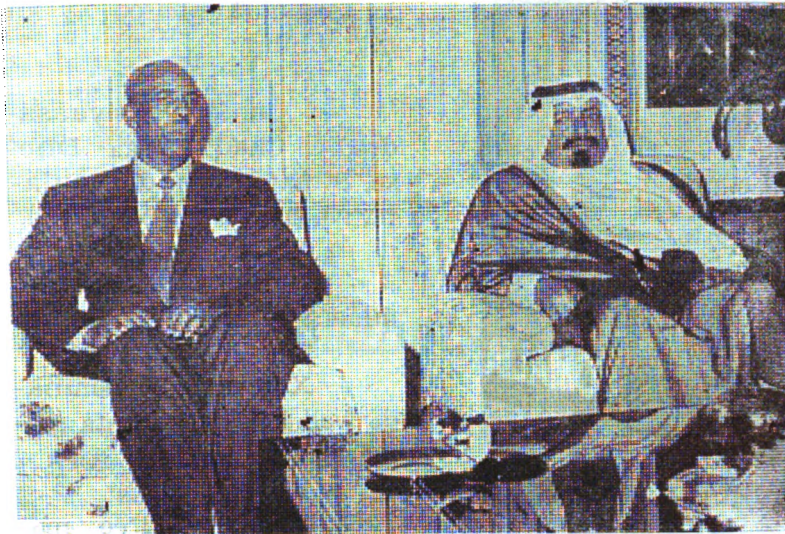

sheegay in wadahaadalladii ay yeesheen ay ku saabsanaayeen xidhiidhka walaal-tinnimo ee ka dhaxeeya

Soomaaliya iyo dalalkaas iyo guud ahaan arrimaha Carbeed iyo Caalamka. Is-goo ka jawaabaya su'aal ku saabsan xoojinta midnimada Carbeed, Jaalle Siyaad wuxuu tilmaamay in ay duni-da Carbeed isku soo dha-waandoonto iskana afgaran doonto sidii xal loogu heli lahaa mashaakilka soo foodsaara ayna iska kaashadaan sii xoojinta danaha iyo mid-nimada Carabta, hase yee-shee arrintu ma aha sida ay u maleynayaan ajnabiga iyo Isticmaarku.

Abu-dabay bishii Luulyo 10dii waxaa wadahaadallo

rasmi ah ay dhexmareen Wafdiga Madaxweynaha iyo Madaxda Isutagga Imaaraadka. Wadahadalkaas wuxuu saamaynayey xidhiidhka labada dal, Bariga Dhexe, Geeska Afrika iyo Adduunka.

Bishii Luulyo 4dii markii si diirran loogu soo dhaweyey. Magaalada Dooxa Wafdiga Madaxweynaha JDS, halkaas oo uu ku qaabbilay Amiirka Dalka Qadar Khaliifa Sheekh, Xamad Bin Khaliifa, Madax Reer Qadar ah iyo Dadka Soomaaliyeed ee ku dhaqan halkaas, waxaa u bilaabmay wadahadallo rasmi ah.

Magaalada Riyaad ee Dalka Sacuudi Careebiya bishii Luulyo 6dii Madaxwey-

ne Siyaad iyo Boqor Khaliid Bin Cabdulcasiis waxaa uga bilaabmay wadahadallo.

Kuwaasoo ku saabsanaa xoojinta xidhiidhka iskaashiga dhaqaale, dhaqanka

iyo arrimaha ijtimaaciga ah.

Sidoo kale bishii Luulyo 9dii dalka Kuweyt waxay Wafdigu wada hadallo ku saabsan xidhiidhka saaxiibtinnimo la yeesheen Madaxda Dalkaas.

Jaalle Siyaad wuxuu kaalo sheegay in intii uu socdaalka ku marayey dalalkaasi uu kulan la yeeshay Jaallayaasha Soomaaliyeed ee ku nool Wadamadaasi, taasoo uu caddeeyey Madaxweynuhu in dadkaasi ay u soo gudbiyeen Shacbiga Soomaaliyeed salaam kalgacaltooyo, isla markaana ay garab iyo gaashaanba diyaar u yihiin daafaca dalka, dhisamaha iyo horumarka dalkooda.

Kulankii 16aad ee UMA

Kulankii 16aad ee Madaxweynayaasha iyo madaxda dawladaha Afrikaanka ee UMA ayaa lagu soo gebagebeeyey 21kii Luuliyo magaalada MONRAVIA ee dalka LAYBERIA.

Shirka oo afar maalmood socday waxaa lagu qaaddhigay arrimo dhawr ah oo khuseeya qaaradaan Afrika.

17kii Luuliyo ayaa Madaxweynaha JDS JAALLE Ma-

xamed Siyaad Barre iyo wafadi sare oo uu hoggaamina-yey ka ambabaxeen dalka si ay uga qayb galaan kulan-kaas oo lagu qabtay MONROVIA.

Jaalle Siyaad oo u warra-maayey weriyayaal intuu-san ka ambabixin dalka wuxuu sheegay in uu aad ugu rajaweyn yahay in shirkaas ay ka soo baxi-doonaan go'aammo dan u ah dadyowga Afrika.

Xafladii furitaanka shirka ee 26 madaxweyne; ku-xigeen shan ra'iisal wasaare iyo Xoghayayaasha Guud ee Ummadaha Midoobay, Ururka Midnimmada Afrika, iyo Laanta u qaabilsan U.M. Waxbarashada, cilmi baarista iyo dhaqanka (UN ESCO), iyo Ururka Carabta (ARAB LEAGUE).

Wadamada ka qayb galay waxaa ka mid: Soomaaliya; Aljeeria, Angoola, Benin, Burundi, Cameroon, Cape Verde, Comoros, Congo, Egept, Gaboon, Gambia, Guinea Bisaw, Upper Volta, Liberia, Mozambipue, Nigeria, Uganda, Senegal, Sao Tome, Siarra Leone, Sudan, Tanzania, Togo, Siycheles, Kenya, Euquatorial Guinea, Rwanda, Lesottho.

Mauritania Swaziland, Zaire iyo Zambia.

Waxaa kaloo ka soo qayb galay Seyladda dhaqaalaha Yurub (EEC), Jabhadda go-bannimadoonka ee Zimbabwe Rodisa (PATRIOTIC FRONT) iyo Jabhadda Xoreynta Nabibia (SWAPO).

Shirka oo afar-maalmood socday waxaa lagaga dooday 10-qodob oo ay horey u diyaariyeen Wasiiradda Arrimaha Dibadda ee UMA. Waxaana ka mid ahaa:-

--- Magacaabid xoghaynta shir-MADAXEEDKA

--- Warbixinta Xogha yaha Guud ee UMA mudadii u dhexaysey 1978 ilaa Luuliyo 1979.

--- Dhaqan-gelinta go'mmadii lagu gaarey fadhigii 32aad iyo 33aad caadiga ahaa ee Golaha Wasiirada.

--- Warbixintii Guddiga nabad-raadinta ee Saxarada Galbeed.

--- Warbixin ku saabsan dhisidda Wakaaladda Wararka ee Afrika iyo meeshii xarunteedu noqon doonto.

Waxaa kaloo la isla soo qaaday arrimaha Qaaradda

ka taagan kuwaasoo ay ka mid yihiin:-

--- Xaaladda siyaasadeed ee Chad, Bariga Dhexe, Straatejiyada dhaqaalaha iyo siyaasadda ee Afrika.

--- Dhisidda Ciidammo difaaca ee Afrika.

--- Xoreynta Wadammada weli ku jira gacanta gumeysiga.

Kullankii 16-aad ee madaxda UMA ee MONROVIA ka djb markii afar-maalmood doodi u socotay waxaa lagu guddoonsaday go'mmada soo socda;

1. Ciribtirka gumeysiga iyo midabtakoorka ee Koonfur Afrika.

2. In la taageero wadamada soohdinta la leh Zimbabwe.

3. Sii xoojinta xidhiidhka dhaqaale iyo iskaashiga ee Afrika iyo Carabta.

4. Dhisidda Wakaaladda Wararka ee Afrika oo xarunteeda loo doortay dalka Senegal.

5. Arrinta Saharada Galbeed waxaa la waafajiyey warbixin ay dhiibeen guddiga Nabad-raadinta ee loo xilsaaray.

Waxaana la guddoonsaday xabad-joojin iyo in loo sameeyo afti.

6. UMA oo u aqoonsaday Jabhadda Waddaniga ah ee PATRIOTIC FRONT in ay tahay midda keli ah ee waakiilka ah ZIMBABWE Rhodesia.

7. Bariga Dhexe iyo Faalastiin; Madax Afrikaan ah oo ay ka mid yihiin Madaxweyne JACFAR NUMEERI

EE SUUDAAN, G/OBASAN-
JO EE NIJEERIYA iyo AL-
BERT RENE EE SYCHEL-
LES ayaa si xoog ah u cam-
baareeyey duulimaadkii
Tansaaniya ee dalka Ugan-
dha.

Golaha Madaxda UMA
wuxuu ku dhawaaqay in
kulanka 17aad lagu qaban
doono inagaalada FREE-
TOWN EE DALKA SIERRA
LEONE 1980ka.

Xafladdii xiritaanka ee

shirka waxaa khudbad ka
jeediyey Guddoomiyaha
shirka, Madaxweynaha dal-
ka Layberia Mudane WIL-
LIAM R. TOLBERT ahna
guddoomiyaha UMA EE
SANNADKAN.

Maalinta carruurta oo la xusay

Xoghayaha Guud ee
XHKS, Madaxweynaha J.
D.S. Jaalle Maxamed Si-
yaad Barre ayaa 18kii bishii
Juunyo ka qayb galay xaflad lagu maamusay sannad guuraddii 8aad ee Ubaxa Oktoobar.

Xafladdaas oo lagu qabtay Golaha Murtida iyo maaweelada waxaa kaloo ka soo qayb galay Madaxweyne ku-xigeenka JDS Jaalle Xuseen Kulmiye, xubno Golaha Dhexe iyo Ururrada bulshada.

Ubaxa kacaanka Oktoobar waxay halkaas ku bandhigeen riwaayad muujineysa sida lama ilaawaanka ah ee kacaanku u taakuleeyey una daryeelay ubadka.

Khudbad uu jeediyey Jaalle Siyaad wuxuu dhammaan ku ammaanay dadkii metelay iyo abwaanidii curiyey riwaayad lagu xusaayey maalinta carruurta.

Jaalle Siyaad wuxuu u

gudbiyey salaam dhammaan Ubaxa kacaanka Oktoobar iyo waalidkooda isagoo u rajeynaayo in ay sannad walba ku ciidaan farxad iyo reynreyn.

Madaxweynuhu wuxuu ka hadlay ujeedooyinkii loo abuuray UKO iyo guulaha lagu gaadhay.

Wuxuu kaloo tilmaamay kaalinta firfircoon ee UKO ay ka qaataan sumcada iyo sharafta dalka wuxuuna

intaa ku daray in ay muuqato waxqabadka ay ka geysteen dhismaha iyo horumarinta dalka.

Isagoo ka hadlaya sannadkan caalamiga ah ee carruurta Jaalle Siyaad wuxuu ku baaqay in loo baahan yahay in dadaal weyn laga geysto hirgelinta iyo horumarinta xaaladda carruurta iyadoo la tixraaco go'aan Ummadaha Midoobay. Si doo kale ayuu yidhi Jaalle Siyaad waa in dhammaan gobollada dalka laga dhisaa Xarumo lagu xannaaneeyo Carruurta.

Isla maalinta xuska sannadguurada UKO Madaxweyne ku-xigeenka JDS Jaalle Xuseen Kulmiye At-rax ayaa dhigey dhagaxii asaaska ee mashruuca dhismaha Xarunta kor u qaadka xaaladda carruurta ee degmada Yaaqshiid.

Mashruucaasi wuxuu ka kooban yahay xarun loogu

tala galay UKO, hooyada iyo ilmaha iyo dugsiga dhaqaalaha guriga. Kaas oo ah mashruuci ugu horeeyey ee loogu tala galay sannadka caalamiga ee carruurta.

Munaasabadaasi dhagax dhigida waxaa ka qayb galay xubno ka tirsan Golaha Dhexe. Waxaa kaloo lagu qabtay degmooyinka Boondheere, Wardhigley, Waaberi iyo Xamar Jab Jab xaflad noocaasi ah Wasaaradaha oo ay ka qayb galeen Wasiirrada Caafimaadka iyo Waxbarashada iyo barbarinta. Gebi ahaan kharashka loo qorsheeyey mashaariicdaas waxaa lagu qiyaasay 3 Million oo shilin.

Gebagebadii xuska waxaa sameeyey koox ka tirsan UKO oo ay horkacayaan madaxda UDHKS oo xirmo Ubax ah dhigay Taalooyinka Dal-jirka Dahsoon, Xaawo Taako, Dhagaxtuur iyo Siyad Maxamed Cabdulle Xasan.

Af-hayeen u hadlay Warfaafinta

Nin u hadlay Wasaaradda Warfaafinta iyo Hnnuuninta ee JDS, wuxuu bishii Luuliyo 10dii Taliska Addis Ababa uga digay afagaaddada, caga jugleynta iyo dandaansiga uu kula kacayo dawladda iyo dadweynaha JDS, arrimahaa si oo beryahan dambe caado u noqotay hadallada madaxda Taliskaasi Addis Ababa.

Ninkaasi uu hadlay Wasaaradda Warfaafinta ee Soomaaliya wuxuu kaloo uu sheegay in taliska Addis Ababa si xoog leh isugu diyaarinayo inuu dagaal ku soo qaado dalka JDS, sidaa awgeedna inuu doonayo abuurista duruufo aan waxba ka jirin oo sabab u noqon kara duullaadkaasi, taasi oo ah ku celcelinta beenta ah in Soomaaliya si toos ah ugu jirto halganka Jabhadaha Gobannimadoonka Soomaali Galbeed iyo Abbo.

«Afagaaddadaasi waxay tilmaan cad u tahay siyaasad xumida iyo aragtigaabnida ay ugu malaynayaan inay halganka Jabhadaha gobannimadoonka si degdeg ah ugu xallin karaan cadaadis iyo dagaal millatari» ayuu yiri ninkaasi.

Wuxuu kaloo sheegay in wixii taliska Addis Ababa ay isdideen inay ku gaaraan kaalmada xoogaga shisheeye oo millatari ay si isdaba

joog ah u soo xuluulinayaan ka ddib markii jabhadaha gobannimadoonku ay xoojiyeen la dagaalladoodii hubeysnaa.

Ninkaasi u hadlay Wasaaradda Warfaafinta wuxuu intaa ku daray in cadaawadda taliska Addis Ababa uu kula soo galgalanayo dalka Soomaaliya iyo deriska kaleba ay daliil cad u tahay quusta uu ka taagan yahay inuu si buuxda u burburiyo xoogagga gobannimadoonka.

Wuxuu kaloo sheegay afhayeenkaasi in qorshahaasi cadowtinimo waafaqsan yahay mashruuc u adeegaya danaha istaraatejiyadeed ee xoogagga ee waaweyni ku leeyihiin Geeska Afrika, «Sidaa awgeed ayey u muuqataa in isku hallaynta taageerada joogtada ah ee millateri ee xoogagga waaweyni ay ugu wacan tahay taliska Addis Ababa abuurista xiisadahaasi iyo dagaalladaasi hubeysan», ayuu yidhi ninkaasi.

Wuxuu kaloo intaa raaciyey ninkaasi in taliska Addis Ababa u malaynayo in xoogaggaasi shisheeyuhu badbaadin karayaan xukuumkooda, iyadoo horeyba jiritaankoodu ugu xirnaa taageerada millatari, tan dhaqaale iyo midda siyaasadeedba, wuxuu ka digay aaya xumida arrimahani ku

reebi doonaan nabadda iyo xasiloonaa Geeska Afrika iyo guud ahaanba adduunweynaha.

Ninkaasi afhayeenka ahi wuxuu ku baaqay in taliska Addis Ababa weli arki la'yahay cidhib xumidda cadowtinimadaasi ka dib markii uu sannado badan ku soo jiray dagaallo macna darro ah iyo dhiig daadin.

«JDS waxay u heellan tahay nabadda, isfahanka iyo xidhiidhka Ummadaha dunida oo dhan, gaar ahaan na kuwa ay deriska yihiin, hadana taliska Addis Ababa ee ku heellan dagaalka waxaa looga digayaa in ay la kulmi doonaan dharbaaxo kulul oo aanay weligood ka soo waaqsan, haddii aanay ka waantoobin dibindaabyadaasi beenta ah» ayuu sheegey ninkaasi.

Afhayeenku wuxuu ujeeddada taliska Addis Ababa ku tilmaamey inay JDS ku cabsi geliyaan si aanay u taageerin qadiyadda xaq ah ee umaddaha ku hoos jira taliskeeda hase ahaatee wuxuu yidhi Soomaaliya waxay si adag ugu dheggaan tahay axdiyada Jamciyadda Qurumaha ka dhexeysa iyo Ururka Midowga Afrika, kuwaasi oo ku baaqaya taageeradda halgammamda xaq ah ee Ummaduhu ugu jiraan xornimada iyo aaya ka talintooda.

HIDDAHA IYO DHAQANKA

Doorka Fanyahanka

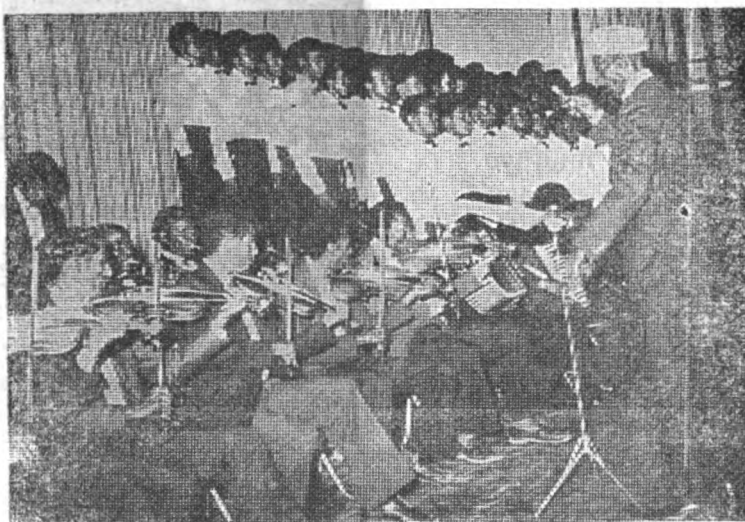
Garaadka bulshadu mar kasta wuxuu ku dul dhisan yahay fiirada dhaqaale ee ka dhexeysa kooxaha bulshada. Kooxda iska leh qalabka wax soo saarka, kaas oo ka kooban dhulka iyo kheyraadkiisa iyo alaabada shaqada ee loo baa-han yahay in lagaga xoojiyo dhulka, baa weligeed haysatey awoodda ay ugu taliso dadweynaha, iyo in ay la wareegto hantida bulshada nolosheedu ku xiran tahay. Taasi waa xey dhalisay in kooxdaasi yee-lato awoodda siyaasadda iyo mida hantidaba; ka dibna iyagu ka taliyaan habkii bulshadu u fakari laheyd oo iyaga dani ugu jirto, si ay ku ilaashadaan danahooda kooxeed. Abwaannadii Hantiwadaagga Cilmiga, Karal Marks iyo Frederik Engels, waxey sheegeen in waayaha ama sheekada dadku, intii ka horreysay dhalashada Hantiwadaagga, ahaa koox dul saaran mid kale. Xeel dheerayaalka burjuwaasigu, dhinaca kale way inkireen arrintaas, waa yaha dadkana waxey u arkaan in uu yahay waxii ay sameyn jireen Boqorrada, dhaladka wadaadada kaniisadda IWM. Waxey iyagu yiraahdaan dadweynuhu qeyb kuma laha socodka waayaha ama taariikhda dunida, waa daawadeyaal keli ah. Taasi waa inkirid iyo marin habaabinta loola kasay sheekada adduunka, maxaa wacay, sida runta ah dadweynaha baa sameeya taariikhda, dhaqanka iyo ilbaxnimada dunida oo idil.

Kolka nolosha bulshadu gabowdo oo noqoto golof waxyey la mid tahay dhardhaar hor yaal horukaca bulshadaas. Haddaba, waa in habkaasi burburo oo dawga u banneeyo mid kale oo leh awood iyo nolol cusub. Noocyada fakarka ama hadafka bulshada, sida, fanka oo idil waxey ku dul dhisan yihiin gundhigga dhaqaale, ama awoodda waxsoo-saarka bulsha-daas.

Ninkaa ku dhex noolaa bulshadii qadiinka ahayd, tusaale ahaan, wuxuu keli ah oo ku mintidi jiray tabtii uu luqmada dharaareed uga goosan lahaa abuurta ama degaanka uu ku nool yahay. Isagu ma noqon cilmi iyo fantoona waagaas, maxaa wacay, wuxuu ninkaasi taagnaa meesehii ay ku kala weecdeen qofka iyo nefeiku; iyaga oo mjdkooba raacay dawgiisii xuubsii badka ama isbeddelka ee abuurtu ugu tala gashay. Ninkii qadiinka ahaa, shaalle, wuxuu xi-

ran jiray qool ama kuul ah ilkaha iyo cidiyaha dugaaggii uu ugaarsan jiray oo ku dul noolaa; geesinimadiisa in uu muujiyo darteed buu ugu xarragoon jirey kuushaas. Ha-weeneydiisuna, malaha, waxey ku xarragoon jirtay harag shaabeel, baal goroyo iwm. iyada oo iska dooneysa bilic dumar ee ka duwan tan labodka. Arrintaasi waxey aheyd bilowgii dareenka qofka ee ku saabsan hab, dhaqan qurxeed, fan iyo farshaxannimo.

Dhinaca kale, kooda maalqabeenku, oo milkiyey hantidii bulshada oo dhan, waxey sameysteen hub hadaf oo awood badan, si ay ku ilaashadaan gacan sarreyntooda. Xeerarkooda, xirfaddooda iyo **ururrada maamulkooda** waxa lagu wada habeeyey sabatabixinta nafta iyo hantida kooxda maalqabeenka. Waxtarka iyo raandhiiska fanka iyo cilmiga.

waxaa loogu tala galay raalli gelinta kooxda maalqabeenka, kuwaas oo dhiigmiirad muruq iyo maskaxba ku qabatay kooxda xoogsatada, si ay cadaadin joogto ah ugu jiraan ebedkood. Fanyahankii oo idil sida gabayaaga, muusika-dhaariga, aslaha, hoo-balka, cayaartoyga kulligood, in yar mooyee waxey is arkeen iyaga oo u caleemo ruxaya muunada iyo haybadda dhalanteedka ah ee kooxda maalqabeenku sheegaynayso. Fanyahannadaasi dib-usocodka ah waxey qoraalladooda iyo hawlahooda kale ku muujiyaan in habka hantigoo-sigu yahay kii ugu fiienaa ee dadku soo maray. Dhiigmiiradka naxariista la' ee qof ku hayo mid kale; weerarka iyo dagaallada ay wadaan maalqabeenku, si ay ku qabsadaan dalal shisheeye; qiimaha himilooyinka dhalanteedka ah; ribix-raadinta indhaha iyo dhego tirtay qofkiiba-guuldarrooyinkaas iyo kuwo la mid ah oo idil laguma muujiyo hawlaha fanka ay soo saaraan fanyahannada u adeega hantibursiga. Kuwaas waxaa loogu abaal gudaa hambada iyo unuunufka maalqabeenku u reebo ama naco. Taasi waa qiimaha fanyahanku ku iibsayday ruuxiisa; eebbe awood kasta leh buu ka dhigtay maalqabeenka.

beenkii.

Dhabqinta iyo dcorinta runta lanka ee ay sameynayaan curjuwaasigu waxey ceeb ku aheyd garaadka dadweynaha; waxay kale oo aheyd dhar-dhaar curus ee horyaal horukaca lanka dunida oo idil. Haddaba, horukaca fanka iyo cilmigu wuxuu mar kasta ku xira yahay awoodda dhaqaale oo bulshada. Wadala-haanta ama toleynta hantidaas dadweyne oo sinnaan loo qeybsado waxey tirtireysaa colaaddii dhex tiil ragaadyada ama kooxaha bulshada; colaaddaas awgeed bay noqon weyday suuragal si bulshadu isu af garato oo ku gaarto horukac iyo nabadku-wadanoolaadaan. Dhalashada Hantiwadaaggu wuxuu keenay sinnaan run ah ee dhex taal ragaadyada bulshada, iyo in isku-jin loo qeybsado hantida dadweyne.

Sidii aanu u niri kol hore, garaadka ama hadafka bulshadu wuxuu ku dul dhisay yahay gundhigga dhaqaalaha; garaadka ama hadafkaasi wuxuu ka koobmaa xeerarka bulshada, Siyaasadda iyo wixii la mid ah kuwaas oo ah dhismaha guud ee ku dul taagan gundhigga dhaqaale. Haddaba, horukaca fanka iyo cilmigu wuxuu mar kasta ku xira yahay awoodda dhaqaale oo bulshada. Wadala-haanta ama toleynta hantidaas dadweyne oo sinnaan loo qeybsado waxey tirtireysaa colaaddii dhex tiil ragaadyada ama kooxaha bulshada; colaaddaas awgeed bay noqon weyday suuragal si bulshadu isu af garato oo ku gaarto horukac iyo nabadku-wadanoolaadaan. Dhalashada Hantiwadaaggu wuxuu keenay sinnaan run ah ee dhex taal ragaadyada bulshada, iyo in isku-jin loo qeybsado hantida dadweyne.

Himilada Hantiwadaaggu ma aha in hanti badan loo tabco oo keli ah; in qofka laga kobciyo dhinaca dareenkiisa baa iyana lagama-maarmaan ah. Qofku kuma noola rooti keli ah. Mar haddii qofku kasayo ama curinayo wax kasta oo leh qiime iyo wanaag, ha ahaato tacab muruq ama masaxar, waa inuu isaga-aayo miraha dhididkiisa. Taa si waa biyadhigaa Hantiwadagga Cilmiga.

Bulshada ka kooban kooxo

collowsan kala duwnaanta dadku, oo ka timid dhinaca hawlaha hoda iyo heerka ay ka joogaan siyaasadda dhaqanka, waxey dhalisaa in kooxahaasi noqdaan kuwo leh fiiro kala duwan ee ku saabsan noloshooda guud. Fanyahanka dibusocodka ahi wuxuu ku gabbaadaa keli noolaanta, si uu uga cararo dhibaatooyinka bulshadiisa iyo xaqiiqadaba. Kuwa ayidsan fiirada fanka ee dibusocodka ah waxaa lagu yaqaan in ay yiraahdaan fanku waa ka madax bannaan yahay bulshada iyo nolosheeda, iyo in maamulka iyo curintiisu gaar u yihiin dad yar oo u go'doomay ariintaas. «Waa maxay danta aan ka leeyahay dadka?», buu waydiiyaa fanyahanka dibusocodka ah; «waxaan rabaa in aan keligeysu heeso. Fanyahanaku waa inuu keli ahaado, xornimadu, ma garatay, waa keli ahaan; Bulshaduse waxey leedahay waa in qof kasta guto waajibka ka saaran dadweynaha laakin dooni maayo sidaas; anigu ma rabo in aan u hoggaansamo waajibka bulshada; anigu waxaan ahay qof gaar ah, keli ah. Kelinnimadu waa xornimo!» Sidaas buu ku doocdaa fan yahanka dibusocodka ahi.

Dhinaca kale, kobcinta qofka ku dhex nool bulsho Hantiwadaag ah waxey ka ambo qaaddaa gees kasta ee tiiradiisa, gocashadiisa, himiladiisa iyo hawlahiisa bulsho. Dadka ku dhex nool bulshadaas himilooyinkoodu waa in ay noqdaan xoojinta tiirarka hantiwadaagga oo ah sinnaan, iskaashi, isbaheysi, walaalnimada dadweynaha, xornimo iyo qofka oggolaada waajibka ka saaran bulshadiisa. Habeynta cusub ee shaqada iyo garaadka hadafka oo heer sare gaara baa dadweynaha xoogsatada ah gaarsiin kara ka qeybgalkooda dhismaha nolosha cusub ee bulshada. Door-

ka qofka markaas buu yeeshaa majale Hantiwadaag ah oo ku qotoma garaad hadaf leh. Bulshada Hantiwadaagga waxaa u xeer ah in waxtarka fanka iyo cilmigu yahay hantida dadweynaha xoogsatada ah; fanyahanka ku dhex nool bulshadaas kama dhuuman karo kamana carari karo xaqiiqada nolosha, waajibada bulshadiisa ka saaran, sida ay moodayaan dibusocodka

Nooc kasta oo fan ah ee ka go'doonsan nolosha runta ah ee bulshada ma qancin karo himilada ruuxa qofka. Haddaba, waa lama huraan in fanku muujiyo diihaalka iyo himilada qofka, taas oo ah in uu gaaro horukac heer sare ah ee dhaqan iyo cilmi. Marka fanyahanku leeyahay rajadaas, marka uu ayidsan yahay awoodda weyn ee runta, sawirida uu aslayo ama buugagga uu ka qorayo nolosha bulshadiisa waxey noqonayaan kuwo uu garto oo u cuntama qofka caadiga ah, ama akhristayaalkiisa. Fanyahanka horusocodka ahi wuxuu hawshiisa ku muujiyaa xiriirka bulshadiisa wuxuu naxariis la'aan u dhaleeceeyaa iimaheeda, sinnaandarradeeda, cadaadiska iyo dhiigmiiradka qof ku hayo mid kale, taas oo qiima jebineysa haybadda qofka.

Fanyahanku bulsho
 buu ku dhex dhashay, waa la soo koriyey oo wax la baray; wuxuu dhaxlay hantiwa dhaqanka ee bulshadiisa. Haddaba, wuxuu qofkaasi leeyahay xididdo ugu dhaaban nolosha dhaqanke ee dadkiisa, dalkiisa hooyo. Awood iyo cabqarinimo kasta ee fanyahanku

waa mirihii iyo
 uu ka helay dhaqanka bulshada uu ku dhex ababay. Ila haas lo xididdadaas nololeed la'aantood ma jireen shekesspeare, Dante Alighieri, Axmed Shawqi, Raage Ugaas iyo Ina Catdule Xasan, sheekada suugaanta dunidana laguma xuseen ma-dhintayaalkaas. Sidaas darteed, waa barkumataal iyo maan-gaabnimo in la yiraahdo fanyahanka iyo wuxuu kasbo waa wax ka gaar ah nolosha bulshada iyo himiladeeda. Fanyahanka horusocodka ahi, haddaba, wuxuu la dagaallamaa iimaha bulshada, isaga oo hub ka dhiganaya fankiisa, wuxuuna taageeraa danaha xoogsatada. Fankiisu kolkas buu noqdaa hub waxtar ah ee kaalinaya dibu-dhidda bulshada iyo dadweynaha oo lagu baraarujinayo haddafak. Haddii fanyahanku gabo doorkaas sharafka leh ee bulshadiisu ka filayso, codkiisu wuxuu noqdaa mid dulalaa-ti ku lumay; duniduna maanta

waxba ku fali mayso fannaan ku sheeggaas.

Waxaa haboon in aanu doodan ku saatsan doorka fanyahanka ku dhex nool bulsho Hantiwadaag ah ku ebino taol aanu ka soo xiganney qoraal uu soo saaray Ururka Midowga Afrika:

Gumeysigu waa belo ku timid dadkeena oo idil, weji-geedii ugu xumaa wuxuu ahaa dadkeenna oo laga ganacsaday, oo ka socday dhinac kasta ee Qaaradda Afrika; wejigii kale ee ka sii darraana wuxuu ahaa talada qaaradda oo gumeystayaalku la wareegeen. Si habka gumeysigu u waaro waa in loo yeelo weji xarrago iyo haybad leh, iyada oo xoog iyo cadaadis lagu hirgelina-

yo arrnitaas, laguna fidinayo dhinac kasta ee nolosha qofka. Waxey gumeystayaalku ku mntideen in himiladaasi si gaar ah ugu tallaalaan maskaxda dadka ay addoonsanayaan, siiba indheer-garadka iyo madaxda dadweynaha, kuwaas oo ay ku qabeen kalsooni dhaqanku wuxuu ka dhashaa nolosha dadweynaha oo ah xoog isagu is abuur, degaankiisuna beddela. Haddii la eego macnahiisa hoose, waa dadka oo habaynaya dhaqanka, noloshoodana dhisaya. Waa in aynu ku noqonno ilihii dhalayey dhaxalkeenna qiimaha leh, innaga oo aan isku daberyn halkaas; laakin ka shidaal ama guubaabo qaadanayana, si aynu iskaga xoor-no arrimaha ina xayiraya ee

gumeysiga inoo keenay; isla markaasna la harayana wixii inoo leh qiime iyo waxtar, siina kardhino oo ka faa-iideysano anfacada ciilmiga iyo kacaannada bulshada ee tiigsanno dunida cusub iyo horukaceeda. Fanyahanka Afrika, iyo waxgaradku guud ahaan, waa in ay dhex galaan dadkooda oo gutaan waajiba ka saaran. Waa in fanyahanku hawlahiisa ku guubaabiyaa dadkiisa, si uu u beddelo fiiradooda guud; taas oo la'aanteed ayan suuroobin in laga koro dibudhaca dhaqaale iyo dhaqan. Dadweynuhu waa in ay noqaadaan kuwa ugu horreeya ee u aaya hodannimada dhaqaalaha iyo dhaqankooda. (eeg The Pan african Cultural Manifesto, 1969, pp. 2-3 and 4).

WAXAA LAGU DAABACAY

WAKAALADDA

MADBACADDA QARANKA

Muqdisho

BUUGAAGTA IYO QORAALLADA

KHUSBADDII FURITAANKA SHIRKII MACHADKA FANON EE JAALLE MAXAMED ADAN SHEEKH, GUDDOOMIYAHA HOGGAANKA AYDOLOJIYADA GOLAHA DHEXE XHKS

Shirkii 3aad ee Cilmiga ahaa ee Xarunta Horumarinta iyo Baarista ee Frantz Fanon ayaa waxa lagu qabtay Magaalada Muqdisho, Shirkaas oo furmay 16kii bishii Juun 1979kii socdeyna ilaa 23 bishaas waxa Khudbad qimo leh oo lagu furay ka jeediyey Guddoomiyaha Hoggaanka Aydoolojiyada Golaha Dhexe XHKS, wuxuuna Khudbaddiisii ku bilaabay;

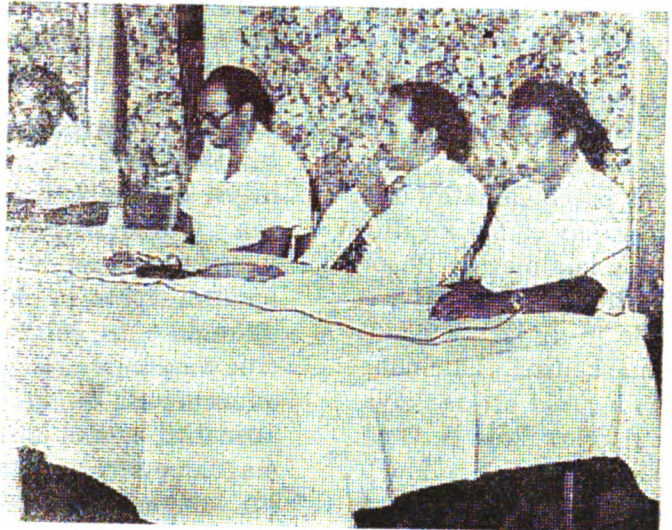
JAALLAYAAL MARTIDA IYO SAAXIIBBADA SHARAFTA LEH:

Waxaan ku faraxsanahay in ay xil gaar ah ii noqotay inaan idinku soo dhaweeyo Soomaaliya. Badankiinnu waxaad ka timaaddeen meelo aad u fog, waxaanan hubaa in aad soo gudubteen dhibaatooyin fara badan si aad Muqdisho ku timaaddaan, shirkana uga qayb gashaan.

Marka ii oggolaada in aan idiin soo gudbiyo salaantii xisbiga, Dawladda iyo dadweynaha Soomaaliyeed, si gaar ahna, tii Madaxweynahayaga Jaalle Maxamed Siyaad Barre.

Shirku, wuxuu dadweynahayaga ku abuuray xiise weyn iyo xamaasad, waxaanna ru meysannahay in aad arki doontaan arrimahaas muddada yar ee aad nala joogtaan.

Waxaan mahad gaar ah u gudbinayaa Xarunta Horumarinta iyo Baarista ee FRANTZ FANON, iyo asxaabta kale ee xiiseynaya, kuwaasoo si uun u taakuleeyey xilqaadka iyo abaabulka shirkan, gaar ahaanna Agaasimaha Xarunta Dr. LUIS KING iyo kooxdiisaba,

dadaalka ay u galeen isugu yeeridda shirkan heerka sare ah.

Magaca FRANTZ FANON, had iyo jeer waa la xusaa, maxaa yeelay wuxuu astaan u yahay indheergarad xiriiriyeey halgankiisii is-xoraynta ahaa iyo halgankii ka xoreynta Afrika, iyo dunida inteeda kaleba, jeebbada gumeysiga iyo gumeysiga cusub. Faanon wuxuu ahaa indheergarad firfircoon oo horusocod ah, noloshiiisa oo dhanna u hibeeyey sare u qaadidda mujtamaca iyo horumarinta aadamiga.

Si aad ah ayaan ugu rajo weynahay xiisaha aad u qabsataan in aad daawataan, deristaanna waxyaabihii Soomaaliya laga qabtay tobankii sano ee na soo dhaaftay, si sare loogu qaado nolosha iyo wacyiga bulsha-weynta.

Dooni maayo in aan galo soo bandhigid aragtiyeed ama falsafadeed ee mawduuca ballaaran ee horumarinta bani'aadamka. Maxaa wacay horuma-

rinta mujtamaca aadanaha waxaa laga abbaari karaa dhinacyo badan. Intaan keliyihi oo aan doonayo waxaa weeye in aan tilmaamo waxyaabo ka mid ah waaya-aragnimadii Soomaaliya iyo horumarinta isbeddelka nolosha bulshada.

Waaya-aragnimadayada iyo kuwa Ummado kaleba, waxay xaqiijiyeen qiraallo iyo odorosyo aan yarayn ee uu Dr. Frantz Fanon sameeyey ilaa iyo 1960kii. Wuxuu na baray, tusaale ahaan, in guulaha laga soo hooyo arrin kasta oo ka mid ah horumarinta qof ama shakhsi ahaaneed ay si aad ah ugu xiran tahay xaaladda bulshada guud ahaan. Meel kasta oo aad ka daawataan dalkayaga, waxaad ka heli doontaan markhaatiyo muujinaya sida xoogga loo saaray isku xirnaanta diyaaleetiko ee horumarinta qofka iyo tan beesha. Waaya-aragnimadu, waxay ka loo na bartay in uu jiro iskuxirnaan aan kala go' lahayn ee u dhexeysa isbeddelka bul-

sho dhaqaale iyo horumarinta siyaasadeed. Waxaan kale oo aan baranay sidii Faanonba ugu nuuxnuuxsaday, in dadweynuhu isaga sugnaado xaalad qubane jaantaarogan ah ayan kafaaya ahayn, laakiin dadku si uu horey ugu maro, loo baahanyahay in uu qor-sheeysto, abaabulo, isuna gee-yo awooddiisa, isla markaasna si joogto ah kor ugu qaado ga-raadkiisa siyaasiga ah.

Dabayaaqadii qarnigii ina dhaafay, imberyaaliyaddu waxay si bahalnimo ah u qaby-satay, una isticmaarsatay dad-kayagii, waxay kaloo ku dhii-rrisey kuna kaalmeysey Boqortooyadii dhulgoosiga ahayd ee Xabashida in ay isku soo fidi-so, isla markaasna isticmaarsato qayb ka mid ah dadkayaga, sida dadyow kale ee Gees-ka Afrikaba, si ay u abuurto imbaraadooriyadda Itoobiya. Sanooyin badan, taariikhda dadkayaga, sida midda malaa-yiin kale ee dunida jira, waxay ahayd taariikh halgan mdni-mo iyo gobannimo doon. Hal-gankaasi wuxuu na baray in aanu dhowrno, kuna adkeysano mabda'a aaya ka talinta. taasoo keeni karta nabad iyo is-afgarasho horumar lagu gaaro, gaar ahaan gobolkayaga.

Halgannadayadii gobannimo doonka ahaa, waxaan ka baranay in aan abuurno axsaab siyaasi ah oo waddani ah. Axsaabtaasi waxay isugu gee-yeen dadaalkii qubanaha ahaa ee dadkayaga hal hadaf, oo ah Madaxbannaani. Qaybtii Soomaaliyeed ee Ingiriisku gumeysan jirey ee Waqooyiga iyo qaybtii uu Talyaanigu gumeysan jirey ee Koonfurta, labaduba waxay soo dhacsadeen Madaxbannaanidoodii, ayna midoobeen Idii Luuliyo 1960-kii.

Buugga la yiraahdo «THE WRETCHED OF EARTH»; FONAN wuxuu aad ugu falan-qeyey lixaadka iyo daldalool-

lada dhaqdhaqaaqa waddaniga ah ee Afrika. Inkastoo aan baranay abaabulka axsaabta siyaasadeed ee ku jahaysan gobannimadoon, sida meelo kale ee Afrikadii la gumeystay, axsaabtayadu waxay ahaayeen kuwo aan weli yeelan korriimo aydiyolojiyadeed iyo abaabul ee u suurta gelin kara inay ka gacan sarreeyaan dhaqanka gumeysiga cusub ee ka dam-beeyey gobannimadii caadiga ahayd.

Soomaaliya, waxay sannadihii 1960-1969 soo martay gumeysi cusub kii ugu kharaaraa. Gumeysiga cusub, macnehiisu waa sii wadidda dhaqaalihii siyaasiga ahaa ee xad-dhaafka ah ee badeecadaha aan warshadeysneyn, iyo ku sii negeynta dalka dib-u dhac sanaantii. Waa camiraadda magaalooyinka iyagoon abuurin waxyaabihii u suurto-gelin lahaa ka gacan sarraynta dhibaatooyinka shaqo la'aanta iyo waxyaabaha kale ee taabanayo bulshada.

Xaggayaga, sanooyinkii 1960-69, waxay u ahaayeen sanooyinkii gumeysiga cusub; waa-gaas dhaqaaluhu wuxuu ahaa mid qasan, sidaas darteed siyaasadduna waxay gashay jahwareer iyo qabyaalad ama jilibeysi, xiriirrada bulshaduna waxay ahaayeen musuqmaasuq hiddaha iyo dhaqankuna kuwo sii kala daadanaya, oo sii bakh-tiyaya. Arrintaas waxaa markhaati ka ah, afkayagii hooyo oo noqday mid aan qornayn, la dayacay, lana xaqiray.

Axsaabtii siyaasiga ahayd ee 80-ka kor u dhaaftay, waxay u tartamayeen 120ka kursi ee docrashadii musuqmaasuqa ahayd ee beryahaas. Axsaab ku sheeggaasi ma jirin cid ay Wakiil ka ahaayeen, aan ka ahayn danaysi ku fadhiya damaacinnimo shakhsi ah.

Kacaankii 21kii Oktoobar 1969kii waxaa sababay baahi-

dii loo qabey in halgan lagala soo horjeesto gumeysiga cusub Halgankaas loogu jirey isbeddelka iyo horumarinta bulshada wuxuu saameeyey dhinacyo badan. xaashidii kowaad ee Kacaanka ee soo baxday 21 Oktoobar 1969kii, waxaa ku caddayd ujeeddoyinkiisa in ay ka mid ahaayeen, abuuridda bulsho ku dhisan shaqo, cad-daalad ijtimaaci ah iyo sinnaan. Sidii Jaalle Siyaad, Xoghayaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya uu yiri: «Waxaan dooranay Hantiwadaagga cilmiga ah, maxaa wacay waa jidka keliya ee dalka gaarsiinaya isbeddel deg-deg ah. Ummaddana ka dhigaya mid horumartay, dhaqaale ahaanna dhisantay».

Dawladdayada Kacaanka ahi waxay bilawday in ay dabbaqdo siyaasado loogu talo galay in koritaanka dhaqaalaha qor-sheysani suurtageliyo ka faa'iideysiga ugu badan, uguna caqligalsan, ee khayraadka muruqmaalka, xushmeenayana qiimaha aadamiga, heerka ugu sarreeyana gaarsiinay wacyiga dadka. Waxaa tallaabooyin laga qaaday sidii loo abuurin lahaa, loona ballaarin lahaa adeegga Caafimaadka lacag la'aanta ah ee dadkayaga Tallabooyin wax ku ool ah ayaa laga qaaday sidii loo xaqiijin lahaa sinnaanta dumarka iyo ragga. tacliinta, shaqo helidda, iyo arimaha la xiriira guurka iyo noolsho qoyska.

Barnaamijka cuntada deg-deg ah ololaha horumarinta reer Milyiga, oo ay ka mid ahaayeen waxbariddii dadweynaha, ololihii caafimaadka, iyo Barnaamijka dejinta xoolo-dhaqatadii Abuurto tabaaleysay loona regey beelo boored iyo kalluumeysato, waa tusaaleyaal cad-cad ee siyaasaddayada ku qotonta horumarinta muruqmaalka iyo kordhinta taakulaynta maadiga iyo ijtii-

maacigaba ah ee dadkayaga. Qoriddii farta Soomaaligu, wixii ka dambeeyey 21 Okt. 1972, waxay na siiyey hubkii lagama maarmaanka u ahaa dagaalkii aan ku qaadi lahayn jahliga iyo aqoondarrida. Waxay kaloo ina siisay saldhigii noo suurto. geliyey ka qaybgalka dadweynaha siyaasadda iyo maamulka umuuraha dalka. Qoriddii farta Soomaaligu waxay noqotay qalabka ugu wax-u-oolsan oo looga hortago dhaxal wareegga dhaqanka, kaalinta afku, bulshadu uga jirana waxay si xayi ah ugu sharaxantahay buugaagtii Faanoon.

Sidaan ku rajo weynnahay, waxaad heli doontaan fursado aad ku soo aragtaan barnaamijyadaas muddada yar ee aad nala joogtaan. Waxaad kaloo akhrin doontaan, si cilmi ah. na u lafguridoontaan waraaqaha mawduucyadaas ku saabsan ee ay soo gudbiyaan aqoon-yahannada.

Midda aan doonayo in aan idinku sii adkeeyo waxay tahay, arrimaha barnaamijka cuntada deg-degga ah, Ololaha horumarinta reer miyiga iyo dejinta beeluhu, ma ay suurogaleen haddii uusan jirin isbedelka Aydolojiyadeed iyo abaabul ee uu ku dhaqaaqey kacaankii uu hoggaaminayey Jaalle «SIYAAD».

Sidaad u maqasheen, markii uu Kacaankayagu dhashayba waxaa la abuuray Xafiiskii Xiriirka Dadweynaha, waxaana la saaray hawsha ah habsami u abaabulka dadkayaga iyo sare u qaaddida garaadkooda siyaasiga ah. 1972kii Xafiiskii Xiriirka dadweynuhu wuxuu u rogmay xafiiskii siyaasadda ee Golaha sare ee Kacaanka. Xafiiskii siyaasaddu, wuxuu goleyaal hanuunin ka dhisay degmoovinka dalka oo dhian. Wuxuu kaloo sii waday hawshiisii abaabulka siyaasadeed iyo waxbaridda ee

goobaha shaqada, Xafiisyada maamulka, Xarumaha Waxbarashada, warshadaha, Beeraha iyo Iskaashatooyinka.

Wuxuu far Soomaali ku soo saaray buugaag, iyo wargeyso. 1975kii waxaa Xalane laga furay MACHADKA SIYAASADDA, si loogu tababaro kaadarka qaaranka. Dhismaha iyo qaabka Xafiiskii siyaasadda wuxuu waddada u sii xaaray Xisbi siyaasadeed oo dalka ka dhasha.

Dhismahaasi wuxuu kaalin weyn oo qiimo leh ka qaatay abaabulka iyo horumarinta Barnaamijka cuntada deg-degga ah, mashruuca bacaad celinta, ololihii Horumarinta Reer Miyiga Barnaamijkii-dejinta reer guuraaga iyo mashruucyo badan oo ku habaysan iskaawax u qabso iyo isku tiirsanaasho. Habkan isaga ah, boqollaal dugsi, Isbitaallo, Waddooyin, Xafiisyo, keliyo biyo, waraabo, I W M, ayaa lagu dhisay, iyadoo la adeegsanayo shaqa is-diridda abaabulan ee dadkayaga.

Xafiiska Siyaasaddu waxaa xilkiisu ahaa baraarujinta dadweynaha maxaa wacay sidii FARANZ FANON uu yiri, «Dadku in ay ogaadaan meesha ay u socdaan, iyo sababta .. Mustaqbalku wuxuu ku jiraa buug xiran inta uu garaadka dadku yahay mid hoo-seeya oo mugdi ah.»

Ka qeybgalka dadweynaha Machaariicda ku saleysan horumarintu waxey aheyd natiijo ka soo baxday iswaafaqa iyo iskaabidda ka dhexeeyey hawlaha laga-qabtay kacaaminta habdhaqan-dhaqaale oo dhinac ah iyo horumrinta garaadka Siyaasiga ah iyo Abaabulka wax-ku-oolka ah ee bulshadu oo dhinaca kale ah.

Waxaa la soo saaray sharciyo si buuxda ugu oggola-

naya ka qeybgalka shaqaalaha maareynta iyo kontroolka hawlaha.

Golayaasha Hanuunita waxaa laga sameeyey uiuro dhalinyaro, Haween iyo shaqaale si ay ula socdaan, ugana qaybqaataan, waxyaabaha maalin walba soo baxaya ee saameynaya nolcsaha dadweynaha. Qoridda farta Soomaaliga iyo hirgelinta Afka xagga maamulka waxey si lixaad leh u horumariyeen dhiiranaan Siyaasadeed, gaar ahaan ka qeybgalka dadweynaha go'aanqaadashada iyo xog-ogaalnimadiisa.

Arrimahaas sida diyaaleti-kada ah isugu xirani waxay 1dii Luulyo 76kii suurto geliyeen abuuritaankii Xis. Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed. Halkan, aan mar kale xuso ereyo kuwii «FARANTZ FANON» ka mid ah: «Dal hadduu doonayo in uu ka jawaabo su'aalaha ay soo hordhigto taariikh hadduu doonayo in uu hore u mariyo, magaaloo-yinka keliya ma ahane weliba maskaxda mawaadiniinta, dadkaas oo kale waa in uu yeeshaa Xisbi siyaasi ah oo karti iyo daacadnimo leh.» Xisbigayagu wuxuu si aad ah ugu xiran yahay dadkayaga, isgoo u maraya ururrada bulshada ee dhalinyarada I'weenka iyo shaqaalaha.

Ururrada ijtimaaciga iyo siyaasadeed ma qaadin keli ah ololayaal aan weli la arag, ee waxey kaloo noo suurtagaliyeen in aan hawlahayagii iyo dadaalkayagii ku wadno si qorsheysan oo habaysan. Tusaa-le ahaan, kulligood waxey ku mashquulsan yihiin Barnaamijka joogteynta Ololaha Horumarinta Reer Miyiga; waxey ka qeybgaleen ololihii libinta lahaa ee dabargoynta furuqa ee dalka, ololihii isku filaanshaha cuntada, kuwii fayodhawrka iyo ka hortagga cudurrada.

Ururka dhaqdhaqaaqa is-

kaashatooyinka Soomaaliyeed laftigiis wuxuu dadaal weyn ugu jiraa sare u qaadidda iyo horumarinta isdabajoogga ah ee wax soo saarka iyo garaadka xubnaha iskaashatooyinka.

Arrintu si kastaba ha ahaatee, waxaan derseynaa waa socod taariikheed. Garaadka dadkayagu ma aheyn «Kabta qabo oo karinta saar», waxaan ceebo iyo dhibaatooyin badan ka dhaxalnay gumeystayaashii dhaqankayagii reer miyi, IWM. Kala faquuqii iyo kala qoqobkii gumeysiga ee uu aad u fahiray FANON waxbaa weli uga dambeyey qeybo ka mid ah bulshadayaada. Isbeddelka bulshada iyo horumarinta aadamiguna, waxey ku yimaadaan socod iyo horumar tartiib-tartiib ah.

Sida cad, xaaladaha mawduuca ah, dhaqaalahayaga dabiiciga ah iyo heerka teknoolojiyadu ma aheyn kuwo suurtoogelin kara isbeddel bulshadeed oo deg-deg ah.

Waxaannu u darbanay fulinta laba hawlood oo isbarbar socday oo kala ah dhismaha wax cusub iyo tirtiridda dhaqankii iyo maskaxdii laga dhaxlay gumeysiga cusbaa. Fulinta far Soomaaligu, tusaa-le ahaan, waxaa garab ordayey:-

b)- Akhrinta Qorista oo lagu baahiyo dadka

t)- Horumarinta eray bixinta afka laftigiisa, iyadoo weliba markii ugu horreysay la dhisay Hay'adaha tacliinta Sare.

j)- Tirtiridda iyo la dagaallanka dhaqankii iyo caadooyinkii gumeysiga cusbaa. Mararna waxey noo aheyd la dagaallanka tabaaleynta halista ah ee abaaraha; sidii mid ku timid dadkayaga 1974kii. taasoo naga hakisay qorshihii 1974-78. Arrimahaasi oo dhambi waxey ahaayeen dhibaatooyin

culculus, waxey marmarka qaarkood keeneen hakad hawleed oo la yareysa karin.

Waayo aragnimadayada taariikheed waxey na bartay in aan qaddarino in aaya ka talinta iyo Madaxbannaanidu ay tahay saldhigga hagaajinta isbeddelka bulshada iyo horumarinta aadamiga. Waxey kaloo tahay saldhigga hagaajinta is-afgaradka ummadaha iyo wax-wada qabsiga caalamiga ah. Sidaas awgeed, waxaanu si xoog leh u taageersannahay kuwa halganka ugu jira xuquuqdooda aadaminiimo ee asaasiga ah, oo ay ku jiraan kuwa u halgamaya xaqooda aaya-ka talinta. Waa taas sababta aan u taageeraynay, una labanlaabnay taageeradaasi, halganka xaq ah ee dhaqdhaqaaqyada gobanimoodoonka waddaniga ah dagaalka kharaar ku qaaday cadaadiska midabtakoorka iyo gumeysiga, ama ha ahaadeen kuwa Koonfur Afrika, Zimbaabwe, Namiibiya, ama Eritriya, iyo Soomaalida Galbeed. Waxaan kaloo si xoog leh u cambaareyneynaa hawlaha isballaarinta ee Yuhuuddu ku heyso dhulka Falastiin iyo dhulalka ee ay Carabta kale ka qabsatay.

Mawqifkaas mabda'eed ee ah taageerada dhaqdhaqaaqyada waddaniga ah, waxaan marar badan kala kulannay soo faragelin iyo haddadaad shisheeye.

Waxaan kaloo kordhinay dadaalkayagii aan ugu jirray joogteynta iyo horumarinta isbeddelka nololeed ee bulshada iyo jidka sii kordhinta ka qeybgalka dadweynaha maa-mulka dalka, sidaan kor ugu soo sharraxnay.

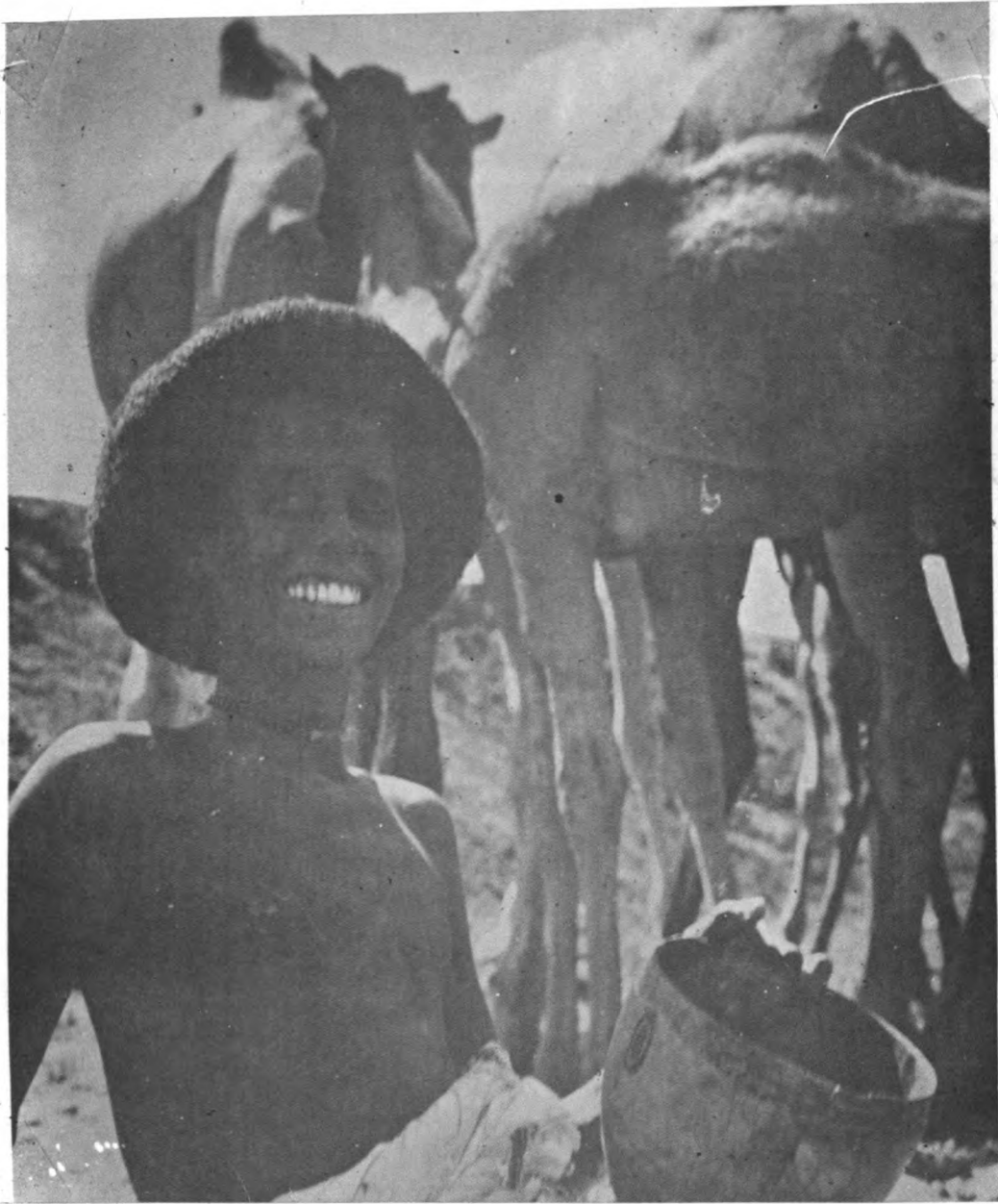
Sannadkani waa sannad guuradayadii tobnaad ee Kaacankayaga. Waa waqti loo baahan yahay xisaabtan dhab

ah. Waqtigii isugeynta guud ahaan waxaan waayo-aragnimo kasbannay sanooyinkii n soo dhaafay ee orodka iyo dhismaha, waxey kaloo tahay waqtigii aan tallaabooyin waaweyn ka sii qaadi laheyn horumarinta siyaasaddayada. Sannadkan dadkayagu waxey ka doodi doonaan, aftina u geli doonaan DASTUURKA. Dastuurkan la soo bandhigay wuxuu kafaala-qaadayaa xaqiijinayaana sii xoojinta horumarinta isbeddelka bulshadeed ee dalkayaga Dastuurku wuxuu jideynayaa doorasho Gole Shacab; kaasoo ansixinaya ka qeybgalka dimoqraadiyad ah ee dadkayaga umuuraha dawladda, ilaa hayadaha ugu sarreeya.

Waxaad maqli doontaan arrimahaas iyo kuwo kale inta aad joogtaan halkan. Waxaad heli doontaan waqti aad ku lafagurtaan, afkaar iswaydaarsataan, kana dooddaan arrimahaas iyo kuwo kale oo muhiim ah oo lagu xusi doono ajendaha shirkiinna.

Xaaladaha mowduuciga ahi nooma oggola in aan u hurno tashilaad shireed kuwii ugu fiicnaa ee shir caalami ah loo rabey. Waxaan hubaa in aad la kulmi doontaan waxaad saluugtaan iyo xataa dhibaatooyin. Waxaan filayaa kuna kalsoonahay in aan arrimahan caynkaas ahi idinka niyad jebin doonin yoolkiinna asaasiga ah iyo himilooyinkiinna. Annagu, dhan-kayaga waxaan, intii karaan-kayaga ah, ku dadaali doonaa sidaan idiinku sahli laheyn fulitaanka hawlihiinna.

Ugu dambeystii ii ogolaada in aan ku dhawaaqo «furi-taanka shirkii saddexaad ee caalamiga ahaa ee Xarunta Fanon. Una rajeeyo ka aqoon-yahannada oo dhan waayo-aragnimo cusub, hididdiilo iyo joogid wanaagsan dalkayaga.

FARXADDA IYO KALSOONIDA GEEL JIRAH SOOMAALIYEED

JIBKA FANAANIINTA EE WEBIGA JIINKIISA

HAILGAN

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed

* **QAANUUNKA DASTUURIGA AH
IYO QAANUUNKA KALE**

- * **Aragtiyaha Waxtarka Leh ee
Horumarinta Reer Miyiga**
- * **Dulmar Suugaanta Soomaaliyeed**
- * **Dastuurka Cusub ee J.D.S.**

U Halgan
Waxbarasho
Si Waxbarashadu
Halgankaaga
U Kordhiso

HALGAIN

waxaa soo saara
GOLAHA DHEXE EE
XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MAR

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye

ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan

Rashiid Sheekh Cabdullaahi

Maxamuud Cabdi Cali (Bayr)

Cabdi Yuusuf Ducaale (Boobe)

QIIMAHA

Soomaaliya

Koobigiiba 2/- Shilin

Sanadkiiba 40 = / shilin oo kharajka Boostada ku jiro
Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari

40/= shilin sanadkii oo kharajka boostadu
ku jiro.

Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika

\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku ji-
ro.

Aasiya

\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Yurub

\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)

\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro.

Tusmada

	Bogga
I DAYMADA	
— Dastuurka Cusub ee Qaranka	» 2
II ARRIMAHA SIYAASADDA, DHAQAALAH, IYO BULSHADA.	
— Aqoon-Isweydaarsigii Horumarinta Reer Miyiga.	» 4
— Aragtiyada Waxtarka leh ee Horumarinta Reer Miyiga.	» 6
— Qaanuunka Dastuuriga ah iyo Qaanuunka kale.	» 14
III NOLOSHA XISBIGA.	
— Kormeerka Xubnaha Golaha Dhexe ee Gobollada.	» 16
— Xuska Sannad guuradii 7aad Ciidanka G. Ummadda.	» 16
— Guddoomiyaha Hoggaanka Abaabulka oo dhagax dhi-gay Xarun Cusub.	» 17
— Xoogag Cusub oo ku soo biiray XHKS.	» 18
— Guddoomiyaha UDHS oo Xirtay Tababar.	» 19
— Guddoomiye Ku-xigeenka Xiriirka guud oo tababar furay.	» 20
— Guddoomiyaha Hoggaanka Abaabulka oo Aqoon-Isweydaarsi xiray.	» 20
— Booqashooyin Saaxiibtinnimo.	» 21
IV WARBIXINTA BISHA	
— Oggolaanshaha Dastuurka Qaranka.	» 22
— Sannadguuradii Guul-wadayaasha Ummadda.	» 24
— Xuska Maalinta Namiibiya	» 24
V HIDDAHA IYO DHAQANKA.	
— Dulmar Suugaanta Soomaaliyeed Axmed Cartan Xaange	» 26
VI ARAGTIDA CILMIGA.	
— Nuxurka Dabaqadeed ee Dawladaha Raacay Dhabbaha Hantiwadaagga. (Cabdiraxmaan M. Sheekh)	» 30
VII BUUGAAGTA IYO QORAALLADA	
— Dastuurka JDS.	» 33

HALGAN

Telefon Lr. 720 51,74
S. B. 1204
Qolka Lr. 112
Guriga Ummadda
Muqdisho, JDS

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
Carabiga iyo Ingiriiska

CODKA RASMIGA AH EE GOLAHA DHEXE EE X.H.K.S.
Bishiiba mar sannadka 3aad Tirsigii 34/35aad Agoosto/Seb. 79
Qiimaha waa 2/ = Sh. So.

DAYMADA

Dastuurka Cusub ee Qaranka

Dastuurka dhawaan Shacbiga Soomaaliyeed doortay wuxuu soo maray heerar badan waxaana Guddigii loo saaray diyaarintiisa kala kulmeen dhibaatooyin aan yareyn. Dastuurka dalka loo sameeyey wuxuu ka mid yahay ballanqaadyadii Kacaanka ee ku caddaa xaashiyihii laad, tii 2aad iyo tii 3aad oo sannadba sannadka ka dambeeya Kacaanku meel marinayey hadba tey habboon tahay ama la gaaro fulinteeda.

Bishii Luuliyo 1dii 1976kii oo la qabtay Shirweynihii aasaaska XHKS waxa go'aannadiisii ka mid ahaa in dalka loogu sameeyo dastuur muddo 5 sannadooda.

Iyadoo la fulinayo go'aankaasi 20kii Oktoobar 1977kii waxaa xeer Madaxweyne lagu magacaabay Guddi ka kooban 16 qof. Golaha Dhexe XHKS wuxuu go'aan ku gaaray 18kii Oktoobar isagoo fullnaya go'aankii Shirweynihii Xisbiga in lagu diyaariyo dastuurka muddo hal sano gudaheeda.

Xoghayaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha JDS Jaalle Maxamed Siyaad Barre wuxuu 26kii Noofambar xeer Madaxweyne dib ugu habeeyey Guddigii hore waxaana lagu soo koobay 8 qof oo loo xilsaaray inay ku diyaariyaan Mashruuca Dastuurka Cusub ilaa bisha Jannaayo 1979.

Waa su'aal meesha ku jirta haddaba in leys weydiiyo maxaa u dhaxeeya dastuurka maanta Shacbiga Soomaaliyeed hor yaallaa iyo kii Kacaanku tirtiray markii uu talada dalka qabtay 21kii Oktoobar 1969kii?

Dastuurkii Kacaanka ka hor dalka ka jirey, wax ka sheegglisa waxaa innagaga filan isagoo ahaa mid leh weji ama ku saleysnaa Hantigoosad, waxaa sameyntiisa qeybtii ugu weyneyd ka qaatay khubaro shisheeye ah oo si kasta oo ay u dadaalaan aan xogogaal dhaba u noqon karin amuuraha u goonida ah iyo nolosha dadweynaha Soomaaliyeed. Hase yeeshee, dastuurkan maanta oo ah mid ka talinaya aayaha nolosha Soomaaliyeed wuxuu yahay mid ku habeysan wadciga bulshada Soomaaliyeed, xaashidii laad, 2aad, 3aad, sharciyada Xisbiga, xeerka iyo barnaamijkiisa.

Wuxuu kaloo dastuurkani ku habeysan yahay xeerarka ururrada bulshada, kuwii dalka ka jirey oo saameynaya arrimaha Siyaasadda, Dhaqaalaha, Bulshada iyo Fikradaha Dastuurrada Adduunka ee aynnu wadaagno Diinta, Degaanka iyo Mabda'a.

Faraqa u dhaxeeya dastuurkan iyo kii xilliyadii musuqmaasuqa dalka ka jirey si weyn buu u kala duwan yahay, mid walibana wuxuu ku abuurmay wadci gooniya.

Dastuurkii dalka ka jiri jirey wuxuu la kowsaday Madaxbannaanidii Dalka, ajnebi ayaa sameeyey ama gacanta weyn lahaa sideynnu soo sheegnay, runta dalka iyo waxay bulshadu ku fekereysana ma ogaan kareyn, xaqiiqada Soomaaliyeedna lama soconin.

Kan maantana waxa la diyaariyey iyadoo sagaal sano oo maamul Kacaan ihi dalka ka jirey, iyadoo loo eegayo ama la kulmiyey jawiga iyo marxaladda uu dalku marayo. Waa dastuur ay diyaariyeen dad Soomaaliyeed oo iyagu khabiiir u ah Shisheeyana aan la tashan.

Wuxuu dastuurkani ku beegmay waqti Shacbiga Soomaaliyeed ku dhex jiro hirgelinta Hantiwadaagga iyo barwaaqeynta dalka oo lagu fulinayo midnimo, wadajir, iskaalmeysi iyo isku kalsoonaan.

Kacaanku wuxuu dadweynaha Soomaaliyeed siiyey, waqti ku filan oo qof kasta oo xiskiisu dhan yahay da'diisuna gaadhay 18 uu ku fahmo kagana fekero waxa saldhig u ah noloshiisa dhinac kastaba ha ahaatee.

Si Dastuurku dadka u wada gaadho waxa la qabanqaabiyey tababarro lagaga baaraandegayey Dastuurka iyo Sharciga Aftida kuwaasoo Xaruntoodu ahayd Dugsiga Sare ee Booliiska. Tababarradaa waxaa qaatay:

- Xoghayayaasha Gobollada iyo Degmooyinka.
- Madaxa Muumulka Dawladda iyo Wakiillada Xisbiga.
- Abwaannada Soomaaliyeed.
- Indheer - garatada.
- Waxaa tababar la mid ah lagu qaatay Xarunta Dhexe ee Xisbiga ayna qaateen hawladeenka iyo shaqaalaha Xisbiga.

Waxa tababarradaa barbar socday iyadoo si joogto ah Raadiyowga iyo Wargeysyada loogu baahinayo Dastuurka iyo Sharciga Aftida. Isla markaana waxaa Degmooyinka Gobollada Dalka laga qabanqaabiyey tababarro noocaas ah.

Ugu dambeyntii markii hawlihii u diyaar garowga Dastuurku dhammaadeen, waxaa la soo gaaray maalintii 25ka Agoosto 1979, oo loo soo bandhigay Shacbiga Soomaaliyeed Aftida Dastuurka.

Shacbiga Soomaaliyeed oo heer sare ka gaaray wacyiga siyaasiga ah, fahmayna qiimaha uu Dastuurka Cusubi u leeyahay dadka Soomaaliyeed, wuxuu maalintaa muujiyey karti iyo bilaansho uu ku gudanayey mid ka mid ah waajibaadkiisa wadanniga ah, si uu u dhiso bulsho demoqraadi ah, asagoo cabbiraya dareenkiisa, fahmayna nuxurka Dastuurka wadanniga ahaa ayuu ku cod bixiyey oggol Dastuurka, waxaa si rasmi ahaan natiijadii noqotay in dad dhan 3.574.139 oo qof marka loo eego tiradii guud ee cod - bixiyayaasha oo gaarayey 3.587.179 oo qof, ayey oggolaadeen Dastuurka, waxaa diiday 7.852 oo qof.

Haddaba sida looga jeedo tira - koobka cod - bixinta waaxaan ka arki karnaa in xataa dadka yar ee codkooda ku bixiyey diiddan ayan gaari karin boqolkiiba hal 1%.

Oggolaanshaha Dastuurka wuxuu u furayaa socodka taariikhiga ah ee bulshada Soomaaliyeed ee kacaanka ah jidka horumarka oo ku dhisan Dimoqraadiyad.

Arrimaha Siyaasadda Dhaqaalaha iyo Bulshada

Aqoon Isweedaarsigii Horumarinta Reer Miyiga

Aqoonisweydaarsigii Horumarinta Reer - Miyiga ee qaranka kana socday qol ka mid ah qolalka shirarka ee Golaha Ummadda bishii Sebtember 22dii, 1979ka, waxaa qabanqaabiyey Guddida Qorshaha Qaranka iyo Laamo ka tirsan Qarammada Midoobay. Aqoon isweydaarsiga waxaa ka soo qeyb galay dhammaan wasaaradaha iyo Wakaaladaha xiriirka la leh horumarinta Reer - Miyiga. Waxaa kale ee ka soo qeyb galay Wakiillo ka socda Laamaha kala geddisan ee Qarammada Midoobay, ay ka mid yihiin, laanta Caafimaadka, beeraha, iyo laanta horumarinta.

Aqoon - isweydaarsiga waxaa si rasmi ah u furay Wasiirka Dawladaha Hoose iyo Horumarinta Reer - Miyiga Jaalle Jaamac Maxamed Qaalib. Wasiirka oo khudbad ka jeediyey munaasabaddaas waxa uu taabtay qiimaha Aqoon - iswey-

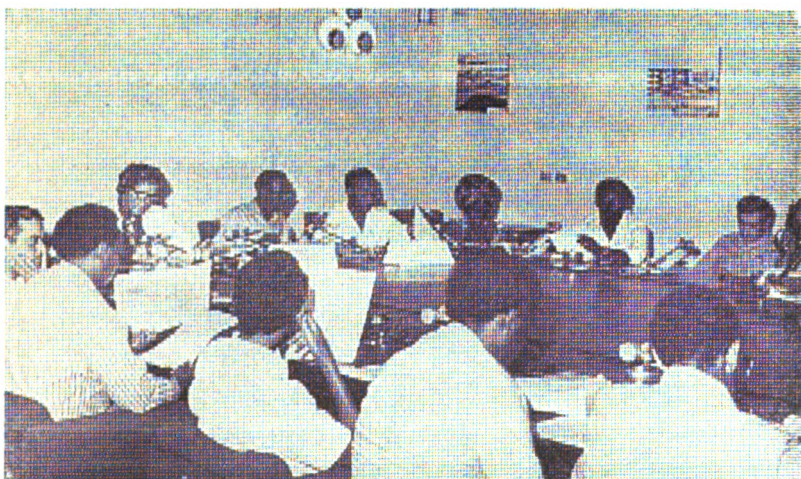

daarsiganu u leeyahay dalka isaga oo ah kii ugu horreeyey noociisa. Wasiirku waxa kale ee uu sheegay in baahida loo qabo dhaqaale isku xidhan ee Reer - Miyiga loo jeexaa ay ku xiran tahay in la darso mashaakilka iyo daawada loo heli karo dhaqaalaha Reer - Miyiga ee dib u dhacsan. Wakiilka Qarammada Midoobay u fadhiya

dalka JDS Jaalle OLAV SVEN-NEVIK oo isna hadal ka jeediyey munaasabaddaas wuxuu ku nuuxnuuxsaday baahida loo qabo dhaqaale isku - xiran iyo in la abuuro hay'ad sare oo shaqadaasi gudato. Jaalle OLAV wuxuu ku soo gabagabeeyey hadalkiisii in aan Laamaha kala geddisan ee Qarammada Midoobay waxba iska hagranaaynin sidii ay hawlahaas uga qayb qaadan lahaayeen.

Shirku wuxuu ka soconayey qol loogu tala galay, marka warqad la akhriyana waxaaxigsanayey su'aalo iyo dood. Shirkaasi marka uu dhammaadana waxaa la isku qeybiyay kooxo doodda oo soo faalanqeeya waraaqihii meesha laga akhriyey dabadeedna soo qoro fikradahooda.

Ajendaha waxaa ku jirey qoraallo iyo dood oo taabanayey dhammaan meelaha muhiimka ah ee la xiriira horumarinta Reer - Miyiga. Baroograamku

siduu ahaa waxaa loogu tala galay in Wasaarad kasta iyo Wakaaladaha la xiriiraa ay maalin dhan qaataan oo ka hadlaan mashaariicda la xidhiidha Reer - Miyiga. Waxaa-na guddoomiyey ama Wasiirka ama Agaasimaha Guud. Hay'ad kastaa waxay ka hadlaysay qorshaheeda iyo shaqadeeda. Ka soo qeybgalayaashu kuma koobnayn Wasaaradaha iyo Wakaaladaha oo keliya ee waxaa ka soo qeyb - galay oo kale Danwadaagaha Beeraleyda iyo Kalluumeystada iyo qeybaha kale ee dhaqaalaha qarsoon. Shirkii markii ay maalin ka hadhsanayd waxaa la doortay Guddi soo diyaar - garaysa istaraateeriyada Horumarinta Reer Miyiga Soomaaliya 1980 -

Meelaha ugu waaweyn ee ay taabteenna waxaa ka mid ahaa:

1. Khibraddii Soomaaliya ka heshay Horumarinta Reer - Miyiga.
2. Hadafka Dawladda Soomaaliyeed ka leedahay Horumarinta Reer - Miyiga.
3. Dhibaatooyinka hor taagan horumarin Reer - Miyiga

Guddidu waxay akhriyeen qoraalkoodii 29kii Sebte. kadibna waxaa bilowday khudbadihii xiritaanka. khudbadihii ugu horreeysay waxaa bixiyey Guddoomiyihii Shirka. Wakiilka Laanta Qorshaha horumarinta ee Qarammada Midoobay

ayaa isna hadal xiritaan hal-kaas ka jeediyey. Wakiilku, Mr. OLAV SVENNEVIK wuxuu taabtay iskaashiga ka dha-xeeya Dawladda Soomaaliyeed iyo Laamaha kala geddisan ee Qarammada Midoobay ee ka qeyb - qaatay horumarinta reer - miyiga. Waxaa kaloo uu sheegay in uu ku rajoweyn yahay in Aqoon - isweydaarsigani uu dhali doono qorshe dheer iyo istraatejiyo taxan oo u faa'iideyn doona dadka badan ee reer - guuraaga ah. Wakiilku isaga oo ah in ay isku xidh-naadaan Wasaaradaha iyo Wakaaladaha Dawladda iyo Laamaha Qarammada Midoobay si loo gaadho guul.

Ugu dambeyntii Wasiirka Dawladaha hoose iyo Horumarinta Reer - Miyiga oo si joogto uga qeyb galay Aqoon - isweydaarsigaas, wuxuu ka hadlay baahida loo qabo in la sameeyo baadhitaan cilmiyeed iyo qorallo hor leh. Wasiirku wuxuu hadalkiisii ku soo gaba - gabeeyey in uu Aqoon - isweydaarsigani lafa - guro qoralladii hore Ummadda Soomaaliyeed si uu uga dhex saaro ca-sharro wax ku ool ah oo anfac - ca waqtiga soo socda dadka iyo dalka Soomaaliyeed. Wasiirku wuxuu u mahad - naqay dhammaan dadkii ka soo qeyb galay shirka.

Aragtiyada Waxtarka leh ee Horumarinta Reer Miyiga

Dawladda Kacaanku waxay isku taxallujisay inay u dejiso qorshe iyo siyaasad Horumarinta Miyiga oo saldhig u ah Horumarinta Qaranka Soomaaliyeed, maadaama 70-80% dadka Soomaaliyeed ku sugan yihiin nolol Reer Miyi.

Sidaas darteed waxaa dalka Jamhuuriyadda Dimoqoraadiga Soomaaliya loo qaybiyey Gobollo, Degmooyin iyo Tuulooyin:-

Maamulka; Siyaasadda, Dhaqaalaha iyo Bulshada Gobolladda, Degmooyinka iyo Tuulooyinku waxay hoose yimaadaan Dawladaha Hoose oo ka mas'uul ah Maamulka Guud ee Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed, isla markaana ku baahsan dalka oo dhan:-

Si haddaba loo mideeyo hawlaha Xisbiga iyo maamulka loogana hortago iska hor imaadka curyaamin kara hab-sami u socodka hawlaha Qaranka waxaa la dhisay Xafiiska Fulinta Gobolka iyo Degmada oo ah taliska ugu sareeya ee hoggaamiya hawlaha Xisbiga iyo Maamulka kana kooban 3 qof, wuxuuna u xil saaran yahay:-

1. Isuduwidada Siyaasadda iyo Maamulka Gobolka ama Degmada,

2. Gudashada Xilka Xisbiga iyo maamulka ku Tilmaaman Xeerka iyo barnaamijka Xisbiga iyo Sharciga maamulka Gobollada iyo Degmooyinka L. 21 ee 3/2/1977.

Guddiyada Tuulooyinka waxa lagu dhisaa go'aan ka soo baxa

Guddiyada Tuulooyinka waxa lagu dhisaa go'aan ka soo baxa Guddiga Maamulka Gobolka, waxayna fuliyaan hawlaha Guddiyada Degmooyinka ay u xilsaaran yihiin sida Horumarinta Tuulada Dhinaca dhaqaalaha Bulshada iyo Maamulka. Xilka Guddiga Maamulka Gobolka waxaa ka mid ah:-

1. Dejinta tab iyo qorshe ee lagu fuliyo hawsha Qaranka,

2. Abuurista ilaha dhaqaalaha lagu horumarinayo Gobolka iyo degmooyinkiisa,

3. Fulinta maamulka caadiga ah ee wasaaradaha iyo hay'adaha kale ee Dawladda Dhexe,

4. Kormeerka hawlaha iyo shaqooyinka Guddiyada Maamulka Demoooyinka Gobolka,

5. U-gudbinta Xarunta dhexe ee Dawladda arrimaha iyo dhibaatooyinka lagu dhammayn kari waayo heer Degmo iyo heer Gobol.

6. Sidaas darteed, dhammaan Madaxda Laamaha Wasaaradaha iyo Wakaaladaha u joo-ga Gobollada ama Degmooyinka waxay hoose yimaadaan Guddiga maamulka Gobolka ama Degmada:- Xilka Guddiga Maamulka Degmadu wuxuu la mid yahay xilka Guddiga maamulka Gobolka sida kor ku xusan.

7. Waxaa kaloo jira in guddiga maamulka Gobolka ama Degmadu leeyahay awood uu ku fuliyo xilka la saaray, waxaana ka mid ah:-

1. Inuu sameeyo xeer, baabi'iyiyo ama beddelo xeer deggsan oo hoose ayadoo aan laga hor

imaan sharciyada Qaranka, kuna saabsan Horumarinta dhaqaalaha Gobolka ama Degmada iyo arrimaha siyaasadda, Bulshada iyo Nabadagal-yada.

2. Inuu Kormeero arrinta cashuuraha dawladda Dhexe iyo Dawladda Hoose,

3. Inuu hubiyo socodsiinta hawlaha Qaranka ee Gobolka, waxna ka qabto haddii ay jiraan dhibaatooyin iyo iskhilaaf

4. Hadhiga Guddiga Xisbiga Gobolka Misaaniyadda Dawladda Hoose ayadoo la raacayo sharciga iyo xeerarka u degsan Maamulka Maaliyadda Dawladda.

5. Talo u soo jeediyo hay'adaha Dawladda Dhexe marka ay danta guud kallifayso,

8. Intaas waxaa soo raaca in guddiga Maamulka gobolka ama degmada hoos yimaadaan Guddi Hoosaadyada soo socda oo ka kooban madaxda Laamaha Dawladda ee hawl ahaan u qaabilsan:-

1. Guddi hoosaadka dhaqaalaha iyo Iskaashatooyinka oo qaabilsan horumarinta dhaqaalaha guud ahaan, fulinta Mashaariicda ku qoran Qorshaha Horumarinta Qaranka, Isuduwidada iyo dhiiri gelinta Mashaariicda ISKAA WAX U QABSO, tacab kordhinta Beeraha, abuurista Iskaashatooyinka, Kobcinta iyo xannaanaada Xoolaha, IWM.

2. Guddi hoosaadka arrimaha Bulshada oo xil ka saaran yahay Caafimaadka dadka, na-daafadda, waxbarashada, Ci-

yaaraha, Fanka iyo Suugaanta iwm.

9. Sidaas oo kale waxaa sharci ah in Guddiga Maamulka Gobolka kala tashado Degmada inta uusan go'aan ka gaarin arrimaha khuseeya Degmada. Sida uu dhigayo sharcigu waxaa guddiga maamulka Gobolka iyo Guddi hoosaadyadiisa laga doonayaa inay isugu yimaadaan shir caadi ah saddexdii bilood hal mar. Guddiga Tuuladu wuxuu yelanayaa shirkiisa caadiga ah 15kii maalmoodba hal mar. Ujeeda da shirkaas waxay tahay xisaabtan wixii la qabtay amse aan qabsomin iyo sababaha iyo gorfaynta danta Bulshada:-

Dawlada Hoose waxay ilaa hadda ku kooban yihiin inay u fidiyaan dadweynaha hawlaha soo socda:-

1. Bixinta Dukumentiga aqoonsiga dadka iyo Ganacsiga:-

2. Nadaafadda, dhiraynta iyo qurxinta Magaalooyinka iyo Tuulooyinka:-

3. Hirgelinta Mashaariicda yar - yar oo ku eg awooddooda dhaqaale iyo qalab.

4. Hirgelinta barnaamijka J. O.H.M.

5. Hawlaha Ganacsiga sida cunta qaybinta, iibinta qalabka dhismaha, dharka iyo maacuunta.

10. Hase yeeshee ujeedada weyn ee la doonayo inay gaa-raan dawlada Hoose mustaqbalka waxay tahay la wareegidda xilka iyo hawlaha Wasaaradaha iyo Hay'adaha kale ee Dawladda Dhexe ay ka fulinayaan Gobollada iyo Degmooyinka laga reebo Mashaariicda iyo hawlaha saameeya Gobollo iyo Degmooyin badan:-

11. Dhinaca Maamulka Gobolladu waxay hoose yimaadaan Wasaaradda Dawladaha Hoose iyo H. Reer Miyiga oo ku leh awood kormeer, ilaalin iyo isuduwid fulinta hawlaha la xirii-ra Maamulka, hase yeeshee Gobol (Degmo) kasta wuxuu awood u leeyahay inuu kala xiriir Hay'adaha Dawladda arrimaha khuseeya:- Waxaa Gobol kasta u soo gudbinaya Wasaaradda saddexdii biloodba mar Warbixin Guud ee ku saabsan Gobolka. Sidaas darteed Gobollada, Degmooyinka Dalka Jamhuuriyadda Dim. Soomaaliya u qaybsan yahay waxay u madax bannaan yihiin maamulka Siyaasadda, dhaqaalaha iyo arrimaha Bulshada deegaankooda, inkastoo la racyo Siyaasadda iyo Qorshaha Guud ee Qaranka:-

12. Dhinaca barnaamijka ololaha Horumarinta Miyiga, waxaa dhisan guddiga Qaranka ee OHRM oo ka kooban Hay'adaha hoos ku magacaban

1. Wasaaradda Dawladaha Hoose & HRM

— Guddoomiye/Xoghayn

2. Wasaaradda Wax/Barbarinta

— Xubin

3. Wasaaradda Caafimaadka

— Xubin

4. Wasaaradda Beeraha

— Xubin

5. Wasaaradda X. Xoolaha, Dhirta & Daaqa

— Xubin

6. Wasaaradda Kalluunka

— Xubin

7. Wasaaradda Warfaafinta & H. Dadweynaha

— Xubin

8. Guddiga Qorshaynta Qaranka

— Xubin

14. Xilka Guddiga Qaranka waxay tahay:-

1. Dejinta Siyaasadda iyo qorshaha guud ee barnaamijka JOHRM.

2. Hubinta fulinta siyaasadda iyo qorshaha barnaamijka JOHRM.

Waxaa Guddiga Qaranka JOHRM kaaliya Guddiga Farsamada (Technical Committee) oo ka kooban Saraakiil ka tirsan Hay'adaha kor ku xusan:- Xilka Guddiga Farsamada Qaranka JOHRM wuxuu yahay:-

1. La socodka fulinta go'aannada Guddiga Qaranka JOHRM.

2. Kormeerka Gobollada, Degmooyinka iyo Tuulooyinka uu ka socdo Barnaamijka JOHRM.

3. Diyaarinta Warbiximmada ku saabsan Kormeerka iyo dhibaatooyinka hortaagan fulinta barnaamijka JOHRM:-

4. Qabanqaabinta iyo maamulka tababarrada Hoggaamiyaasha Bulshada Miyiga heerka Qaran:-

5. Daraasadda iyo qiimaynta natiijooyinka barnaamijka H. Miyiga.

6. Diyaarinta tirakoobyada ku saabsan ololaha Horumarinta Miyiga

15. Xarunta Guddiga Farsamada Qaranka ee JOHRM waxa weeye Wasaaradda D/Hoose iyo Horumarinta Miyiga. Sidaas oo kale waxa ka dhisan gobollada iyo Degmooyinka Guddiyada JOHRM oo ka kooban Wakiilladda Hay'adaha ka tirsan Guddiga Qaranka JOHRM heer Gobol iyo heer Degmo u jooga. Guddi kasta wuxuu leeyahay Xoghayn ay u madax yihiin Wakiilada Wasaaradda Dawladaha Hoose iyo H.R. Mi-

yiga u jooga Gobollada iyo degmooyinka oo kala ah Isuduwa-ha Dawladaha iyo HRM Gobolka iyo maamulaha D/Hoose iyo H.M. Degmada:- Waxaa Tuulooyinka ka dhisan Guddiyo gaar ahaan qaabilsan hirgelinta barnaamijka JOHRM oo ka kooban Hoggaamiyayaasha Bulshada Miyiga (Nabadoonada iyo Samadoonada);

Unugyada Xisbiga iyo ururrada Bulshada, Guulwadayaasha Caafimaadka dadka iyo xoolaha, barayaasha waxbarashada. Hoggaamiyayaasha Bulshada Miyaga waxay yihiin Samadoonnada iyo Odayaasha Tuulooyinka Miyiga oo tababarro lagu siiyey Xarunta Ceel Jaalle ee Degmada Marka, halkaas oo looga dhaadhiciyay ujeedooyinka iyo wixtarka barnaamijka JOHRM, waxayna hadda yihiin matoorka dhaqaajiyahawlahaaas Tuulo kasta:-

16. Ciidanka fuliya barnaamijka JOHRM waxay yihiin Shaqaalaha Dawladda, Ciidamada qalabka sida iyo guulwadayaa-sha, waxaana ay ku shaqee-yaan iskaa wax u qabso.

17. Ujeedooyinka barnaamijka JOHRM waxay yihiin:-

1. Wax ka qabashada baahida asaasiga ah ee dadweynaha, sida caafimaadka, waxbarashada, Biyaha nafaqada iyo isgaarsiinta:-

2. Tacab kordhinta Beeraha, Xannaanada Xoolaha, Kal-luunka,

3. Dhiiri gelinta Farsamada yar - yar ee Ganacsiga geli kara,

4. Ilaalinta deegaanka,

5. Hirgelinta Mashaariicda yar

yar ee ku xiran Horumarinta Bulshada miyiga habka iskaa wax u qabso.

6. Kor u qaadida garaadka siyaasiga ah ee Bulshada Miyiga 18. Waxaanu haddaba halkan idiinku soo lifaaqaynaa nuqul-Barnaamijka shaqo ee tilmaanta u ah Gobollada, Degmooyinka iyo Tuulooyinka. Go'aannada JOHRM waxaa la hordhigayaa Guddiyada Maamulka Gobollada, Degmooyinka iyo Tuulooyinka oo Guddoomiya, kadibna waxaa loo soo gudbiyaa nuqul go'aannadaas ah Wasaaradda D/Hoose iyo HM si ay ula socoto ama uga bixiso talo haddii loo baahdo.

19. Dhibaatooyinka hakinaya ama wiiqaya taabbagalka barnaamijka JOHRM waxay yihiin:-

1. kaadir aqoon fiican u leh diyaarinta iyo hirgelinta barnaamijyada H. Miyiga oo aan laga heli karin Dalka.

2. Awood yarida dhaqaale oo aan oggolayn in la hirgeliyo Mashaariic yar yar ee abuura shaqooyin, ila dhaqaale iyo tababar xirfadeed oo waxtar leh.

3. Baahsanaanta Maamulka hawlaha la xiriirra barnaamijka H. Miyiga.

4. kala qeexidda hawlaha ku saabsan Miyiga iyo H. Magaalooyinka.

5. Dhaqdhaqaaq Beelaha Reer Guuraaga ah:-

20. Waxaan qabaa in horumar la taaban karo laga gaarayo barnaamijka H.Miyiga marka xal loo helo dhibaatooyinka kor ku xusan.

HIMILADA HORUMARINTA BEELAHA MIYIGA HEER GEBOL. DEGMO IYO TUULO

Waxaan shaki ku jiran in Bulshada Miyiga dalka J.D.S. Gaartey horumar la taaban karo marka laga eego dhinaca dhaqaalaha siyaasadda iyo arrimaha Bulshada muddada Kacaanka 21ka Oktoobar dalka hooggaanka u hayey. Taas waxaa daliil u ah heerka aqoonta guud garaadka siyaasiga ah iyo horumarinta dhaqaalaha ay gaartay Ummaddu muddadaas.

Horumarinta dhaqaalaha Gobollada, degmooyinka iyo Tuulooyinka waxaa lagu fuliyaa:-

1. Miisaaniyadaha Dawladaha Hoose.

2. Tabaruca Iskaa wax u qabso.

3. Dee qda Dawladda Dhexe. Inkastoo ay Mashaariicda Dawladda Dhexe ka fulinaysaa gobollada, degmooyinka kaalin ka qaadanaayso horumarinta haddana ilaha Maalgelinta laga hirgeliyo Mashaariicda sida tooska ah u taabanaya baahida bulshada Miyiga waxay ka yimaadaan Miisaaniyadda Dawladaha Hoose iyo Iskaa wax u qabsada laga soo ururiyo dadweynaha.

Sannad kasta Guddiga Maamulka Degmada wuxuu soo diyaariyaa Miisaaniyadda qiyaasta Dawladda Hoose ee Degmada sannadka soo socda oo ka kooban dakhli iyo Kharaash isu dheellitiran, waxaana la hordhigaa Guddiga Degmada, ayadoo la raacayo oggolaashaha Guddiga Xisbiga Degmada, waxaa loo gudbinayaa Miisaaniyadda Guddiga Ma-

mulka iyo Xisbiga Gobolka oo ka doodaya:- Misaaniyadda oo ay ku lifaaqan yihiin doodda iyo go'aannada Guddiyada Maamulka iyo Xisbiga ee Degmada iyo Gobolka waxaa loo soo gudbinayaa Wasaaradda Maaliyadda ayadoo la soo marinayo Wasaaradda Dawladaha Hoose iyo Horumarinta Reer Miyiga.

waxaa halkaas ka muuqda sida loogu talagalay in la xaqiijiyo iswaafajinta baahida dadweynaha iyo isticmaalka dhaqaalaha la haysto:-

Ugu dambayn Miisaaniyadda Dawladaha Hoose waxaa oggolaada Golaha Dhexe XHKS, waxayna ka mid tahay Miisaaniyadda Guud ee Qaranka:-

Dakhliga Miisaaniyadda Dawladda Hoose Wuxuu ka soo baxaa inta badan ilaha soo socda:-

1. Cashuurta waxa la isticmaalo iyo kharashka,
2. Cashuurta Dakhliga,
3. Dakhliga alaabada iyo hawlaha,

Waa yar yahay dakhliga ka soo gala Dawladaha Hoose hantida ay Leeyihiin; $\frac{1}{2}$ ama $\frac{3}{4}$ dakhliga Dawladaha Hoose ee Degmooyinka wixii ka soo baxaa Cashuurta kala iibsashada Xoolaha, Suuqyada, Shatiyada iyo Guryaha, inkasta oo Degmo kasta dakhligedu ku xiran yahay ilaha dhaqaalaha Degmada jira:-

Hase yeeshee waxaa la dareensan yahay inay lagama maarmaan tahay in loo sameeyo Dawladaha Hoose ilo dhaqaale oo wax soo saara, si loogu beddelo ilaha Cashuuraha:-

Kharashka Miisaaniyadda Dawladaha Hoose ee Degmooyinka wuxuu u qaybsan yahay Guud ahaan kharajka caadiga ah iyo kharashka horumarinta, wuxuu ka kooban yahay:-

1. Kharashka Shaqaalaha.
2. Kharashka Dayactirka.
3. Kharashka Alaabada iyo hawlaha,
4. Kharashka Kalada duwan.

Inta badan dakhliga Dawladaha Hoose ee degmooyinku wuxuu ku baxaa kharashka caadiga ah, sida Mushaharka Shaqaalaha iwm.

Shidaalka iyo dayactirka, sababtoo ah Degmooyinka waxay u fidiyaan dadweynaha hawlo aan waxba ka soo gelin ama uga baxdo lacag ka badan inta ka soo gasha sida Nalka, nadaafadda guud, ilaalinta nabadgelyada iyo xasilloonaanta, siyaasadda iyo arimaha Bulshada.

Sidaas oo ay tahay, waxaa waajib ah in Degmooyinku fuliyaan sannad kasta Mashariic waxtar leh, ayadoo Dawladda Dhexe deeq kabad Misaaniyadeed ah u fidiso Degmooyinka aan isbixin karin gaar ahaan dhicaca Mashariicda. Abuuridda iyo wax ka beddelidda ilaha Dakhliga Miisaaniyadda Dawladaha Hoose wuxuu ku xiran yahay awoodda Guddiga Maamulka Degmada oo soo saaraya Xeer hoose ayadoo la tixgelinayo xaaladda dhaqaalaha Degmadu ku sugan tahay.

Sharciga Maamulka Gobollada & Degmooyinku wuxuu oggol yahay in Degmada soo saarta dakhli dheeraad ah sannadka dhammaadkiisa loo

geliyo curaar si ay ugu soo samaysato Mashaariic cusub ugana dhicin Xisaab xirka Sannadka.

Miisaaniyadda Xarumaha Gobolladda waxay ka kooban tahay Dakhli iyo kharash, waxaana soo diyaariya Guddiga Maamulka Gobolka, kaddibna hordhiga Guddiga Xisbiga Gobolka. Dakhligu wuxuu ka yimaadaa deeq ay u soo wareejiyaan Degmooyinka awoodi kara dakhli dheeraad ah iyo deeqda Dawladda Dhexe. Dhinaca Kharashka wuxuu u badan yahay kharash caadi ah iyo Mashaariic ka dhexaysa Degmooyinka Gobolka.

Maadaama aysan Miisaaniyadda Dawladda Hoose ee Degmadu dabooli karin baahida dadweynaha deggan Degmada waxa la guddoonsaday in bulsho kastaa ku fuliyaan habka Iskaa wax u qabso Mashaariicda la xiriirta baahidooda, waxaana dhab ah inay yar yihiin Tuulo aan lahayn Dugsiga Quraanka, Dugsiga Waxbarashada caadiga, Bukaanku socod eegto, dhib - Xoolo, Ceelal af furan ama Berkad iwm.

Haddaba si loo qiimeeyo kaa-linta Mashaariicda iskaa wax u qabso kaga jirto Horumarinta dhaqaalaha Dalka, isla markaana la hubiyo isu dheelirka horumarka Gobollada, Degmooyinka iyo Tuulooyinka lagu daro qorshaha Qaranka 1979 - 1981 ayadoo laga maalgelin doono ilaha soo socda:-

1. Miisaaniyadda Dawladaha Hoose,
2. Deeqda Dawladda Dhexe
3. Iskaa wax u qabso.

Guddiga Qorshaynta Qaranka wuxuu markii ugu horaysay soo diyaariyey Qorshe Go-

bol oo laga abaabulay daraasad laga soo sameeyey baahida Bulshada Deggan Gobollada, Degmooyinka iyo Tuulooyinka khayraadka dhaqaale ee laga faa'iidayasan karo. Sidaas darteed waxaan aaminsanahay in laga qaaday tallaabooyin wax ku ool ah xagga horumarinta Bulshada Miyiga, waxaana kal-soonidu tahay in mustaqbalka la gaaro horumar keena isbeddelka nololeed ee sida Dalalka horey u maray.

Waxaan halkan ku soo lifaaqnay Mashaariicda laga hirgeliyay Gobollada, Degmooyinka iyo Tuulooyinka 1976 - 1978, oo aysan ku jirin kuwa iskaa wax u qabso. Waxaa kaloo halkan ku lifaaqan Mashaa-riicda yar yar ee lagu fulinayo Gobollada, Degmooyinka iyo Tuulooyinka sida ku qeexan Qorshaha Qaranka 1979 - 1981.

Dhibaatooyinka ka haysta Dawladaha Hoose xagga horumarinta dhaqaalaha Bulshada ay mas'uulka ka yihiin waxaa laga soo qaadi karaa:

1. Ilaha dhaqaalahooda oo aad u kooban kuna xiran cashuurta suuqa iyo Xoolaha keliya, una baahan in loo jee-diyo dhinaca tacabka.

2. Qalabka shaqada iyo wax soo saarka oo ku yar sida qalabka dhismaha, Beeraha, Warshadaha yar yar iwm.

3. Culayska ka saaran xagga kororsiimada kharashka caadiga ah maadaama degmadu mas'uul ka tahay hawlaha Dawladda Dhexe oo dhan u xilsaaran tahay.

4. Kaadir waayo aragnimo iyo aqoon sare u leh qorshaha maamulka iyo dhaqaalaha soo koraya oo ku yar.

MASHAARIICDA.

MAGACA MASHRUUCA.	Sannadka Sannadka Sannadka		
	1976	1977	1978
1. SUUQYO	27	28	—7
2. KAWAAN HILIB	4	8	—7
3. KAWAANO GAWRAC	25	8	—
4. DHIB XOOLO	3	27	—6
5. BEERO D/HOOSE	26	36	33
6. JARDIINOYIN	1	5	—
7. BALAARINTA BIYAHA	8	17	17
8. WARO	1	—	—
9. KANNAALO	2	4	—5
10. BIYO XIREENO	2	—	—
11. BERKADO BIYO	99	42	—9
12. CEEL AF FURAN	50	60	—4
13. BALAARINTA NALKA	15	21	—22
14. CEELAHA RIIGA AH	15	—	—
15. MASHUURCA MILIXDA	2	—	—
16. DHISMO JIDAD YAR YAR	6	6	—8
17. GOLE HANUUNIN	10	6	—3
18. GOLE CIYAAREED	4	10	—11
19. GURIGA MARTIDA	16	7	—12
20. DHISMO XAFIISYO	16	15	—14
21. DUGSI DHAQAAL	15	24	—18
22. DUGSI QURAAAN	2	5	—3
23. SHINEEMO	2	3	—
24. HOTELO	2	—	—1
25. KARUNNO TABABAR	1	—	—
26. GURI MATOOR	7	4	—6
27. HOOSADA GAADIIDKA	5	2	—2
28. BAKHAARO	4	2	—5
29. GOLAYAAL CAAFIMAAD	3	2	—
30. GURYO SHAQAAL	14	17	—17
31. MASAAJIDO	2	2	—1
32. TAALOYIN	1	—	—
33. ISBITAALO	—	1	—1
34. BAAR SHAQAAL	—	1	—
35. DEYR QABUUREED	—	1	—1
36. QASHIN QUBYO	—	2	—1
37. MUSQULO	—	3	—
38. DOONYO	—	1	—
39. ISUGEYN TUULOYIN	5	8	—6

MASHAARIICDA YAR YAR EE HORUMARINTA GOBOLLADA? DEGMOO- YINKA, 1979-1981

MAGACA MASHRUUCA	SANNADAD		
	1979	1980	1981
GOLAYAAL DADWEYNE	28	12	8
SUUQYO	38	38	42
BAKHAARO	24	35	28
DUGSIYO DHAQAAL	29	20	20
DUGSIYO QURAN	12	10	5
MUSQULO & QASHIN QUBYO	49	159	77
BARKEDO & BIYO XIREENO	57	44	32
KANAALO	47	27	21
DHISMO KALA DUWAN	58	27	28
GURYO SHAQAAL	71	71	34
GOLAYAAL FARSAMO	24	9	15
DHIB XOOLO	67	66	61
JIDAD YAR YAR	41	31	31
GURYO MARTI	11	5	4
GAROOMO CAYAAREED	16	16	12
BEERO	50	14	29
GOLAYAAL CAAFIMAAD	45	39	34
SHINEEMO	4	2	—
XANNAANADA CARUURTA	3	—	2
CEELAL GAAGAABAN	63	61	39
DUKAANO	58	66	79
XAFIISYO	12	30	39

Isugeyn Lacageed Sannadka	1979	46,744,206/—
Isugeyn Lacageed Sannadka	1980	36,543,666/—
Isugeyn Lacageed Sannadka	1981	36,505,000/—

KA QAYB GALKA BULSHADA MIYIGA DIYAA-RINTA IYO FULINTA QOR SHAHA HORUMARINTA BEELAHA.

Gurashada Kacaanka 21 ka OKtoobar 1969, waxaa sabab u ahaa dhibaatooyin Saameeyey Dalka oo dhan, ha ahaadeen dhinaca dhaqaalaha dhaqanka, Siyaasadda iyo arrimaha Bulshada, waxaana run ahaan halis galay jiritaanka Qaranka Soomaaliyeed:-

Dhibaatooyinkaas waxaa ka mid ahaa darxumada nolosha Reer miyiga oo sii kordhaay-say maalinba maalinta ka

dambaysa. Waxaana aad u muuqday kala fogaashaha nolosha Miyiga iyo Magaaladda.

Sidaas darteed wuxuu Kacaanku ballan ku qaaday in wax laga qabto daryeelka iyo hagaajinta Bulshada inteeda badan oo ku nool miyiga iyo Magaalooyinka yar - yar, lana gaarsiyo si degdeg ah horumar la taaban karo. Taasi waxay keentay in la derso sida ugu haboon ee loo fulin karo ballan qaadkaas, waxayna talo isugu soo ururtay in dadweynaha laga qayb geliyo qorshaha bar-naamijka ku saabsan Horumarintooda, laguna booriyo way wax qabsadaan, Dawladdu-

na diyaar ula tahay kaalmo dhaqaale iyo farsamo:-

Sidaas darteed waxaa lagu dhaqaaqay tallaabooyinka soo socda:-

1. Fidinta maamulka Dalka.
2. 2½ Kor u qaadidda garaadka iyo wacyiga Siyaasadeed ee Bulshada Miyiga, aya-da oo loo furayo tababarro iyo aqoon - isweydaarsiyo is daba joog ah.
3. Kormeerka Madaxda Sare si looga warhayo nolosha iyo baahida Miyiga
4. Baahinta iyo dhaqangelinta Mabda'a Iskaa wax u qabso iyo waxtarka iskaashiga Dawladda iyo dadweynaha,
5. Dhismaha uruurada Bulshada sida Dhallinyarada, Iskaashatooyinka, Haweenka, Shaqaalaha iyo Guulwadayaasha,
6. Hirgelinta Ololaha Horumarinta Miyiga iyo joogteynta Ololahaas.

1. FIDINTA MAAMULKA DALKA:

8/6/1972 waxaa la soo saaray sharciga lambarkiisu yahay 25, kuna saabsan dib u habaynta Dawladaha Hoose ee Gobollada, degmooyinka iyo Tuulooyinka.

Ujeedooyinka sharcigaas waxay ahaayeen:-

1. In Bulshada Miyiga loo dhaweeyo Xukunka Dalka oo laga gudbo marxaladda ahayd in wax kasta laga sugo Magaala Maxdada.
2. In dadweynaha toos looga qayb geliyo Maamulka Dalka.
3. In kor loo qaado wacyiga,

aqoonta, iyo kartida xirfadeed ee dadweynaha.

4. In lala socdo himilooyinka, dareenka iyo dhibaatooyinka Bulshada, lana soo gaarsiiyo arrimahaas Dawladda dhexe.

5. In adeegyada (Services) la gaarsiiyo dadweynaha ilaa beelaha ugu hooseeya.

Waxaa Kacaanku ku tal-laabsaday in la isku xiro Dawladda iyo dadweynaha, ayadoo la adeegsanayo Hay'adda Dawladda Hoose oo waajib looga dhigay inay dhexgasho dadweynaha, kana tarjunto himilooyinkiisa.

Sharcigaas waxaa saldhig u ah in Xukunka loo wareejiyo dadweynaha ayadoo la raacayo habka Guddoonka dhexe (Democratic Centralism) oo isku xiraya qorshaha Dawladda Dhexe iyo dadweynaha xagga dhaqanaha, Maamulka, Siyaasadda iyo Dhaqanka.

Si loo xaqiijiyo taabba gelinta ujeedooyinka sharcigaas waxaa la dhisay Golayaal kacaan iyo Guddi heer Gobol, Degmo iyo Tuulo oo kala qaabilsan hawlaha Horumarinta dadweynaha sida:-

1. Guddiga Horumarinta Dhaqaalaha;
2. Guddiga Arrimaha Bulshada;
3. Guddiga Nabadgelyada iyo Difaaca;
4. Guddiga Baarista Maamulka Lacagta;
5. Guddiga Horumarinta Siyaasadda;
6. Guddiga Dhexdhexaadinta iyo heshiisiinta

Golayaasha Kacaanka Daw-

ladaha Hoose ee Gobollada waxay ka koobnaayeen Madaxda Hay'adaha Dawladda iyo dadweynaha deggan Gobollada. Sidaas oo kale waxaa la mid ahaa dhismaha golayaasha Kacaanka Dawladaha Hoose ee heer Degmo. Hase yeeshee Tuulooyinka Beelaha waxaa ka dhisan Gudiyo Tuulo Beelo oo mas'uul ka ahaa Maamulka iyo Horumarinta Tuuldooda, waxaana ka ahaa dadweynaha Tuulooyinka ku nool oo deggan:-

Sharciga kor ku xusan wuxuu qeexeyey awood dawladda Hoose Gobollada, Degmooyinka iyo Tuulooyinka waxaana ka mid ahaa:-

1. Dejinta tilmaamaha lagu xaqiijinayo gudashada waajibaadka iyo shaqada loo xilsaaray.
2. Abaabulidda iyo sharciyenta hawlaha u muuqda inay u adeegayaan danaha Bulshada ay ka mas'uulka yihiin,
3. Talo ka dhiibashada, tilmaamaha iyo tusaalooyinka ka soo baxa dawladda Dhexe ee khuseeya dhaqankooda.
4. Fulinta go'aannada ay gaa-raan oo leh awood sharci haddii aysan Dawladda Dhexe ku burrin hab sharci ah. Arrimaha kor ku qoran waxay muujinayaan sida Bulshada Miyiga fursad loogu siiyey inay dejiyaan qorshaha saameeya Horumarinta noloshooda isla markaasna u noqdaan udub dhexaad fulintiisa:-

Waxaa xusuus mudan in go'aankan golayaasha Kacaanku lahaayeen awood sharci oo ay ahayd khasab in loo hoggaansamo, haddii uusan go'aanku ka hor imanayn sharciga Qaranka u degsan guud ahaan.

Tallaabada kale ee lagu fidi-

nayo maamulka Dalka waxay ahayd dhismaha Gobollo iyo Degmooyin cusub si ay u suurtagasho in lala socdo nolosha Miyiga.

Sida laga war qabo Kacaanka ka hor, Gobollada Dalku ka koobanyahay waxay ahaayeen 8. Degmooyinkuna 48, hase yeeshee maanta Gobolladu waa 16, Degmooyinkuna 67, beelood oo ah danwadaagta beeraleyda oo loo maamulo si heer Degmo.

Ujeedada tallaabadaas waxay tahay in la gaarsiiyo dhammaan Bulshada hawlaha adeegga Dawladda, isla markaana loo soo gudbiyo Dawladda Dhexe dareenka, dhibaatooyinka iyo talooyinka ay qabaan:- Bartilmaameedka Gobollada, Degmooyinka iyo Tuulooyinka higsanayaan waxay tahay isku fillaanshaha dhaqan-dhaqaale taas oo ay tartan jooqto ah ugu jiraan.

2. KOR U QAADIDDA IYO WACYIGA SIYAASADEED EE BULSHADA MIYIGA.

Si ka qayb galka dadweynuhu u noqod wax ool waxaa lagama maarmaan noqday in loo furo tababarro iyo aqoon-isweydaarsi isdaba jooga ah oo ujeedooyinkoodu yihiin:-

1. Kor u qaadidda aqoontooda guud ee dhinaca Beeraha, Caafimaadka, Waxbarashada, X. Xoolaha, Kalluunka iyo Siyaasadda, iwm.
2. Ka dhaadhicinta siyaasadda Horumarinta Dalka iyo wixtarka Mabda'a Iskaa wax u qabso:-
3. Ogaanshaha dhibaatooyinka iyo baahida Bulshada Miyiga.
4. Mideynta fikaradaha Siyaasadda, dhaqaalaha iyo dha-

qanka Bulshada guud ahaan.
5. Isu Uruurinta talooyinka waxtarka u leh Horumarinta bulshada Miyiga.

Sidaas darteed tababarrada iyo aqoon - isweydaarsiyada loo furayo dadweynaha waxay ka mid - yihiin ka qayb galka bulshada Miyiga dejinta qorshaha degaankooda si waafaqsan awoodda iyo siyaasadda Dalka.

3. KORMEERKA GOBOLLADA, DEGMOOYINKA IYO TUULOYINKA.

Waxaa Kacaanka 21 Oktoobar jideeyey in sannad kasta ugu yaraan hal mar Madaxda sare ee Dalku ku tagaan Kormeer Gobollada, Degmooyinka iyo Tuulooyinka si loogu noqdo xog - ogaal nolosha Bulshada Miyiga. Inta ay Madaxdu jiraan Kormeerka waxay shirar la qaataan dadweynaha ku nool Tuulooyinka, waxayna isku dhaafsadaan warbixinno, talooyin iyo tusaalaba.

4. BAAHINTA IYO KU DHAQANKA ISKAA WAX U QABSO.

Kacaanka 21 OKtoobar wuxuu ugu baaqay Ummadda Soomaaliyeed in aysan ka sugin Dawladda Dhexe ama Ummad kale waxyaabaha lagama maarmaanka u ah noloshooda, sidaas awgeed ay iska kaashadaan, isbahaystaan, gacmaha is qabsadaan, kaddibna ku dhaqaaqaan fulintaanka danahooda. Taas waxay u horseday in Dalka oo dhan lagu dhiso Mabda'a iskaa wax u qabso, ayadoo dadweynuhu uga qayb galaayo hirgelinta Mashaariicda Maskaxdooda, muruqooda iyo maalkooda. Dawladda Kacaanku waxay soo saartay sharciga lambarkiisu yahay 39 ee 11/5/72 oo habeynaaya maamulka iskaa wax u qabso. Sharcigaasu wuxuu tilmaa-

maayaa in Bulsho kastaa ee goob degan xil ka saaran yahay dejinta iyo fulinta Mashaariicda saameynaysa Horumarinta Noloshooda, ayadoo Dawladda dhexe gacan ka gey-saneyso xag dhaqaale iyo far-samo.

Sidaas darteed ma jiro Mashaaruuc Dawladda Hoose ama dhexe ka fuliso Tuulo ama degmo oo aysan marka hore Tuulada ama Degmadu soo jeedin kana tashan, waxayna tilmaan u tahay in qorshuhu ka soo fullo hoos, si uu uga tarjumo baahida dhabta ah ee Bulshada. Mabda'a ISKAA WAX U QABSO wuxuu mideynaayaa himilada iyo wax qabadka Bulshada Miyiga, wuxuuna gaarsiiyaa horumarka la Doonayo. Mashaariicda lagu fuliyo habka iskaa wax u qabso waxaa ka mid ah dhismo Dugsiyo Waxbarasho, Dugsiyo Quraan, Masaajiddo, Golayaal Hanuunineed, Bakhaaro, Musqulo, Bukaan socod eegto, jidad yar yar, Golayaal Caafimaad, Dhib Xoolol, Kanaalo biyood, Bar-kado, Waro, Ceelal gaagaaban, Isbitaallo, Xafiisyo, Dukaanno, Dhirayn, Biyo - xireenno, Iskaashatooyin Beero, Xoolo, Daaqa, Dugsiyo Dhaqaale Gurriyo iwm. Lacagta, muruqa iyo maskaxda lagu hirgeliyo dhammaan Mashaariicdaas waxaa bixiyey Bulshada deggan goobta laga hirgelinayo, inkastoo ay dhacdo in Dawladda dhexe deeq u fidiso mararka qaar-kood. Sharciga iska wax u qab-qabso wuxuu kaloo farayaa inay wadajir uga xaaajoodaan Guddiyada Tuulooyinka, Degmooyinka, iyo Gobolladu Mashaariicda iyo arrimaha saameeya horumarinta deggaankooda, kaddibna la fuliyo go'aanka inta badan.

5. DHISMAHA URURRADA BULSHADA & CIIDAMADA Q. SIDA:

Uruurada Bulshada oo kala

ah dhallinyarada, Shaqaalaha, Haweenka, Guulwadayaasha, Iskaashatooyinka iyo Ganacsatada yar yar waxay qayb ka qaataan diyaarinta iyo fulinta qorshaha la xiriira goobaha ay ku nool yihiin, waxayna xubno ka yihiin Guddiyada ka dhis-san goob kasta. Uruurada Bulshadu waxay metelayaan dhammaan qaybaha ay ka koo-ban tahay Bulsha weynta Soomaaliyeed, waxayna horseed u yihiin horumarinta Dalka ayagoo kaashanaya Ciidamada qalabka Sida: Waxaa kaloo Uruurada Bulshada xil ka saaran yahay horumarinta, kicinta, abaabulka, la socodka baahida iyo dareenka Bulshada ay ku dhex nool yihiin, ilaalinta nabadgelyada iyo Tacabkordhinta:-

6. HIRGELINTA OLOLIHII HORUMARINTA MIYIGA.

Inkastoo ololihii Horumarinta Miyiga mudan yahay in looga hadlo gooni ahaan, haddana waxaan halkaan ugu soo xusnay inuu ka mid yahay tallaabooyinkii Kacaanka qaaday si Bulshada Miyiga looga qayb geliyo horumarinta guud ee Dalka:-

Ujeedooyinka lagu fulinayo ololahaas waxay ahaayeen:-

1. La dagaalanka wax akhris iyo qoraal la'aanta.
2. Daryeelka Caafimaadka Xoolaha iyo dadka.
3. Tirakoobka Xoolaha iyo dadka hase yeeshee himiloo-yinka ka dambeeyey waxay ahaayeen:-
1. Ogaanshaha Xaaladda uu ku sugan yahay Reer Miyigeenu iyo aqoonsiga baahida ay qabaan.
2. U carbinta xallinta baahi-

dooda asaasiga ah iyo ka qayb galka Horumarinta mujaahidiinta ay ku dhex nool yihiin.

5. Fidinta mabaadii'da iska wax u qabso, wada tashiga, caddaaladda iyo sinnaanta, isku kalsoonaanta iwm.

3. Ka faa'iideysiga caadoodiyinka iyo dhaqanka Bulshada Miyiga.

4. Is barashada iyo isu soo dhaweynta Reer Miyiga iyo Reer Magaalaha si loo baabi'yo farqiga u dhexeeya.

Ololahaas wuxuu gaarsiiyey Bulshada Miyiga inay fahanto danta ay leedahay iyo tabaha iagu gaari karo.

Dhalashadii Xisbiga H. K. Soomaaliyeed ee 1dii Luuliyo 1976, kaddib waxaa golayashii Kacaanka beddelay Gud-diyada Xisbiga, maamulka iyo uruurada Bulshada, oo ka dhisan Gobol, Degmo iyo Tuulo, hase yeeshee dhinaca xilka ujeedada waxba iskama beddelin, waxaana arrintaas ku faahfaahin doona Qodobka ku saabsan (Rural Ad. infrast). Qorshaha saameeye aayahooda. Dhibaataada jirta oo loo

baahan yahay in la xuso waxay tahay in Bulshadu u baahan tahay tababar aqoon cilmi iyo farsamo leh la siiyo si ay wax ku ool u noqoto kaalinta ay ka qaadanayaan diyaarinta fulinta qorshaha.

Hadafka Kacaanku wuxuu yahay in arrin kasta laga wada xaajoodo; la wada gorfeeyo, kaddibna la raaco go'aanka inta badan waa in tala kasta ka soo fusha

Guddi, taas oo saldhig u ah ka qayb galka dadweynaha Xukunka iyo Maamulka Dalka. waa in tala kasta ka soo fusho

Qaanuunka Dastuuriga ah iyo Qaanuunka kale

Marka la darsinayo Qaannuunka Dastuuriga ah waxaa lagama maarmaan ah in la ogaado, marka ugu horreysa, halka Dastuur, guud ahaan, ama qaanuunka dastuuriga ah, gaar ahaanba, uga jiro qawaaniinta kale ee magac guudnimo la wadaagta, intaan la gaarin dabeecadda xiriirkooda. Nidaamyada kala duwan ee ka jira maanta adduunweynaha (nidaamka Hantiwadaagga ah iyo midka Hantigoosadka ah) sida ay isugu khilaafsan yihiin habka dhaqan dhaqaale iyo kan bulshadeed ayey ku kala tagsan yihiin nidaamka qaanuuneed ee mid kastaba leeyahay iyo ka salgaaridda doodka cilmiga ah ee la xiriirta.

Culumada raacsan nidaamka Hantigoosadka ah iyo kuwa ku jira midka kala - guurka ahba ee a dhaxlay kan hore nidaamka qaanuuneed, waxay intooda badani u qeybiyaan qaanuunka laba qeybood: Mid guud iyo mid gaar ah. (Public and private Law).

Qaanuunka guud wuxuu niidaamiyaa, markaan raacno habkaan qeybinta, xiriir ama arrin kasta oo Qaranku dhinac ka yahay, asagoo huwan awooddiisa Gobannimo ama guudnimo, noqotayaa cidda xiriirkaas dhinac ka ah qof caadi ah ama Qaran kale oo la meel jooga.

Qaanuunka guud wuxuu kolkiisa u sii qeybsamaa qaanuunka dibedda, (Qaanuunka Dawliga ah ee Guud) iyo Qaanuunka gudaha.

Laamaha ugu muhiimsan qeybta dambe waxay yihiin kuwa soo socda: Qaanuunka dastuuriga ah, Qaanuunka Idaariga ah, Qaanuunka Maaliyadda iyo Qaanuunka Janaa'iga iyo Ciqaabta, Qaanuunka Ceymiska Ijtimaaciga IWM.

Qaanuunka gaarka ah oo kulminaya qaanuunka madaniga ah iyo kan ganacsiga (Qaanuunka shaqada, Qaanuunka Hababka dacwadeed

ee madaniga iyo ganacsiga iyo Qaanuunka Dawliga ee gaar ah, intuba dhammaan labadaas qeybood bay raacaan) wuxuu nidaaminayaa asaguna, haddii la raaco habkan qeybinta xiriirka dhexmaraya dadka ama ayaga iyo Qaranka, markii uu ka soo dego awooddiisa Gobannimo ee uu la mid noqda qof caadi ah.

Haddaba, qeybintanu waxay ku dhisan tahay aragtida u gaarka ah culimadii aan kor ku soo xusnay ee ka duwan, sidaan arki doono tan culumada nidaamka kale. Culumada qaanuunka ee raacsan nidaamka Hantiwadaagga ah ma aqoonsana, Mabda' ahaan, iyo hab cilmi ahaaneedba, in loo qeybiyo qaanuunka ku guud iyo mid gaar ah. Sababaha ay ku diidaya oon halkan si qayaxan dhammaan loogu soo bandhigi karin waqtiga iyo mawduuca gaaban awgiis, waxaa ugu muhiimsan sida aan u arkeyno labo: Tan hore waa mid la xiriirta dabeecadda ni-

daamka qudhiisa, taas oo mac-naheedu yahay inaan qaanuunka Hantiwadaagga oggoleyn, adkeynta tiirarka nidaamkiisa daraaddeed ahmiyadda lahaanshada gaarahaan ee qaanuunka Hantigoo-sadka ah siinayo, si uu u adkeeyo kolkiisa tiirarka nidaamkiisa. Sababta labaad waa tu la xiriirta habka cilmiga ah ee qeybinta qawaaniinta.

Culimadani u arki mayso habka qeybintaas oo kale ku cilmieysan. Bal waxay la tahay inuu yahay ku looga indhasaabayo dadweynaha danaha dabaqadda xukunka haysata, marka lagu fasirayo qeybta qaanuunka guud dan guud, qaranka sheeganaya matillaad-deeda awgiis.

Culimadanu waxay qabaan, haddii la soo koobo aragtidooda, in qaanuun kastaba la siiyo magaca mawduuca uu nidaaminayo. Haddaba, in kasta oo Culimada labada nidaam ku kala tagsan aragtida qeybinta qaanuunka, haddana kuma kala foga ahmiyadda gaarka ah ee qaanuunka dastuuriga ahi leeyahay, haddii loo fiiriyo qawaaniinta caadiga ah ee gudaha. Ahmiyaddaas loo wada jiro ma aha tu ka dhigeysa dastuurka inuu yahay qaanuunka kaliya ee asaa-si ah, kanaan mid ahayn, qaab ahaan, dastuurka, nidaamineysana arrimo qaranka ahmiyad weyn u leh, shardina aheyn inay dastuurka hoos timaaddo, sida qawaaniinta caadiga ah, marba haddey isla socdaan nuxur iyo mowduuc ahaanba.

Qawaaniintaas iyo mabda'-diida qaarkood ee dabeecadda dastuureed leh, waxaa ka mid ah; haddii loo soo qaato tusaale ahaan; tii kacaanku ku maa-muleyey dalka ee nidaamineysay habka siyaasadeed, dhaqaale iyo ka bulshadeedba, laguna dhisay dastuurka cusub laakiin suuragal noqon weysey in lagu kulmiyo dhammaan gudihiisa, markii la diyaari-

naayey mashruuciisa, hase ahaate, dastuurku si toos ah ama dadban buu u tilmaamay ahmiyaddooda dastuurnimo. Dastuurka iyo ayaguba waxay isugu imaanayaan ama ku kulumayaanba nuxurka iyo mowduuca ay nidaaminayaan, si kastaba ha ugu muuqdaane inaysan hal ahayn, qaab ahaan. Tusaale ahaan, waxaan u soo qaadan karnaa dastuurka cusub qodobkiisa 43aad (oo miisaan isla soo saaraya qaanuunka qorshaha, asagoo ka sareysiinaya qawaaniinta kale) iyo qodobka 83aad ee siinaya Madaxweynaha awood aan caadi ahayn ee uu ku soo saarayo qawaaniin u dhiganta dastuurka intii xaaladaha aan caadiga ahaynu ka socdaan dalka.

Sida qawaaniinta kacaanka qaarkood u leedahay ahmiyad iyo qiimo dastuuri ah ayaa Mabaad'iida iyo ujeedooyinka kacaanku u leeyihiin, haddii laga reebo Mabda'a saddexaad ee siyaasadda dibedda oo lagu xusay warqaddii koowaad ee kacaanka. Sidaa daraaddeed, waxaan ka heleynaa dastuurka arrimo muhiim ah oon looga dhigin shardi xaqiijintooda ka horimaad la'aanta dastuurka kaliya, ee la raaciyey ama lagu xiray dastuurka ka sokow wafaqsanaanta mabaad'iida ama ujeedooyinka kacaanka ama ayagoo wada jira (tusaale ahaan, fiiri gogol-dhigga dastuurka, qodb. 28 IWM.)

Haddaba, sidaan u arkeyno, dastuurku halka uu kaga jiro ama uu ka taagan yahay qawaaniinta kale ee dibadda ka jirta xeradiisa, qaab ahaan, waxay ku xiran tahay dabeecadda qawaaniintaas iyo mowduuca ay nidaaminayso, taas waxaa loola jeedaa, haddii mowduuca ay nidaamineyso yahay ama uusan ahayn ku dastuuri ah.

Haddii mowduuca ama xiriirka qawaaniintaasu nidaaminayso yahay caadi ah oo aan

lahayn dabeecad dastuuri ah, waa inay hoos timaaddo dastuurka, sida dastuurka cusub ugu tilmaamayo qodobkiisa 113aad.

Qawaaniinta ama mabaa'iida qaarkood oo nidaaminaysa mowduuca dabeecaddiisu tahay dastuuri, sida aan kor ku soo tilmaamnay, waxay la wadaagaan dastuurka nuxur ahaa, ahmiyad qaanuuni ah iyo tu siyaasadeedba ee dabeecad dastuureed leh.

Haddaba, sida aan loo oran karin, ayadoon dooddu ka taagneyn qaanuunka kasta ee dibedda ka jira xerada dastuurka ama yeelan karo ahmiyad dastuureed, baan sidaas oo kale loo dhihi karin qodob kasta oo soo gala qaab ahaan, xerada dastuurka wuxuu leeyahay, nuxur dastuureed. Maxaa yeelay, waxaa dhici karta in dekomeentada dastuuriga ah kulmiso qaanuun dastuuri ah iyo ku aan ahayn ee caadi.

Asbaabaha wacay in la soo geliyo dokumentida dastuureed qaanuun caadi ah, waxaa ka mid ah in laga ilaaliyo qawaaniintaas beddelaad, si sahlan ah, ku heli karta dibedda, intaan lagu soo megengelin xerada dastuurka. Qawaaniintaas oo kale way ka cimri dheer tahay dastuurka, maxaa yeelay, lama dhacayso dastuurka, markii la baabi'yo, haddaan sharci gaar ah aan lagu beddelin, haba weysee dabeecad-deedii dastuuriga ahayd oo ay huwaneyd. Tusaale ahaan, qodobka afartamaad ee dastuurkii hore (oo ka hadlayey mas'uuliyadda madaniga ah ee Qaranka uga imaan karta dadka u shaqeeya) wuxuu ka mid ahaa qawaaniinta caadiga ah ee lagu dhaqmo, in kastoo dastuurkii la baabi'yey.

Soo gabagabeyntii, dastuur waa saldhigga rasmiga ah, qaab ahaan, isla markaasna aragtideyna wuxuu ka mid yahay nuxur ahaan, qawaaniinta asaasiga ah ee Qaranka.

NOLOSHA XISBIGA

Kormeerka Xubnaha Golaha Dhexe ee Gobollada

Wufuud ka tirsan Xisbiga hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed ayna hoggaaminayaan Xubno ka mid ah Golaha Dhexe ee Xisbiga HKS, ayaa bishan Agoosto 17dii u ambabaxay dhammaan Gobollada iyo degmooyinka uu dalka Jamhuuriyadda Dimooqraadiga Soomaaliya ka kooban yahay.

Wufuudda kormeerka Xisbiga oo muddada hawl kormeerhooda ku qorsheysnaa 17 - 30kii bisha Agoosto, waxay ineel kasta oo ay tagaan kana mid ah gobollada iyo degmooyinka dalka ku-

la kulmayeen dadweynaha Soomaaliyeed oo si qalbisa-mi iyo kalgacaltooyo leh uga soo dhoweynayey halkaasoo ay ugu sharaxayeen wufuudda dadweynuhu, siyaasadda Xisbiga, guulihii la gaarey tan iyo intii Kacaanka 21ka Oktoobar tala-da dalka hoggaaminayey, yoolka la higsanayo ee loo geeddiyahaya iyo waxa dadweynaha Soomaaliyeed looga baahan yahay guud ahaan inay qabsadaan si lagu xaqiijiyo ujeedooyinka iyo bartilaameedyada xisbigu ku hawlan yahay inuu gaarsiyo ummadda Soo-

maaliyeed taasoo ah dhismaha bulsho cusub oo ka maran isku dulnoolaad iyo dib u dhac.

Wufuudda Xisbigu intii kormeerhooda ay ku kala bixinayeen gobollada iyo degmooyinku u socday waxay dadweynaha kala qayb galeen codbixintii aftida dastuurka qaranka ee loo bandhigay ummadda Soomaaliyeed Maalintii 25-8 - 79 taasoo ahayd maalin taariikhi oo ku weyn halganka loogu jiro horumarka iyo mabaxbannanida Ummadda Soomaaliyeed.

Xuska Sannad Guuradii 7aad Ciidanka G. Ummadda

Dalka Jamhuuriyadda Dimooqraadiga Soomaaliya waxaa si weyn looga xusay sannad guuradii 7aad ee Ciidanka guulwadayaasha Ummadda.

Xuskaa oo ku aaddanaa maalintii la asaasay ciidanka guulwadayaasha 19ka bisha Agoosto, waxaa loogu talo galay barnaamij ballaaran oo isugu jira Ubax dhig, xaflado laga jeediyey khudbado ku saabsan munaasabadan iyo maadaysyo ka tarjumaya waajibaadka, xilalka iyo kaalinta wax ku oolnimo ee ay ciidammada guulwadayaasha Ummaddu kaga jiraan dhismaha dalka iyo daafaca guulaha kacaanka.

Maalintii 18kii bishan Agoosto, kooxo isugu jira ciidanka guulwadayaasha ummadda, xoogga dalka iyo Ciidanka booliska iyo kooxo

u garaacaya muusikada ayna horsocdaan xubno ka tirsan golaha dhexe ee XHKS taageerayaanna xoogag ka tirsan ururrada bulshada ee

gobolkan Banaadir, ayaa subaxnimadii Ubax dhigay taallooyinka Sayid Maxamed Cabdulle Xasan, Dhagaxtuur, Xaawo/Taako iyo Daljirka Dahsoon ee Magaaladan Xamar.

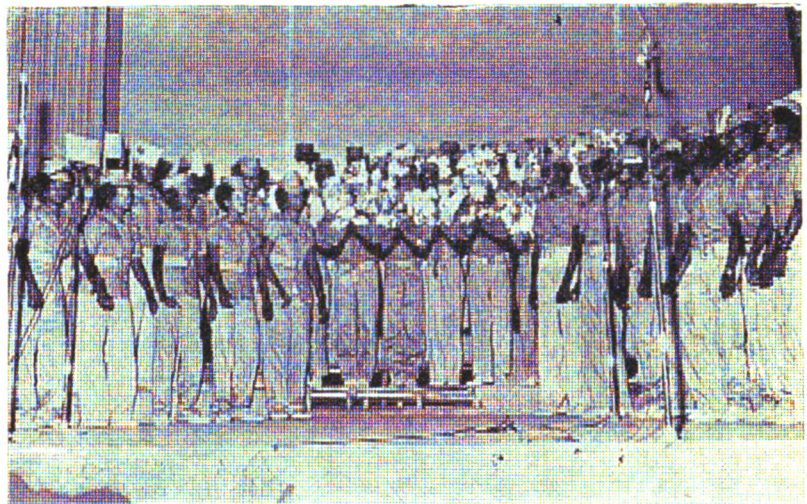
Xaflad weyn oo iyana lagu xusayey maalinta asaaska Ciidanka guulwadayaasha, ayaa lagu qabtay Golaha murtida iyo madadaalada, waxaana lagu soo bandhigay riwaayad ka warramay-sa wax qabadka iyo kaalinta guulwadayaasha Ummadda.

Xoghayaha Guud ee XHKS Madaxweynaha JDS Jaalle Maxamed Siyaad Barre oo ka qayb galay Xaflad lagu qabtay Xarunta Ciidanka Guulwadayaasha Ummadda ee Magaalada Xa-

mar laguna xusayey maalin-taa, khudbad qiimo weyn lehna halkaa ka jeediyey wuxuu u hambalyeeyey guulwadayaasha Ummadda Ciiddooda qiimaha iyo qayaha weyn leh, Jaalle Si-

yaad, wuxuu sheegay in asaaskii ciidanka guulwadayaashu uusan ahayan wax si lama-filaan ah isaga yimid, ee waxay ahayd arrin laga fiirsaday ujeedadeeduna ahayd in ciidan jebiya oo xilkas ah loo helo kacaan diidka gudaha. Wuxuu ka-loo sheegay in ay yihiin Guulwadayashu Ciidan xoog leh oo hawl kar ah lehna garaad iyo bisayl siyaasadeed, sidaa awgeedna looga baahan yahay. Hanuuninta dadweynaha, taageeridda danyarta, daafacaadda danaha qaranka, ilaalinta miraha kacaanka jebinta cadawga iyo hoggaaminta bulshada Soomaaliyeed.

Xafladdaa waxaa ka soo qayb galay xubno ka tirsan golaha dhexe ee XHKS.

Guddoomiyaha Hoggaanka Abaabulka oo dhagax dhigay Xarun Cusub

Guddoomiyaha Hoggaanku Abaalku Golaha Dhexe ee Xisbiga hantiwadaagga kacaanka Soomaaliyeed Jaalle Cabdulqaadir Xaaji Maxamed, wuxuu bishan Agoosto 11dii dhagax dhigay xarun cusub oo loo dhisayo ururka shaqaalaha dawlada hoose, dalxiiska iyo hoteellada.

Xaruntaas cusub ee loo dhisayo shaqaalaha, waxaa lagu qiyaasay inay ku bixidoonto lacag dhan sh.so 1.433.322% waxaana bixin doonta dawladda hoose ee xamar.

Jaalle Cabdulqaadir Xaaji Maxamed Guddoomiyaha hoggaanka Abaabulka oo

munaasabadaa dhagax dhi-gga ka hadlay wuxuu sheegay in ay tahay markii ugu horraysay ee uu mid ka mid ah todobada Urur shaqaale uu dhistay xarun u gaar ah.

Jaalle Cabdulqaadir wuxuu sheegay inay tahay tal-laabo lagu karo ayna laga-

ma maarmaan tahay in ay ururrada kalena tilmaan ka qaataan tallaabadas wax ku oolka ah ee uu bilaabay ururkani, si ay ugu fududaato hawlaha ay u hayaan bulshada Soomaaliyeed. guddoomiyaha hoggaanka Abaabulka Golaha Dhexe, wuxuu kaloo 10 bishan Agoosto Xarunta Xiirirka Guud ee Ururrada shaqaalaha Soomaaliyeed aqoon isweydaarsi ugu xiray 150 qof oo isugu jira Gudoomiyeyaasha iyo Xoghayeyaasha goobaha shaqada. Aqoon isweydaarsigaas oo soconaayey muddo 3 maalmood ah, waxaa lagaga doodayey isu diyaarinta 10

guurada kacaanka 21ka Oktoobar, iyo daryeelka shaqada iyo shaqaalaha.

Jaalle Cabdulqaadir Xaaji maxamed oo munaasibadaa xiritaanka aqoon isweydaarsiga hadal ka jeediyey wuxuu ka warramay waxtarka weyn ee uu u leeyahay aqoon isweydaarsiga noocaas ahi, kobcinta garaadka siyaasiga ah ee shaqaalaha. Wuxuuna ku adkeeyey dadkii ka qayb galay aqoon isweydaarsigaa in ay laban laabaan dadaalkooda iyo wax qabadkooda ururnimo iyo sidii ay uga qaadan lahaayeen kaalintooda tabaabushaha sannadguurada 10 aad ee ka soo wareegtay curashadii kacaankii 21 - ka oktoobar.

Xoogag Cusub oo ku soo Biiray XHKS.

Waxaa dhowaan gobolka Banaadir Degmooyinkiisa laga soo xulay xubno Xisbi-na loo qaatay Jaalle yaal ka tirsan halgamiyaashii tobankii sano ee kacaanku jiray halganka u taagnaa, hase yeeshee, aan hadda ka hor fursad u helin ay kaga mid noqdaan Xisbiga hantiwadaagga kacaanka Soomaaliyeed.

Xoogagga cusub ee ku soo

biiray XHKS, oo tiradoodu dhan tahay 1.700 Xubnood kana kala tirsan 13ka Degmo ee uu ka kooban yahay gobolkan Banaadir, waxaa bisha Agoosto 13dii tababar soconayey shan casho looga furay saddex degmo oo ka tirsan Gobolka Banaadir, kuwaasoo kala ah: Hodan, Shibis iyo Xamar/Weyne, halkaasoo sida ay degmooyinku isugu dhow yihiin ay

ku kala qaadanayeen.

Tababarkaa oo ay xildhibaanada Golaha Dhexe ee XHKS ka tirsani fureen, waxay xubnaha cusubi ku qaadanayeen muddadii shanta casho ahayd ee uu socdey, duruus ku saabsan xeerka iyo barnaamijka Xisbiga, Mashruuca dastuurka iyo shuruudiisa aftida.

Guddoomiyaha UDHS oo Xirtay Tababar

Guddoomiyaha Ururka Dimopraadiga Haweenka Soomaaliyeed Jaalle Faadumo Cumar Xaashi, kana tirsan Golaha Dhexe ee XHKS. Waxay 20 - ka bishan Agoosto Xarunta Wasaaradda Beeraha ugu xirtay tababar 78 Qof oo ka tirsan Shaqaalaha Haweenka Wasaaradda Beeraha, Shirkadda Libsooma iyo Wakaaladda Cuntada deg - degga ah.

ay u kala kordhsadaan waa - yo - aragnimo, isla markaana ay isku aragti ka noqdaan barnaamijka ururka DHS.

Guddoomiyaha Ururka Dimoqraadiga Haweenka Soomaaliyeed, Jaalle Faadumo Cumar Xaashi waxay ku boorrisay haweenkaa,

inay mar haddii ay haweenka, Soomaaliyeed yihiin xoogagga dalka ugu firfircoon ay qayb weyn ka qaataan hirgelinta mashruuca dastuurka.

Guddoomiyaha Ururka dimoqraadiga haweenka Soomaaliyeed waxay kaloo bishan Agoosto 17dii kula shirtay Xarunta UDHS Guddiyada Haweenka Shaqeeya ee hay'adaha dawlad - da. Jaalle Faadumo Cumar oo munaasabadaa ka hadashay waxay guddiyada Ururrada Haweenka Shaqeeya uga warrantay guud ahaan hawlaha Ururka, waxay ku baraarujisay kaalinta wax - ku oolnimo ee ay ka gaadan yihiin loogana baahan yahay inay ka qaataan haweenka Shaqeeya hirgelinta barnaamijka Ururka Dimoqraadiga Haweenka Soomaaliyeed iyo guud ahaanba dhismaha iyo horumarinta dalka.

Tababarkaa oo soconayey muddo 8 Maalmood ah waxay haweenkaasi ku baranayeen duruus la xiriirta barashada Mashruuca dastuurka iyo shuruucda aftidiisa iyo barnaamijka UDHS.

Jaalle Faaduma Cumar Xaashi, oo munaasabadaa ka hadashay waxay ka warrantay wada shaqaynta looga baahan yahay inay yeeshaan haweenka shaqeeya iyo kuwa degmooyinku si

Guddoomiye ku xigeen Xiriirka guud oo tababar furay

Guddoomiye ku - xigeenka xiriirka guud ee Ururrada shaqaalaha Soomaaliyeed Jaalle Cabdullaahi Maxamed Mire wuxuu bishan September 2 - dii guriga shaqaalaha ee magaaladan Muqdisho aqoon isweydaarsi uga furay shaqaale ka tirsan ururka shaqaalaha dawlada hoose, dalxiiska iyo hoteellada.

Aqoon isweydaarsigaas oo soconayey muddo 3 Maalmood ah, waxay ka soo qaybgaleyaasha aqoon isweydaarsiga kaga doodayeen xeerka ururka, xoojinta wada shaqaynta ururrada sha-

qaalaha iyo qodobbo kale duwan khuseeyana hawlaha xiriirka guud ee ururrada shaqaalaha Soomaaliyeed.

Jaalle Cabdullaahi Maxamed Mire oo munaasabadaa khudbado ka jeediyey wuxuu ka warramay sida ay hawlaha xiriirka guud ee ururrada shaqaalaha, Soomaaliyeed iyo qorshahooda horumarineed u socdaan.

Guddoomiye - xigeenku wuxuu shaqaalaha aqoon isweydaarsigu u furmay ku baraarujiiyey in ay u guntadaan sidii loo xaqiijin lahaa

xilalka iyo waajibaadka shaqaalaha ka saaran dhismaha waddanka iyo hirgelinta mabaa'dida hantiwadaagga ee dalku doortay.

Jaalle Cabdullaahi wuxuu ku guubaabiyey shaqaalaha aqoon isweydaarsigu u furmay in ay doodahooda ku gaaraan qodobbo wax ku ool ah oo ka tarjumaya himillooyinka qotada dheer ee shaqaalaha Soomaaliyeed, kuwaasoo ku salaysan mambaa'diida Kacaanka 21 ka Oktoobar 1969 - kii ee uu u horseedayo fulinteeda XHK-S.

Guddoomiyaha Hoggaanka Abaabulka oo Aqoon Isweedaarsi Xiray

Guddoomiyaha hoggaanka abaabulka Golaha Dhexe ee Xisbiga Hantiwadagga Kacaanka Soomaaliyeed Jaalle Cabdulqaadir Xaaji Maxamed, wuxuu bishan Agoosto ugu xiray Xarunta Madbacadda Qaranka tababar 300 Qof oo aqoon - yahen ah ugana socday muddo shan casho ah. Aqoonyahannada oo ka tirsan Gobolka Banaadir, waxay muddadii tababarkaasi u socday ay halkan ku qaadaneen kana doodayeen daruus ku saabsan Mashruuca dastuurka qaranka iyo shuruucdiisa aftida.

Guddoomiyaha oo munaasabadii xiritaanka tababarka ka hadlay wuxuu sheegay in mashruuca dastuurku ku salaysan yahay, degaanka Soomaaliyeed, caqiidada diinta Islaamka mabaadid'a Hantiwadaagga cilmiga ku dhisan iyo xiriirka caalaminnimo oo dhammaantood ka turjumayaan doonista dadka Soomaaliyeed.

Wuxuu kaloo sheegay guddoomiyuhu inuu dastuurku ku habaysan yahay horumarka dhaqaale, siyaaso iyo arrimo bulsho.

Guddoomiyuhu wuxuu ammaanay dadkii gacanta ka geystay sidii uu aqoon isweydaarsigaasi u noqon lahaa mid laga gaaro ujeedooyinkii laga lahaa, wuxuuna aqoon - yahannada ku guubaabiyey inay qayb wacan oo wax ku ool ah ka qaataan hawlaha la xiriira hirgelinta mashruuca dastuurka.

Xafladdaa xiritaanka aqoon - isweydaarsiga waxaa ka soo qayb galay xil - dhibaanno ka tirsan Golaha Dhexe ee XHKS.

Booqoshoyin Saaxibtinnimo

Bilowgii bishan Agoosto waxaa dalka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya booqasho ku yimid wafdi ka tirsan ururka Shaqaalaha dalka talyaaniga.

Wafdigaas oo ka kooban 4 Qof waxaa hoggaaminayey Xoghayaha Ururrada Shaqaalaha Talyaaniga (CISL) ee gobolka Milaano.

Wafdigaasi intii uu dalkeenna joogay waxuu wada hadallo la yeeshay guddiyada ururrada Shaqaalaha ee gobolkan Banaadir, wada hadalladaas oo ku saabsan sii xoojinta xiriirka labada urur shaqaale iyo kan aduunkaba. **Wuxuuna** wafdi-

gaasi, indhihiisa ku arkay horumarkii uu dalkeennu gaarey intii uu kacaanku jirey.

Waxaa kaloo isna dalkeenna booqasho saaxiibtinnimo ku yimid bishan horraanteedii wafdi ka tirsan ururka shaqaalaha dalka Eritriya.

Wafdigaa ururka shaqaalaha Eritriya ka tirsani wuxuu dalka ku yimid Martiqaad uu u fidiyey xiriirka Guud ee Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyee, wuxuuna dalka joogey muddo toddobaad ah, oo uu wada hadallo la yeeshay Xiriirka Guud ee Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyee wada hadalkaas oo ku saabsanaa sii xoojinta xiriirka labada Urur Shaqaale iyo iskaashigooda.

WARBIXINTA BISHA

Oggolaanshaha Dastuurka Qaranka

Dadweynaha Soomaaliyeed waxay oggolaadeen Dastuurka cusub, kaddib markii Afti - Qarameed laga qaban - qaabiyey Dalka oo dhan.

Bisha Agoosto 25dii, 1979ka, Malyuunaad Soomaali ah oo dhaddig iyo lab ah ayaa u dareeray goobihii loogu tala galay in lagu bixiyo codka oggolaanshaha ama diidmada Dastuurka cusub ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed u soo bandhigay.

Cod bixintaas aftida dastuurku waxay si rasmi ah uga bilaabantay dhammaan dalka oo idil lixdii (6:00) subaxnimo ee maalintii sabtida bishuna ay ahayd 25kii, Ogosto, 1979ka, waxaana goobtii ugu dambeysay ee cod - bixinta la xiray 10:00 kii fiidnimo isla maalin-taas. Dhammaan dadka codka bixinayey waxay isugu soo baxeen goobaha cod - bixinta oo tiradoodu ahayd 1699 goobood kuna kala baahsan 16ka gobol ee dalku u kala qeybsan yahay, waxayna dadku codkooda u bixinayeen si qarsoodi ah.

Niyadda wanaagsan ee dadku codkooda u dhiibana-yeen waxay tilmaan cad u ahayd biseylka siyaasadeed ee ay gaareen dadku iyo iya-goo xaqiiqsaday in dastuurka lagu soo habeeyey sidii mustaqbalka dadweynaha loo gaadhsiin lahaa Horumar.

Xoghayaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha JDS, Jaalle Maxamed Siyaad Barre oo uu la socday Jaalle Sarreeye Guuto Axmed Suleymaan Cabdalle oo ah Xubin Guddiga Siyaasadda ee XHKS, iyo Xubno kale oo ka tirsan Guddiga Dhexe ee Xisbiga ayaa dadka kala soo qeyb galay cod - bixinta ka socotay goobta Dugsiga 1da Luulyo.

Madaxweynaha iyo Xil-dhibaannadii la socday, ka-

dib markii ay codkoodii dhiibteen, waxay Kormeer ku soo mareen Goobaha cod - bixinta ee Degmooyinka iyagoo aad ugu qushuucay sida habsamida ah ee ay cod - bixintu goobahaas uga socotay.

Sidaas oo kale Madaxweyne Ku - xigeennada S/Guud, Jaalle Maxamed Cali Samatar, S/Gaas Jaalle Xuseen Kulmiye Afrax iyo S/Guuto Jaalle Ismaaciil Abbokor ayaa codkoodii ka bixiyey goobaha ku kala yaallay degmooyinka kala ah Hodan, Xamar - Jajab iyo Wardhiigley. Waxa kale oo iya-na codkoodii dhiibtay Xubnaha Golaha Dhexe ee Xisbiga, Hawlwadeennada Xisbiga, Saraakliisha Dawladda iyo Ururrada Bulshada.

Iyadoo dadweynaha goobaha kala duwan ka cod - bixinaya loo wareystay si talantaalli ah ayaa waxa ka

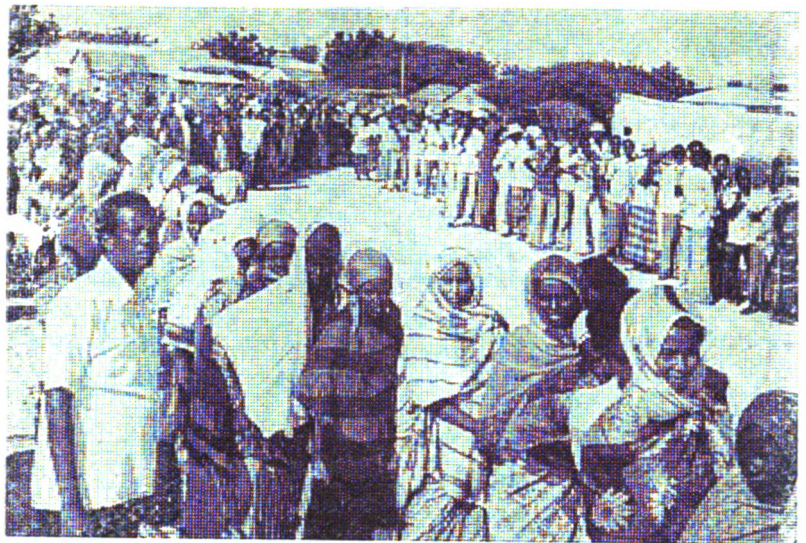
muuqanaysay inay aad ugu farheen uguna qushuuceen sida habsamida ah ee loo abaabulay loona soo qor-sheeyey aftida dastuurka.

Iyadoo, bisha Ogoosto 30dii, 1979 magaalada muqdisho laga dhawaaqay go'aannadii aftida ee gobollada, ayaa Guddoomiyaha Guddiga Dhexe u qaabbilsan Aftida Dastuurka Jaalle Axmed Jaamac Cabdulle, uu caddeeyey in markii ay codkoodii dhiibteen dadka tiradiisu dhan tahay 3,597,592 qof, ay codkoodii oggolaansho ku bixiyey 3,586,391 qof 7,898 qofna ay diiday, ayna xumaadeen waraaqo codkii lagu dhiibtay oo tiradoodu tahay 3,303.

Jaalle Axmed Jaamac Cabdulle, wuxuu intaas ku daray in codadka oggolaanshaha dastuurku uu yahay, 99.69%, kuwa diiddanina ay yihiin. 0.22% inta soo hayihiin .0.22% inta soo hadhay ee xumaatayna ay tahay 0.9%

Go'aannadaasi si ay u dhaqan galaan waxay soo marayaan Maxkamadda Sare ee dalka si ay u soo sharciyeeyso.

Dastuurkaasi uu soo ban-

dhigay Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed, isagoo saldhig u noqon doona dhammaan sharciyada kale ee ka jira dalka, ayuu dadweynaha wuxuu awood u siinayaa inay soo doortaan golaha shacbiga (Parliament) isagoo Golahaas shacbiga dooran doona Madaxweyne hayn doona Madaxnimadaas muddo 6 (lix) sannadood ah.

Dastuurkaas cusub ee ka kooban 114 maaddadood wuxuu dadweynaha Soomaaliyeed ugu baaqayaa inay si nabadgelyo ah u midoobaan, isla markaasna, Hantiwadaagga Cilmiga ahna horumar lagu gaadho.

Dastuurku wuxuu awood buuxda u siinayaa Golaha Shacbiga in ay baddalaadii suuragal ah ee duruufu keento ay samayn karaan, marka laga reebo 4 (afar) qeybood oo iyaga aan loo oggolayn in baddalaad lagu sameeyo, oo kala ah:

1. Habka Siyaasadeed ee Dalka.
2. Midnimada Dalka,
3. Xuquuqda aasaasiga ah ee dal - yahanka Soomaaliyeed. Dastuurkaas ku guuleystay codadka ah 99.69% sidaa uu sheegay guddoomiyaha Guddiga Dhexe u qaabbilsan Aftida Dastuurka, waxay muujinaysaa in codadka diiday ay aad u yar yihiin marka laga eego tirada kore.

Oggolaanshaha ballaaran ee dadweynaha Soomaaliyeed oggolaadeen dastuurka waxay ka markhaati kacaysa kalsoonida weyn ee dadweynaha Soomaaliyeed uu u qabo Kacaanka iyo Xisbigooda. Waxaana cad in kalsoondaasi ka soo baxayso qalbi furan iyo niyadda wanaagsan ee dadweynaha. Kacaankuna wuxuu kalsoonidaas ku muteystay isagoo hoggaanka iyo isagoo xu-

kunkii oo dhan ku wareejiyey dadka.

Iyadoo arrimaha dadweynaha loo maamulayo si xaq

ah ma suurtoobi karto in ay wakhti gaaban ku gaari waayaan himilooyinkooda Hantiwadaagga ah, si qof waliba ugu raaxeeysto horu-

marka, caddaaladda iyo sinnaanta kuna dhisna dimoqraadiyad iyo xornimo dhab ah.

Sannad Guuradii Guulwadayaasha Ummadda

Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed Jaalle Maxamed Siyaad Barre wuxuu khudbad ka jeediyey 20kii Agosta Munaasabad lagu xusaa-yey Sannadguuradii 7aad ee asaaska Ciidanka guulwadayaasha.

Khudbadaasi Madaxweynuhu wuxuu ku amaanay Ciidanka Guulwadayaashu Ummadda kaalinta Firfircoon ee ay muujiyeen tan iyo intii la asaasey, dhinaca daafaca midhaha Kacaanka iyo dhammaan mashaariicda horumarinta dalka.

Isagoo ka hadlaya ujeedooyinkii loo abuuray Ciidanka, Jaalle Siyaad wuxuu sheegay in Kacaanku u arkay lagamamaarmaan si ay u burburiyaan cadowga gudaha iyo dibeda isla markaana ay xoojiyaan halgan-ka Ummadda Soomaaliyeed dhinaca siyaasada, dhaqaalaha iyo bulshada.

Xaaladii laga dhaxley gumeystayaashii ee Siyaasada iyo bulshada oo ka taagnayd dalka xiligii u dhashay kacaanku ayaa kelifay in la dhiso ciidan ujeeddada ay fulineyaana ay tahay la dagaalanka cadowga ka horjeeda hir-gelinta himilada kacaanka ee ah daryeelka horumarka iyo danaha dadweynaha, ayuu yiri madaxweynuhu.

Jaalle Siyaad wuxuu ku tilmaanay Ciidanka Ummadda madaalayaal heegan

u ah danta dadkooda; wuxuu sheegay in hawlaha ay qabtaan ay ka mid tahay, hanuuninta dadweyne, difaaca danta qaraneed iyo guulaha Kacaanka, burburiinta cadowga iyo hogaa-minta dadweynaha.

Wuxuu intaa raaciyey in Ciidanka Ummaddu kaalin kale ay fuliyaan kaasoo ah in ay kayd taageere u yihiin xooga dalka iyo ciidanka Booliska, iyagoo si kacaanimo leh u guta waajib, waayo ayuu yiri madaxweynuhu, Ciidanka Ummaddu waxay ka kooban yihiin, shaqaalaha, dhalinta, iyo haweenka oo naftooda u huray in ay u halgamaan horumarinta Dalkooda.

Isagoo ka hadlaaya qiimaha ay ku leeyihiin Qaranka Ciidanka Ummaddu wuxuu tilmaamey in ay u yihiin cabsi cadowga kacaanka.

Jaalle Siyaad wuxuu ku baaqay sii xoojinta Ciidanka Ummada si ay habsami

ugu guutaan wajibkooda.

Madaxweynuhu wuxuu ugu baaqay Dadka Soomaaliyeed in ay la dagaalamaan qabiilka. Taasoo u sheegay in ay tahay tabta ay ku shaqeystaan Rajciyada iyo imberiyaaliyadda.

Wuxuu Ummada uga digey dicaayadda iyo xeeladaha gumeysiga ee looga jeedo in lagu niyad jebiyo dadka Soomaaliyeed si ay uga jeestaan danta qaranimu iyo difaaca dalka hooyo.

Madaxweynaha J.D.S. wuxuu ku nuuxnuux saday in XHKS oo ka shidaal qaadanay mabda'a hantiwadaaga kuna difaacaya xoogga ururada bulshada iyo Ciidaan-ka Dalka in uu ka guuleysan doono wixii dhibaata ah ee horyaala.

Sidoo kale xafladaasi oo kale oo lagu xusaayey munaasabadaasi ayaa lagu qabtay 13ka egmo ee gobolka Benaadir.

XUSKA MAALINTA NAMIIBIYA

Ururka Midnimada Afrikaanka (UMA) ayaa Ogost 25dii 1979ka, ku cambaareeyey Taliska Midab-takoor-ka koonfur Afrika inuu doonayo in dalka Naamiibiya uu ka abuurto Dawlad dabadhilif ah isagoo ulajeeddadiisu tahay inuu ku magacaabaan «Is-afgaradka dadka» (Internal settle-

ment).

Farriin lagu magacaabay 26ka Ogost, inay tahay Maalinta Naamiibiya, ayaa Ururka Midnimada Afriikaanka sheegay in Taliska Biritooriya uu ku adkaysanayo inuu dhabar jabiyo qaraarkii Guddiga Anmaan-ka ee Jimciyadda Qaruumaha ka dhaxeysa (JQDH) ay

ka gaartay xurriyadda dalka Naamiibiya isla markaana ay jaah - wareeriyaan tallooyinka xoogagga shanti ah ee dawladaha Reer Galbeedku ay wax ka qabanaayaan Xornimada Naamiibiya.

Ururka Midnimada Afrikaanku (UMA) wuxuu ugu baaqay dhammaan dawladaha adduunka, gaar ahaanna, shanta (5) dawladdood ee horseedka u ahaa tallooyinkii ay go'aamiyeen Guddiga Ammaanka ee Jimciyadda Qaruumaha ka dhaxeysa, in la sii xoojiyo talloabooyinkii laga qaaday Koonfurta Afrika ee ku xusnaa qodobka toddobaad (7aad) ee Jaartarka Jimciyadda Qaruumaha ka Dha-

xaysa. Ururka Midnimada Afrikaanku (UMA) wuxuu aad ugu guubaabiyay in la sii xoojiyo halganka hubaysan ee Ururka dadka Koonfur Galbeed ee AFRIKA (S WAPO) ay kaga soo horjeedaan Xukunka Koonfur Afrika, ilaa iyo inta qaararadii Jimciyadda Qaruumaha ka dhaxeysa laga hirgelineyso dalka Naamiibiya.

Muddo 30 sannadood ah ayaa Jimciyadda Qaruumaha ka dhaxeysa waxay waday waan - waan sidii xornimo lagu siin lahaa dalka oran jiray Koonfur - Galbeed ee Afrika. Dalkaas oo ay ku wareegsan yihiin dalalka la kala yiraadho koonfur Afrika, Bootswaana, Angoola iyo Badda weyn ee Atlantikada, waxaa Ururkii hore ee la odhan jirey Ururkii Qaruumuhu u dhiibay kuna aaminay Koonfur Afrika sannadku markuu ahaa 1920kii.

Dagaalkii 2aad ee Adduunka kaddib ayaa Jimciyadda Qaruumaha ka dhaxeysa oo markaas la abuuray ay dalka Naamiibiya ku soo dartay habka Aaminka (trusteeship).

Sannadku markuu ahaa, 1966 kii ayey Jimciyaddu ku wareejsay iyadoo Maxkamadda Adduunku iyana og-

golaatay. Shirka loo dhan yahay Jimciyaddu wuxuu caddeeyey in dalka Naamiibiya ay mas'uuliyadda ka saaran tahay Jimciyadda Qaruumaha ka Dhaxaysa. Guddiga Ammaankuna si firfircooni ah ayuu isugu taxallujiyey wuxuuna si isdaba joog ah goor walba uga fiirsanayey mashaakilka Naamiibiya. Madaxweynaha Guddiga Naamiibiya u fadhiya Jimciyadda Qaruumaha ka Dhaxaysa oo ah Maamulka Sharciga ah ee ka dhisan dalka dibaddiisa wuxuu ka codsaday Guddiga Ammaanka in ay sii xoojiyaan codsashooyinkii hore oo ay ka mid ahaayeen in ay Koonfur Afrika ka kacdo dalka Naamiibiya iyo in la tirtiro Midab kala sooca iyo qabaa'ilka, wuxuuna yidhi: «waa inay ku dhawaaqdaa sidii ay dadka Reer Naamiibiya aayahooda uga taliyaan, loona qaban - qaabiyo doorashooyin xor ah oo ay ilaalinayso, goob - joogna ka tahay isla markaasna ka shaqeynayso Jimciyadda Qaruumaha ka Dhaxaysa.

Danjiraha Taansaaniya u fadhiya Jimciyadda Qaruumaha ka Dhaxaysa Mr. Saalim Axmed Saalim wuxuu shirka loo dhan yahay ee

(Eeg bogga 32aad)

HIDDAHA IYO DHAQANKA

Dulmar Suugaanta Soomaaliyeed

— Axmed Cartan Xaange —

Dhibibkac ama soonoolaad suugaaneed baa ka bilowday Soomaaliya waayahaan dambe, gaar -ahaan dhinaca maansada. Arrintaasi waxay ka mid tahay baraarugidda guud ee qaranka, taas oo dhab u muuqatay xilliggii lagu jirey halgankii gobannimadoonka ee socdey nusqarni kudhowaad. Hayeesheese, heliddii gobannimada baa si wacan u suurageleysay soonoolaanshaha suugaanta iyo nolosha guud ee qaranka; sidaas awgeed, madaxbannaanida dalku, oo la rajaynayo in ay nolol wanaagsan u kasabto dadka, waxay noqotay lagama -maarmaan, si dhaqanka qaranku u gaaro horukac guud - ahaan. Haddii uu jiro gundhig bulsho oo suuro gelin kara kobcinta garaadka dadweynaha, waxaa la filan karaa in sanooyinka soo socda dhaqanka qaranka soomaaliyeed guud - ahaan gaaro horukac wacan, siiba suugaanta iyo jilidda.

Noocyada Maansada Soomaaliyeed.

Raage Ugaas iyo Sayidkii ka dib rag gabayaa ah oo aan yarayn baa hano qaaday waagoodii, waxaana ka mid ahaa Qamaan Bulxan, Cali-Dhuux, Salaan Carrabey, Qawdhan Ducaale iyo kuwo kale. Gabayahannadaas soomaaliyeed kulligood, haddii laga reebo Raage oo noolaa qarni hore, isku - waa bay noolaayeen, waxayna dhashen gugii loo yiqiin «gobeysane» (1865 qiyaasta). Raggaas iyo kuwo kale oo la waqti ahaa

baa sida badan lagu sheegaa in ay yihiin aabbayaalkii maansada soomaaliyeed. Halkan waxaannu si kooban kaga faalloonaynaa qaar ka mid ah noocyada maansada soomaaliyeed.

Gabay

Lama yaqaan gabayaagii ugu horreeyey kii uu ahaa, maxaa yeelay waqti dheer af - soomaaliga lama qori jirin oo raad - raac qoraal ah lagama hayo suugaantii hore. Waxaa la oran karaa, in kastaba, in gabaygu yahay nooca ugu caansan suugaanta soomaaliyeed, tii hore iyo tan cusubba. Waxaa loo malaynayaa in Raage Ugaas ahaa gabayaagii ugu horreeyey ee lagu hayo sheekada Soomaaliyeed. Halkudhegga gabaygu waa «hooyaalayey» ama hoo - baalayey», eraygaasina ma laha macne gaar ah; inta gabayaagu ku luuqaynayo halkudhegga, wuxuu soo garwaaqsanayaa tixdii uu ku bilaabi lahaa gabaygiisa. Sidaas awgeed, halkudheggu waa meel maskaxda gabayaagu ku nasato inta uu wada luuqda. Gabaygu waa, sida runta ah, sheeko ku socoto cabbir ama tiraab, ujeeddadiisuna waxay noqon kartaa arrin kasta ee ku saabsan nolosha bulshada. Haddii la eego gabayadii waagii hore ay tirin jireen gabayahannadii kor lagu sheegay, waxaa la garan karaa in ay aalaaba ku saabsanaayeen nolosha Soomaalida xoolaleyda ah, gaar ahaan:

1. guulaha laga soo hoyiyo goobta dagaalka

2. waxtarka ishinka, sida geela, fardaha iwm.

3. haybadda haweenka

4. barwaaqada miyiga, siiba waayaha doogga ah.

5. faanka iyo islaweynida gabayaaga (arar) iwm.

Tusaale - ahaan waxaannu u soo qaadanaynaa dhawr ti - xood oo ka mid ah gabaygii caanka ahaa ee Sayidka, «Koo - fil»; sidii Daraawiishtu uga guuleysatey ciidammadii gumeysteyaalka ingiriiska ee ku soo duuley dalka soomaaliyeed buu ka sheekaynayaa gabaygu. Erayga «Koo - fil» soomalida baa dellegtey ama rogtey dhigma - diisa ee asalkiisu waa «Corfi - eld»; magacaas waxaa la oran jirey sarkaalkii ingiriiska ahaa ee Daraawiishtu ku dishey dagaalkii Dulmadoobe, colkii uu wateyna lagu jibiye. Sida caadiga ah, gabayada caanka ah ee galay taariikhda qaranka, sida «Koo - fil», waxaa xafidi jirey ama kor ka qaybi jirey rag xeel - dheereyaal ama gabayaa ah oo dadka hortiisa ka tirin jirey, si loo soo gar - waaqsado taariikhdiisii iyo waayihii hore ee qaranka:

adaa koofilow jiiitayaan
dunida joogeyne
adigaa jidkii lagugu wadi
jimicla' - aaneede
jahannamo - la - geeyow had -
daad aakhirow jahato
nimankii janow kacay war
bay jerin inshaaleeye
daraawiish jikaar nagama

deyn tan iyo jeerkii dheh
Ingiriis jab yoo waxaa ku
dhacay jac iyo baaruud dheh
haddaan lays jikaarayn tol-
kay laga jidroona dhah

Daraawiishna waa jibin
dhowga iyo juubka soo bixi
dheh. . . .

Geeraar

Noocan qudhiisu waa sheeko
leh cabbir ama tix, sida gaba-
yga. Waagii hore gabayaa-
gu damco in uu dadka dareen-
siiyo fiiradiisa ku saabsan arri-
maha taabanaya noloshooda,
sida guulaha laga helay gooba-
ha dagaalka; duullaan loo bixi-
timayo; aargudasho; amaanta
faras toolmoon iwm. Gabayaa-
ga soomaaliyeed ee dhallinta
yar waxay haatan geegaar ka
tiryaan, iyo gabayga, arrimaha
bulshada iyo dunida cusub, si-
da siyaasadda, dhaqaalaha iwm.
Tusaale - ahaan waxaannu
u soo qaadannay dhowr tixood
oo geeraar ah oo uu tiriyey ga-
bayaagii caanka ahaa, Faarax
Shuuriye:

sange raaxa wanaagsan
nin rakaabki ku jooga
oon marna ruugga ka qaadin
mar na soo ritiqlayn
iyo nin dameer la ruquusay
isma raaci karaan

Geeraarka iyo gabaygu, si-
daas awgeed, waa labada nooc
ee ugu mudan ama u caansan
maansada qadiinka ah ee soo-
maaliyeed. Gabayga iyo gee-
raarkuba waxay ku dhisan yi-
hiin hab cod ama xaraf - raac
ah (alliteration) oo gabayaagu
iskaga ilaaliyo deelqaafka.
Dheererka beydadka iyo jaan-
gooyadooda iyo kala - doora-
shada erayada afka arrima-
haas oo idil waxaa soo shaac bi-
xiya hadba sida uu yahay hab-
ka xaraf - ee gabayaagu ku
dul dhisayo gabayga ama gee-
raarkiisa. Xaraf - raac deelqaa-

fsani wuxuu muujiyaa aqoon-
yarida gabayaaga, siiba dhina-
ca afka oo ah qalabkii dhisma-
ha. Maansada cusub ee soo-
maaliyeed waxay u kala bax-
daa ugu yaraan afartan jaad
oo aannu ka soo qaadnay labo
keli ah; kulligoodna noocya-
daasi waxay ku dul dhismaan
habka xaraf - raaca. Tusaale -
ahaan, gabayga Sayidka «Koo-
fil» xaraf - raaciisu waa codka
ama xarafka «J».

Jilidda Miyiga (rural theatre)

Jiliddu waxay muujisaa ba-
sarka qof leeyahay ama sida
uu u hadlo, taas oo looga dan
leeyahay in la soo bandhigo, la
muujiyo, iyada oo lagu daya-
nayo basarka ama hadalka qof-
kaas.

Qoraha buugagga ama shee-
ko - xariirooyinku, isaga oo fii-
ro gaar ah siinaya si akhristu-
hu ku garto ishaarada nolosha,
ama geesiyada, ee qoruhu ku
muujinayo qoraalladiisa, wu-
xuu ka faalloodaa heerka gee-
siyadaasi ku dhaqaaqilyoonaa-
yaan ama ku nool yihiin, dha-
qaaqooda iyo waxay gocana-
yaan.

Qoraha maansada ama ga-
bayaagu wuxuu muujiyaa wa-
xa qofku gocanayo, fakarkiisa
iwm. Dhinaca kale, qoraha fan-
ka jiliddu waxaas oo idil wu-
xuu ku muujiyaa dhaqaaqilyo,
jilidda, basarka, hadalka iyo
dareenka geesiyadiisa ka sha-
xaya sheekadiisa ama hawshii-
sa lagu muujinayo goobta jilid-
da. Fanka jiliddu asalkiisaba
waa mid loogu talo galay goob-
ta jilidda, ama la soo ban dhi-
go.

Waxaa jira raad - tusaya in
waayadii hore Soomaaliya la-
haan jirtey fanka jilidda. In la
cirib tiri waayo fankaas qadiin-
ka ahi, in kasta oo dhaqammo
shisheeye ee kale duwani saa-
meeyeen kii soomaaliyeed, lase

rujin kari waayo, waxaa ugu
wacnaa, siday nala tahay, waa
dhaqanka dalka oo xididdo qo-
to dheeri ugu aasnaayeen
dhulkiisa hooyo. Haddii kale
kama gaashaaman kareen ca-
daadiska iyo dheehidda kaga
timid dibedda. Kagaashaamad-
kaas ama iska horayntaas wa-
xaa qayb weyn ku lahaa fanka
jilidda soomaaliyeed oo soo
unkamay waayo hore; in kasta
oo, nasiib - darro, arrimo bada-
ni, sida soo faragelinta gumeys-
teyaalka, carqaladeeyeen ho-
rukaciisa waayo dambe. Gu-
meysteyaalkii shisheeye waxay
holliyeen in ay xakameeyaan
horukaca dadka soomaaliyeed
oo idil. Iyaga oo ogsoon in fan-
ka jiliddu yahay tab lagu da-
reen geliyo bulshada, waxay
rookeeyeen muujiinta fanka ji-
lidda oo dhan; waxay amreen
in ruqsad gaar ah laga dalbado
Boliiska, xataa haddii dadku
rabaan in ay isku maaweeli-
yaan cayaaraha maaweelada
iyo madadaalada.

Shisheeyaha qaarkood waxay
yiraahdaan reer Afrika ma
noolaan karaan haddii ayan
tuman durbaankooda oo soo
gar - waaqsan wixii ay durraa-
man jireen iyo meytidoodii ho-
re; karka iyo xoogga dheeraad-
ka ahna iskaga ula dhimin tu-
mashadaas. Waxay nala tahay
in sidaas la wada oran karo qo-
lo kasta ee joogto dunida ee a-
yan arrintaasi u gaar ahayn
reer Afrika oo qur ah; maxaa
wacay, qofku wuxuu mar kasta
u baahan yahay in uu ismaa-
weeliyo iyo waqti firaaqo ah oo
u suuro geliya maaweelada iyo
madadaalada. Gumeysteyaal-
kii shisheeye cadaadis kuma
ilaalin karin maskaxda dadka;
fanka jilidda soomaaliyeedna
waa jirey xilligii kharaaraa ee
gumeysiga, in kasta oo uu ku
jirey cadaadis adag, wuxuuna
mar kasta dadka dareensiin ji-
rey himilada iyo aayahooda qa-
rannimo. Fanka jiliddu wuxuu
ahaa mid qadiin ah, asaan ishu

ku dhacayn durba, haddii aan loo kuur gelin oo la raadin rugihisa; wuxuuna ku qarsoonaa miyiga oo ayan gacanta Boliiska shisheeyuhu gaari jirin. Fiidkii kolka la soo hoyiyo xoolaha oo caano laga maalo bay dhallinyaradu isugu soo bixi jireen goobta cayaarta oo la tuman jirey cayaaraha maaweeda ee facba ka dhaxlay kii ka horreeyey. Cayaartoyo iyo afmaallo caan ah baa maaweelin jirey dadweynaha deggan miyiga oo kulligood isugu iman jirey goobta cayaarta. Jilidda noocaas ah ee bulshadaasi ku hayaan Afrika uma baahna dhaldhalaalka lagu yaqaan fanka jilidda shisheeye, sida dharka gaarka ah, sharraxaadda goobta, daahyada, musika-da iwm.

Cayaarta dulucdeeda ama ujeeddadeeda weeye waxa dantu ku jirto, jilayaalkana looga baahan yahay in ay daawadaha u soo ban dhigaan dulucdaa. Jiluhu wuxuu jiriyaa codkiisa ama dhaqaaqiyadiisa sarse in uu u qaado oo ka yeelo wax silloon, si uu daawadaha ugu gudbiyo ama dareensiyo ujeedda jiliddiisa. Fanka jilidda ee noocaas ahi wuxuu weli ku dambeeyaa xoolaleyda ku nool gobollada woqooji ee Soomaaliya. Shir baa loo yaqaan jiliddaas.

Loolanka jiliddu wuxuu weli-giis dhex yaal xumo iyo samo, midka dambe baana adkaada ugu - dambaysta. Guusha samuhu waa dhammaadka jilidda, daawadaha miyiguna wuu u bogaa dhammaadkaas mar kasta; wanaagii oo ka adkaaday xumihii buu daawaduhu gartaa, taasina waa himilada qof kasta oo waxgarad ah.

Gambarraale

Gobollada Soomaaliya ee webiga Shabeelle biyeeyo, iyo Banaadir, waxaa jira nooc jilid

ah ee ka duwan nooca aanu kor kaga soo faalloonnay ee laga dhex helo xoolaleyda Soomaaliyeed. Magaca guud ee loo yaqaan jiliddaas waa Gambarraale, waxaana la soo ban dhigaa beryaha ray - raynta, sida shafidda beerta oo dhereg iyo barqaaqo u keenta beeraleyda. Loolanka jilidda Gambarraale wuxuu dhex maraa gabayaaga iyo afmaallada oo ku kala hara tartan suugaaneed oo u furan dadweynaha. Qof kasta oo isbiidaaftahannimo waa in uu ka qayb galo jilidda Gambarraale, si loo aqoonsado in uu yahay suugaanyahay mudan tixgelinta bulshada. Taasi waa sharaf weyn oo rag badani ku loollamo, in yar baase gaarta fiinta sare.

Jilidda gambarraale loollankeeda muuqda ee gabayaagu u tartamaan wuxuu noqon karaa, aqoonsiga suugaan - yahannimada ka sokow, gabar qurxoon gacanteeda. Xeerkaa hore wuxuu ahaa in gabayaaga ku guuleysta tartankaas uu mutaystay gacanta gabadha, oo ahayd abaalgudkii ugu sarreeyey ee la kala helayey. Gabayaaga tartamayaa waa in ay tiriyaan maanso ay iyagu curiyeen; ha noqoto gabay, geeraar, guurow iwm.

Dulucda maansadaasi waa aammaanta inanta loo tartamayo; haybaddeeda dumarnimo, qaymigeeda, gobannimada waalidkeed iwm. Loolanka waxaa soo abaabula gabayaa ugu caansan bulshada beeraleyda ah, wuxuuna mar kasta dhiirrigeliyaa dhallinyarada aftahanka ah, si ay isaga u beddelaan berri, oo ugala wareegaan madaxnimada maansada. Tartameyaalku waxay saftaan goobta jilidda dhinaceeda, iyaga oo ku jecsaraya dadweynaha daawadaha ah. Midkoodba mar buu isa soo taagaa goobta bartamaha, maansadiisa buu tiriyaa, ka dibna ku noq-

daa safkiisii. Labaataneeyo suugaanley ah baa sidaas ugu kaltama goobta.

Jilidda gambarraale waxaa daawasho ugu yimaada dadweyne tiro badan ee ka kooban bulshada beeraleyda. Qof kasta wuxuu soo qaataa gambarkiisa oo ku dul fariistaa waqtiga dheer ee jiliddu socoto. Magaca jiliddu kursigaas gaaban, gambar, buu ka soo jeedey, sida sheeka - xariiradu werisey. Daawadeyaalku si weyn bay uga qayb galaan jilidda, ee fiirsasho qur ah uma yimaadaan; waxay u sacbiyaan ama carrab dhabaan gabayaaga loo bogo maansadiisa, liidnimada kan kalena way tusaaleeyaan. Runtii, daawadayaalku waa garsoorihii guud ee tartanka. In kastaba, doorka garsoornimada waxaa fuliya gabayaaga ama afmaalka ugu sarreeya bulshada; isaga baa tilmaama gabayaaga ku adkaada tartanka gambarraale, isaga oo tix gelinaya fiirada bulshada daawadeyaalka ah.

kolkaa jiliddu idlaato saacado dheer ka dib buu gabayaaga-garsooruhu soo istaagaa goobta bartankeeda, isaga oo u qaareen ah bulshada; guurow buu tiriyaa uu ku sheegayo tartamihii ku guuleystey gambarraale. Go'aanka garsooruhu waa kama - dambays, wuxuuse tix geliyaa fiirada daawadeyaalka ee lagu muujiyey sacbinta iyo mashxaaradda u dhacaysey suugaanlaha loo bogey.

Inantii toolmooneyd waxaa «yeeshay» gabayaagii u adkaaday, madaxda suugaanleyda iyo dadweynuhuna isaga bay u xukumeen gacanteeda. In kastaba, cidina kuma san - dulleyn karto in ay oori u noqoto ninkaas, haddii ayan doonayn.

Marka gabayaaga - garsooruhu dhammaysto, goobta jilidda waxaa soo gala koox cayaartoy

ah oo tuma cayaaraha maawee-lada, si ay u madadaaliyaan daawadeyaalka oo waqti dheer ku raagey dhegeysiga tartanka suugaanleyda.

Sidaa awgeed, Gambarraale waa jilid duluc ama ujeeddo qoto dheer leh. Bulshada soomaaliyeed ee Curisay fankaas asiiliga ah baa dhab u taqaan dulucdiisa iyo qiimaha uu u leeyahay noloshooda. Isla markaas waa cayaar maaweelo oo qiime weyn ugu fadhida dadkaas.

Jilidda Cusub (modern drama)

Halgankii gobannima - doonka ee uu mayalka u hayey geesigii Sayid Maxamed, bilowgii qarnigan, qiira daljacayl buu ku dheehay soomaalida; gumeysteyaalkii shisheeye demin kari waayeen, in kasta oo boqol guura ku dhowaad ay u talinaayeen carrada Soomaaliyeed. Fanka jiliddu wuu ku habboon yahay baraarujinta bulshada sidaas u sara kacday, maxaa wacay dersiga jiliddu waa mid muuqaal lagu bixiyo; waa i tus. Fanka jiliddu wuxuu xoogsaday, sida la wada ogyahay, soddomeeyadii sano ee tegey; wuxuuse dhab u hana qaaday sagaalkii sano ee kacaanku jirey ee dhaqanka garanka oo idil kacaamay, ama isbeddeley. In kasta oo jilidda cusubi ahayd qayb indhowaale ku soo korortay suugaanta dadweynaha ee aannu kor kaga faalloonnay, haddana waxaa hubaal ah in fanka jiliddu jiri jirey, lagana helay waayaha dhaqanka soomaaliyeed; gobollo ay ka mid yihiin Jubbada Hoose, Banaadir iwm. bay jiliddu ku lahayd rugo qadiin ah.

Jilid - cayaareedyo (riwaayado) wacan baa la curiyey sa-

nooyinkii Kacaanka. Cayaarahaas dulucdoodu intooda badan waxay ahayd midaynta iyo gobonnimada qaranka soomaaliyeed; dhibbikicinta iyo sabatabixinta dhaqanka dalka ee halis u ah dheehidda iyo calwinta ka timid caadooyinka shisheeye. Cayaaraha jiliddu waxay kale oo tusaalaynayaan arrimaha ku saabsan bulshada soomaaliyeed ee haatan foodsaartay nolol cusub, sida xiriirka ka dhexeeya xubnaha qoyska; waajibka qofka ka saaran dalkiisa iyo xaq uu ku leeyahay isagu; sinnaanta laboodka iyo dheddiga iwm.

Horukaca cayaarjileeddu gaartey dhawrkii sano ee tegey waxaa si wacan looga garan karaa, tusaalena ah, cayaar yaab leh ee la magac baxday «LA MOOD, NOQONSE WEYDEY (1969) ee ay soo ban dhiheen Kooxda Fanka ee Xoogga Dalka. Dulucda cayaartu waxay ku wareesanayd arrimaha soo socda:

dhinac waxaa jooga jacayl run ah ee ay isu qabaan Haweeya iyo Colaad, oo qareen u ah da'da dhallinta yar. Iyada oo labaduba ka tirsan yihiin Ciidammada Qalabka sida, waxay garansan yihiin waajibka ka saaran gaa-shaandhiga dalkooda. Dhinaca kalena waxaa jooga Mire, maalqabeen da'dhexaad jooga oo ku adeeganaaya maalkiisa. Halkaas waxaa ka abuurmay iskahor-imaadka fanka jilidda ee tusaya dhibaato maanta ku jirta nolosha runta ah ee bulshada soomaaliyeed. Da'da dhallinta yar si ka duwan fiirada waayeelka bay u arkaan nolosha bulshada iyo dhibaatooyinkeeda. Taas waxaa u tusmaysan

waayeelka oo ka fuqi la'fii-radoodii hore iyo wixii qiime iyo muuno la lahaan jirey wagii hore. Haweeya iyo jaalkeed way dareensan yihiin hanweynida loo qabo da'dooda, iyo doorka ay ku leeyihiin Soomaaliyada cusub, iyagu ma oggola in la is - hortaago da'dooda, si ay ku gutaan waajibkooda halloosiga ah baa ugu — dambaystii ka sara maray aayar - socodnimada, liqdaarraanta facii hore ee dabraya xuubsiiabadka iyo horumarka nolosha bulshada. Nololi ma jirto dhaq - dhaqaaq la'aantiisa; taasi waa xeerka abuurta.

Kacaankii Oktoobar ee Ciidammada Qalabka sidaa curiyeen isbeddel weyn buu ka sameeyey Soomaaliya, ha ahaato dhinac dhaqaale, siyaasad, hadaf iyo dhaqan. Xilligii wuxuu ahaa dhawaaq ka yeeraya kayn cidla' ah; koox yar oo suugaanley ah iyo dadweynaha uun baa danayn jirey. Dhaqanka qaranku waa soo dhibib kacay, wuxuuna u adeegayaa bulshada cusub ee soomaaliyeed. Suugaanlaha soomaaliyeed haatan wuxuu helay aqoonsigii uu mudnaa; hiniladii Kacaanka ee ahayd in la soo nooleeyo dhaqanka qaranka way suuro beegnayd sannad - guuradii 3-d ee Kacaanka, go'aan ku gaarey in la qoro afka hooyo. Dawladda Kacaanka ahi waxay ku mintidaysaa sabatabixinta dhaxalka aabbe oo ah dhaqanka ummadda soomaaliyeed, si loogu kaydiyo da'da dambe, iyo adduun - weynahaba. Mar haddii haatan la rogey baal cusub ee waayaha qaranka, jarahana laga siidaayey kartida dadkeenna, waxaa la filayaa in guulo waaweyn laga soo hoyin doono arrintan sanooyinka soo socda.

ARAGTIDA CILMIGA AH

Nuxurka Dabaqadeed ee Dawladaha

Raacay Dhabbaha Hantiwadaagga

Cabdiraxmaan Max'd Sheekh

Suuro-gal ma aha inla xalliyo lana meel mariyo xilka weyn oo ah ka gudubka dib - u dhaca laga dhaxlay Gumeysigii Hantigoosiga isla markaas la dhigo aasaas loogu gudbayo dhismaha Hantiwadaagga iyadoo uu taliska siyaasadeed isticmaalo isbeddel bulshadeed ee qoto dheer maa - hee, si kale waxaa la oran karaa xallinta xilka aynu soo sheegnay waxuu ku xiran yahay inla abuurro dawlad ka turjumaysa xooggeedana isugu geysa danaha inta badan oo dadweynaha taasoo ay ugu horreyso danaha Xoogsatada dan - yarta ah.

Tirtiridda xiriirka Hantigoosiga iyo abuuridda xiriir cusub oo bulshadeed waxaa awooda oo keliya dawlad raacday dhabbaha Hantiwadaagga.

Si aan u fahamno dabecadada adag ee bulshadeed ee dawladaha ku hormaraya waddada aan Hantiwagoosiga ahayn waa in aan dib ugu noqonaa taariikhda. Waayo aragnimada aadamiga ee kumannaanka sano soo taxnaa waxay ka maragkacaysaa in dawlad kastaa oo cusub nooc kasta ha noqotee dhuux ahaan ay tahay aalad siyaasadeed oo ay haysato dabaqad ama dabaqadaha gacanta ku haya dhaqaalaha dalka.

Tusaale ahaan:- Dawladihii is - addoonsiga waxay ahayd cududdii diktaatooriyadda addoonleyda, dawladihii dhulgoo-siga waa diktaatooriyaddii dhulgoostada ay ku hayeen beeraleyda, dawladda burju-

waasiyadda ee dhalatay kaddib markii kacaannadii reer yurub ay guuleysteen wuxuu ahaa taliskii siyaasadeed oo gacanta u galay dabaqad maal qabeen ah. Dawladda Hantiwadaagga waa urur ka kooban kuwii lagu dul noolaa oo gacanta ku dhigay hoggaaminta siyaasadda dalka. Dawladaha Hantiwadaaggu waxay ugu horreyn curatay markii laga guuleystay dabaqaddii wax - dhiigmiiran jirtey lana dhisay bulsho Hantiwadaag ah, taas oo ah diktaatooriyaddii borolataariyaadka oo ka kooban:

Isbahaysiga Shaqaalaha, Beeraleyda iyo kooxaha kale oo danyarta ah, sida Ciidamada Qalabka Sida iyo Indheer - garatada, laakiin waa in aan ogaanaa in dawladda borolataariyadku ay ka duwan tahay xiriirkii nololeed ee taariikh ahaan ka horreeyey, waa abraato iyo talis markii ay si kacaannimo ah u burburiyeen intii yarayd ee ku dulnoolayd inkasta oo laga yaabo inay weli sii nool yihiin.

Waxaan halkaas ka dareemaynaa in marxalad kasta oo taariikheed dawladda jirtaa tahay urur haysta taliska siyaasadeed kana tarjumaya oo difaacaya dan dabaqad ama dabaqado mucayin ah iyo kooxo.

Dawladaha raacay dhabbaha Hantiwadaagga iyagana lagama reebi karo waayo ma aha xoog dhex - dhexaad ah oo ay u siman yihiin dabaqooyinka iyo kooxaha dalka ka jira mar

haddii uu dalka ku horumaraayo dhabbaha Hantiwadaagga. Dawladaha raacay dhabbaha Hantiwadaagga waa Urur Siyaasadeed oo ka tarjumaya dano dabaqado iyo kooxo bulshadeed oo gaar ah.

Dawladaha qaaday dhabbaha Hantiwadaagga magacya-dooda way kala duwanaan karaan, hase yeeshee waa diktaatooriyad kacaan dimoqraadi ah ee dadweyne, mabda'ahaanna ka duwan taliska burjuwaasiyadda, kaas oo ah diktaatooriyado inta yar ee wax dhiigmiirta.

Ereyga dadweyne taariikh ahaan waa uu isbeddelaa wuxuuna kulmiyaa nuxur kala duwan taas oo ka imaanaysa duruufaha oo kala duwan, dalka oo kala duwan iyo iyadoo xataa heerka dhaqaale ama horumareed ee dal kaliya uu marba heer joogo. Ugu horreyn dadweynaha waxaa soo galaya dabaqadda Xoogsatada dan - yarta ah ee ku hawlan wax - soo - saarka, waxaa iyana si aan joogto ahayn uga mid noqda dadweynaha kooxo gaar ah, kuwaas oo wakhti kooban oo ay duruuf ku khasabtay si dadweynannimo u muujiya kaalintooda taariikheed.

Tusaale ahaan:- Wakhtiga u halganka Xornimada waxaa dhici kara in dabaqadaha dalka iyo kooxo yar - yar sida shaqaalaha, beeraleyda iyo burjuwaasiyadda waddaniga, indheergaratada iwm; ay si isku dhuubni ah uga wada qeyb qaataan da-

gaalka lagula jiro gumeysiga shisheeyaha, inkastoo marka lagu guuleysto dagaalkaas ay burjuwaasiyadda waddaniga ah iyo kooxaha wax dhiig-miirta ka haraan, iskuna dayaan inay danahooda gaarka ah fushadaan oo ay iyaga halkaasi dhiigmiiradkii ka sii wadaan.

Dalal badan oo Afrika iyo Aasiya ah ayey burjuwaasiyadda waddaniga ahi khiyaantay dadweynahooda markii dalalkooda xoroobeen, burjuwaasiyaddaasina u jiidday dalka dhabbaha Hantigoosiga ah, kuna xirtay gumeysigii iyo imbiryaaliyaddii ay shalay eryeen. Dhanka kale dalal badan oo iyaguna raacay dhabbaha Hantiwadaagga ayaa waxaa taliskooda sare ka qeyb galay dad aan si buuxda uga tarjumaynin danaha shacbi-weynaha, kaas oo ka gaabsada mar kastaba wax yeelleynta iyo baabi'inta burjuwaasiyadda iyo dhulgoosiga waddaniga ah, waana waxyaabaha keenay in dalal badan oo soo koraya ay uga dhacaan fad-qalalooyin, arriimo ka soo horjeeda in hawlaha dalka si kacaannimo ah loo socodsiiyo iyo iyadoo mararka qaarkood loo kaashado ajnabi dibadda ka soo fara-geliya. Waa inaan ogaannaa heshiisyada lala galayo burjuwaasiyadda qaarkood iyo xishood kasta oo laga xishoodo danaystayaasha gudaha inay dhaawacayso danaha xoogsatada dan-yarta ah iyo qadiyadda dhismo bulsho Hantiwadaagga ah.

Waxyaabaha aan soo sheegnay oo dhan waxayna garansii-nayaan in ayan suuro-gal ahayn in dadweynaha oo dhan ay markastaba ka wada qeyb galaan dhaqdhaqaaqa kacaannada dimoqraadiga waddaniga ah, iyo in diktaatooriyadda kacaanka dimoqraadiga ah ayan mar kastaba hoggaamintiisa

gacanta u gelin dadkii loo baahnaa, balse ay mararka qaarkood qabtaan xubno ishortaaga guusha kama dambeysta ah ee dhismo Hantiwadaagga.

Sidaas oo kale waa in aan ogaannaa in nuxurka dawladaha raacay dhabbaha Hantiwadaagga uu yahay mid dabaqadeed, waana is-bahaysiga dabaqadaha shaqaalaha, beeraleyda iyo kooxaha kale sida indheer-garatada iyo ciidamada qalabka sida, waxaana suuro-gal ah in isbahaysigaas ay ka qeyb galaan kooxo waddaniyiin ah si loo gaaro dimoqraadiyad guud, laakiin uga hara oo aan ku gacan siin xoogsatada halganka ay ugu jirto dhismaha Hantiwadaagga.

Bulsho ku nool waqti gumeysi ama Hantigoosi. Si loogu beddelo bulsho Hantiwadaagga ah waa mid u baahan halgan dheer, waxaana daba dheeraada dagaalka ka dhaxeeya Hantiwadaagiinta iyo kooxaha ka soo horjeeda Hantiwadaagga, in kastoo uu dagaalkooda sii xumaado waqtiyo mucayin ah.

Jidka kaliya ee lagaga salgaari karo beddelaadda bulshadaas waa in taliska laga fogeeyo gacmaha Burjuwaasiyadda iyo danaystayaasha, dhidibaddana loo aaso siyaasad u adeegaysa dhismo Hantiwadaagga ah waa in xoogagga horusocodka ah ee dawladda raacday dhabbaha Hantiwadaagga ay isugu yimaadaan meel keliya, noqdaanna jabhad dimuqraadi waddani ah oo mideysan. Xaqiijinta isbahaysiga xoogagga horusocodka ah kuma koobna oo keliya, waqtiga xoreynta dalka, balse waa suuro-gal, waana lagama maarmaan xataa waqtiga xoraynta isbeddelka dimuqraadiga waddaniga ah la sameynayo taasina waxay xoojisaa taliska dadweynaha.

Inkastoo dawladaha raacay

dhabbaha Hantiwadaagga gacanta ugu jirto dadweynaha oo dhan, haddana kaalinta ay isbahaysigaas ka qaataan way kala duwan tahay marka laga eego xagga fulinta hawlaha kacaannimo, sidaas daraadeed ayaa waxaa loo baahan yahay in xoogsatada dan-yarta ah oo ay ugu horreeyaan shaqaalaha iyo beeraleyda, isla markaana ah kuwa ugu badan uu si gaar ah u tilmaamo una tixgeliyo dastuurka dalku, sidaas oo kale waa lagama maarmaan in xoogagga ay si gaar ah isugu tiirsanaadaan, isuna kaashadaan.

Inkastoo dawladaha raacay dhabbaha Hantiwadaagga ahi leeyihiin xoogag dimuqraadi ah, oo si cad uga soo horjeeda Imberyaaliyadda iyo Dhulgoosiga, haddana waxay leeyihiin sifooyin ay kaga duwan yihiin dawladaha Hantiwadaagga ah, taasoo dad badan ay mararka qaarkood isku qaldaan. Xukun dadweyne oo dhab ah waxaa la gaaraa kaddib markii laga takhalluso xubnaha iyo dabaqadaha wax dhiigmiirta lana dhisso bulsho horumarsan oo Hantiwadaag ah. Laakiin dawladda ku socota waddada Hantiwadaagga ah waa dawlad aan weli u taagin bulshada hab dhaqan-dhaqaale oo qura, balse waa dawlad ku jirta marxaladdii iswaafajinta ujeedooyinka iyo danaha kooxaha ku nool waqti kala-guur ah. Waqtigaas kala-guurka oo ah marxalad taariikheed oo dheer oo aan si fudud looga gudbi karin. Sidaas ayey ku kala duwan yihiin dawladaha dhisay bulsho Hantiwadaag ah iyo kuwa ku socda waddada dhismaha Hantiwadaag ah.

Dawladaha raacay dhabbaha Hantiwadaagga ee ku jira marxaladda kala-guurka dhuux ahaan waxaa ka muuqda Abaabulkii Dimoqraadiyiinta kacaamiinta ah ee Shaqaalaha

iyo Beeraleyda, haddana waa dawlad ay haysato duruuf gaar ah oo ay ka mid yihiin marxaladaha adag ee dalku marayo, kuwaasoo ka imanaya heer dhaqaale iyo qaabka dhismaha bulshada, waayo waxaan soo

sheegnay inay bulshada ka mid yihiin Burjuwaasiyadda waddaniga ah oo laga yaabo inay kaalin lexaad leh ka soo qaateen halgankii loogu jirey xornimada isla markaana ka soo horjeeda halganka ay shaqaalaha iyo beeraleydu ugu ji-

raan dhismaha Hantiwadaagga ah.

Si kastaba ha noqotee waxaa socodka guud ee dalka iyo xiriirrada bulshada ay ka muuqataa, qorshaha dhaqaale ee dalka.

XUSKA MAALINTA NAMIIBIYA

(Ka Yimid Bogga 25aad)

Jimciyadda weydiiyey su'aalo ku saabsan joogitaanka Xukunka Koonfur Afrika ee Naamiibiya. Wuxuuna yidhi, joogitaanka Koonfur Afrika ee dalka Naamiibiya maxaa lagu magacaabi karaa haddii uusan ahayn mid Gumeysi ah. Maxay ka qabanaysaa dalka Naamiibiya? Maxaynu odhan karnaa ama xaggee baynu raacin karnaa heerka ay ka taagan yihiin siyaasadda Naamiibiya? Sida runta ah iyadoo aynu ku jirno tirtiriddii u dambeysay ee Gumeysiga Reer Yurub, ayaa Xukunka Koonfur Afrika waxay haatan ka harsan tahay Gumeysigaas daba - yaaqada jooga.

Moses Garoob oo Ururka Iswaabo ah wuxuu kaga faallooday, «Waxaan jeclahay in aan sheego in qoraallada Guddiga Ammaanka ee ka yaalla dadka Reer Naamiibiya aanay marnaba codsan in Xukunka Koonfur Afrika ay Xukunto dalkaas, waxaannu ka sheegeynaa Adduunweynaha hortiiisa iyo Guddiga Ammaanka ba inaannu is - Xukunno, inaannu horumar samayno, ama haddii ay dhacdo inaannu annagu si xun isu xukunno».

Qaraarradii cambaareynta Koonfur Afrika ee weli

sii wadda Gumeysiga Xaaraanta ah ee ay ku hayso dadka Reer Naamiibiya, siyaaddeeda midab - takoorka Baantustanka ah iyo Quwaddooda milatariga ah ee ka dhisayaan dalkaas, iyo iyadoo la qaban - qaabiyo doorashooyin xor ah oo ay mas'uul ka tahay Jimciyadda Qaruumaha ka Dhaxaysa, waxaa sidaas yidhi Danjiraha Guyaana u fadhiya Jimciyadda Mr. Raashli Jaakson oo u hadlaya toddobada xubnood ee aan joogtada ahayn ee ku jira Guddiga Ammaanka.

Go'aannada qodobka guddhigga u ah wuxuu yahay in Naamiibiya laga qaban - qaabiyo dooraashooyin xor ah oo ay ilaalinayso Jimciyadda Qaruumaha ka Dhaxaysa, si dadweynaha Reer Naamiibiya ay si xor ah u cabbiraan ra'yigooda ay ka qabaan mustaqbalkooda, kaas oo ka duwan macne ahaan iyo nuxur ahaanba Xornimo ku sheegga ay la damacday in Koonfur Afrikada ee ku dhaqanta siyaasadda midab - takoorku ay ka dhisto dalka Naamiibiya, sannadku markuu ahaa 1975. Go'aanadaasna waxa si weyn u oggolaaday Guddiga Ammaanka ee Jimciyadda Qaruumaha ka Dhaxeysa.

Xornimada iyo Madax -

bannaanida Naamiibiya halhayskeeda guud, isla markaana lagu daabacay tigidhada boosta ee Jimciyadda Qaruumaha ka Dhaxaysa ay qeybiyeen Waaxda Maamulka Boostada ee Jimciyaddu. Tigidhadaas qeybintooduna waxay la kulantay dhammaadkii shirkii gaar ahaaneed ee Golaha loo dhan yahay ee Jamciyadda kuna saabsanaa arrimaha Naamiibiya.

Sannadkii 1975, waxa iyan la daabacay lana qeybiyey tigidho ay ku qoran tahay «Naamiibiya: waxa mas'uul ka ah Jimciyadda Qaruumaha ka Dhaxaysa». Kan u dameebeyeyna waxa ku qornaa «Naamiibiya; xornimo, Caddaalad iyo Wadajir».

Calaamadahaas la sameeyey waxay ku soo kala baxeen saddex magac oo kala gooni ah, waxayna kala leeyihiin saddex midab oo kala nooc ah. Tigidh ayaa isna wuxuu muujinayaa silsilad kala go'an oo halka ka bannaan ee ay ka go'an tahay lagu qoray Naamiibiya. Waxayna muujinaysaa in Naamiibiya ay goyn doonto silsiladaha ay ku xirtay Xukunka Koonfur Afrika. Waxaana calaamaddaas gaar ahaan isticmaala Jimciyadda Qaruumaha ka dhaxeysa.

Buugaagta iyo Qoraallada

Dastuurka JSD

DASTUURKA JAMHUURIYADDA DIMOQRAADIGA SOOMAALIYA

QAYBTA KOOWAAD

Mabaadi' Guud

XUBINTA KOOWAAD

Jamhuuriyadda

Qod. 1aad

(Qaranka Soomaaliyeed)

1. Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya waa Qaran Hantiwadaag ah oo ay hoggaaminayso dabaqadda xoogsatada ahi, waana qayb ka mid ah Ummadda Carabta iyo Shucuubta Afrika.
2. Awoodda oo dhan waxaa leh Dadweynaha, wuxuuna ugu isticmaalayaa isagoo adeegsanaya hay'adihiisa masila.

Qod. 2aad

(Calanka, Astaanta iyo Magaalo-madaxda)

1. Calanka Qaranka midabkiisu waa buluug furan, muuqaalkiisuna waa laydi ay dhexda kaga taal xiddig cad oo shan geesley ah, madaxyo simanna leh.
2. Astaanta Soomaaliya waxay ka kooban tahay gaashaan buluug ah oo leh xiddiyad dahabiya, dhexdana ku leh xiddig shan-geesley ah oo dheeh qalin ah leh. Gaashaanka dushiisa waxaa ku yaal rukumo Carbeed ee xardhan, lehna shan madax oo dahabiya oo labada geesaha ku yaali ay kala qaaran yihiin. Hareeraha waxaa ka haya labo shabeel oo dabiici ah, isuna tusmaysan, kuna kala taagan labo waran ee isku weydaarsanaya caaradda hoose ee gaashaanka, ayna weheliyaan labo caleen-cawbaar oo

dabiici ah, diilin cadina ay ku qoofalan tahay.

3. Magaalo Madaxda Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya waa Muqdisho (Xamar)

Qod. 3aad

(Diinta iyo Afka)

1. Diinta Islaamku waa Diinta Qaranka
2. Af Soomaaligu waa afka qur ah oo Shacbiga Soomaaliyeed ku wada hadlo, iskuna wada garto, Afka Carabiguna waa Afka Shacbiga Soomaaliyeed waana midka ku xiriiriya Ummadda Carbeed oo uu ka midka yahay, labadubana waa afafka rasmiya ah ee Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya.

Qod. 4aad

(Midnimada Shacbiga Soomaaliyeed)

1. Shacbiga Soomaaliyeed waa shacbi mid ah, Jinsiyadda Soomaaliyeed waa mid qura
2. Shacbiga ayaa xaddidaya sida lagu he-layo ama lagu waayayo Jinsiyadda Soomaaliyeed.

Qod. 5aad

(Dhulka Qaranka)

1. Dhulka Qaranku waa muqaddas, waana laguma xadgudbaan.
2. Gobannimada dhulku waxay koobaysaa berriga, Jasiiradaha, biyaha goboleed, dhulka uurkiisa hoose, hawada sare iyo xeebaleyda.

Qod. 6aad

(Sinnaanta Muwaadiniinta)

Muwaadiniinta oo dhan, iyagoon loo ee-

gin lab iyo dheddig, diin, dhalasho iyo af toona, xuquuqda iyo waajibaadkaba waa u simman yihiin sharciga hortiisa.

XUBINTA LABAAD

XISBIGA

Qod. 7aad

(Awoodda iyo hoggaaminta Xisbiga)

1. Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed waa midka qur ah ee ka jira Dalka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya, lamana abuuri karo xisbi kale ama urur siyaasi ah.
2. Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed ayaa leh awoodda ugu sareysa ee hoggaaminta siyaasadda, dhaqaalaha iyo bulshada Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya.

Qod. 8aad

(Midnimada hoggaanka dalka)

Hoggaanminta Dalku waxay ku dhisan tahay midnimada hoggaanka siyaasadeed ee Xisbiga iyo kan Qaranka.

Qod. 9aad

(Doodaha, Go'aanka iyo fulinta).

1. Hay'adaha siyaasadeed ee la doortaa waxay ku shaqeynayaan, heer kasta oo ay yihiin, mabda'a WADARTA DOODAHAA AQLABIYADDA GO'AANKA IYO U WADAJIRKA FULINTA.
2. Hay'adaha Xisbiga dhexdooda, mabda'aasi wuxuu farayaa aragti, dareen iyo doonis mideysan iyo iskuduubni shaqo.

Qod. 10aad

(Iskaabidda waajibaadka Xisbiga iyo Qaranka)

1. Hay'adaha Xisbiga iyo kuwa Qaranku waxay qabanayaan hawlaha mid kasta u gaarka ah ee sharciyadu tilmaamayaan, iyagoo u maraya jidad kala duwan, si ay u gaaraan ujeeddo mid ah.
2. Abaabulka siyaasadeed ee Dalku wuxuu ku dhisan yahay iskaabidda waajibaad-

ka hay'adaha Xisbiga iyo kuwa Qaranka, sida sharciyada ay ku dhisan yihiin tilmaamayaan.

Qod. 11aad

(Xeerka Xisbiga)

Qaabka dhismaha hay'adaha Xisbiga iyo shaqadooda waxaa caddeynaya Xeerka Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed.

Qod. 12aad

(Ururrada Bulshada)

1. Qaranku wuxuu jideynayaa dhismaha ururro bulsha oo ka kooban shaqaale, Iskaashatooyin, Dhallinyaro iyo haween.
2. Ururrada bulshadu waxay u dhismayaan heer Qaran, heer degaan, heer wax soo saar iyo xarun waxbarasho.
3. Dhismaha, Xeerarka iyo Barnaamijyada gaar ahaaneed ee Ururrada Bulshadu waa in ay waafaqsanaadaan danaha guud ee Dadweynaha, Dastuurka, Xeerka iyo barnaamijka Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed.

Qod. 13aad

(Awoodda iyo waajibaadka Ururrada Bulshada)

Ururrada Bulshadu waxay ka qaybgalayaan, si waafaqsan waajibaadka xeerarkooda gaar ahaaneed u xilsaayaan, hoggaaminta arrimaha Qaranka iyo Bulshada, iyo xallinta arrimaha la xiriira siyaasadda, dhaqaalaha, bulshada iyo dhaqanka.

Qod. 14aad

moqraadiyadda Guddoonka — Dhexe.

Abaabulka iyo hawlaha Xisbiga iyo Qaranka waxaa saldhig u ah Mabda'a Dimoqraadiyadda Guddoonka — Dhexe.

XUBINTA SADDEXAAD

(SIYAASADDA DIBEDDA)

Qod. 15aad

(Mabda'a Aayakatalinta)

1. Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Sooma-

liya waxay aaminsan tahay Mabda'a aaya-ka-talinta dadyowga Adduunka waxayna si buuxda u taageereysaa dhaqdhaqaaqyada gobannimadoonka iyo dhammaan dadyowga u halgamaya xornimadooda iyo madax bannaanidooda.

2. Waxay si adag uga soo horjeeddaa gumeysiga, gumeysiga cusub, imberyaaliyadda caalamiga ah iyo midabtakoorka.

Qod. 16aad

(Dalalka Soomaaliyeed ee la gumeysto)

Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya, iyadoo ku isticmaaleysa dariiq nabadgelyo iyo qaanuun, waxay taageeraysaa xoraynta Dalalka Soomaaliyeed ee weli ku jira gacanta gumeysiga, waxayna soo dhoweynaysaa midowga Shacbiga Soomaaliyeed ee ku yimaadda dariiq nabaddeed iyo rabitaanka dadka ay khusseyso.

Qod 17aad

(Siyaasadda dhexdhexaadka iyo nabad-kuwada noolaashada)

1. Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya waxay ku soconeysaa siyaasadda dhexdhexaadka wax ku oolka ah.
2. Waxay si buuxda u aqoonsan tahay mabda'a nabad-kuwadanoolaashada Dadyowga Adduunka.

Qod. 18aad

(Siyaasadda wax-wada-qabsiga)

Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya waxay horumarineysaa siyaasadda wax-wada-qabsiga Dadyowga iyo Qaramada Adduunka ee ku dhisan kala faa'iideysiga, sinnaanta iyo xurmeynta Gobannimada iyo habka siyaasadeed ee qola kasta u gaarka ah.

Qod. 19aad

(Qaanuunka Dawliga ah)

Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya waxay aqoonsantahay Baaqa Caalamiga ah ee Xuquuqda Aadamiga iyo Qaanuunka Dawliga ah ee guud ahaan la aqoonsan yahay.

QAYBTA LABAAD

XUQUUQDA, KORRIYADDA IYO WAAJIBAADKA ASAASIGA AH EE MUWAADINKA IYO QOFKA

Qod. 20aad

(Xuquuqda Siyaasiga, dhaqaalaha, Bulshada iyo hiddaha)

Muwaadin kasta wuxuu xaq u leeyahay in uu ka qaybgalo hawlaha siyaasadeed, dhaqaale, bulsho iyo hiddahaba, si waafaqsan Dastuurka iyo Shuruudaha.

Qod. 21aad

(Xaqa shaqada)

1. Muwaadin kasta wuxuu xaq u leeyahay Shaqo. Shaqadu waa waajib, sharaf iyo saldhigga Bulshada Hantiwadaagga ah.
2. Qaranku wuxuu horumarinayaa abuurista goobo shaqo si loo xaqiijiyo xaqa muwaadinka ee shaqada.

Qod. 22aad

(Xaqa doorashada)

Muwaadin kasta oo buuxiya shuruudaha sharcigu tilmaamayo wuxuu xaq u leeyahay in uu wax doorto, lana doorto.

Qod. 23aad

(Xaqa tacliinta)

Muwaadin kasta wuxuu xaq u leeyahay tacliin lacag la'aan ah.

Qod. 24aad

(Xoriyadda bannaanbaxa, faafinta qoraallada iyo ra'yiga)

1. Muwaadin kasta wuxuu xor u yahay in uu ka qayb galo kulan bannaanbax ama abaabulkooda.
2. Wuxuu kaloo muwaadinku xor u yahay daabacaadda qoraallada, hadalka iyo bandhigga ra'yigiisa si kastaba ha ku muujiyee.
3. Ku isticmaalka xorriyadda ku qoran lambarka laad iyo 2aad ee Qodobkan

waa ineysan ka hor imaan Dastuurka iyo Shuruucda Dalka, anshaxa guud iyo xasilloonida Dalka, waxna u dhimin xorriyadda muwaadiniinta kale.

Qod. 25aad

(Xaqa nolosha iyo nabadgelyada qofka)

1. Qof kasta wuxuu xaq u leeyahay noloshiisa iyo nabadgelinta qofnimadiisa.
2. Sharci ayaa tilmaamaya xaaladaha qofku mureysan karo ciqaab dil.

Qod. 26aad

(Xorriyadda qofnimo)

1. Qof kasta wuxuu xaq u leeyahay xorriyadiisa shakhsiga ah.
2. Qofna lama xiri karo, xorriyadiisa qofnimana ciriiri lama gelin karo, haddii aan loogu imaan isagoo denbi faraha kula jira, ama aan lagu qaban amar ka soo baxay Hay'adaha Garsoorka ee awoodda sharciyeed u leh, iyadoo la raacayo habka Sharcigu tilmaamayo.
3. Qofkii nabadsugid awgeed loo xiro, waa in si deg deg ah loo horgeeyo Hay'adaha Garsoorka ee awoodda sharciyeed u leh dembiga loo haysto, muddada sharcigu farayo dhexdeeda.
4. Qof kasta ee xorriyadiisa shakhsiga ah laga qaado waa in isla markiiba la ogeysiiyaa dembiga lagu tuhunsan yahay.
5. Qofna shakhsi ahaan looma baari karo haddii aysan jirin shuruudaha ku tilmaaman lambarka 2aad ee Qodobkan ama shuruudaha ku saabsan arrimaha la xiriira garsoorka, caafimaadka iyo maaliyadda, ama nabadgelyo awgeed, iyadoo markasta la raacayo habka Sharcigu tilmaamayo, lana dhowrayo sharafka iyo xurmada qofka.

Qod. 27aad

(Nabadgelinta qofka xorriyadiisa shakhsiga ah laga qaado)

1. Qofka xorriyadiisa shakhsiga ah laga qaado looma geysan karo waxyeello jirkiisa ama moraalkiisa.
2. Ciqaabta jirku waa mamnuuc.

Qod. 28aad

(Lahaanshaha gaar ahaaneed)

1. Lahaanshaha gaar ahaaneed waa la damaana qaadayaa Sharciga ayaana xaadidaya dariiqadda lagu kasbi karo ama lagu waayi karo, nuxurkeeda iyo xuquuqda isticmaalkeeda si loo ilaaliyo dowlada bulshadeed ee ay leedahay.
2. Isticmaalka lahaanshaha gaar ahaaneed waa in uusan marna wax u dhimin danta guud ee bulshada, waana in uusan ka hor imaan ujeedooyinka Kacaanka.
3. Lahaanshaha gaar ahaaneed waxaa lagula wareegi karaa dan guud awgeed, gebi ahaanteed ama si ku meel gaar ah iyadoo qofkii lahaa la siinayo Cawilcelin munaasib ah.

Qod. 29aad

(Xurmada hoyga)

Qofna gurigiisa ama meeshii kale ee isaga u gaar ah lama geli karo, haddii aysan jirin shuruudaha ku xusan lambarrada 2aad iyo 5aad ee Qodobka 26aad.

Qod. 30aad

(Xorriyadda isgaarsiinta)

Qarsoodiga warqadaha iyo waxyaalaha kale ee war isgaarsiinta la xiriira lama fara gelin karo, haddii aysan jirin shuruudaha sharcigu tilmaamayo.

Qod. 31aad

(Xorriyadda Diinta)

Qof kasta wuxuu xaq u leeyahay inuu rumeeyo diinta ama caqiiddadii kale ee uu aaminsan yahay.

Qod. 32aad

(Xaqa dacwada iyo Isdifaaca)

1. Qof kasta wuxuu xaq u leeyahay inuu dacwad sharciga waafaqsan ka furto Maxkamadda awoodda u leh.
2. Qof kasta wuxuu xaq u leeyahay inuu iska daafaco Maxkamadda horteeda.
3. Xaaladaha Sharcigu tilmaamayo, Qaran-

ku wuxuu kafaala qaadayaa inuu bixiyo difaac lacag la'aan ah.

Qod. 33aad

(Mas'uuliyadda ciqaabta)

1. Mas'uuliyadda ciqaabtu waa shakhsi.
2. Eedaysanuhu wuxuu la mid yahay qof aan dembi gelin ilaa Maxkamadi si kama dambeys ah ugu caddeysa dembiga loo haysto.

Qod. 34aad

(Dib u noqosho la'aanta Sharciga ciqaabta)

Qofna looma ciqaabi karo fal markii uu ku kacay sharcigu dembi uusan u aqoonsaneyn, sida aan loogu xukumi karin ciqaab aan sharciga ku xusnayn.

Qod. 35aad

(Isucelinta eedeysanaha ama dembiilaha iyo magangelyada siyaasadeed)

1. Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya dib waa u celin kartaa qof dembi ka soo galay dalkiisa ama dal kale oo ku soo cararay Dalka Soomaaliyeed, haddii uu jiro heshiis dhexmaray Qaranka Soomaaliyeed iyo kan soo weydiistay celinta eedeysanaha ama dembiilaha.
2. Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya waxay siin kartaa xaq magangelyo siyaasadeed qofkii uga soo carara dalkiisa ama dal kale cadaadin siyaasadeed awgeed, isagoo u halgamaya daryeelka danaha dadweynaha, xuquuqda aadamiga ama nabadgelyada.

Qod. 36aad

(Ilaalinta Hantida Guud)

Muwaadin kasta waxaa waajib ku ah ilaalinta iyo xoojinta hantida guud.

Qod. 37aad

(Ka qaybgalka kobcinta dhaqaalaha Dalka)

Qof kasta waxaa waajib ku ah inuu ka qayb qaato kobcinta dhaqaalaha Dalka, bixin ta cashuuraadka iyo ka qaybgalka kharashka

Qaranka si waafaqsan awooddiisa iyo shuruucdiisa Dalka.

Qod. 38aad

(Difaaca Dalka Hooyo)

Difaaca dalka hooyo iyo adkaynta midnimada shacbiga Soomaaliyeed waa waajib muqaddas ah oo saaran muwaadin kasta.

Qod. 39aad

(Dhowrista Dastuurka iyo Shuruucda)

Qof kasta waxaa waajib ku ah inuu si daacad ah u dhowro Dastuurka iyo shuruucda Qaranka.

QAYBTA SADDEXAAD

SALDHIGGA DHAQAN DHAQAALA

XUBINTA KOOWAAD

DHAQAALAHA

Qod. 40aad

(Horumarinta dhaqaalaha)

1. Qaranku wuxuu horumarinayaa dhaqaalaha dalka iyo kordhinta wax soo saarka, isla markaana wuxuu xaqiijinayaa in si caddaalad ah dadweynaha wax loogu qaybsho.
2. Si loo dedejiyo horumarinta Dalka, Qaranku wuxuu dhiirrigelinayaa mabda'a Iskaa Wax u Qabso.

Qod. 41aad

(Qaybaha dhaqaalaha)

Dhaqaalaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya wuxuu ka koobmaa qaybaha soo socda.

— QAYBTA HANTIDA QARANKA:
oo ah horseedka horumarinta dhaqaalaha Dalka, lehna, mudnaan gaar ah:

— QAYBTA HANTIDA ISKAASHATOYINKA:
oo lagu horumarinayo dhaqaalaha xubnaha Iskaashatooyinka, isla markaana lagu kobciyo dhaqaalaha guud ee dalka,

Qarankuna qorshadeeda iyo dhiirrigelin-
teeda ka qayb galo;

— QAYBTA HANTIDA GAAR AHAANEED:
oo ah lahaansho gaar ahaaneed ee aan ku
dhisnayn iskudulnoolaasho;

— QAYBTA HANTIDA ISKU DHAFKA AH;
oo ah hanti ay wada leeyihiin Qaranka
Soomaaliyeed iyo cid kale.

Qod. 42aad

(Khayraadka dhulka iyo Badda)

1. Dhulka, khayraadka dabiiciga ah iyo ku-
wa badda iyo berrigaba, waa hanti Qa-
ran.
2. Sida ugu habboon oo kheyraadkaas loo-
ga faa'iideysanayo Qaranka ayaa sharci
ku habeynaya.

Qod. 43aad

(Qorshaha dhaqaalaha)

1. Dhaqaalaha Dalku wuxuu ku dhisan ya-
hay qorshe Qaran ee Hantiwadaag ah.
2. Qorshuhu wuxuu leeyahay awood sharci
oo ka sarreysa tan shuruucda kale.
3. Waxaa jireysa hay'ad sare ee qorshaha
qaranka, Sharciga ayaana tilmaamaya
qaabka dhismaha, waajibaadkeeda
iyo awoodeeda.

Qod. 44aad

(Ganacsiga dibedda iyo gudaha)

Qaranku wuxuu hoggaaminayaa ganacsi-
ga dibedda iyo gudaha, isagoo ku hirgelina-
ya horumarinta dhaqaalaha Dalka.

Qod. 45aad

(Ilaalinta lacagta)

Qaranku wuxuu habeynayaa nidaamka
maalayadda iyo lacagta ee Dalka, wuxuuna
sharci ku goynayaa cashuuraha.

XUBINTA LABAAD

HORUMARINTA TACLIINTA IYO CILMIGA

Qod. 46aad

(Tacliiinta)

1. Qaranku wuxuu mudnaan gaar ah siina-
yaa horumarinta, ballaarinta iyo faa-
finta tacliinta iyo cilmiga, wuxuuna tac-
liinta u arkaa maalgelinta ugu habboon
ee kaalinta ugu weyn ka qaadaneysa ho-
rumarinta siyaasadda, dhaqaalaha iyo
bulshada Soomaaliyeed.
2. Tacliinta Dalka Jamhuuriyadda Dimo-
qraadiga Soomaaliya waa mid u daney-
neysa dabaqadda xoogsatada ah, kuna
habeysan waayaha iyo degaanka gaar
ahaaneed ee Bulshada Soomaaliyeed.
3. Tacliinta farsamada iyo xirfaddu waxay
leeyihiin mudnaanta koowaad.

Qod. 47aad

(Tacliiinta khasabka ah)

Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaali-
ya tacliintu waa lacag la'aan, waana khasab
ilaa iyo dhammaadka dugsiga dhexe.

Qod. 48aad

(Ciribtirka jahliga)

Ciribtirka qoris iyo akhris la'aanta iyo
waxbarashada dadka waaweyn waa waajib
Ummadeed, waana in dadweyne iyo Qaranba
awoodda la isugu geeyo fulinta waajibkaas.

Qod. 49aad

(Horumarinta cilmiga iyo adabka)

1. Qaranku wuxuu horumarinayaa cilmiga
iyo adabka, wuxuuna dhiirrigelinayaa hin-
disaha cilmiga iyo adabka.
2. Xuquuqda qoraalka iyo hindisaha sharci-
ga ayaa habeynaya.

Qod. 50aad

(Dhallinyarada iyo isboortiga)

Si dhallinyarada loogu xaqiijiyo kori-
taan jir iyo maskaxeed ee caafimaad qaba,

barbaarintooda iyo garaadkooda siyaasadeed-na kor loogu qaado, Qaranku wuxuu ahmiyad gaar ah siinayaa horumarinta iyo dhiirrigelinta ciyaaraha jirka iyo isboortiga.

XUBINTA SADDEXAAD

DHAQANKA IYO DARYEELKA BULSHADA

Qod. 51aad

(Horumarinta hiddaha iyo dhaqanka)

1. Qaranku wuxuu horumarinayaa hiddaha iyo dhaqanka horusocodka ah ee Shacbiga Soomaaliyeed, iyadoo isla markaa laga faa'iideysanayo aqoonta caalamiga ah ee bulshada aadamiga.
2. Wuxuu dhiirrinayaa fanka, Suugaanta iyo ciyaaraha waddaniga ah ee dadweynaha.
3. Wuxuu ilaalinayaa, daryeelayaa, waxyaabaha iyo xarumaha Taariikhiga ah ee dalka.

Qod. 52aad

(Caadooyinka Bulshada)

Qaranku wuxuu dhawrayaa caadooyinka hagaagsan, wuxuuna bulshada ka xoreynayaa caadooyinka haraaga ah, iyo kuwa laga dhaxlay gumeysiga, gaar ahaan qabiilka, eexda, goboleysiga iwm.

Qod. 53aad

(Xannanada Dhallinta)

Qaranku wuxuu horumarinayaa guryaha xannanada carruurta iyo xarumaha dhallinta Kacaanka.

Qod. 54aad

(Horumarinta Miyiga)

Qaranku wuxuu xoojinayaa barnaamijka Joogtaynta Ololaha Horumarinta Reer Miyiga si loo tirtiro jahliga, laysuguna soo dhoweeyo nolosha reer Miyiga iyo reer magaalka.

Qod. 55aad

(Caafimaadka)

Qaranku, isagoo fulinaya siyaasadda dar-

yeelka caafimaadka guud, wuxuu xoojinayaa ka hortagga cudurrada faafa, daryeelka na-daafadda guud iyo daaweynta lacag la'aanta ah.

Qod. 56aad

(Daryeelka Qoyska)

1. Qaranku wuxuu daryeelayaa Qoyska isagoo u arkaya aasaaska bulshada, wuxuuna taakuleynayaa hooyada iyo ilmaha.
2. Qaranku wuxuu xil iska saarayaa xannanada nadaafadda, carruurta aan waalidkood la aqoon iyo dadka duqooba, haddeyan, lahayn cid kale ee xannaanaysa.
3. Qaranku wuxuu kafaala qaadayaa carruurta waalidkood ku geeriyoodo difaaca dalka.

Qod. 57aad

(Shaqada iyo Shaqaalaha)

1. Qaranku wuxuu dhowrayaa, horumarinayaa shaqada iyo noocyadeeda kala duwan.
2. Dalka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya, da'da ugu yar ee shaqada loo qaadan karo waa 15 sano.
3. Xoogsatadu waxay xaq u leeyihiin, iyadoo aan sina loo kala soocin, mushaar u dhigma hawsha ay qabtaan iyo qiimaheeda.
4. Xoogsatadu waxay xaq u leeyihiin nasho toddobaad iyo fasax sannadeed.
5. Sharcigu wuxuu xaddidayaa saacadaha shaqada, habka iyo dadka loo qaadan karo shaqooyinka qaarkood.

Qod. 58aad

(Qiimeynta Shaqada)

Qiimeynta shaqada Qaranku wuxuu ku dabbagayaa mabda'a: QOF KASTA INTA AY KARTIDIISU LA EG TAHAY INUU QABTO, QOF KASTANA INTA AY SHAQADIISU LA EG TAHAY INUU QAATO.

Qod. 59aad

(Taakuleynta iyo badbaadinta Bulshada)

Qaranku wuxuu horumarinayaa habka

taakuleynta iyo badbaadinta Bulshada, wuxuuna xoojinayaa hay'adaha caymiska guud ee dalka.

QAYBTA AFARAAD

QAABKA DHISMAHA QARANKA

MADAXDA KOOWAAD

GOLAHA SHACBIGA

Xubinta Koowaad

NIDAAMKA IYO HAWLAHA GOLAHA SHACBIGA

Qod. 60aad

(Doorashada Golaha Shacbiga)

1. Golaha Shacbigu wuxuu ka kooban yahay xildhibaanada Dadweynuhu ku soo doortay madaxbannaani, toos iyo qarsoodi.
2. Xilka xildhibaanada Golaha Shacbiga waxaa loo dooran karaa qof kastoo Soomaali ah oo da'diisu ay gaartay 21 sano. Sharciga avaa xaddidaya xaalada ha qofka aan la dooran karin.
3. Tirada Xildhibaanada, shuruudaha iyo habka doorashada waxaa tilmaama ya sharci gaar ah.
4. Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya wuxuu u magacaabi karaa Xildhibaanada Golaha Shacbiga ilaa lix qof oo laga dhex doorto dadka si gaar ah ugu soocmay goobaha cilmiga, adabka iyo fanka, ama leh qiimo sare ee waddaninimo.

Qod. 62aad

(Muddada xilka)

1. Muddada xilka Golaha Shacbiga waa shan sano, laga bilaabo maalinta la soo saaro natiijada doorashada.
2. Markii ay timaado duruuf suurta gelin weyda in doorasho la qabto, Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya, isagoo la tashaday Golaha Dhexe ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed wuxuu awood u leeyahay inuu muddada ku kordhiyo waqti aan hal sano ka badneyn.

Qod. 63aad

(Kala diridda Golaha Shacbiga)

1. Golaha Shacbiga waa la kala diri karaa isagoon waqtigiisu dhammaan, marka ay talo ku soo jeediyaan saddex meelood meel xildhibaanada Goluhu, ayna isku raacaan saddex meelood laba.
2. Waxaa kale oo kala diri kara Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga, isagoo la tashaday Golaha Dhexe ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed iyo Guddiga joogtada ah ee Golaha Shacbiga.

Qod. 64aad

(Kalfadhiyada)

1. Golaha Shacbiga sannadkiiba wuxuu yeelanayaa laba kalfadhi.
2. Guluhu wuxuu isugu imaan karaa fadhi aan caadi ahayn markii uu sidaas go'aan ku gaaro Guddiga joogtada ah, ama ay codsadaan saddex meelood meel Xildhibaanada Goluhu.
3. Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya wuxuu awood u leeyahay inuu Golaha isugu yeero fadhi aan caadi ahayn.

Qod. 65aad

(Fadhiyada iyo go'aannada Golaha)

1. Golaha Shacbigu wuxuu fadhigiisa ugu horreeya ka dhex dooranayaa xubnihiiisa Guddoomiye, Guddoomiye Ku-xigeenno iyo Guddiga Joogtada ah.
2. Fadhiyada Goluhu waa u furan yihiin dadweynaha. Hase yeeshee fadhiyo qarsoodi ah waa la qaban karaa haddii ay soo jeediyaan Madaxweynaha Jamhuuriyadda, Guddiga Joogtada ah, Dawladda ama ugu yaraan afar meelood meel xildhibaanada, Guluhuna oggolaado.
3. Fadhiiga Guluhu wuxuu ku ansaxayaa marka ay ka soo qaybgalaan xildhibaanada intooda badan.
4. Go'aanada Goluhu waxay ku ansaxayaan cod hal dheeri ah haddii Dastuurka ama SHarciga uusan tilmaamin aqlabiyad gaar ah.

Qod. 66aad

(Xeer Hoosaadka Golaha)

Habka shaqada Golaha Shacbiga waxaa lagu nidaaminayaa Xeer Hoosaadka Goluhu gudoonsado.

Qod. 67aad

(Awoodaha Golaha)

Golaha Shacbigu wuxuu leeyahay awoodaha soo socda:

1. Wax ka beddelidda Dastuurka Dalka.
2. Dejinta sharciyada iyo oggolaashaha go'aannada saameeya horumarka dalka.
3. Doorashada iyo xil ka qaadidda Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya sida ku cad Qod. 80aad ee Dastuurka.
4. Doorashada iyo xil ka qaadidda Guddiga Joogtada ah ee Golaha Shacbiga:
5. Oggolaashada heshiisyada caalamiga ah ee ku saabsan siyaasadda, dhaqaalaha, ganacsiga, ama heshiisyada Qaranka u keenaya masuuliyad lacageed.
6. Hubinta dhawrida Dastuurka iyo sharciyada dalka.
7. Oggolaashaha qorshaha horumarinta dhaqaalaha dalka.
8. Oggolaashaha miisaaniyadda sannadka iyo miisaaniyya xisaabxirka.
9. La xisaabtanka Dawladda iyo xubnaheeda:
10. Awoodaha kale ee Dastuurku siiyey Golaha.

Qod. 68aad

(Xilsaarasho Sharci dejin)

1. Golaha Shacbigu wuxuu Dawladda u wakiilan karaa inay ka soo saarto sharci, waqti xaddidan gudahiis, arrimo isla meel dhigay. Sharciga xilsaarashada waa lagu tilmaami karaa mabaadi'da ama tusaalooyinka in Dawladdu raacdo loo baahan yahay.
2. Sharciga Dawladda loo wakiilshay waxaa lagu soo saarayaa xeer Madaxweyne.

Qod. 69aad

(Sharciyada degdegga ah)

1. Markii ay jiraan duruuf gaar ahaaneed ee degdeg ah, Dawladdu waxay dejin kartaa sharci leh dhaqan ku meel gaar ah oo lagu soo saaro Xeer Madaxweyne. Muddo bil ah gudaheed waa in sharcigaas lagu hor geeyaa Golaha Shacbiga, ama Guddiga Joogtada ah, si looga dhigo mid rasmi ah.
2. Golaha Shacbigu, haddii uu kulansan yahay, ama Guddiga Joogtada ah, marka uusan Goluhu kulansaneyn, waa in ay go'aan ka gaaraan 15 maalmood gudahood laga bilaabo taariikhda Sharciga la soo hordhigay.

Qod. 70aad

(Mashruuc Sharci)

Talo Sharci waxaa soo jeedin kara Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya joogtada ah ama daw ladda. Waxaa kaloo soo jeedin kara xildhibaanadda Golaha shacbiga haddii ay soo jeedintaa isku raacaan saddex meelood meel xildhibaanada Goluhu.

Qod. 71aad

(Sharciyada Saameynaya Istraateeriyada Xisbiga)

Mashruuc sharci oo kasta ee saameynaya istraateeriyada Xisbigu ku xaqiijinayo himilooyinka Kacaanka iyo nidaamka uu Dalka ku hoggaaminayo waa in golaha Dhexe ee Xisbigu soo oggolaadaa, inta aan Golaha Shacbigu go'aan kama dabmeys ah ka gaarin.

Qod. 72aad

(Soo saaridda iyo faafinta Sharciga)

1. Sharci kasta ee Golaha Shacbiga ama Guddiga joogtada ah isku raaco waxaa soo saaraya Madaxweynaha shan iyo afartan maalmood dhexdood.
2. Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya wuxuu awood u leeyahay muddada ku xusan lambarka laad ee qodobka dhexdeeda, in uu sharcigaas

dib ugu celliyo Golaha shacbiga isagoo sababta raacinaya codsanayana in dib looga doodo, go'aanna laga gaaro.

3. Haddii Goluhu mar kale saddex meeloodoo laba xubnihiisa sharcigaas isku raaco Madaxweynuhu waa inuu ku soo saaraa shan iyo afartan maalmood gudahood.
4. Sharciga Goluhu isku raaco Madaxweynuhuna soo saaro waxaa lagu baahinayaa Faafinta Rasmiga ah wuxuuna dhaqan gelayaa 15 maamood ka dib marka lagu soo saaro Faafinta Rasmiga ah hadduu san sharciga muddo ka duwan sheegin

Qod 73aad

(Xildhibaananka)

1. Xildhibaan kasta wuxuu masilayaa danta guud ee Shacbiga Soomaaliyeed.
2. Xildhibaan ku marka uu hawsha Golaha bilaabay wuxuu marayaa dhaarta soo socota:
«Waxaan magac Ilaahay iyo kan Wadanka ku marayaa inaan ammaano kalsoni iyo hagar la'aan ugu adeego shacbiga Soomaaliyeed in aan fuliyo mabda'a Kacaanka 21ka Oktoobar 1969ka, inaan dhawro Dastuurka iyo shuruucda Dalka, inaan hirgelino mabaadii'da Hantiwadaagga, inaan ilaaliyo danta guud ee Shacbiga iyo danaha Qaranka Soomaaliyeed, inaan kartideyda oo dhan ku daafaco xorriyadda, madaxbannaanida iyo midnimada Dalka, inaan danta guud ka hormariyo danteyda gaar ahaaneed, inaan dadka Soomaaliyeed ku dhaqo sinnaan iyo caddaalad».
3. Xildhibaananka dhibaato kama soo gaari karto fikradaha iyo aaraada uu ka hor dhiibto Golaha iyo Guddiyadiisa isagoo gudanaya xilkiisa.
4. Xildhibaananka Golaha laguma qaadi karo dacwad ciqaabeed, lama xiri karo, lamana baari karo qof ahaan ama hoygiisa haddaan lagu qaban isagoo dembi faraha kula jira, ama laga haysan oggolaasho Golaha shacbiga, markuusan kulansaneenna Guddiga Joogtada ah isagoo dib uga ansaxinaya Golaha Shacbiga.
5. Xildhibaananka Goluhu wuxuu xilkiisa gudanayaa isagoo wata hawshiisa hore ee caadiga ahaa inta ay socdaan kalafadhiidu ama marka loo diro hawl la xiriirta xilka Golaha, Xildhibaan ku wuxuu xaq u

yeelanayaa gunno lagu xaddidi doono sharci gaar ah.

Qod. 74aad.

(Xil qaadidda Xildhibaananka)

1. Xildhibaan kasta ee oofin waaya shuruudaha Xildhibaananimada, ama ka soo bixi waaya waajibkaadka xilkiisa la xiriira, waxaa laga qaadayaa xilka.
2. Xildhibaan kasta Dadweynihii soo doortay waa kala noqon karaan kalsoonidooda, waxaana codsigaas soo jeedin kara afar meelood meel doortayaasha.
3. Xil ka qaadidda Xildhibaananka waxaa hal dheeri xubnihiisa ku guddoominaya Golaha shacbiga.

Qod. 75aad

(Kormeeridda Golaha)

1. Xildhibaan kasta wuxuu xaq u leeyahay inuu u jeediyo Dawladda ama Xubnaheeda su'aalo iyo afti oo ay waajib ku tahay inay ka jawaabaan labaatan maalmood gudahood.
1. Goluhu wuxuu amri karaa in baaris la sameeyo isagoo u xilsaaraya waajibkaas guddiyo ka kooban xildhibaanadiisa.

XUBINTA LABAAD

GUDDIGA JOOGTADA AH

Qod. 76aad

(Xilka Guddiga Joogtada ah)

Guddiga Joogtada ah waa hay'adda hoggaamisa hawlaha Golaha, wuxuuna qabtaa xilka Golaha Shacbiga, muddada u dhexeysa kalfadhiyada, marka laga reebo awoodaha ku xusan Qod. 67aad, lambarradiisa 1, 3, 7, iyo 8, iyo Qod. 82aad, lambarradiisa 3 iyo 12 ee Dastuurka.

Qod. 77aad

(Xubnaha Guddiga Joogtada ah)

1. Guddiga Joogtada ah wuxuu ka kooban yahay xubnaha soo socda:
 - Guddoomiye;
 - Guddoomiye Ku-Xigeenno;
 - Xoghaye iyo
 - Toban xubnood.

2. Guddoomiyaha iyo Guddoomiye Ku-Xigeennada Golaha Shacbiga ayaa noqonaya Guddoomiyaha iyo Guddoomiye Ku-xigeenada Guddiga Joogtada ah.

Qod. 78aad

(Awoodda Guddiga Joogtada ah)

Guddiga Joogtada ah wuxuu leeyahay awoodaha soo socda:

1. Dejinta iyo wax ka beddelidda Sharciyada muddada u dhexeysa kalfadhiyada Golaha isagoo ka dib ka ansaxinaya Golaha Shacbiga.
2. Fasiraadda sharciyada iyo go'aanada Goluhu soo saaro.
3. Isugu yeeridda kalfadhiyada iyo fadhiyada aan caadi ahayn ee Golaha Shacbiga:
4. Ilaalinta maamulka doorashada Xildhibaanada Golaha Shacbiga:
5. Wax alla wixii awood ah ee Dastuurku siiyey ama Golaha Shacbigu u xil saaro.

MADAXA LABAAD

MADAXWEYNAHA JAMHUURIYADDA

DIMOQRAADIGA SOOMAALIYA

Qod. 79aad

(Madaxa Qaranka)

Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya waa madaxa Qaranka, wuxuuna masilaa awoodda Qaranka iyo midnimada Shacbiga Soomaaliyeed.

Qod. 80aad

(Doorashada iyo muddada xilka)

1. Madaxweynaha Jamhuuriyadda waxaa soo sharraxaya Golaha Dhexe ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed Golaha Shacbiga ayaana dooranaya.
2. Doorashada Madaxweynaha waa in ay isku raacaan saddex meelood laba Xildhibaanada Golaha Shacbiga, aftida koowaad iyo labaad. Aftida saddexaad waxaa ku filan cod hal dheeri ah Xildhibaanada Golaha.
3. Golaha Shacbigu waa casili karaa Ma-

daxweynaha isagoo raacaya hababka ku xusan lambarka koowaad iyo labaad ee Qodobkan.

4. Madaxweynaha Jamhuuriyaddu wuxuu xilka haynayaa lix sano laga bilaabo maalinta la dhaariyo, dibna waa loo dooran karaa.
5. Marka uu hawsha bilaabay, Madaxweynaha Jamhuuriyaddu wuxuu marayaa dhaarta ku xusan Qod. 73aad ee Dastuurka.

Qod. 81aad

(Sharuudaha Doorashada)

Waxaa loo dooran karaa Jagada Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya qof kastoo Soomaali ah, aabbihii iyo Hooyadiina Soomaali asal ah yihiin, horey aan u guursan, intuu xilka hayana guursanin, qof aan Soomaali asal ah ahayn, lehna shuraadaha lagu dooran karo xildhibaanada Golaha Shacbiga, da'diisuna gaartay afartan sano.

Qod. 82aad

(Hawsha iyo awoodaha Madaxweynaha)

Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya awoodaha iyo hawlaha Dastuurka iyo Sharciyadu siinayaan waxaa u weheliya kuwa soo socda:

1. Masilaadda xiriirka Qaranku la leeyahay dibedda:
2. Masilaadda midnimada hoggaanka siyaasadeed ee Xisbiga iyo Qaranka.
3. Meelmarinta heshiisyada caalamiga ah ee saameynaya difaaca iyo nabadda, qarannimada iyo madaxbannaanida Jamhuuriyadda, kaddib marka ay oggolaadaan Golaha Dhexe ee Xisbiga iyo Golaha Shacbiga.
4. Meelmarinta heshiisyada kale ee caalamiga ah.
5. Qaabilaadda iyo aqoonsiga danjirayaasha iyo madaxda ergooyinka shisheeyaha;
6. Guddoominta shirarka ay u wada jiraan hay'adaha Xisbiga iyo kuwa Qaranku.
7. Magacaabidda iyo xil ka wareejinta Wasiirrada iyo Wasiirro Ku-xigeennada.

8. Magacaabidda iyo xil ka wareejinta Gud-doomiyaha Maxkamadda Sare iyo Xeer Ilaaliyaha Guud ee Qaranka isagoo dhegeystay talada Golaha Dhexe ee Xisbiga.
9. Magacaabidda iyo xil ka qaadidda saraakiisha sare ee Qaranka, isagoo dhegeystay talada Golaha Wasiirrada.
10. Inuu bixiyo masaabax, ciqaabtana dhimo.
11. waa Taliyaha Sare ee Ciidammada Qalabka Sida iyo Guddoomiyaha Guddiga Difaaca Qaranka.
12. Ku dhawaaqidda xaaladaha dagaalka iyo nabadadda, kaddib marka ay go'aamiyaan Golaha Dhexe ee Xisbiga iyo Golaha Shacbiga.
13. Inuu dadweynaha u bandhigo afti markii ay Dalka la soo gudboonaadaan arrimo muhiim ah.
14. Inuu soo saaro xeerar Madaxweyne:
15. Bixinta billadaha iyo aqoonsiyada mudnaanta ee kale.

Qod. 83aad

(Awoodda aan caadiga ahayn ee
Madaxweynaha)

1. Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya wuxuu awood u leeyahay, isagoo la tashaday Guddiga Difaaca Qaranka, inuu xukun degdeg ah ku soorogo, tilaabo kasta oo ku habboonna ka qaado, Dalka guud ahaantiis ama qayb ka mid ah, marka ay la soo gudboonaadaan arrimo khatar gelinaaya qarannimada, nabadgelyada gudaha ama dibedda ee Dalka, ama markasta oo ay jirto baahi lagama maarmaan ah.
2. Xaaladaha dagaalka, Madaxweynuhu wuxuu la wareegayaa awoodda Dalka oo dhan, ku dhaqanka qodobbada Dastuurka ee aan la socon karin xaaladahaasna waa la laalayaa.

Qod. 84aad

(Madaxweyne Ku-xigeennada)

1. Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya wuxuu magacaabi karaa Madaxweyne Ku-xigeen ama Madaxweyne Ku-xigeenno, isagoo dhegeystey ra'yiga Golaha Dhexe ee Xisbiga iyo Golaha Shacbiga.

2. Madaxweyne Ku-xigeennadu marka ay hawshooda billaabayaan, waxay marayaan dhaarta ku xusan Qod. 73aad ee Dastuurka.

Qod. 85aad

(Xil gudasho karid la'aan)

1. Marka ay geeri ku timaado, ama shaqo ka fariirad, ama sabab joogto ah ee ka reebeysa Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya inuu xilkiisa guto, waxaa la dooranayaa Madaxweyne cusub lixdan casho gudahood, iyadoo la raacayo habka ku xusan Qodobka 80aad ee Dastuurka.
2. Inta ay doorashada Madaxweynaha cusub ka fariisad ama sabab joogto ah ee ka babo aan joogto ahayn ee ka reebaya Madaxweynaha inuu guto xilkiisa, waxaa jagadiisa sii haynaya Madaxweyne Ku-xigeenka koowaad ee Jamhuuriyadda.

MADAXDA SADDEXAAD

DAWLADDA

XUBINTA KOOWAAD

MAAMULKA DAWLADDA DHEXE

Qod. 86aad

(Golaha Wasiirrada)

1. Golaha Wasiirradu waa hay'adda ugu sarreysa fulinta maamulka Dawladda.
2. Golaha Wasiirradu wuxuu ka kooban yahay Guddoomiyaha Golaha Wasiirrada iyo Wasiirrada.
3. Guddoomiyaha Golaha Wasiirrada waxaa noqonaya Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya.
4. Madaxweynuhu wuxuu magacaabi karaa, haddii ay la habboonaato, Wasiir Koowaad.

Qod. 87aad

(Awoodda Golaha Wasiirrada)

Awoodaha Dastuurka iyo Shacbigu siinayo ka sokow, Golaha Wasiirradu wuxuu leeyaha awoodaha soo socda:

1. Inuu hor dhigo Golaha Shacbiga talooyin sharci;

2. Inuu jiheeyo, iskuna duwo, kormeerana hawlaha Dawladda;
4. Inuu hoggaamiyo hawlaha la xiriira di-faaca iyo nabadgelyada Qaranka;
5. Inuu diyaariyo miisaaniyadda sannadka iyo xisaab xirkeeda;
6. Inuu dejiyo qorshaha lagu horumarinaa-yo dhaqaalaha Dalka;
7. Inuu la galo heshiisyo Waddammada di-bedda iyo hay'adaha caalamiga ah.
8. Inuu qaado tallaabo kastoo uu ku ilaali-naayo danta Qaranka iyo nabadgelyada dadweynaha, isagoo dhowraya xadka Dastuurku u gooyey awooddiisa.

Qod. 88aad

(Nidaamka Dawladda)

1. Awoodaha iyo xilka Golaha Wasiirrada ee aan Dastuurkan ku xusneyn, tirada iyo xilka Wasaarradaha, waxaa lagu caddeynayaa sharci gaar ah.
2. Habka dhismaha Golaha Wasiirrada, Wasaaradaha iyo Xafiisyada la xiriira, waxaa lagu nidaaminayaa Xeer Madaxweyne.

Qod. 89aad

(Mas'uuliyadda ciqaabeed ee Wasiirrada)

1. Wasiirradu waxay mas'uul ka yihiin dem-biyada ka dhasha fulinta xilkooda.
2. Sharciga ayaa litmaamaya habka Wasiir-rada loogu qaadayo dembiyada ka dhasha fulinta xilkooda iyo dembiyada kaleba.

Qod. 90aad

(D h a a r t a)

Xubnaha Dawladda, ma'ka ay xilkooda bilaabayaan, waxay Madaxweynaha Jamhuu-riyadda hortiisa ku marayaan dhaarta ku xu-san Qod. 73aad ee Dastuurka.

Qod. 91aad

(Barnaamijka Dawladda)

Dawladdu magacaabiddeeda kaddib wa-xay Golaha Dhexe ee Xisbiga iyo Golaha Shac-biga soo hordhigeysaa barnaamijka ay doo neyso inay hirgeliso.

Qod. 92aad

(Wasiirro Ku-xigeenno)

Wasiirrada waxaa xilkooda ku kaalin ka-ra Wasiirro Ku-xigeenno uu magacaabo Ma-daxweynaha Jamhuuriyadda, isagoo dhegey-tay talada Golaha Wasiirrada.

XUBINTA LABAAD

BAAHINTA AWOODDA IYO MAAMULKA
DALKA

Qod. 93aad

(Fidinta Maamulka)

Xilka maamuleed ee Qaranka waxaa lagu fidinayaa, inta ay suurta gal tahay, maamul-ka hoose iyo wakaaladaha.

Qod. 94aad

(Maamulka Hoose ee Qaranka)

1. Awoodda maamulka hoose waa qayb ka mid ah awoodda maamulka Dhexe ee Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaali-ya.
2. Sharciga ayaa u nidaaminaya awoodda maamulka hoose, si waafaqsan mabda'a dimoqraadiyadda guddoonka dhexe.

Qod. 95aad

(Golayaasha Shacbiga ee Deegaanka)

1. Dadweynuhu' si toos ah ayuu u doorana-yaa Xubnaha Golayaasha Shacbiga ee Deegaanka.
2. Shacbigu wuxuu tilmaamayaa dhismaha, awoodda, ilaha dhaqaale iyo xiriirka Go-layaasha Shacbiga ee Deegaanku la lee-yihiin Xisbiga, Golaha Shacbiga iyo Dawladda.

MADAXA AFARAAD

GARSOORKA

XUBINTA KOOWAAD

MABAADI'DA GARSOORKA

Qod. 96aad

(Ujeeddada Gasoorka)

1. Maxkamadaha iyo Xeer Ilaalintu waxay

ilaalinayaan nidaamka Qaranka Hantiwadaagga ah iyo dhismihiisa bulsho.

2. Maxkamadaha iyo Xeer Ilaalintu guda-shada xilkooda, waxay ku barbaariyaan muwaadinka Soomaaliyeed inuu ka qayb qaato dhismaha dalka, difaaca nidaamka Hantiwadaagga, dhawrista sharciyada, habka wada noolaashada bulshadeed iyo daacadnimo u gudashada waajibaadka Qaranka iyo bulshadu ku leeyihiin.
3. Garsooruhu wuxuu sugaa dhawrida sharciyada, wuxuuna kafaalo qaadaa ilaalinta xorriyadda, xuquuqda iyo nolosha muwaadinka, danaha iyo sharafta qofka aadamagi ah.

Qod. 97aad

(Midnimada Garsoorka)

Garsoorka Jamhuuriyadda Dimoqaraadiga Soomaaliya waa mid mideysan.

Qod. 98aad

(Madaxbannaanida Garsoorka)

Garsoorayaasha Maxkamadaha iyo xeer-Ilaaliyaashu waa u madax bannaan yihiin hawshooda, lagama qaadi karo xilka, xaaladaha Sharcigu tilmaamay mooyaane, wexeyna u hoggaansamaayaan Sharciga oo kaliya.

Qod. 99aad

(Doodaha Maxkamadaha)

1. Doodaha Maxkamaduhu, mabda' ahaan waa tiraab, dadweynuhuna waa dhegeysan karaa. Sharciga ayaa tilmaamaya xaaladaha Maxkamadaha albaabka loo xiri karo.

XUBINTA LABAAD

MAXKAMADDA

Qod. 100aad

(Maxkamadaha Jamhuuriyadda)

1. Maxkamadaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed waa kuwa soo socda: Maxkamadda Sare, Maxkamadaha Rafcaanka, Maxkamadaha Gobollada, Maxkamadaha Degmooyinka, Guddiyada Garsoorka ee goobaha shaqada iyo Maxkamadaha Ciidammada Qalabka Sida.

2. Waxaa la dhisi karaa Maxkamado gaar ah ee awooddooda iyo dhismahooda lagu jideeyey Sharci.

3. Guddiyada Garsoorka ee Maxkamadaha waxaa ka qayb gala Garsoorayaal dadweyne ee Sharci gaar ah lagu dhisay.

Qod. 101aad

(Maxkamadda Sare)

Maxkamadda Sare waa hay'adda ugu sarreysa Garsoorka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya. Waxay habeysaa, kormeertaana hawlaha Maxkamadaha oo dhan.

Qod. 102aad

(Habka shaqada Maxkamadaha)

Habka shaqada Maxkamadaha Jamhuuriyadda Dimoqaraadiga Soomaaliya iyo magacaabidda Garsoorayaasha waxaa nidaaminaya sharci gaar ah.

XUBINTA SADDEXAAD

(XEER ILAALINTA)

Qod. 103aad

(Xeer Ilaalinta Guud ee Qaranka)

1. Xeer Ilaalinta Guud ee Qaranku waxey ka kooban tahay: Xeer Ilaaliyaha Guud iyo Ku xigeennadiisa.
2. Qaabka Dhismaha Xeer Ilaalinta Guud iyo Hawlaha Xubnaheeda waxaa nidaaminaya Sharci gaar ah.

Qod. 104aad

(Xilka Xeer Ilaalinta Guud ee Qaranka)

1. Xeer Ilaalinta Guud ee Qaranku waxey ilaalisaa ku dhaqanka dhabta ah ee Sharciyada Dalka.
2. Waxey hubisaa in go'aannada, awaamiirta iyo tusaalooyinka Hay'adaha Qaranku waafaqsan yihiin Dastuurka iyo Sharciyada Dalka.
3. Waxay dacwad ku oogtaa qofkii gala fal dembi ah.
4. Waxay kormeertaa Xabsiyada iyo xarumaha dib u' edbinta carruurta.

5. Waxay ilaalisaa xuquuqda dadka tabarta yar.
6. Waxay fulisaa hawlihii kale ee Sharcigu u xilsaaro.

XUBINTA AFARAAD

GOLAHA SARE EE GARSOORKA

Qod. 105aad

(Xilka Golaha Sare ee Garsoorka)

1. Golaha Sare ee Garsoorku waa hay'adda hoggaamisa siyaasadda iyo maamulka Guud ee Garsoorka.
2. Golaha Sare ee Garsoorku wuxuu talo ka dhiibtaa masaabaxa Madaweynaha Jamhuuriyaddu bixiyo, magacaabidda, beddelka, dallacaadda iyo shaqo ka fariisinta Garsoorayaasha iyo Xeer Ilaaliyaasha.
3. Wuxuu kormeeraa hawlqabadka iyo anshaxa Garsoorayaasha iyo Xeer Ilaaliyaasha.

Qod. 106aad

(Guddoominta Golaha Sare ee Garsoorka)

Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya ayaa ah Guddoomiyaha Golaha Sare ee Garsoorka.

Qod. 107aad

(Dhismaha Golaha Sare ee Garsoorka)

Dhismaha Golaha Sare ee Garsoorka iyo habka shaqadiisa waxaa nidaaminaya sharci gaar ah.

QAYBTA SHANAAD

DIFAACA IYO NABADGELYADA DALKA

Qod. 108aad

(Xilka Ciidammada Qalabka Sida)

1. Ciidammada Qalabka Sida waxay ilaaliyaan gobannimada iyo madaxbannaanida Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya, waxay guulaha iyo miraha Kacaanka ka ilaaliyaan cadawga gudaha iyo kan dibedda, waxay sugaan nabadgelyada iyo

xasilloonida gudaha, kaalin ka qaataan dhismaha dalka.

2. Qaranku wuxuu xoojinayaa awoodda iyo aqoonta farsamo ee Ciidammada Qalabka Sida, kor u qaadidda garaadkooda siyaasadeed, ku beeridda ruuxa waddanimo iyo naf u huridda dhulka Hooyo.

Qod. 109aad

(Dhismaha Ciidammada Qalabka Sida)

Sharci gaar u ah ayaa tilmaamaya dhismaha iyo qaabka ay u habeysan yihiin Ciidammada Qalabka Sida.

Qod. 110aad

(Guddiga Difaaca Qaranka)

1. Guddiga Difaaca Qaranka xilkiisu wuxuu yahay inuu qiimeeyo Xaaladaha la xiriiira difaaca iyo nabadgelyada dalka, gurmadiyana wax kasta oo waxtar u leh haqabtirka baahida difaaca dalka.
2. Guddiga Difaaca Qaranka waxaa Gudoomiye ka ah magacaabana xubnihiisa kale, Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya.
3. Sharciga ayaa tilmaamaya awoodda Guddiga Difaaca Qaranka waqtiga nabadda iyo dagaalkaba.

QAYBTA LIXAAD

QODOBBO KALA DUWAN

Qod. 111aad

(Saldhigga Sharciyada)

1. Dastuurku wuxuu leeyahay awoodda sharci ee ugu sarreeysa.
2. Dhammaan Shuruucda, Xeerarka iyo awaamiirta hay'adaha Qaranka waxaa saldhig u ah Dastuurka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya, waana in ay waafaqsanaadaan.

Qod. 112aad

(Wax ka baddelka Dastuurka)

1. Talo wax ka beddel Dastuurka waxaa soojedin kara: Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya, Golaha

Dhexe ee Xisbiga iyo saddex meelood meel Xildhibaanada Golaha Shacbiga.

2. Golaha Shacbigu' wax ka beddelka Dastuurka wuxuu ku guddoominayaa go'aan ay isku raacaan saddex meelood laba xubnahiisa.
3. Wax ka beddelka Dastuurka ma saameyn karo arrimaha soo socda:
 - a) nidaamka Jamhuuriyadnimada ee Dalka.
 - b) doorashada mabda'a Hantiwadaagga:
 - t) Midnimada dhulka:
 - j) xuquuqda iyo xorriyadaha aasaasiga ah ee muwaadinka iyo qofka.

Qod. 113aad

Ku Dhaqan ku meel gaar ah)

1. Sharciyada hadda jira waa lagu sii dhaqmayaa, iyadoo intooda aan Dastuurka waafaqsanayn lagu beddeli doono hal sano gudaheeda.
2. Ilaa iyo inta laga dhisaayo hay'adaha Dastuurkani tilmaamayo, awoodahoodii waxaa sii fulinaya hay'adaha imminka Dalka ka jira.

Qod. 114aad

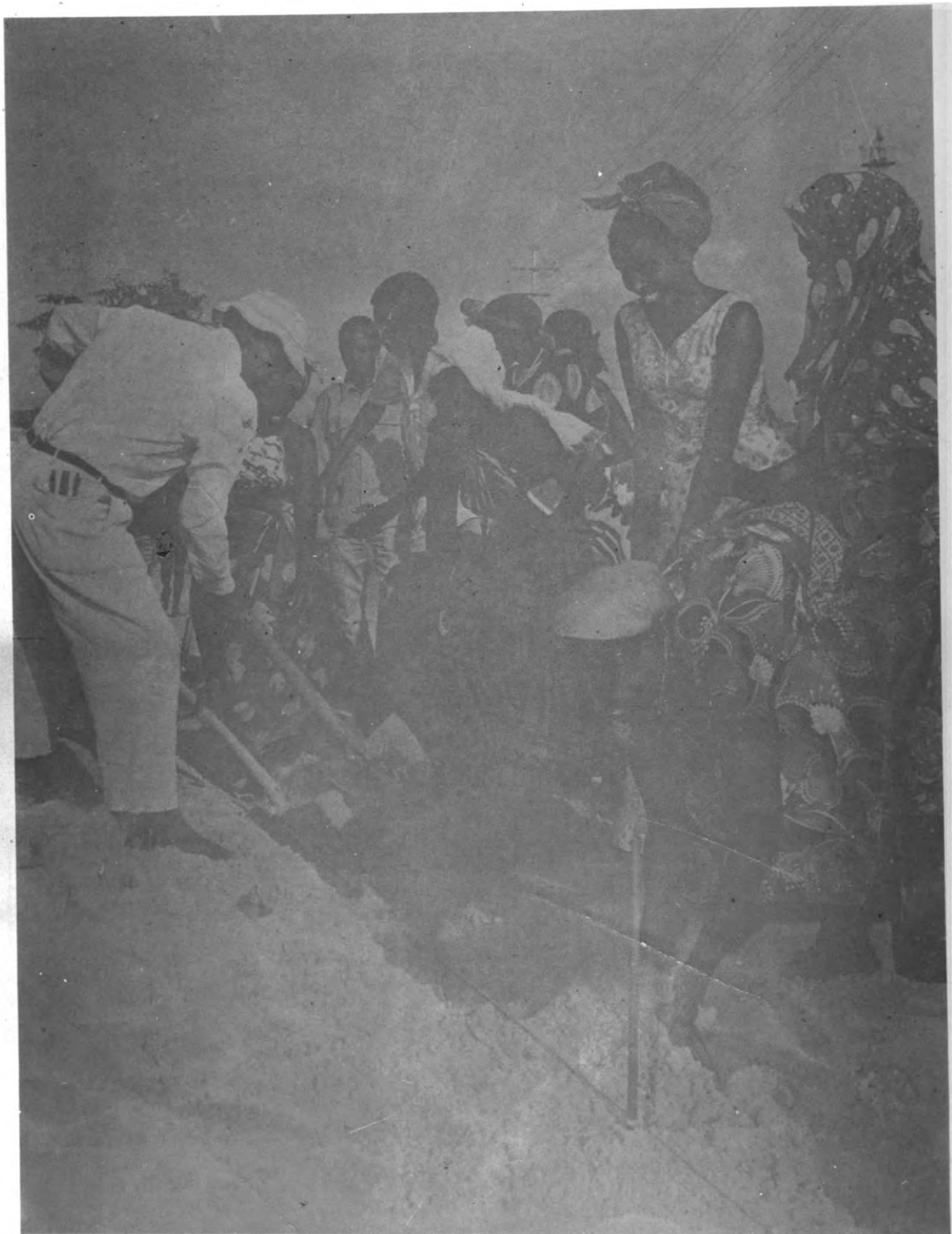
(Dhaqangalka Dastuurka)

Dastuurku wuxuu dhaqan galayaa laga bilaabo maalinta la soo saaro natijada aftida oggolaashaha Shacbiga.

WAXAA LAGU DAABACAY
WAKAALADDA MADBACADDA
QARANKA
MUQDISHO

QORI QORKU: Waa qayb ka mid ah Farshaxanka Soomaaliyeed

Iskaa wax u qabso: waa hab lagu mideeyo Xogga dadweynaha.